



Bazylea II
Filar 3 Zasady ujawniania informacji o
zarządzaniu ryzykiem i kapitałem

31 grudnia 2008 roku

Wskaźnik

Tabela 1 – Wymogi ogólne	1
Tabela 2 – Zakres stosowania.....	18
Tabela 3 – Struktura kapitału nadzorczego	30
Tabela 4 – Adekwatność kapitałowa	32
Powtórna klasyfikacja aktywów finansowych	38
Tabela 5 – Ryzyko kredytowe: zasady ogólne ujawnień dla banków	39
Tabela 6 – Ryzyko kredytowe: ujawnienia informacji dotyczących portfeli uznanych za poniżej standardu oraz kredytów specjalistycznych i ekspozycji kapitałowych w świetle metod IRB.....	49
Tabela 7 – Ryzyko kredytowe: ujawnienia dla portfeli dla których stosowana jest metoda IRB	54
Tabela 8 – Techniki łagodzenia ryzyka	120
Tabela 10 – Transakcje sekurytyzacyjne	134
Tabela 12 – Ryzyko operacyjne	154
Tabela 13 – Zaangażowanie kapitałowe: ujawnienia dotyczące pozycji księgi bankowej	157
Tabela 14 – Ryzyko stóp procentowych na pozycjach w księdze bankowej	159
Deklaracja Starszego Menedżera, odpowiedzialnego za Rozliczenia Spółki	162
Glosariusz/Skróty.....	163

Uwagi:

1. Wszystkie kwoty, jeśli nie zaznaczono inaczej, zostały wyrażone w tysiącach Euro;
2. Dane odnoszą się do norm ostrożnościowych stosowanych w procesie konsolidacji;

Tabela 1 – Wymogi ogólne

Ujawnienie jakościowe

Ryzyko kredytowe

Zarządzanie ryzykiem Grupy (głównie ryzykiem kredytowym, rynkowym i operacyjnym oraz ich kombinacjami) należy do zadań Pionu Zarządzania Ryzykiem Grupy (Departament CRO), któremu powierzono następujące funkcje:

- optymalizację jakości aktywów poprzez minimalizację kosztów odnośnych ryzyk, zgodnie z celami w zakresie ryzyka oraz stopy zwrotu, przyjętymi dla poszczególnych obszarów biznesowych;
- zdefiniowanie w uzgodnieniu z funkcją CFO podatności Grupy na przyjęcie ryzyka oraz ocena jej adekwatności kapitałowej;
- zapewnienie linii strategicznej i zdefiniowanie polityki zarządzania ryzykiem Grupy
- ustanowienie systemu kontroli ryzyka kredytowego, zarówno na poziomie jednego kontrahenta (z możliwością uwzględnienia grup ekonomicznych) jak na poziomie istotnych klastrów (np.: obszarów geograficznych, sektorów gospodarki), monitorowanie wcześniej zdefiniowanych limitów.
- zdefiniowanie i zapewnienie pionom i osobom prawnym kryteriów wyceny, zarządczych, monitorowania i komunikacji, dotyczących powołanych rodzajów ryzyka oraz zapewnienie spójności systemów i procedur kontroli, zarówno na poziomie Grupy, jak na poziomie poszczególnych podmiotów;
- utworzenie kultury ryzyka i rozpowszechnienie jej w skali całej Grupy w drodze szkoleń, realizowanych we współpracy z innymi departamentami spółki rodzicielskiej;
- wspieranie pionów biznesowych dla ułatwienia realizacji ich celów, wniesienie wkładu w rozwój produktów i prowadzonej działalności

Komitet ds. Ryzyka, któremu przewodniczy CEO (Prezes) i w skład którego wchodzi Zastępcy CEO (Wice-Prezesi), CRO (Chief Risk Officer), CFO (Chief Financial Officer) i CSO (Chief Security Officer), służy radą i przedstawia propozycje organom zarządzającym i odpowiedzialnym za podejmowanie decyzji związanych z ryzykiem, które (zgodnie ze swoimi kompetencjami i funkcjami) zatwierdzają strategiczne kierunki, dyrektywy w zakresie polityki finansowej oraz politykę i metodologię w ramach Grupy, stosowane do mierzenia wszelkich rodzajów ryzyka.

Zadanie zapewnienia optymalizacji zarządzania ryzykiem przy jednoczesnym zwiększeniu nacisku na potrzeby biznesu spoczywa na komórce ds. Zarządzania Ryzykiem, działającej w Departamencie Strategicznego Zarządzania Ryzykiem i Kontroli - który skupia w sobie funkcje sprawozdawczości w zakresie ładu korporacyjnego, kontroli, zarządzania i ogólnego ryzyka na poziomie Grupy poprzez definiowanie metodologii, strategii, kierunków, polityki ogólnej i polityki ryzyka wykraczającego poza poszczególne piony w celu zapewnienia jednolitego i spójnego podejścia do najważniejszych zagadnień w skali całej Grupy – oraz na trzech strukturach, znanych jako Biura ds. Ryzyka w Pionie (Divisional Risk Office - DRO), odpowiedzialnych za kontrolę, zarządzanie i raportowanie ryzyka na poziomie Pionów Biznesowych wytycznych dla Pionów i konkretnych polityk oraz koordynację, wsparcie i komunikację ze spółkami zależnymi w ramach ich zakresów kompetencji.

W celu wdrożenia niezależnej funkcji kierowania i kontroli procesami zarządczymi i kontrolnymi w zakresie ryzyka kredytowego kontynuowano wdrażanie sektorowej specjalizacji w udzielaniu linii kredytowych na rzecz klientów instytucjonalnych, co z kolei skutkowało potrzebą utworzenia konkretnych ról w spółce rodzicielskiej; ponadto

ustanowiono specjalną funkcję w spółce rodzicielskiej, której zadaniem jest zarządzanie aktywami "restrukturyzacyjnymi" oraz windykacją kredytów.

Odpowiedzialność za procesy organizacyjne związane z zarządzaniem ryzykiem kredytowym i rynkowym powierzona została departamentom należącym do Organizacji.

Zarządzanie projektem Bazylea 2 zostało powierzone dedykowanemu do tego celu zespołowi projektowemu, podporządkowanemu bezpośrednio Wiceprezesowi odpowiedzialnemu za funkcje organizacyjne i usługowe, działającemu we współpracy z Departamentem Strategicznego Zarządzania Ryzykiem i Kontroli.

Limity koncentracji ryzyka kredytowego dotyczące kapitału nadzorczego wymagają opinii spółki rodzicielskiej w zakresie „dużych zaangażowań”.

Relacje pomiędzy spółką rodzicielską a spółkami Grupy, prowadzącymi działalność kredytową podlegają przepisom, zawartym w dokumentach dotyczących ładu korporacyjnego, które przypisują spółce rodzicielskiej ten sam zakres uprawnień w zakresie ładu korporacyjnego, wsparcia i kontroli w następujących obszarach:

- **polityka kredytowa** – poprzez zapewnienie opracowania i przestrzegania zasad kredytowych, podobnie jak powszechnie obowiązujące zasady akceptowania wniosków kredytowych, monitorowania/zarządzania i windykacji kredytów, uwzględniające cechy lokalne każdego z państw, w których prowadzona jest działalność,
- **strategii kredytowych** – poprzez zapewnienie odpowiedniej strukturyzacji portfela kredytowego Grupy w celu optymalizacji procesu tworzenia wartości,
- **modele** – poprzez zapewnienie spójności i jednolitości systemów oceny i pomiaru ryzyka kredytowego w odniesieniu do każdego kredytobiorcy i każdego portfela,
- **ryzyko koncentracji kredytów** – poprzez wprowadzenie centralizacji procesów zatwierdzania na szczeblu spółki rodzicielskiej poziomów podejmowanego ryzyka kredytowego wobec banków i rządów państw oraz podobnych procesów, służących ocenie, pomiarowi i kontroli dużych ekspozycji na rzecz Grupy
- **produkty kredytowe** – poprzez zapewnienie wytycznych, dotyczących emisji i monitoringu oraz
- **monitorowanie ryzyka kredytowego** - poprzez umożliwienie odpowiednim organom zarządczym regularnego i sprawnego dostępu do informacji dotyczącej zagregowanego ryzyka kredytowego w odniesieniu do każdego z podmiotów Grupy.

Zgodnie w rolę przydzieloną w tym zakresie spółce rodzicielskiej, a szczególnie Departamentowi CRO zgodnie z zasadami ładu korporacyjnego Grupy, opracowana została Ogólna Polityka Kredytowa Grupy, będąca zbiorem instrukcji prowadzenia działalności kredytowej przez wszystkie jednostki Grupy, określającym zasady i wytyczne, ujednolicające procesy oceny i zarządzania ryzykiem kredytowym zgodnie z zasadami działalności i najlepszymi praktykami biznesowymi Grupy.

Zasady ogólne są uzupełnione zasadami szczegółowymi, dotyczącymi prowadzenia działalności kredytowej wobec różnych kontrahentów (np. banków lub rządów suwerennych państw), etapów rozpatrywania wniosków (jak np. klasyfikacja i zarządzanie pozycjami o zwiększonym ryzyku lub proces windykacji należności i zarządzania rezerwami ogólnymi z wykorzystaniem metody IBNR), czy gałęzi gospodarki (w tym polityki finansowania nieruchomości komercyjnych, określającej zarówno uniwersalne standardy i metody, jak i szczegółowe parametry dla tego sektora, obowiązujące w poszczególnych regionach działalności Grupy, oraz polityki finansowania pośredniego (bridge equity policy), określającej zasady finansowania i inwestycji kapitałowych).

Departament nadzorowany przez CRO mieszczący się w strukturach spółki rodzicielskiej jest również odpowiedzialny za opracowanie i zastosowanie specjalnych metodologii zarządzania i pomiaru ryzyka kredytowego, oraz - we współpracy z Departamentem Organizacji, odpowiedzialnym za najważniejsze procesy - za ich wdrożenie zgodnie ze standardami Bazylei 2 oraz wymogami Banku Włoch.

Jak stwierdzono powyżej, ryzyko kredytowe jest mierzone osobno dla poszczególnych klientów i portfela. W przypadku ryzyka związanego z kredytobiorcami indywidualnymi, logika i narzędzia wspierające działalność kredytową są zróżnicowane w zależności od typu klienta.

Ocena zdolności kredytowej kontrahenta, prowadzona podczas badania wniosku kredytowego, zaczyna się od analizy danych finansowych klienta i jakości prowadzonej przez niego działalności (pozycjonowanie w stosunku do konkurencji, struktura korporacyjna i organizacyjna itp., w sytuacji gdy kredytobiorcą jest spółka prawa handlowego). Ocena obejmuje także czynniki regionalne i branżowe (jeśli kredytobiorcą jest spółka prawa handlowego) oraz ocenę historii rachunków w danym banku i systemie bankowym (tj. biuro informacji kredytowej). Celem oceny jest wyznaczenie ratingu dla danego klienta, tj. wyliczenie wskaźnika PD (prawdopodobieństwa niedotrzymania umowy kredytowej) w czasie jednego roku.

Zdolność kredytowa kredytobiorcy jest weryfikowana corocznie na podstawie nowych informacji, zgromadzonych w ciągu danego roku. Kredytobiorca jest oceniany odpowiednio do sytuacji na tle swojej branży lub grupy, z uwzględnieniem zaangażowania maksymalnego Grupy UniCredit wobec grupy klienta.

Monitoring odbywa się w dwóch etapach, w których wykorzystywane są różne narzędzia i źródła informacji: codzienne sprawdzenia pod kątem wykrywania anomalii prowadzone są na podstawie informacji pozyskiwanych w toku relacji z klientem; systematyczny nadzór prowadzony jest z wykorzystaniem zautomatyzowanych systemów wykrywania pozycji, wykazujących objawy spadku jakości pod względem ryzyka i właściwe zarządzanie takimi kontami.

Systematyczny nadzór nad kontami, realizowany w skali miesięcznej, koncentruje się na zarządzaniu obsługą kont z wykorzystaniem zewnętrznych i wewnętrznych informacji do wygenerowania punktowej oceny kredytowej; ocena ta wyraża poziom ryzyka każdego kredytobiorcy poddanego monitoringowi i jest uzyskiwana przy użyciu funkcji statystycznej, filtrującej wszystkie dostępne informacje za pomocą zmiennych, uznanych za znaczące jako wskaźniki prognozujące przyszłe opóźnienia w spłacie rat kredytowych z wyprzedzeniem jednego roku.

Narzędzia i procesy wykorzystywane w procesie przyznawania i monitorowania kredytów nie powodują jakiegokolwiek uszczerbku dla zasad ogólnych wymienionych poniżej i są adaptowane do konkretnego segmentu klienta w celu zapewnienia maksymalnej efektywności.

Powołany powyżej zbiór danych generuje rating wewnętrzny, który uwzględnia zarówno informacje ilościowe, jak jakościowe, a także informacje dotyczące historii rachunku, wynikające z opisanej powyżej oceny punktowej.

Rating wewnętrzny, tj. poziom ryzyka kredytobiorców, jest wykorzystywany do ustalenia poziomu uprawnień kredytowych, wymaganego do akceptacji kredytów. Podczas zatwierdzania kredytu na określoną kwotę, zakres uprawnień decyzyjnych inspektorów i komitetów kredytowych jest odwrotnie proporcjonalny do ryzyka kredytobiorcy.

Model organizacyjny obejmuje Zespół ds. Ratingu i Komitet Ratingowy w odniesieniu do większych zaangażowań, który działa niezależnie od funkcji akceptacji i odpowiada za zarządzanie przy użyciu funkcji override wszelkimi zmianami automatycznie generowanych ratingów, opracowywanych przez model.

Powyższe modele ratingowe są stosowane do obliczania wymogu kapitału nadzorczego, wynikającego z obowiązków w ramach „pierwszego filaru”, aczkolwiek wszystkie te modele stanowią zasadniczy składnik procesów decyzyjnych i ładu korporacyjnego. Głównymi obszarami zastosowania wewnętrznych systemów ratingowych są:

- procesy kredytowe poprzez poszczególne etapy zatwierdzania/przeglądów, monitorowania i windykacji kredytu;
- polityka rezerw, zarówno dla kredytów pracujących, jak niepracujących;
- zarządzanie kapitałem i jego alokacja, tzn. proces pomiaru, zarządzania i alokacji;
- planowanie strategiczne, opracowywanie budżetu i prognoz w celu kwantyfikacji dla RWA i umorzeń netto w rachunku zysków i strat, oraz w odniesieniu do aktywów bilansowych obciążonych ryzykiem;

- sprawozdawczość dla zarządu na poziomie skonsolidowanym/pionów, regionalnym/poszczególnych podmiotów.

Kilka jednostek zainicjowało już realizację projektów, ukierunkowanych na harmonizację prowadzonych przez nie procesów kredytowych z najlepszymi praktykami Grupy.

Podmioty Grupy muszą podjąć starania o opinię Departamentu CRO Grupy przed przyznaniem kredytodawcy detalicznemu lub instytucjonalnemu kredytu lub linii kredytowej o wartości przekraczającej określony limit, ustalony w oparciu o obiektywne parametry, co także dotyczy obowiązku spełnienia limitu kontrahenta w odniesieniu do koncentracji ryzyka, które musi zostać zmierzone przy użyciu kapitału nadzorczego.

Poza metodologiami przewidzianymi w systemach ratingowych, zarządzanie ryzykiem kredytowym wykorzystuje także modele portfeli, obliczające wartość narażoną na ryzyko (VaR) dla każdej spółki zależnej Grupy, pionów odpowiedzialnych za zarządzanie spółkami zależnymi oraz dla każdej innej agregacji, służącej sprawozdawczości i monitorowaniu ryzyka kredytowego. Modele te zapewniają miary kapitału ekonomicznego, realokowanego na poszczególnych kontrahentów, uwzględnionych w analizowanych portfelach i służą jako podstawa do obliczenia miary wyników skorygowanych o ryzyko.

Miary kapitału ekonomicznego (Credit VaR) stanowią także punkt wyjścia do opracowania i wykorzystania strategii kredytowych oraz analizy limitów kredytowych i koncentracji ryzyka. Oprogramowanie do wyliczania kapitału ekonomicznego jest także stosowane w analizie warunków skrajnych, począwszy od zmiennych makroekonomicznych, wywierających wpływ na różne segmenty jako kraj, segment, wielkość itp.

Departament CRO prowadzi systematyczny monitoring portfela kredytowego pod kątem ryzyka kredytowego i generuje zarówno okresowe jak i jednorazowe raporty w skali Grupy, służące analizie głównych składników ryzyka kredytowego i monitorowaniu zmian w czasie, zapewniając możliwość wczesnego wykrywania oznak spadku jakości i podjęcia odpowiednich działań naprawczych. Kondycja portfela kredytowego jest analizowana na podstawie jej głównych parametrów, jak dynamika wzrostu i wskaźniki ryzyka, segmenty klientów, sektory branżowe oraz obsługa kredytów przeterminowanych i ich pokrycie.

Monitoring w skali Grupy i sprawozdawczość w skali portfela są realizowane w bliskiej współpracy z Inspektorami Ryzyka poszczególnych Pionów (DRO), którzy sporządzają raporty i monitorują ryzyko, występujące w ich pionach, realizując przy tym konkretne zadania sprawozdawczo-monitoringowe w zakresie ekspozycji na ryzyko kredytowe.

Poza sprawozdawczością dedykowaną ryzyku kredytowemu, okresowo sporządzany jest krótki raport na temat ekspozycji Grupy na różne rodzaje ryzyka (np. kredytowe, rynkowe, operacyjne, biznesowe), które są przedkładane kierownictwu najwyższego szczebla oraz Komitetowi ds. Ryzyka.

Zgodnie z postanowieniami Filara II Bazylei II, strategie kredytowe dla portfeli kredytowych w skali całej grupy stanowią jeden z zaawansowanych instrumentów zarządzania ryzykiem kredytowym.

Formułowana w ten sposób strategia kredytowa musi spełnić następujące trzy cele:

- zdefiniowanie optymalnego składu portfela kredytowego, minimalizującego ogólny wpływ ryzyka kredytowego, od wspólnej skłonności do podejmowania ryzyka po alokację kapitału Grupy oraz kryteria i rami tworzenia wartości.
- zapewnienie wsparcia odpowiedzialnych funkcji i Pionów w spółce rodzicielskiej i jednostkach całej Grupy, jeżeli te ostatnie podejmują działania w celu optymalizacji składu swoich portfeli kredytowych poprzez realizację planów strategicznych i inicjatyw biznesowych
- opracowanie zbioru wytycznych i zapewnienie wsparcia przy opracowywaniu budżetów kredytowych i biznesowych, zgodnie z wizją strategiczną Grupy.

Strategie kredytowe są opracowywane w drodze syntezy analizy odgórnej ryzyka z przeglądem funkcji biznesowych na poziomie portfela, w ścisłej współpracy ze Departamentami Zarządzania Ryzykiem na poziomie centralnym i poszczególnych pionów.

Strategie kredytowe wdrażane są z wykorzystaniem wszystkich dostępnych środków pomiaru ryzyka kredytowego, w szczególności modelu kredytowego VaR, który umożliwia właściwe i ostrożne zarządzanie ryzykiem portfela, wykorzystującym zaawansowane metodologie i narzędzia. Jednocześnie w zmiennych wejściowych dla modeli optymalizacji portfela kredytowego wdrażane są i transformowane zbiory informacji jakościowych, pochodzących ze struktur poszczególnych pionów i uwzględniających różne cechy terytorialne..

Ujmując to bardziej ogólnie, aplikacje te są w ramach strategii kredytowej poddawane analizie wrażliwości/podatności i wykorzystywane do poprawy wskaźnika Adekwatności Kapitałowej poprzez testy warunków skrajnych, dotyczące ryzyka kredytowego. Zarządzanie ryzykiem portfela odbywa się ze zwróceniem szczególnej uwagi na koncentrację kredytów w świetle jego znaczenia dla sumy bilansowej.

Zgodnie z definicją określoną w dokumencie Bazylea 2, powyższe ryzyko obejmuje zaangażowania wobec wszelkich kontrahentów lub grup branżowych, które potencjalnie mogą stać się źródłem strat w skali, uniemożliwiających Grupie prowadzenie jej normalnej działalności gospodarczej.

W celu zidentyfikowania, zarządzania, pomiaru i monitorowania ryzyka koncentracji, właściwe jednostki spółki rodzicielskiej określają limity kredytowe i je monitorują przy wykorzystaniu różnych procedur operacyjnych dla dwóch różnych typów ryzyka koncentracji:

- związanego z dużym zaangażowaniem wobec jednego podmiotu lub grupy wzajemnie powiązanych podmiotów ("ryzyko hurtowe"), lub
- wynikającego z wielu zaangażowań wobec kontrahentów, należących do tego samego sektora gospodarki ("ryzyko sektorowe").

W Tabeli 8 przedstawiono Techniki Redukcji Ryzyka Kredytowego – Informacja Jakościowa dla celów polityki ograniczania i pokrywania ryzyka.

Zarządzanie, pomiar i kontrola

Jednym z zadań z zakresu zarządzania ryzykiem kredytowym obszaru nadzorowanego przez CRO w Centrali Grupy jest zarządzanie i mierzenie ryzyka kredytowego poprzez opracowywanie i zastosowanie odpowiednich metod. Zadanie to obejmuje również aktualizację wcześniej opracowanych metod w celu zapewnienia, we współpracy z Global Banking Services (odpowiedzialnym za procesy organizacyjne), że polityki te są wdrażane zgodnie ze standardami Bazylea II i wymogami Banku Włoch.

Ryzyko kredytowe jest mierzone na poziomie poszczególnych kredytobiorców oraz całego portfela. Metody i narzędzia stosowane w odniesieniu do kredytobiorców indywidualnych, zarówno w fazie zatwierdzania, jak monitorowania kredytu, obejmują proces o wysokiej wartości dodanej, prowadzony wobec różnych kategorii klientów.

W trakcie rozpatrywania wniosku kredytowego, zdolność kredytowa klienta jest oceniana na podstawie wyników analizy następujących czynników:

- dane operacyjne, finansowe i przepływy gotówkowe;
- informacje jakościowe, odnoszące się do rynkowej pozycji spółki, jej struktury organizacyjnej i korporacyjnej, itp. (tylko w odniesieniu do klientów biznesowych w Bankowości Korporacyjnej);
- czynniki geograficzne i branżowe (tylko w odniesieniu do klientów biznesowych w Bankowości Korporacyjnej);
- dane określające efektywność na poziomie banku i branży (np. Biuro Informacji Kredytowej); oraz dane, potrzebne do przypisania ratingu, wyliczenia wartości wskaźnika PD kredytobiorcy (prawdopodobieństwo niedotrzymania warunków umowy) w perspektywie jednego roku.

Rating kredytowy każdego kredytobiorcy jest weryfikowany corocznie na podstawie nowych informacji, zebranych w ciągu tego roku. Każdy kredytobiorca jest również oceniany w kontekście wszelkich grup biznesowych, z którymi jest związany, poprzez uwzględnienie maksymalnego ryzyka teoretycznego dla całej Grupy.

Monitoring jest prowadzony za pomocą systemów automatycznych, opracowanych w celu szybkiej identyfikacji i właściwego zarządzania pozycjami, wykazującymi oznaki zwiększonego ryzyka, na podstawie modeli pierwotnie stworzonych dla włoskich jednostek Grupy.

Regularny monitoring miesięczny polega na zarządzaniu obsługą spłaty kredytu przez klienta. Wykorzystuje do tego celu wszystkie informacje wewnętrzne i zewnętrzne w celu opracowania oceny punktowej, która obrazuje w skrócie ryzyko, związane z każdym z monitorowanych kredytobiorców. Ocena punktowa jest wyliczana przy użyciu funkcji statystycznej, podsumowującej dostępne informacje przy użyciu zbioru sprawdzonych zmiennych istotnych, umożliwiających prognozowanie wystąpienia niedotrzymania warunków z wyprzedzeniem 12 miesięcy.

Oprócz zgodności z wymienionymi poniżej zasadami ogólnymi, narzędzia i procesy wykorzystywane w procesie zatwierdzania i monitorowania kredytów zawierają dostosowania do unikatowych cech charakterystycznych poszczególnych segmentów klientów w celu zapewnienia najwyższego stopnia efektywności.

Wszystkie dostępne informacje są poddawane obróbce statystycznej i przedstawiane w formie wewnętrznego ratingu, uwzględniającego elementy ilościowe i jakościowe, a także informacje na temat historii obsługi kredytu przez klienta, pobierane z opisanych powyżej procedur oceny punktowej obsługi kredytu.

Wewnętrzny rating lub poziom ryzyka przypisywany danemu klientowi stanowi część procesu podejmowania decyzji kredytowej. Ujmując to innymi słowami, przy stałej kwocie kredytu, uprawnienia decyzyjne przyznane poszczególnym organom są odwrotnie proporcjonalne do poziomu ryzyka klienta. Obowiązujący model organizacyjny wymaga utworzenia odrębnego stanowiska ds. ratingu, niezależnego od stanowiska ds. przyznawania kredytu. Zadaniem tej jednostki byłoby zarządzanie wszelkimi korektami oceny, wygenerowanej automatycznie przez model przy użyciu override.

Wiele podmiotów wchodzących w skład Grupy rozpoczęło realizację projektów, których celem jest standaryzacja procesów kredytowych w oparciu o powołane powyżej, najlepsze praktyki Grupy.

Inne jednostki podlegają wymogowi uzyskania specjalnej opinii CRO w Centrali Grupy w sprawie decyzji o przyznaniu bądź zmianie warunków kredytu dla klienta indywidualnego w wypadku, gdy taka linia kredytowa wykracza poza przyjęte limity, przyjęte na podstawie obiektywnych parametrów.

UniCredit posiada uprawnienia przyznane przez Bank Włoch do korzystania z zaawansowanych metod wyliczania kapitału regulacyjnego na potrzeby wymogów Komitetu Bazylejskiego (Bazylea 2) w zakresie ryzyka kredytowego. W pierwszym etapie metodologii te zostały przyjęte przez spółkę rodzicielską, niektóre włoskie spółki zależne, HypoVereinsbank (HVB AG) i Bank Austria (BA AG). Pozostałe jednostki Grupy zastosują je zgodnie z planem stopniowego poszerzania uprawnień, zaakceptowanych przez Bank Włoch.

Opisywane ratingi stosowane są do wyliczania wymogów dotyczących kapitału regulacyjnego wynikających z Filaru I, ale zasadniczo są głównym elementem procesu podejmowania decyzji i ładu korporacyjnego. Głównymi obszarami zastosowania systemów wewnętrznych ratingów są:

- proces kredytowy:
 - Przyznawanie i odnawianie kredytów. Przypisanie wewnętrznego ratingu jest kluczowym czynnikiem w procesie oceny ryzyka kredytowego kontrahenta lub transakcji oraz pierwszym etapem procesu przyznania bądź odnowienia linii kredytowej. Rating musi zostać przypisany przed podjęciem decyzji kredytowej, uwzględniony w procesie akceptacji jako integralna część oceny i skomentowany w propozycji kredytowej. W świetle powyższego, zarówno rating, jak określenie kwoty kredytu są nieodzowne dla przyjęcia właściwej opinii kredytowej przez komitet.
 - Monitoring. Monitoring kredytowy ma na celu identyfikację i szybką reakcję na wczesne sygnały spadku jakości obsługi kredytu przez klienta, a tym samym zapewnienie możliwości podjęcia działań zapobiegających wystąpieniu jakichkolwiek zdarzeń niewywiązania się, np. w wypadku istnienia możliwości windykacji kredytu. Monitoring koncentruje się przede wszystkim na sposobie wykorzystania kredytu oraz na wynikach dla danego do momentu całkowitego

zamknięcia relacji kredytowej, o ile jest to konieczne. Działania takie nie tylko wywierają pozytywny wpływ na wskaźnik EAD, ale również umożliwiają optymalizację warunków późniejszej windykacji zadłużenia, pod warunkiem pozyskania od kredytobiorcy dodatkowego zabezpieczenia bądź gwarancji, powodujących redukcję wartości wskaźnika LGD.

- - Windykacja Proces podejmowania decyzji strategicznych w odniesieniu do transakcji lub kredytobiorców nie wywiązujących się z warunków umowy w celu wyliczenia Wartości Zaktualizowanej Netto NPV odzyskanych kwot netto oraz wskaźnika LGD jest realizowany w oparciu o definicje LGD. W wypadku możliwości zastosowania także innych strategii, wybór pada na rozwiązania o najniższej prognozowanej wartości LGD. Wskaźnik LGD stanowi również podstawę do wyceny kredytów niepracujących, przeniesionych do Aspra Finance.
- Polityka tworzenia rezerw Kredyty regularne wymagają zawiązania rezerw ogólnych na zasadzie IBNR („Incurred but not reported losses - na szkody poniesione ale nie zgłoszone”), która reprezentuje wartość strat przy użyciu LCP (Loss Confirmation Period), służącą do wyliczenia rezerw. Oczekiwane straty z kredytów zagrożonych są obliczane na podstawie oceny ryzyka oraz wartości wskaźnika LGD.

Zarządzanie i alokacja kapitału. Ratingi stanowią zasadniczy element kwantyfikacji, zarządzania i alokacji kapitału. Wyniki generowane przez systemy ratingowe są zestawiane przez spółkę rodzicielską, z jednej strony w celu określenia ratingu dla całej Grupy w procesie mierzenia kapitału (zarówno regulacyjnego jak i ekonomicznego) i zarządzania tym kapitałem, a z drugiej w celu opracowania „skorygowanego ryzykiem wyniku” oraz skorygowanego rachunku wyników na potrzeby planowania strategicznego.

- Planowanie strategiczne Ryzyko kredytobiorcy stanowi istotny element planowania, budżetowania i prognozowania strategicznego, kwantyfikacji aktywów ważonych ryzykiem (RWA), korygowania netto rachunku wyników oraz kredytów bilansowych.
- Sprawozdawczość Szczegółowe raporty dotyczące ryzyka kredytowego portfeli kredytowych są generowane dla kierownictwa wyższego szczebla na różnych poziomach organizacyjnych: skonsolidowanym, regionalnym, pionów i poszczególnych jednostek. Raporty te uwzględniają wartości średnie takich wskaźników jak: EAD, EL, PD oraz LGD dla poszczególnych segmentów klientów, zgodnie z istniejącymi systemami ratingów wewnętrznych. Ratingi wykorzystywane są także w procesie wyznaczania cen oraz celów biznesowych dla doradców klientów, a także w procesie identyfikacji klientów, generujących ujemną ekonomiczną wartość dodaną EVA dla klientów, w stosunku do których podjęte zostały konkretne działania.

Dla zapewnienia zgodności z wymaganiami Bazylei 2, Grupa UniCredit podjęła konkretne działania w celu zdefiniowania i spełnienia wszystkich wymogów, dotyczących zastosowania technik CRM (Credit Risk Mitigation – Redukcji Ryzyka Kredytowego), takich jak:

- Wydanie przepisów w zakresie transpozycji, interpretacji i rozpowszechnienia technik CRM w skali Grupy. Dokumenty te pozostają są zgodne z Pismem Okólnym nr 263 z 27 grudnia 2006 roku z późniejszymi zmianami, wydanym przez Bank Włoch, dyrektywami UE 2006/48/WE i 2006/49/WE oraz wytycznymi Komitetu Bazylejskiego w sprawie nadzoru bankowego zawartymi w dokumencie "International Convergence on Capital Measurement and Capital Standards: a New Framework – Ujednolicenie pomiaru kapitału i standardów kapitałowych w skali międzynarodowej: Nowy zarys".
- Nowe procesy mają na celu zastosowanie tych polityk w zarządzaniu bezpieczeństwem kredytowania w skali całej Grupy. Analiza luk pomiędzy modelem istniejącym a modelem docelowym posłużyła jako podstawa do opracowania i wdrożenia nowych procesów zarządzania bezpieczeństwem kredytowym, zgodnych z zasadami Banku Włoch i wytycznymi Grupy. W ocenie technik CRM Grupa UniCredit kładzie nacisk na ich znaczenie pewności prawnej, stąd zagadnieniu temu poświęcono szczególnie wiele uwagi,

- Wprowadzono różne narzędzia informatyczne w celu automatyzacji procesów zarządzania bezpieczeństwem kredytów. Grupa UniCredit opracowała solidny i efektywny system stosowania technik CRM, począwszy od oceny i zapewnienia bezpieczeństwa i przyznawania kredytów po monitoring i realizację zabezpieczeń/gwarancji. Zastosowany system informatyczny umożliwia zarządzanie danymi oraz ich rejestrację i archiwizację w celu weryfikacji spełnienia kryteriów akceptacji gwarancji oraz obliczenia wskaźników ryzyka. Dane te umożliwiają ustalenie, czy przewidziane CRM bezpieczeństwo kredytowe zostało zapewnione oraz czy marże są zgodne z wymogami Bazylei 2 (w celu oceny zmienności, wewnętrznie ustalone marże są wyliczane przy użyciu metody Value at Risk VaR – wartości narażonej na ryzyko).

W świetle nowych założeń regulacyjnych, opracowanie zaawansowanych systemów ratingowych i ich wdrożenie do procesów stosowanych przez Grupę wymagało wdrożenia procesów walidacji systemu ratingowego oraz rozszerzenia zakresu zadań realizowanych przez Audyt Wewnętrzny, zarówno w spółce rodzicielskiej, jak w poszczególnych spółkach Grupy.

Walidacja ma na celu sprawdzenie prawidłowości działania systemów IRB oraz ich zdolności do generowania prognoz, a także ich działania i zgodności z przepisami poprzez:

- ocenę procesu opracowywania modelu, a konkretnie jego podstawowej logiki oraz kryteriów metodologicznych, służących do wyliczania parametrów ryzyka,
- ocenę dokładności szacunkowych wartości wszystkich ważnych składników ryzyka poprzez analizę działania systemu oraz cechowanie i benchmarking parametrów,
- sprawdzenie, czy systemy ratingowe są faktycznie stosowane w różnych obszarach biznesowych,
- analizę procesów operacyjnych, systemów kontroli, dokumentacji i infrastruktury IT, stosowanych na potrzeby systemów ratingowych.

Wyniki walidacji wewnętrznej, przeprowadzanej zgodnie ze standardami walidacji i z wykorzystaniem pogłębionej analizy zgodnej z typem systemu ratingowego (np. dla całej Grupy lub lokalnego, czy dla określonej lokalizacji, np. we Włoszech, poza Włochami), są raportowane w sposób jednolity w celu ujednoczenia analizy różnych składników systemu ratingowego.

Struktura ta została określona w dokumencie, zawierającym minimalne wymogi ilościowe oraz szczegółowe wymogi organizacyjne Banku Włoch na tle konkretnych kluczowych zasad, dotyczących różnych obszarów tematycznych analizy systemów ratingowych, takich jak projektowanie modeli, komponenty ryzyka, wewnętrzne zastosowanie i raportowanie, informatyka i jakość danych oraz ład korporacyjny i służy ocenie pozycji systemu ratingowego w świetle wymagań regulacyjnych.

Zgodnie z treścią Pisma Okólnego, obszary objęte analizą organizacyjną obejmują: projektowanie modeli, wewnętrzne zastosowanie i raportowanie, jakość i zarządzanie danymi i IT.

Cele audytu wewnętrznego wewnętrznych systemów ratingowych obejmują inspekcje funkcjonalności całego systemu kontroli poprzez sprawdzenie:

- zgodności systemów IRB z regulacjami,
- sposobu wykorzystania systemów ratingowych w biznesie oraz
- adekwatności i kompletności procesów walidacyjnych systemów ratingowych.

W celu wsparcia podmiotów Grupy w procesie zapewnienia jakości ich Wewnętrznych Systemach Kontroli oraz nadzoru nad wprowadzaniem zmian w metodologiach weryfikacji zgodnie ze zmianami zachodzącymi na rynku, Departament Audytu Wewnętrznego wdraża w skoordynowany sposób wspólną metodologię weryfikacji systemów ratingowych.

Metodologia ta została opracowana dla w celu sprawdzenia zasadności wniosków z procesów kontroli ryzyka i zgodności tych procesów z wymaganiami regulacyjnymi, ze szczególnym uwzględnieniem wewnętrznej walidacji wewnętrznych systemów ratingowych oraz systemów kontroli ryzyka.

Ryzyko rynkowe

Ogólnie rzecz ujmując, bankowe ryzyko rynkowe wiąże się z wahaniami cen oraz innymi rynkowymi czynnikami ryzyka, wywierającymi wpływ na wartość pozycji w księgach banku, zarówno transakcji, jak bankowej, tzn. wynikających z transakcji i strategicznych decyzji inwestycyjnych. Zarządzanie ryzykiem rynkowym Grupy UniCredit obejmuje więc wszystkie działania, związane z gotówką i zarządzaniem strukturą kapitału, zarówno w spółce rodzicielskiej, jak w poszczególnych podmiotach Grupy.

Spółka rodzicielska monitoruje pozycje ryzyka na poziomie Grupy. Poszczególne podmioty Grupy samodzielnie monitorują swoje pozycje ryzyka w zakresie własnych obowiązków, zgodnie z zaleceniami polityki nadzorczej Grupy UniCredit. Wyniki monitoringu prowadzonego przez poszczególne podmioty są w każdym wypadku przedstawiane spółce rodzicielskiej.

Spółki indywidualne, wchodzące w skład Grupy, opracowują szczegółowe, codzienne raporty na temat trendów biznesowych i powiązanego z nimi ryzyka i przekazują spółce rodzicielskiej dokumentację ryzyka.

Jednostka Ryzyka Rynkowego spółki rodzicielskiej, działająca na poziomie Grupy, odpowiada za agregację tych informacji i opracowywanie informacji na temat ogólnego ryzyka rynkowego.

Struktura Organizacyjna

Rada Nadzorcza spółki rodzicielskiej opracowuje wytyczne strategiczne dla podejmowania ryzyka rynkowego poprzez opracowanie zasad alokacji kapitału dla spółki rodzicielskiej i jej spółek zależnych na podstawie skłonności do podejmowania ryzyka oraz celów procesu tworzenia wartości w funkcji przyjętego ryzyka.

Komitet ds. Ryzyka spółki rodzicielskiej zapewnia doradztwo i zalecenia w odniesieniu do decyzji, podejmowanych przez Prezesa Zarządu (CEO), a także w procesie opracowywania propozycji Prezesa Zarządu (CEO), składanych Radzie Nadzorczej w następujących sprawach:

- doradztwo w zakresie wyboru metod wdrażania modeli pomiaru i monitorowania ryzyka Grupy;
- polityka ryzyka Grupy (identyfikacja ryzyka, analiza poziomu skłonności do podejmowania ryzyka, określenie celów alokacji kapitału i limitów dla poszczególnych typów ryzyka, przypisanie właściwych kompetencji funkcjonalnych poszczególnym Departamentom i Pionom);
- działania korekcyjne, ukierunkowane na zrównoważenie pozycji ryzyka Grupy.

Członkami Komitetu ds. Ryzyka są: Prezes Zarządu (Przewodniczący Komitetu), Wiceprezesa, Wiceprezes ds. ryzyka (Chief Risk Officer CRO) (przewodniczy Komitetowi podczas nieobecności CEO) oraz Wiceprezes ds. Finansów. Szef Departamentu Audytu Wewnętrznego Grupy również uczestniczy w spotkaniach Komitetu ds. Ryzyka, ale bez prawa głosu.

W kwietniu 2008 roku Rada Nadzorcza zatwierdziła wytyczne dla reorganizacji modelu Ryzyka Rynkowego Grupy, przyjętych w celu połączenia wszystkich funkcjonalności Ryzyka Rynkowego w ramach jednolitych kompetencji, tworząc w konsekwencji nowy Departament Ryzyka Rynkowego Grupy w ramach Biura Ryzyka Pionu Rynków i Bankowości Inwestycyjnej (MIB) oraz Departamentu Ryzyka Rynkowego Grupy.

Zadania nowego Departamentu obejmują w szczególności:

- ujednoczenie kompetencji w zakresie Zarządzania Ryzykiem Rynkowym (pomiar, ocena, monitoring i kontrola) w nowym Departamencie Ryzyka Rynkowego Grupy, odpowiedzialnym za zarządzanie ryzykiem księgi handlowej (trading book) i księgi bankowej (bank book) na poziomie Grupy oraz za zapewnienie spójności polityki, metodologii i praktyk ryzyka rynkowego we wszystkich pionach oraz spółkach zależnych.
 - utworzenie w ramach nowego Departamentu Ryzyka Rynkowego Grupy dwóch specjalistycznych zespołów zarządzania ryzykiem w obszarze Zarządzania Ryzykiem Transakcji i Skarbu, w tym:
 - wprowadzenie funkcji menedżera ds. ryzyka transakcji, odpowiedzialnego za zarządzanie ryzykiem rynkowym poszczególnych linii biznesowych w skali Grupy
 - wprowadzenie funkcji menedżera ds. ryzyka związanego z obszarem skarbu, odpowiedzialnego za zarządzanie ryzykiem skarbu w księgach bankowych w skali Grupy
 - utworzenie unitarnych grup, odpowiedzialnych za architekturę i metodologie Ryzyka Rynkowego, z uwzględnieniem kompetencji w zakresie Technologii Ryzyka, Metod Ryzyka, Testowania Modeli oraz wdrażania procesów dotyczących Nowych Produktów, natomiast z wyłączeniem modelowania ryzyka w obszarze Front Office,
 - realokacja kompetencji w sposób zapewniający spójność pomiędzy jednostkami holdingu i podmiotami gospodarczymi; w szczególności podmioty gospodarcze/oddziały będą koncentrować się na Procesach Nowych Produktów (New Products Process NPP), wdrażaniu infrastruktury, walidacji rachunku zysków i strat oraz kontroli funkcjonalnej
 - utrzymanie ogólnych kompetencji CRO w zakresie Ryzyka Rynkowego w skali Grupy oraz Ryzyka Rynkowego i Kredytowego na poziomie MIB poprzez opracowywanie wytycznych i podejmowanie działań w zakresie monitoringu, wchodzących również w zakres kompetencji Komitetu ds. Ryzyka (kompetentnego organu, odpowiedzialnego za zatwierdzanie/współtworzenie propozycji DRO, dotyczących strategii ryzyka, odnośnych polityk, modeli, limitów oraz działań monitoringowych), którego CRO jest członkiem.

W konsekwencji w dniu 1 sierpnia Rada Nadzorcza zatwierdziła nowy Ład Korporacyjny dla Ryzyka Rynkowego, wyznaczający zakres obowiązków dla funkcji Ryzyka Rynkowego Holdingu, w tym przewodnictwo, wsparcie i **kontrolę** odpowiednich funkcji na poziomie podmiotów gospodarczych w sposób spójny z rolą UniCredit SpA jako holdingu.

Podsumowując, spółka dominująca proponuje limity i politykę inwestycyjną dla całej Grupy i jej poszczególnych jednostek w sposób zgodny z procesem alokacji kapitału podczas opracowywania budżetu rocznego.

Działająca w Centrali Grupy Komórka ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALM), w porozumieniu z poszczególnymi regionalnymi centrami płynności zarządza strategicznymi i operacyjnymi procesami w ramach ALM, w celu utrzymania zrównoważonej pozycji aktywów oraz zachowania operacyjnej i finansowej stabilności polityki wzrostu Grupy na rynku kredytowym, optymalizując przy tym ryzyko kursów wymiany, stóp odsetkowych i płynności Grupy.

Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne jest definiowane jako ryzyko straty, spowodowanej błędem, naruszeniem, przerwaniem, niedostatecznymi lub chybionymi procesami wewnętrznymi, przez ludzi lub systemy, czy wynikającej ze zdarzeń zewnętrznych. Powyższa definicja uwzględnia także ryzyka prawne i ryzyka zgodności, natomiast nie obejmuje ryzyka strategicznego ani ryzyka reputacji.

Za przykład mogą służyć mogą być straty określane jako operacyjne, spowodowane następującymi zdarzeniami: nadużycia wewnętrzne lub zewnętrzne, praktyki pracownicze oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy, roszczenia klientów, dystrybucja produktów, grzywny i kary należne z powodu naruszenia prawa, uszkodzenia środków trwałych spółki, zakłócenia działalności biznesowej, awarie systemu lub niewłaściwe zarządzanie.

Na poziomie Grupy UniCredit opracowano Zbiór Wytycznych dot. Ryzyka Operacyjnego, który stanowi połączenie polityk i procedur w zakresie kontroli, pomiaru i łagodzenia ryzyka operacyjnego Grupy i jej spółek zależnych.

Polityki ryzyka operacyjnego, obowiązujące wszystkie podmioty Grupy, zapewniają podstawowe zasady, definiujące role poszczególnych organów spółek oraz funkcje zarządzania ryzykiem operacyjnym i relacjami z innymi funkcjami, zaangażowanymi w monitorowanie i zarządzanie ryzykiem operacyjnym.

Spółka dominująca koordynuje działalność spółek zależnych zgodnie z regulacjami wewnętrznymi i regulaminem kontroli ryzyka operacyjnego Grupy. Poszczególne komitety ds. ryzyka (jak np. Komitet ds. Ryzyka, Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami, Komitet ds. Ryzyka Operacyjnego) mają za zadanie monitorowanie narażenia na ryzyko, definiowanie poziomu skłonności do podejmowania ryzyka i działań łagodzących ryzyko oraz zatwierdzanie metod kontroli i pomiaru ryzyka.

Metodologia klasyfikacji i kompletowania danych, analiza scenariuszy i wskaźników ryzyka, sprawozdawczość i pomiary kapitału narażonego na ryzyko są ustalane przez jednostki ds. Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym spółki rodzicielskiej i mają zastosowanie do wszystkich podmiotów Grupy. Kluczowym elementem struktury kontroli ryzyka jest aplikacja zarządzania ryzykiem operacyjnym, umożliwiająca gromadzenie danych, potrzebnych do wdrożenia procesów kontroli ryzyka operacyjnego i pomiaru kapitału.

W marcu 2008 roku Grupa UniCredit została uprawniona do stosowania modelu AMA przy obliczaniu kapitału ryzyka operacyjnego. Z czasem zastosowanie tej metody zostanie rozszerzone na główne podmioty Grupy.

Wyższe Kierownictwo odpowiada za zatwierdzanie wszystkich aspektów, związanych ze strukturą ryzyka operacyjnego Grupy oraz za weryfikację adekwatności systemu pomiarów i kontroli, a także jest stale informowane o zmianach profilu ryzyka i ekspozycji na ryzyko operacyjne, w razie konieczności przy wsparciu właściwych komitetów ds. ryzyka. Poniżej przedstawiono komitety spółki rodzicielskiej oraz ich funkcje.

Komiteta ds. Ryzyka świadczy doradztwo przy opracowywaniu wytycznych i polityk zarządzania dla różnego rodzaju ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem decyzji w sprawie metod pomiaru i kontroli oraz właściwych regulaminów.

Komiteta ds. Ryzyka Operacyjnego, któremu przewodzi Szeł ORM spółki rodzicielskiej, składa się z członków stałych i tymczasowych.

Członkami stałymi są następujący funkcjonariusze spółki rodzicielskiej: ORM i inne funkcje, uczestniczące w kontroli i zarządzaniu ryzykiem operacyjnym, w tym departamenty Compliance, Prawny, Finansowy, Zasobów Ludzkich, Bezpieczeństwa, Usług Bankowych i Audytu Wewnętrznego. Inni funkcjonariusze spółki rodzicielskiej, reprezentujący pionierzy i funkcje ORM właściwych podmiotów są wzywane do uczestnictwa w pracach Komitetu jeżeli zajdzie taka potrzeba.

Misją Komitetu ds. Ryzyka Operacyjnego jest wspieranie Komitetu ds. Ryzyka oraz odpowiedzialność za:

- proponowanie działań w sprawie ryzyka stwierdzonego lub zgłoszonego przez stanowiska ds. ryzyka operacyjnego podmiotów, w których wystąpiły zdarzenia operacyjne lub w których może wystąpić ekspozycja na ryzyko operacyjne;
- zalecanie strategii ubezpieczeniowych dla całej Grupy oraz właściwe działania, w tym rolowanie limitów i wyjątków na podstawie wspólnych propozycji funkcji kontroli ryzyka operacyjnego i innych, zainteresowanych funkcji;
- opracowywanie raportów o istniejących roszczeniach ubezpieczeniowych i kontraktach w skali Grupy;

- przeglądy raportów w zakresie ryzyka operacyjnego;
- proponowanie procedur kontroli i limitów ryzyka operacyjnego;
- monitorowanie działań w zakresie łagodzenia ryzyka.

Funkcje ORM regularnie informują Komitet o ekspozycji na ryzyko operacyjne w skali Grupy.

Jednostka ds. zarządzania ryzykiem operacyjnym spółki rodzicielskiej, umiejscowiona w Departamencie Zarządzania i Kontroli Ryzyka Strategicznego opracowuje model obliczeniowy kapitału operacyjnego narażonego na ryzyko oraz wytyczne dla funkcji kontroli ryzyka operacyjnego, służącej wsparciu i kontroli funkcji podmiotów prawnych ORM w celu weryfikacji spełnienia standardów Grupy w procesie wdrażania procesów i metodologii kontroli.

Funkcje Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym kontrolowanych podmiotów zapewniają szczegółowe szkolenie pracowników w zakresie ryzyka operacyjnego i odpowiadają za właściwe wdrożenie elementów struktury Grupy. Funkcja Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym spółki rodzicielskiej opracowuje regularne aktualizacje aspektów regulacyjnych i zarządczych ryzyka operacyjnego, które są następnie wysyłane do funkcji, odpowiedzialnych za kontrolę i zarządzanie ryzykiem operacyjnym.

System kontroli i pomiaru ryzyka operacyjnego został ustanowiony zgodnie z przepisami w spółce rodzicielskiej oraz we właściwych podmiotach Grupy. Proces ten służy sprawdzeniu zgodności z regulacjami i standardami Grupy oraz odpowiedzialność funkcji Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym poszczególnych podmiotów.

Funkcje ORM muszą opracować podsumowanie realizowanych działań i funkcji zaangażowanych w proces kontroli ryzyka operacyjnego, a także ocenić, czy działają one zgodnie z regulacjami i standardami Grupy. W wypadku stwierdzenia obszarów wymagających ulepszeń należy wskazać proponowane działania wraz z przewidywanym harmonogramem ich wdrożenia, o ile jest to możliwe.

Funkcje ORM podmiotów spełniających zaawansowane wymogi (AMA) oraz podmiotów włoskich, stosujących metodę standardową muszą co roku opracować dokument walidacyjny i wysłać go do funkcji ORM spółki rodzicielskiej (UniCredit ORM). Dokument walidacyjny jest przedkładany Radzie Nadzorczej danego podmiotu do zatwierdzenia wraz z opinią UniCredit ORM oraz raportem Audytu Wewnętrznego.

UniCredit ORM odpowiada także za opracowanie dokumentu walidacyjnego Grupy oraz przedłożenie go Radzie Nadzorczej UniCredit do zatwierdzenia wraz z raportem Audytu Wewnętrznego.

UniCredit opracował własny model pomiaru kapitału narażonego na ryzyko. System pomiaru ryzyka operacyjnego jest oparty na danych, dotyczących strat wewnętrznych, danych dotyczących strat zewnętrznych (konsorcjum i dane publiczne), danych dotyczących strat generowanych w różnych scenariuszach oraz na wskaźnikach ryzyka.

Kapitał narażony na ryzyko wyliczany jest dla klasy rodzaju zdarzenia. Dla każdej klasy ryzyka, istotność i częstotliwość strat stanowią dane szacowane odrębnie w celu uzyskania rocznego rozkładu strat w drodze symulacji z uwzględnieniem ochrony ubezpieczeniowej. Rozkład istotności jest szacowany dla danych wewnętrznych, zewnętrznych i generowanych ze scenariuszy, natomiast rozkład częstości zostaje określony na podstawie danych wewnętrznych. Dla każdej klasy ryzyka stosuje się korektę kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego. Roczny rozkład strat dla każdej klasy ryzyka jest agregowany przy użyciu metody spinającej funkcji copula. Kapitał narażony na ryzyko dla wymogów regulacyjnych jest obliczany dla przedziału ufności 99,9%, a dla celów kapitału ekonomicznego dla przedziału ufności 99,97%.

Mechanizm alokacji pozwala na określenie wymogu kapitałowego dla podmiotów gospodarczych, odzwierciedlającego ekspozycję tych podmiotów na ryzyko oraz efektywność ich zarządzania ryzykiem.

Metoda AMA została formalnie zatwierdzona przez Organ Nadzoru, a jej wdrożenie w odpowiednich podmiotach Grupy ma nastąpić przed końcem 2012 roku. Podmioty jeszcze nie uprawnione do stosowania zaawansowanych metod spełniają wymóg kapitału skonsolidowanego przy użyciu metody standardowej lub wskaźnika bazowego.

System raportowania został opracowany przez spółkę rodzicielską w celu informowania wyższego kierownictwa i właściwych organów spółki o ekspozycji Grupy na ryzyko operacyjne oraz o podejmowanych działaniach, ograniczających to ryzyko.

W szczególności obejmuje to opracowywanie kwartalnych aktualizacji na temat strat operacyjnych, szacowanie wartości kapitału narażonego na ryzyko, odpowiednich zdarzeń zewnętrznych oraz zasadniczych inicjatyw, podejmowanych w celu łagodzenia ryzyka operacyjnego w różnych pionach biznesowych. Najważniejsze wskaźniki ryzyka są opisywane w raportach miesięcznych.

Wyniki analiz scenariuszy, prowadzonych na poziomie Grupy oraz właściwe działania ukierunkowane na łagodzenie ryzyka są także przedkładane Komitetowi ds. Ryzyka Operacyjnego Grupy.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym wymaga reorganizacji procesów redukcji narażenia na ryzyko z uwzględnieniem uwarunkowań outsourcingu, zarządzania polisami ubezpieczeniowymi, definiowania właściwych możliwości odliczeń oraz limitów polityk.

Regularne testowanie planów zachowania ciągłości operacyjnej zapewni także zarządzanie ryzykiem operacyjnym w wypadku zakłócenia głównej działalności operacyjnej.

Komitet ds. Ryzyka (lub inny organ, działający na mocy przepisów miejscowych) analizuje ryzyko, monitorowane przez funkcje Ryzyka Operacyjnego spółek zależnych we współpracy z funkcjami, zaangażowanymi w codzienną kontrolę ryzyka oraz monitoruje działania podejmowane w celu złagodzenia ryzyka.

Inne ryzyka

Opisane powyżej ryzyka są ryzykami głównymi. Istnieją jednak inne rodzaje ryzyka.

Grupa określiła i zdefiniowała rodzaje ryzyka, rozszerzając ich zakres, w celu poprawy dokładności pomiarów ryzyka. Jednocześnie opracowano procedury agregacji, umożliwiające pomiar ogólnego poziomu ryzyka, z uwzględnieniem poziomu kapitału wewnętrznego.

Niniejsze opracowanie ma dwa cele: głównym celem jest lepsze zrozumienie czynników wzrostu wartości każdej linii biznesowej, umożliwiające jednostkom Zarządzania Ryzykiem odegrania skutecznej roli w procesie decyzyjnym.

Drugim celem jest udoskonalenie systemu kontroli wewnętrznej, w którym Zarządzanie Ryzykiem odgrywa jedną z zasadniczych ról.

Proces redefinicji i rozszerzenia zakresu rodzajów ryzyka, które będą zarządzane przez Grupę, zostanie zrealizowany w dwóch etapach.

Pierwszy etap polega na rozpoznaniu ryzyka, wbudowanego w istniejące aktywa i zobowiązania oraz w prowadzonej działalności operacyjnej. W drugim etapie zdefiniowane zostaną metody pomiaru.

W pierwszym etapie zidentyfikowano Grupa określiła następujące rodzaje ryzyka:

- ryzyko biznesowe;
- ryzyko nieruchomości;
- ryzyko inwestycji kapitałowych;
- ryzyko strategiczne; oraz
- ryzyko reputacji.

Ryzyka te zdefiniowane w następujący sposób:

Ryzyko biznesowe

Zawężenie marż nie spowodowane ryzykiem rynkowym, kredytowym czy operacyjnym, lecz zmianami w środowisku konkurencyjnym lub w zachowaniach klientów.

Wytyczne w zakresie ryzyka biznesowego zalecają zastosowanie standardowej metody obliczania ryzyka, wynikającego z wahań dochodu. Jedynie średniej wielkości i duże spółki zależne są zobowiązane do pełnego wdrożenia tego modelu; małe spółki zależne są zwolnione z tego wymogu, ponieważ ryzyko to może zostać obliczone przy użyciu uproszczonej procedury.

Dane zbierane są w cyklach kwartalnych zgodnie z ustalonym formatem, opracowanym przez spółkę dominującą, aktualizowanym przez każdy podmiot Grupy pod kątem pozycji księgowych, odzwierciedlających dochody i koszty wprowadzane do modelu. Pozycje te są wybierane w sposób umożliwiający uniknięcie zachodzenia na siebie różnych typów ryzyka. Szeregi danych historycznych stosowane do kalibrowania zmienności i korelacji są pobierane ze sprawozdań miesięcznych, a następnie grupowane w klastry według pionów, natomiast roczne wartości rynkowe przez które są one mnożone są pobierane ze sprawozdań kwartalnych.

Obliczenia prowadzone przy użyciu rozkładu normalnego, na podstawie którego obliczany jest dochód narażony na ryzyko EaR (Earnings at Risk) z dokładnością 99,97% i w rocznym horyzoncie czasowym (metoda wariancji-kowariancji). Wskaźnik VaR (Value at Risk – wartość narażona na ryzyko) jest obliczany jako iloczyn wskaźnika EaR przez współczynnik, będący funkcją horyzontu trzyletniego i stopy procentowej. Wartość ta jest mierzona dla całej Grupy, poszczególnych Pionów, każdej pod-grupy i każdej spółki, zarówno w odniesieniu do indywidualnego, jak zdywersyfikowanego kapitału ryzyka; w wypadku tego ostatniego, korzyści wynikające z dywersyfikacji wewnętrznej ryzyka zostają ostatecznie realokowane na indywidualne spółki proporcjonalnie do stosunku VaR Grupy do sumy wszystkich indywidualnych VaR dla wszystkich spółek. Zdywersyfikowany kapitał krańcowy istnieje w każdej z tych spółek wyłącznie jako część takiego kapitału Grupy i stanowi jeden z zasadniczych elementów, służących do wyliczenia zagregowanego kapitału ekonomicznego.

Dla celów monitoringu, ryzyko biznesowe jest wyliczane dla Grupy, spółki dominującej oraz dla poszczególnych Pionów w skali kwartalnej lub wtedy, gdy zostanie to uznane za konieczne ze względu na zmiany zachodzące na odnośnym rynku. Dla celów związanych z opracowywaniem budżetu wartość ta jest wyliczana prospektywnie w celu wsparcia procesu alokacji kapitału, bowiem jest to jedna z miar ryzyka, podlegających agregacji.

Ryzyko nieruchomości

Na powyższe ryzyko składają się potencjalne straty, wynikające z niekorzystnych wahań wartości portfela nieruchomości Grupy, na który składają się portfele poszczególnych spółek zależnych, nieruchomości w powiernictwie i spółek celowych (ale nie majątek klientów, obciążony zobowiązaniami lub hipoteką).

Jedynie średniej wielkości i duże spółki zależne są zobowiązane do pełnego zastosowania tego modelu; niewielkie spółki zależne są zwolnione z tego wymogu, a do wyliczania ryzyka tam występującego stosowane są uproszczone procedury.

Wyliczanie ryzyka nieruchomości nie obejmuje majątku będącego przedmiotem zastawu rejestrowego, obejmuje natomiast majątek spółek zależnych i pomocniczych.

Dane są zbierane kwartalnie, w formacie ustalonym przez spółkę dominującą i stosowanym przez wszystkie spółki zależne Grupy do opracowywania informacji, dotyczących posiadanego przez nie majątku oraz określania jego wartości rynkowej i księgowej. W sytuacji, gdy przy wyliczaniu ryzyka nieruchomości nie można posłużyć się wartością rynkową, wartość ta może zostać czasowo zastąpiona wartością księgową. Każda jednostka jest ponadto zobowiązana do przedstawienia wskaźników branżowych dla każdej nieruchomości według miast i regionów; wskaźniki te są konieczne do wyliczenia zmienności oraz korelacji modelu.

Kalkulacja opiera się na rozkładzie normalnym, za pomocą którego parametr EaR (Earnings at Risk – zysk zagrożony) wyliczony jest z dokładnością 99,97% i w jednorocznym horyzoncie czasowym (metoda wariancji – kowariancji). Otrzymany w ten sposób wskaźnik VaR (Value at Risk – wartość narażona na ryzyko) jest obliczany dla całej Grupy, poszczególnych Pionów, każdej pod-grupy i każdej spółki, zarówno w odniesieniu do kapitału danego ryzyka, jak kapitału zdywersyfikowanego na poszczególne rodzaje ryzyka; w tym drugim wypadku, korzyść uzyskana z tytułu wewnętrznej dywersyfikacji ryzyka zostaje później realokowana do poszczególnych spółek na podstawie wkładu krańcowego każdej spółki w wewnętrznie zdywersyfikowaną wartość narażoną na ryzyko dla Grupy.

Krańcowy kapitał zdywersyfikowany każdej spółki istnieje wyłącznie jako część kapitału Grupy i stanowi jeden z zasadniczych elementów kalkulacji zagregowanego kapitału ekonomicznego.

Dla celów monitoringu, ryzyko nieruchomości jest wyliczane dla Grupy, spółki dominującej i poszczególnych Pionów w skali kwartalnej, lub jeżeli zostanie uznane za zasadne ze względu na zmiany zachodzące na odnośnym rynku. Dla celów budżetowania wartość ta jest wyliczana prospektywnie w celu wsparcia procesu alokacji kapitału, jako jedna z miar ryzyka, podlegającego agregacji.

Ryzyko inwestycji kapitałowych

Na ryzyko to składają się potencjalne straty, wynikające z niespekulacyjnych inwestycji finansowych w spółki nie należące do Grupy, tj. spółki nie ujęte w skonsolidowanych księgach rachunkowych. Z tej przyczyny aktywa ujęte w księdze handlowej finansowych nie są uwzględnione w niniejszym rozdziale.

Jedynie średniej wielkości i duże spółki zależne są zobowiązane do pełnego wdrożenia tego modelu; niewielkie spółki zależne są zwolnione z tego wymogu, ponieważ w ich wypadku ryzyko jest wyliczane przy użyciu uproszczonej procedury.

Do wyliczenia ryzyka inwestycji kapitałowych nie używa się inwestycji kapitałowych w spółki nienależące do Grupy czy nieuwzględnione w księdze handlowej; obliczenia takie mogą jednak obejmować udziały w spółkach notowanych i nienotowanych na giełdzie, kapitałowe instrumenty pochodne, kapitały prywatne oraz udziały w kapitałowych funduszach inwestycyjnych, hedgingowych i prywatnych.

Ocena ryzyka jest prowadzona przy użyciu dwóch odrębnych metodologii, z których pierwsza opiera się o podejście rynkowe, tj. ceny rynkowe spółek notowanych na giełdzie. Druga z tych metod stosuje metodę IRB PD/LGD, wykorzystującą wartość księgową jako podstawę do obliczeń inwestycji w spółki nie notowane na giełdzie, z uwzględnieniem kapitału prywatnego. W wypadku braku wskaźnika PD, nawet na poziomie lokalnym, stosowane są wskaźniki (indeksy) rynkowe lub standardowe wagi ryzyka.

Dane są zbierane w cyklach kwartalnych zgodnie z ustalonym formatem opracowanym przez spółkę dominującą, aktualizowanym indywidualnie przez każdy podmiot Grupy. W celu wyliczenia zmienności i korelacji na potrzeby modelu, wykorzystywane są poszczególne indeksy cen dla spółek notowanych, natomiast dla spółek nie notowanych są to wskaźniki regionalne bądź branżowe, stosowane do czasu opracowania dla takich spółek modelu wewnętrznego ratingu.

Po zdefiniowaniu bazy danych, w kalkulacjach można zastosować rozkład logarytmicznie normalny, za pomocą którego obliczony zostaje z dokładnością 99,97% EaR (Earnings at Risk – dochód narażony na ryzyko) w rocznym horyzoncie czasowym (metoda wariancji–kowariancji). Otrzymany w ten sposób wskaźnik VaR (Value at Risk – wartość narażona na ryzyko) jest obliczany dla całej Grupy, poszczególnych Pionów, każdej pod-grupy i każdej spółki, zarówno w odniesieniu do kapitału danego ryzyka, jak kapitału zdywersyfikowanego na poszczególne rodzaje ryzyka; w tym drugim wypadku, korzyść uzyskana z tytułu wewnętrznej dywersyfikacji ryzyka zostaje później realokowana do poszczególnych spółek na podstawie wkładu krańcowego każdej spółki w wewnętrznie zdywersyfikowaną wartość narażoną na ryzyko Grupy dla przedziału ufności 99,97% i rocznego horyzontu czasowego (metoda wariancji-kowariancji). Dla celów monitoringu, ryzyko inwestycji kapitałowych wyliczane jest dla Grupy, spółki dominującej i poszczególnych Pionów kwartalnie, lub jeżeli zostanie to uznane za zasadne ze względu na zmiany zachodzące na odnośnym rynku. Dla celów budżetowania, wartość ta jest wyliczana prospektywnie, w celu wsparcia procesu alokacji kapitału, jako jeden z mierników ryzyka podlegającego agregacji.

Ryzyko strategiczne

Ryzyko strategiczne wynika z nieoczekiwanych warunków rynkowych, nieprawidłowego rozpoznania trendów w sektorze bankowym lub niewłaściwej oceny tych trendów. Ryzyko to obejmuje rozbieżne decyzje, podejmowane w celu osiągnięcia celów długoterminowych, które później bardzo trudno jest odwrócić.

Ryzyko reputacji

Ryzyko redukcji zysków lub kapitału z powodu negatywnej percepcji wizerunku banku przez klientów, innych uczestników rynku, udziałowców, inwestorów lub organów nadzoru.

Podczas drugiego etapu redefiniowania typów ryzyka i poszerzania ich zakresów w procesie zarządzania ryzykiem na poziomie Grupy zidentyfikowano najlepszą metodę analityczną: niektóre rodzaje ryzyka mogą być analizowane ilościowo przy użyciu metod statystycznych, podczas gdy inne wymagają podejścia jakościowego, jak na przykład metoda analizy scenariuszy.

Metody pomiaru ryzyka

Ryzyko kredytowe, rynkowe, operacyjne, biznesowe, nieruchomości i inwestycji kapitałowych może być mierzone ilościowo przy użyciu następujących metod:

- szacunkowego kapitału ekonomicznego; oraz
- testów warunków skrajnych.

Grupa mierzy ryzyko biznesowe, nieruchomości i inwestycji kapitałowych przy użyciu modelu ilościowego, ponieważ wyznaczona w taki sposób wartość kapitału jest zazwyczaj stosowana do pokrycia potencjalnych strat. Z drugiej strony, ryzyko strategiczne jest analizowane przy użyciu metody analizy scenariuszy, która w niektórych sytuacjach umożliwia oszacowanie potencjalnych strat, ale ryzyko to nie zostaje uwzględniane w szacowaniu ryzyka zagregowanego, ponieważ w tej sytuacji kapitał nie będzie stanowić efektywnego zabezpieczenia przed skutkami popełnionych błędów strategicznych.

Wielowymiarowa natura ryzyka wywołuje konieczność prowadzenia pomiarów kapitału ekonomicznego równoległe z testami warunków skrajnych, nie tylko w celu oszacowania potencjalnych strat dla poszczególnych scenariuszy, ale również w celu wyznaczenia poziomu wpływu ich determinantów. Testy warunków skrajnych przeprowadzane są zarówno indywidualnie dla poszczególnych rodzajów ryzyka, jak również dla ryzyka zagregowanego w drodze symulacji zmian z uwzględnieniem czynników ryzyka w celu zapewnienia spójnych metod kalkulacji zagregowanego kapitału ekonomicznego.

Kapitał ekonomiczny i kapitał wewnętrzny

Zagregowany Kapitał Ekonomiczny stanowi odzwierciedlenie potencjalnej, maksymalnej straty, poniesionej z tytułu połączonych skutków różnych typów ryzyka w horyzoncie czasowym jednego roku przy przedziale ufności spójnym ze skłonnością Grupy do podejmowania ryzyka. Ryzyka brane w tym wypadku pod uwagę obejmują: ryzyko kredytowe, rynkowe, operacyjne, biznesowe, nieruchomości, inwestycji kapitałowych, a także wzajemne zależności pomiędzy nimi, zarówno wynikające z różnic wewnętrznych, jak różnic pomiędzy poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Zgodnie z zaleceniami zawartymi w Regulaminie Projektu Bazylea II, spółka dominująca odpowiada za opracowanie metodologii pomiaru ryzyka na poziomie Grupy i poszczególnych Pionów oraz za opracowanie i wdrożenie procesów pomiaru Kapitału Ekonomicznego i Kapitału Wewnętrznego Grupy. Każda spółka należąca do Grupy jest zobowiązana do samodzielnego opracowania procesów pomiaru ryzyka zgodnych z wymogami, sformułowanymi przez spółkę dominującą.

Kapitał Wewnętrzny, wyznaczony zgodnie ze skłonnością Grupy do podejmowania ryzyka, zostaje wyliczony przez dodanie bufora do Zagregowanego Kapitału Ekonomicznego w celu uwzględnienia wyników testów warunków skrajnych oraz innych, niewymiernych ryzyk, uważanych za istotne dla grupy.

Kapitał Ekonomiczny jest zasadniczym elementem, uwzględnianym przy ocenie adekwatności kapitałowej Grupy.

Dla celów monitoringu, Kapitał Ekonomiczny Grupy, spółki dominującej i poszczególnych Pionów jest wyliczany kwartalnie, lub jeżeli zostanie to uznane za zasadne ze względu na zmiany zachodzące na odnośnym rynku. Dla celów budżetowania wartość ta jest wyliczana prospektywnie w celu wsparcia procesu alokacji kapitału.

Zagregowany Kapitał Ekonomiczny oraz wynikający z niego Kapitał Wewnętrzny stanowią istotne informacje na temat profilu ryzyka banku i powinny być przekazywane organom zarządczym i decyzyjnym organizacji (jak np. Komitet ds. Ryzyka lub Rada Nadzorcza).

Ponadto Grupa uwzględnia i bada również skutki scenariuszy katastrof, przewidujących np. straty, spowodowane wystąpieniem sytuacji ekstremalnych i wywierających wpływ na wszystkie zmienne ryzyka, takie jak np. pandemie.

Udoskonalenie profilu ryzyka pozostaje w zgodzie z wytycznymi, zawartymi w Filarze 2 i nowych regulacjach nadzorczych.

Badanie adekwatności kapitałowej Grupy odbywa się w następujących pięciu etapach:

- identyfikacja ryzyka
- pomiar ryzyka
- planowanie i alokacja kapitału
- monitoring i
- zarządzanie ryzykiem.

Działania opisane powyżej dotyczą w szczególności pierwszych dwóch etapów, tj. identyfikacji i pomiaru ryzyka, zarówno na poziomie poszczególnych jednostek jak i na poziomie zagregowanym.

Sprawozdawczość

Jednostka Sprawozdawczości i Monitoringu, działająca w ramach Departamentu CRO Grupy opracowuje raporty i sprawuje nadzór nad portfelem obciążonym ryzykiem kredytowym przy regularnych i jednorazowych raportów miesięcznych i kwartalnych. Zasadniczym celem tego nadzoru jest przeprowadzenie analizy głównych czynników i parametrów ryzyka kredytowego (zaangażowanie na datę niedotrzymania warunków (EAD), strata oczekiwana (EL), migracja, koszt ryzyka itp) w celu podjęcia we właściwym czasie odpowiednich działań odnośnie do portfeli kredytowych oraz przedstawienia zagregowanej ekspozycji na ryzyko i na ogólne ryzyko dla Grupy UniCredit.

W 2008 roku Jednostka Sprawozdawczości i Monitoringu kontynuowała poprawę jakości danych i usprawnianie procesów sprawozdawczych przez prowadzenie przeglądu istniejących raportów z uwzględnieniem zmian, zachodzących w środowisku rynkowym.

Ponadto w ramach każdego Pionu (Klientów Detalicznych, Klientów Korporacyjnych i Bankowości Inwestycyjnej oraz Bankowości Prywatnej) działają wydzielone komórki sprawozdawcze, zajmujące się śledzeniem pozycji ryzyka leżących w zakresie ich kompetencji. Komórki sprawozdawcze poszczególnych pionów opracowują raport kwartalny, zawierający szczegółowe informacje na temat pionu (tzw. Credit Tableau de Bord - skoordynowana karta wyników w obszarze kredytów).

W 2008 roku Departament CRO Grupy przeprowadził z powodzeniem integrację procesów zarządzania ryzykiem portfela byłej Grupy Capitalia.

Tabela 2 – Zakres stosowania

Ujawnienie jakościowe

W niniejszej części dokumentu Filara 3 opisane zostały normy ostrożnościowe dla procesu konsolidacji Grupy UniCredit, przy czym definicja pojęcia „Grupa Bankowa” obejmuje spółki o następujących cechach:

- banki, spółki finansowe i inne instytucje oferujące towarzyszące usługi bankowe, kontrolowane pośrednio lub bezpośrednio, w wypadku których stosowaną metodą konsolidacji jest metoda bezpośrednia (line-by-line);
- banki, spółki finansowe i inne instytucje oferujące towarzyszące usługi bankowe, posiadające pośrednie lub bezpośrednio zaangażowanie w wysokości co najmniej 20% udziałów, kontrolowane wspólnie z innymi podmiotami, w wypadku których stosowaną metodą konsolidacji jest metoda proporcjonalna.
- Następujące podmioty podlegają konsolidacji metodą kapitałową:
 - a) banki lub spółki finansowe, posiadające bezpośrednio lub pośrednio udział 20% lub wyższy lub w inny sposób podlegające istotnemu wpływowi;
 - b) spółki inne niż banki, spółki finansowe i inne instytucje oferujące usługi bankowe, kontrolowane pośrednio lub bezpośrednio wyłącznie lub wspólnie lub podlegające istotnemu wpływowi;

Inne normy ostrożnościowe, zdefiniowane w tej regulacji to: odpis wartości spółki zależnej od kapitału i dodanie tej wartości do pozycji Aktywa Ważone Ryzykiem.

Należy podkreślić, że normy ostrożnościowe odnoszące się do procesów konsolidacji zostały przyjęte w celu spełnienia wymogów regulacyjnych w zakresie wypłacalności, innych niż normy MSR/MSSF stosowane w odniesieniu do sprawozdań finansowych; sytuacja taka może skutkować rozbieżnościami pomiędzy informacjami ujawnianymi w niniejszym dokumencie, a podobnymi informacjami zawartymi w sprawozdaniach finansowych.

SKONSOLIDOWANE SPÓŁKI ZALEŻNE

Nazwa spółki	Siedziba spółki		Ujęcie w sprawozdawczości norm ostrożnościowych			Ujęcie w sprawozdawczości finansowej		
	Miasto	Kraj						
BANKI								
UNICREDIT SPA	RZYM	WŁOCHY	X			X		
ALPINE CAYMAN ISLANDS LTD.	GEORGE TOWN	KAJMANY	X			X		
AS UNICREDIT BANK	RYGA	LOTWA	X			X		
ASSET MANAGEMENT GMBH	WIEDEŃ	AUSTRIA	X			X		
ATF BANK KYRGYZSTAN OJSC	BISZKEK	KIRGISTAN	X			X		
BANCA AGRICOLA COMMERCIALE DELLA R.S.M. S.P.A.	BORGO MAGGIORE	SAN MARINO	X			X		
BANCO DI SICILIA SPA	PALERMO	WŁOCHY	X			X		
BANK AUSTRIA CREDITANSTALT WOHNBAUBANK AG	WIEDEŃ	AUSTRIA	X			X		
BANK AUSTRIA REAL INVEST GMBH	WIEDEŃ	AUSTRIA	X			X		
BANK BPH SA	KRAKÓW	POLSKA	X			X		
BANK FUR TIROL UND VORARLBERG AKTIENGESELLSCHAFT	INNSBRUCK	AUSTRIA			X			X
BANK PEKAO SA	WARSZAWA	POLSKA	X			X		
BANKHAUS NEELMEYER AG	BREMA	RFN	X			X		
BANKPRIVAT AG	WIEDEŃ	AUSTRIA	X			X		
BANQUE DE COMMERCE ET DE PLACEMENTS SA	GENEWA	SZWAJCARIA			X			X
BAUSPARKASSE WUSTENROT AKTIENGESELLSCHAFT	SALZBURG	AUSTRIA			X			X
BAYERISCHE HYPO- UND VEREINSBANK AG	MONACHIUM	RFN	X			X		
BKS BANK AG (EHM.BANK FUR KARTEN UND STEIERMARK AG)	KLAGENFURT	AUSTRIA			X			X
CARD COMPLETE SERVICE BANK AG	WIEDEŃ	AUSTRIA	X			X		
CJSC BANK SIBIR	OMSK	ROSJA	X			X		
DAB BANK AG	MONACHIUM	RFN	X			X		
DIREKTANLAGE.AT AG	SALZBURG	AUSTRIA	X			X		
FACTORBANK AKTIENGESELLSCHAFT	WIEDEŃ	AUSTRIA	X			X		
FINECOBANK SPA	MEDIOLAN	WŁOCHY	X			X		
HVB BANQUE LUXEMBOURG SOCIETE ANONYME	LUKSEMBURG	LUKSEMBURG	X			X		
HVB INVESTITIONSBANK GMBH	HAMBURG	RFN	X			X		
IRFIS - MEDIOCREDITO DELLA SICILIA S.P.A.	PALERMO	WŁOCHY	X			X		
JOINT STOCK COMMERCIAL BANK FOR SOCIAL DEVELOPMENT UKRSOTSBANK	KIJÓW	UKRAINA	X			X		
JSC ATF BANK	ALMA ATA	KAZACHSTAN	X			X		
MEDIOBANCA BANCA DI CREDITO FINANZIARIO SPA	MEDIOLAN	WŁOCHY			X			X
NOTARTREUHANDBANK AG	WIEDEŃ	AUSTRIA			X			X
OBERBANK AG	LINZ	AUSTRIA			X			X
OESTERREICHISCHE CLEARINGBANK AG	WIEDEŃ	AUSTRIA			X			X
OESTERREICHISCHE KONTROLLBANK AKTIENGESELLSCHAFT	WIEDEŃ	AUSTRIA			X			X
OSTERREICHISCHE HOTEL- UND TOURISMUSBANK GESELLSCHAFT M.B.H.	WIEDEŃ	AUSTRIA			X			X
PEKAO BANK HIPOTECZNY S.A.	WARSZAWA	POLSKA	X			X		
PIONEER INVESTMENTS AUSTRIA GMBH	WIEDEŃ	AUSTRIA	X			X		
PRVA STAMBENA STEDIONICA DD ZAGREB	ZAGRZEB	CHORWACJA	X			X		
SCHOELLERBANK AKTIENGESELLSCHAFT	WIEDEŃ	AUSTRIA	X			X		
UNICREDIT (SUISSE) BANK SA	LUGANO	SZWAJCARIA	X			X		
UNICREDIT BANCA DI ROMA SPA	RZYM	WŁOCHY	X			X		
UNICREDIT BANCA PER LA CASA SPA	MEDIOLAN	WŁOCHY	X			X		
UNICREDIT BANCA SPA	BOLONIA	WŁOCHY	X			X		
UNICREDIT BANK AD BANJA LUKA	BANJA LUKA	BOŚNIA I HERCEGOWINA	X			X		
UNICREDIT BANK AUSTRIA AG	WIEDEŃ	AUSTRIA	X			X		

UNICREDIT BANK CZECH REPUBLIC A.S.	PRAGA	REPUBLIKA CZESKA	X			X		
UNICREDIT BANK DD	MOSTAR	BOŚNIA I HERCEGOWINA	X			X		
UNICREDIT BANK HUNGARY ZRT.	BUDAPESZT	WĘGRY	X			X		
UNICREDIT BANK IRELAND PLC	DUBLIN	IRLANDIA	X			X		
UNICREDIT BANK LTD	LUCK	UKRAINA	X			X		
UNICREDIT BANK SERBIA JSC	BELGRAD	SERBIA	X			X		
UNICREDIT BANK SLOVAKIA AS	BRATYSŁAWA	SŁOWACJA	X			X		
UNICREDIT BANKA SLOVENIJA D.D.	LJUBLJANA	SŁOWENIA	X			X		
UNICREDIT BULBANK AD	SOFIA	BULGARIA	X			X		
UNICREDIT CAIB AG	WIEDEŃ	AUSTRIA	X			X		
UNICREDIT CONSUMER FINANCING BANK SPA	MEDIOLAN	WŁOCHY	X			X		
UNICREDIT CORPORATE BANKING SPA	WERONA	WŁOCHY	X			X		
UNICREDIT CREDIT MANAGEMENT BANK SPA	WERONA	WŁOCHY	X			X		
UNICREDIT INTERNATIONAL BANK (LUXEMBOURG) SA	LUKSEMBURG	LUKSEMBURG	X			X		
UNICREDIT JELZALOGBANK ZRT.	BUDAPESZT	WĘGRY	X			X		
UNICREDIT MEDIOCREDITO CENTRALE S.P.A.	RZYM	WŁOCHY	X			X		
UNICREDIT PRIVATE BANKING SPA	TURYŃ	WŁOCHY	X			X		
UNICREDIT TIRIAC BANK S.A.	BUKARESZT	RUMUNIA	X			X		
VEREINSBANK VICTORIA BAUSPAR AKTIENGESELLSCHAFT	MONACHIUM	RFN	X			X		
YAPI KREDI AZERBAIJAN	BAKU	AZERBEJDŻAN		X			X	
YAPI KREDI BANK NEDERLAND NV	AMSTERDAM	HOLANDIA		X			X	
YAPI KREDI MOSCOW	MOSKWA	ROSJA		X			X	
YAPI VE KREDI BANKASI AS	STAMBUL	TURCJA		X			X	
ZAGREBACKA BANKA DD	ZAGRZEB	CHORWACJA	X			X		
ZAO UNICREDIT BANK	MOSKWA	ROSJA	X			X		

Nazwa spółki	Siedziba spółki		Ujęcie w sprawozdawczości norm ostrożnościowych			Ujęcie w sprawozdawczości finansowej		
	Miasto	Kraj						
SPÓŁKI FINANSOWE								
AI BETEILIGUNG GMBH	WIEDEŃ	AUSTRIA	X			X		
ALLIANZ ZB D.O.O. DRUSTVO ZA UPRAVLJANJE DOBROVOLJNIM	ZAGRZEB	CHORWACJA			X			X
ALLIANZ ZB D.O.O. DRUSTVO ZA UPRAVLJANJE OBVEZNM	ZAGRZEB	CHORWACJA			X			X
ARABELLA FUNDING LTD. (JERSEY)		JERSEY			X	X		
ASPRA FINANCE SPA	MEDIOLAN	WŁOCHY	X			X		
ATF CAPITAL B.V.	ROTTERDAM	HOLANDIA	X			X		
BAC FIDUCIARIA SPA	DOGANA	SAN MARINO	X			X		
BA-CA MARKETS & INVESTMENT BETEILIGUNG GMBH	WIEDEŃ	AUSTRIA	X			X		
BARODA PIONEER ASSET MANAGEMENT COMPANY LTD	MUMBAI	INDIE	X			X		
BAVARIA UNIVERSAL FUNDING CORP.(BUFCO)	DELAWARE	U.S.A.			X	X		
BDR ROMA PRIMA IRELAND LTD	DUBLIN	IRLANDIA	X			X		
BETEILIGUNGS-UND HANDELSGESELLSCHAFT IN HAMBURG MIT BESCHRANKTER HAFTUNG	HAMBURG	RFN	X			X		
BLACK FOREST FUNDING CORP.	DELAWARE	U.S.A.			X	X		
BLUE CAPITAL EQUITY GMBH	HAMBURG	RFN	X			X		
BLUE CAPITAL FONDS GMBH	HAMBURG	RFN	X			X		
BLUE CAPITAL GMBH	HAMBURG	RFN	X			X		
BREAKEVEN SRL	WERONA	WŁOCHY	X			X		
CA IB D.D.	ZAGRZEB	CHORWACJA	X			X		
CA IB INVEST D.O.O	ZAGRZEB	CHORWACJA	X			X		
CA IB SECURITIES (UKRAINE) AT	KIJÓW	UKRAINA	X			X		
CABET-HOLDING-AKTIENGESELLSCHAFT	WIEDEŃ	AUSTRIA	X			X		
CDM CENTRALNY DOM MAKLECKI PEKAO SA	WARSZAWA	POLSKA	X			X		
CENTRAL POLAND FUND LLC	WILMINGTON (DE)	U.S.A.			X			X
CORDUSIO SOCIETA' FIDUCIARIA PER AZIONI	MEDIOLAN	WŁOCHY	X			X		
ENTASI SRL	RZYM	WŁOCHY	X			X		
EUROFINANCE 2000 SRL	RZYM	WŁOCHY	X			X		
EUROLEASE RAMSES IMMOBILIEN LEASING GESELLSCHAFT M.B.H. & CO OEG	WIEDEŃ	AUSTRIA	X			X		
EUROPA FUND MANAGEMENT (EUROPA BEFEKTETESI ALAPKEZELO RT)	BUDAPESZT	WĘGRY	X			X		
EUROPROGETTI & FINANZA S.P.A.	RZYM	WŁOCHY			X			X
FIDIA SGR SPA	MEDIOLAN	WŁOCHY			X			X
FINANSE PLC.	LONDYN	WIELKA BRYTANIA	X			X		
FINECO CREDIT S.P.A.	MEDIOLAN	WŁOCHY	X			X		
FINECO LEASING S.P.A.	BRESCIA	WŁOCHY	X			X		
FINECO PRESTITI S.P.A.	MEDIOLAN	WŁOCHY	X			X		
FINECO VERWALTUNG AG	FRANKFURT NAD MENEM	RFN	X			X		
G.B.S. - GENERAL BROKER SERVICE S.P.A.	RZYM	WŁOCHY			X			X
GELDILUX-TS-2005 S.A.	LUKSEMBURG	LUKSEMBURG			X	X		
GELDILUX-TS-2007 S.A.	LUKSEMBURG	LUKSEMBURG			X	X		
GELDILUX-TS-2008 S.A.	LUKSEMBURG	LUKSEMBURG			X	X		
H.F.S. HYPO-FONDSBETEILIGUNGEN FUR SACHWERTE GMBH	MONACHIUM	RFN	X			X		
HVB ALTERNATIVE ADVISORS LLC	NOWY JORK (NY)	U.S.A.	X			X		
HVB ALTERNATIVE FINANCIAL PRODUCTS AG	WIEDEŃ	AUSTRIA	X			X		
HVB ASSET MANAGEMENT HOLDING GMBH	MONACHIUM	RFN	X			X		
HVB CAPITAL ASIA LIMITED	HONG KONG	HONG KONG	X			X		
HVB CAPITAL LLC	WILMINGTON (DE)	U.S.A.	X			X		

HVB CAPITAL LLC II	WILMINGTON (DE)	U.S.A.	X			X		
HVB CAPITAL LLC III	WILMINGTON (DE)	U.S.A.	X			X		
HVB CAPITAL LLC VI	WILMINGTON (DE)	U.S.A.	X			X		
HVB CAPITAL LLC VIII	WILMINGTON (DE)	U.S.A.	X			X		
HVB CAPITAL PARTNERS AG	MONACHIUM	RFN	X			X		
HVB FUNDING TRUST II	WILMINGTON (DE)	U.S.A.	X			X		
HVB FUNDING TRUST VIII	WILMINGTON (DE)	U.S.A.	X			X		
HVB GLOBAL ASSETS COMPANY L.P.	NOWY JORK (NY)	U.S.A.	X			X		
HVB HONG KONG LIMITED	HONG KONG	HONG KONG	X			X		
HVB IMMOBILIEN AG	MONACHIUM	RFN	X			X		
HVB INVESTMENTS (UK) LIMITED	GEORGE TOWN	KAJMANY	X			X		
HVB LEASING GMBH	HAMBURG	RFN	X			X		
HVB PROJEKT GMBH	MONACHIUM	RFN	X			X		
HVB TECTA GMBH	MONACHIUM	RFN	X			X		
HVB U.S. FINANCE INC.	NOWY JORK (NY)	U.S.A.	X			X		
HVB VERWA 4 GMBH	MONACHIUM	RFN	X			X		
HVB VERWA 4.4 GMBH	MONACHIUM	RFN	X			X		
INTERNATIONALES IMMOBILIEN-INSTITUT GMBH	MONACHIUM	RFN	X			X		
KOC FINANSAL HIZMETLER AS	STAMBUL	TURCJA		X			X	
KRAJOWA IZBA ROZLICZENIOWA SA	WARSZAWA	POLSKA			X			X
LFL LUFTFAHRZEUG LEASING GMBH	HAMBURG	RFN	X			X		
LOCAT SPA	BOLONIA	WLOCHY	X			X		
LOWES LIMITED	NIKOZJA	CYPR	X			X		
MOBILITY CONCEPT GMBH	UNTERHACHING	RFN	X			X		

Nazwa spółki	Siedziba spółki		Ujęcie w sprawozdawczości norm ostrożnościowych			Ujęcie w sprawozdawczości finansowej		
	Miasto	Kraj						
OAK RIDGE INVESTMENT LLC	WILMINGTON (DE)	U.S.A.			X			X
OOO UNICREDIT LEASING	MOSKWA	ROSJA	X			X		
OPEN SAVING PENSIOON FUND OTAN JSC	ALMA ATA	KAZACHSTAN	X			X		
ORBIT ASSET MANAGEMENT LIMITED	HAMILTON	BERMUDY		X			X	
ORESTOS IMMOBILIEN-VERWALTUNGS GMBH	MONACHIUM	RFN	X			X		
PEKAO AUTO FINANSE SA	WARSZAWA	POLSKA	X			X		
PEKAO FAKTORING SP. Z O.O.	LUBLIN	POLSKA	X			X		
PEKAO FINANCIAL SERVICES SP. Z O.O.	WARSZAWA	POLSKA	X			X		
PEKAO FUNDUSZ KAPITALOWY SP. Z O.O.	WARSZAWA	POLSKA	X			X		
PEKAO LEASING HOLDING S.A.	WARSZAWA	POLSKA	X			X		
PEKAO LEASING I FINANSE S.A.	WARSZAWA	POLSKA	X			X		
PEKAO LEASING SP ZO.O.	WARSZAWA	POLSKA	X			X		
PEKAO PIONEER P.T.E. SA	WARSZAWA	POLSKA	X			X		
PIONEER ALTERNATIVE INVESTMENT MANAGEMENT (BERMUDA) LIMITED	HAMILTON	BERMUDY	X			X		
PIONEER ALTERNATIVE INVESTMENT MANAGEMENT LTD	DUBLIN	IRLANDIA	X			X		
PIONEER ALTERNATIVE INVESTMENT MANAGEMENT SGR PA	MEDIOLAN	WŁOCHY	X			X		
PIONEER ALTERNATIVE INVESTMENTS (ISRAEL) LTD	TEL AVIV	IZRAEL	X			X		
PIONEER ALTERNATIVE INVESTMENTS (NEW YORK) LTD	DOVER (DE)	U.S.A.	X			X		
PIONEER ASSET MANAGEMENT AS	PRAGA	REPUBLIKA CZESKA	X			X		
PIONEER ASSET MANAGEMENT S.A.I. S.A.	BUKARESZT	RUMUNIA	X			X		
PIONEER ASSET MANAGEMENT SA	LUKSEMBURG	LUKSEMBURG	X			X		
PIONEER CZECH FINANCIAL COMPANY SRO	PRAGA	REPUBLIKA CZESKA	X			X		
PIONEER FUNDS DISTRIBUTOR INC	BOSTON (MA)	U.S.A.	X			X		
PIONEER GLOBAL ASSET MANAGEMENT SPA	MEDIOLAN	WŁOCHY	X			X		
PIONEER GLOBAL FUNDS DISTRIBUTOR LTD	HAMILTON	BERMUDY	X			X		
PIONEER GLOBAL INVESTMENTS (AUSTRALIA) PTY LIMITED	MELBOURNE	AUSTRALIA	X			X		
PIONEER GLOBAL INVESTMENTS (HK) LIMITED	HONG KONG	HONG KONG	X			X		
PIONEER GLOBAL INVESTMENTS (TAIWAN) LTD.	TAIPEI	TAIWAN	X			X		
PIONEER GLOBAL INVESTMENTS LIMITED	DUBLIN	IRLANDIA	X			X		
PIONEER INSTITUTIONAL ASSET MANAGEMENT INC	WILMINGTON (DE)	U.S.A.	X			X		
PIONEER INVESTMENT COMPANY AS	PRAGA	REPUBLIKA CZESKA	X			X		
PIONEER INVESTMENT FUND MANAGEMENT LIMITED	BUDAPESZT	WĘGRY	X			X		
PIONEER INVESTMENT MANAGEMENT INC	WILMINGTON (DE)	U.S.A.	X			X		
PIONEER INVESTMENT MANAGEMENT LIMITED	DUBLIN	IRLANDIA	X			X		
PIONEER INVESTMENT MANAGEMENT LLC	MOSKWA	ROSJA	X			X		
PIONEER INVESTMENT MANAGEMENT SHAREHOLDER SERVICES INC.	BOSTON (MA)	U.S.A.	X			X		
PIONEER INVESTMENT MANAGEMENT SOC. DI GESTIONE DEL RISPARMIO PER AZ	MEDIOLAN	WŁOCHY	X			X		
PIONEER INVESTMENT MANAGEMENT USA INC.	WILMINGTON (DE)	U.S.A.	X			X		
PIONEER INVESTMENTS AG	BERNO	SZWAJCARIA	X			X		
PIONEER INVESTMENTS KAPITALANLAGEGESELLSCHAFT MBH	MONACHIUM	RFN	X			X		
PIONEER PEKAO INVESTMENT FUND COMPANY SA (POLISH NAME: PIONEER PEKAO TFI SA)	WARSZAWA	POLSKA	X			X		
PIONEER PEKAO INVESTMENT MANAGEMENT SA	WARSZAWA	POLSKA	X			X		
PRIVATE JOINT STOCK COMPANY FERROTRADE INTERNATIONAL	KIJÓW	UKRAINA	X			X		
QUERCIA FUNDING SRL	WERONA	WŁOCHY	X			X		
S+R INVESTIMENTI E GESTIONI (S.G.R.) SPA	MEDIOLAN	WŁOCHY	X			X		
SALOME FUNDING LTD. (JERSEY)	DUBLIN	IRLANDIA			X	X		

SOHIPA SOCIETA' DI GESTIONE DEL RISPARMIO (SGR) S.P.A.	RZYM	WŁOCHY	X			X		
SOLOS IMMOBILIEN- UND PROJEKTENTWICKLUNGS GMBH & CO. SIRIUS BETEILIGUNGS KG	MONACHIUM	RFN	X			X		
SRQ FINANZPARTNER AG	BERLIN	RFN	X			X		
STICHTING CUSTODY SERVICES KBN	AMSTERDAM	HOLANDIA		X			X	
STRUCTURED LEASE GMBH	GRUNWALD	RFN	X			X		
TREUCONSULT BETEILIGUNGSGESELLSCHAFT M.B.H.	WIEDEŃ	AUSTRIA	X			X		
TREVI FINANCE N. 2 S.P.A.	CONEGLIANO	WŁOCHY	X			X		
TREVI FINANCE N. 3 S.R.L.	CONEGLIANO	WŁOCHY	X			X		
TREVI FINANCE S.P.A.	CONEGLIANO	WŁOCHY	X			X		
UNICREDIT (SUISSE) TRUST SA	LUGANO	SZWAJCARIA			X			X
UNICREDIT (U.K.) TRUST SERVICES LTD	LONDYN	WIELKA BRYTANIA			X			X
UNICREDIT ATON INTERNATIONAL LIMITED	NIKOZJA	CYPR	X			X		
UNICREDIT BROKER SPA	MEDIOLAN	WŁOCHY			X	X		
UNICREDIT CA IB ROMANIA SRL	BUKARESZT	RUMUNIA	X			X		
UNICREDIT CAIB CZECH REPUBLIC AS	PRAGA	REPUBLIKA CZESKA	X			X		
UNICREDIT CAIB HUNGARY LTD	BUDAPESZT	WĘGRY	X			X		
UNICREDIT CAIB POLAND S.A.	WARSZAWA	POLSKA	X			X		
UNICREDIT CAIB SECURITIES UK LTD.	LONDYN	WIELKA BRYTANIA	X			X		
UNICREDIT CAIB SERBIA LTD BELGRADE	BELGRAD	SERBIA	X			X		
UNICREDIT CAIB SLOVAKIA, A.S.	BRATYSŁAWA	SŁOWACJA	X			X		
UNICREDIT CAIB SLOVENIJA DOO	LJUBLJANA	SŁOWENIA	X			X		
UNICREDIT CAIB UK LTD.	LONDYN	WIELKA BRYTANIA	X			X		
UNICREDIT CONSUMER FINANCING AD	SOFIA	BUEGARIA	X			X		
UNICREDIT DELAWARE INC	DOVER (DE)	U.S.A.	X			X		

Nazwa spółki	Siedziba spółki		Ujęcie w sprawozdawczości norm ostrożnościowych			Ujęcie w sprawozdawczości finansowej		
	Miasto	Kraj						
UNICREDIT FACTORING EAD	SOFIA	BULGARIA	X			X		
UNICREDIT FACTORING SPA	MEDIOLAN	WŁOCHY	X			X		
UNICREDIT GLOBAL LEASING SPA	MEDIOLAN	WŁOCHY	X			X		
UNICREDIT IRELAND FINANCIAL SERVICES PLC	DUBLIN	IRLANDIA	X			X		
UNICREDIT LEASING (AUSTRIA) GMBH	WIEDEŃ	AUSTRIA	X			X		
UNICREDIT LUXEMBOURG FINANCE SA	LUKSEMBURG	LUKSEMBURG	X			X		
UNICREDIT MENKUL DEGERLER AS	STAMBUL	TURCJA		X			X	
UNICREDIT MERCHANT S.P.A.	RZYM	WŁOCHY	X			X		
UNICREDITO ITALIANO CAPITAL TRUST I	NEWARK (NJ)	U.S.A.	X			X		
UNICREDITO ITALIANO CAPITAL TRUST II	NEWARK (NJ)	U.S.A.	X			X		
UNICREDITO ITALIANO CAPITAL TRUST III	NEWARK (NJ)	U.S.A.	X			X		
UNICREDITO ITALIANO CAPITAL TRUST IV	NEWARK (NJ)	U.S.A.	X			X		
UNICREDITO ITALIANO FUNDING LLC I	DOVER (DE)	U.S.A.	X			X		
UNICREDITO ITALIANO FUNDING LLC II	DOVER (DE)	U.S.A.	X			X		
UNICREDITO ITALIANO FUNDING LLC III	DELAWARE	U.S.A.	X			X		
UNICREDITO ITALIANO FUNDING LLC IV	DOVER (DE)	U.S.A.	X			X		
VANDERBILT CAPITAL ADVISORS LLC	NOWY JORK (NY)	U.S.A.	X			X		
WEALTH MANAGEMENT CAPITAL HOLDING GMBH	MONACHIUM	RFN	X			X		
WEALTHCAP INVESTORENBETREUUNG GMBH	MONACHIUM	RFN	X			X		
WEALTHCAP PEIA MANAGEMENT GMBH	MONACHIUM	RFN	X			X		
WEALTHCAP REAL ESTATE MANAGEMENT GMBH	MONACHIUM	RFN	X			X		
XELION DORADCY FINANSOWI SP. Z O.O.	WARSZAWA	POLSKA	X			X		
YAPI KREDI FAKTORING AS	STAMBUL	TURCJA		X			X	
YAPI KREDI FINANSAL KIRALAMA AO	STAMBUL	TURCJA		X			X	
YAPI KREDI HOLDING BV	AMSTERDAM	HOLANDIA		X			X	
YAPI KREDI KORAY GAYRIMENKUL YATIRIM ORTAKLIGI AS	STAMBUL	TURCJA			X			X
YAPI KREDI PORTFOY YONETIMI AS	STAMBUL	TURCJA		X			X	
YAPI KREDI YATIRIM MENKUL DEGERLER AS	STAMBUL	TURCJA		X			X	
YAPI KREDI YATIRIM ORTAKLIGI AS	STAMBUL	TURCJA		X			X	
Z LEASING POLLUX IMMOBILIEN LEASING GESELLSCHAFT M.B.H.	WIEDEŃ	AUSTRIA			X	X		
Z LEASING RIGEL IMMOBILIEN LEASING GESELLSCHAFT M.B.H.	WIEDEŃ	AUSTRIA			X	X		
Z LEASING SIRIUS IMMOBILIEN LEASING GESELLSCHAFT M.B.H.	WIEDEŃ	AUSTRIA			X	X		
ZAO IMB-LEASING	MOSKWA	ROSJA	X			X		
ZAO LOCAT LEASING RUSSIA	MOSKWA	ROSJA	X			X		
ZAO UNICREDIT ATON	MOSKWA	ROSJA	X			X		
ZB INVEST DOO	ZAGRZEB	CHORWACJA	X			X		
SPÓŁKI ŚWIADCZĄCE DODATKOWE USŁUGI BANIOWE								
BA-CA ADMINISTRATION SERVICES GMBH	WIEDEŃ	AUSTRIA	X			X		
BALEA SOFT GMBH & CO. KG	HAMBURG	RFN	X			X		
BALEA SOFT VERWALTUNGSGESELLSCHAFT MBH	HAMBURG	RFN	X			X		
BANK AUSTRIA GLOBAL INFORMATION SERVICES GMBH	WIEDEŃ	AUSTRIA	X			X		
BANKING TRANSACTION SERVICES S.R.O.	PRAGA	REPUBLIKA CZESKA	X			X		
DOMUS BISTRO GMBH	WIEDEŃ	AUSTRIA	X			X		
DOMUS CLEAN REINIGUNGS GMBH	WIEDEŃ	AUSTRIA	X			X		
DOMUS FACILITY MANAGEMENT GMBH	WIEDEŃ	AUSTRIA	X			X		
FONDO SIGMA	RZYM	WŁOCHY	X			X		

HVB GESELLSCHAFT FUR GEBAUDE MBH & CO KG	MONACHIUM	RFN	X			X		
HVB INFORMATION SERVICES GMBH	MONACHIUM	RFN	X			X		
HVZ GMBH & CO. OBJEKT KG	MONACHIUM	RFN	X			X		
HYPERION IMMOBILIENVERMIETUNGSGESELLSCHAFT M.B.H.	WIEDEŃ	AUSTRIA	X			X		
HYPOVEREINS IMMOBILIEN EOOD	SOFIA	BULGARIA	X			X		
HYPOVEREINSFINANCE N.V.	AMSTERDAM	HOLANDIA	X			X		
INFORMATION-TECHNOLOGIE AUSTRIA GMBH	WIEDEŃ	AUSTRIA		X			X	
KYNESTE S.P.A.	RZYM	WŁOCHY	X			X		
LASSALLESTRASSE BAU-, PLANUNGS-, ERRICHTUNGS- UND VERWERTUNGSGESELLSCHAFT M.B.H.	WIEDEŃ	AUSTRIA	X			X		
LIMITED LIABILITY COMPANY B.A. REAL ESTATE	MOSKWA	ROSJA	X			X		
LOCALMIND SPA	MEDIOLAN	WŁOCHY	X			X		
MARKETING ZAGREBACKE BANKE DOO	ZAGRZEB	CHORWACJA	X			X		
POMINVEST DD	SPLIT	CHORWACJA	X			X		
PORTIA GRUNDSTUCKS-VERWALTUNGSGESELLSCHAFT MBH & CO. OBJEKT KG	MONACHIUM	RFN	X			X		
QUERCIA SOFTWARE SPA	WERONA	WŁOCHY	X			X		
SALVATORPLATZ-GRUNDSTUCKSGESELLSCHAFT MBH & CO. OHG VERWALTUNGSZENTRUM	MONACHIUM	RFN	X			X		
SOFIGERE SOCIETE PAR ACTIONS SIMPLIFIEE	PARYŻ	FRANCJA	X			X		
TELEDATA CONSULTING UND SYSTEMMANAGEMENT GESELLSCHAFT M.B.H.	WIEDEŃ	AUSTRIA	X			X		
TIVOLI GRUNDSTUCKS-AKTIENGESELLSCHAFT	MONACHIUM	RFN	X			X		
UNI IT SRL	LAVIS	WŁOCHY	X			X		
UNICREDIT AUDIT (IRELAND) LTD	DUBLIN	IRLANDIA			X			X
UNICREDIT AUDIT SPA	MEDIOLAN	WŁOCHY	X			X		
UNICREDIT BANCASSURANCE MANAGEMENT & ADMINISTRATION SRL	MEDIOLAN	WŁOCHY	X			X		
UNICREDIT CREDIT MANAGEMENT IMMOBILIARE S.P.A.	RZYM	WŁOCHY	X			X		

Nazwa spółki	Siedziba spółki		Ujęcie w sprawozdawczości norm ostrożnościowych			Ujęcie w sprawozdawczości finansowej		
	Miasto	Kraj						
UNICREDIT GLOBAL INFORMATION SERVICES SPA	MEDIOLAN	WŁOCHY	X			X		
UNICREDIT PROCESSES & ADMINISTRATION SOCIETA PER AZIONI	COLOGNO MONZESE	WŁOCHY	X			X		
UNICREDIT REAL ESTATE ADVISORY SRL	WERONA	WŁOCHY	X			X		
UNICREDIT REAL ESTATE SPA	GENUA	WŁOCHY	X			X		
UNIMANAGEMENT SRL	TURYŃ	WŁOCHY	X			X		
UPI POSLOVNI SISTEM DOO	SARAJEWO	BOŚNIA I HERCEGOWINA	X			X		
WAVE SOLUTIONS INFORMATION TECHNOLOGY GMBH	WIEDEŃ	AUSTRIA	X			X		
ZAGREB NEKRETNINE DOO	ZAGRZEB	CHORWACJA	X			X		
ZANE BH DOO	SARAJEWO	BOŚNIA I HERCEGOWINA	X			X		
INNE								
A&T-PROJEKTENTWICKLUNGS GMBH & CO. POTSDAMER PLATZ BERLIN KG	MONACHIUM	RFN				X	X	
ACIS IMMOBILIEN- UND PROJEKTENTWICKLUNGS GMBH & CO. OBERBAUM CITY KG	MONACHIUM	RFN				X	X	
ACIS IMMOBILIEN- UND PROJEKTENTWICKLUNGS GMBH & CO. PARKKOLONNADEN KG	MONACHIUM	RFN				X	X	
ACIS IMMOBILIEN- UND PROJEKTENTWICKLUNGS GMBH & CO. STUTTGART KRONPRINZSTRASSE KG	MONACHIUM	RFN				X	X	
ALEXANDERSSON REAL ESTATE I B.V.	MONACHIUM	RFN	X			X		
ANWA GESELLSCHAFT FUR ANLAGENVERWALTUNG MBH	MONACHIUM	RFN	X			X		
ARGENTATUS IMMOBILIEN-VERMIETUNGS- UND VERWALTUNGS GMBH	MONACHIUM	RFN				X	X	
ARRONDA IMMOBILIENVERWALTUNGS GMBH	MONACHIUM	RFN				X	X	
ARTIST MARKETING ENTERTAINMENT GMBH	WIEDEŃ	AUSTRIA				X	X	
ATLANTERRA IMMOBILIENVERWALTUNGS GMBH	MONACHIUM	RFN				X	X	
AUFBAU DRESDEN GMBH	MONACHIUM	RFN				X	X	
AWT INTERNATIONAL TRADE AG	WIEDEŃ	AUSTRIA				X	X	
BA-CA INFRASTRUCTURE FINANCE ADVISORY GMBH	WIEDEŃ	AUSTRIA				X	X	
BANK AUSTRIA TRADE SERVICES GESELLSCHAFT M.B.H.	WIEDEŃ	AUSTRIA				X	X	
BAYERISCHE WOHNUNGSGESELLSCHAFT FUR HANDEL UND INDUSTRIE MBH	MONACHIUM	RFN	X			X		
BDK CONSULTING	ŁUCK	UKRAINA				X	X	
BETATERRA GESELLSCHAFT FUR IMMOBILIENVERWALTUNG MBH	MONACHIUM	RFN	X			X		
BLUE CAPITAL EQUITY MANAGEMENT GMBH	HAMBURG	RFN				X	X	
BLUE CAPITAL USA IMMOBILIEN VERWALTUNGS GMBH	HAMBURG	RFN				X	X	
BODEHEWITT AG & CO. KG	GRUNWALD	RFN				X	X	
BOX 2004 S.P.A.	RZYM	WŁOCHY				X	X	
CA IMMOBILIEN ANLAGEN AKTIENGESELLSCHAFT	WIEDEŃ	AUSTRIA				X		X
CARICESE SRL	BOLONIA	WŁOCHY				X		X
CENTAR KAPTOL DOO	ZAGRZEB	CHORWACJA				X	X	
CENTRUM KART SA	WARSZAWA	POLSKA				X	X	
COMPAGNIA ITALPETROLI S.P.A.	RZYM	WŁOCHY				X		X
CONSORZIO SE.TEL. SERVIZI TELEMATICI IN LIQUIDAZIONE	NEAPOL	WŁOCHY				X		X
DA VINCI S.R.L.		WŁOCHY				X		X
DELPHA IMMOBILIEN- UND PROJEKTENTWICKLUNGS GMBH & CO. GROSSKUGEL BAUABSCHNITT ALPHA MANAGEMENT KG	MONACHIUM	RFN				X	X	
DELPHA IMMOBILIEN- UND PROJEKTENTWICKLUNGS GMBH & CO. GROSSKUGEL BAUABSCHNITT BETA MANAGEMENT KG	MONACHIUM	RFN				X	X	
DELPHA IMMOBILIEN- UND PROJEKTENTWICKLUNGS GMBH & CO. GROSSKUGEL BAUABSCHNITT GAMMA MANAGEMENT KG	MONACHIUM	RFN				X	X	
ENDERLEIN & CO. GMBH	BIELEFELD	RFN				X	X	
FINAL HOLDING SP Z O.O.	WARSZAWA	POLSKA				X	X	
GEMMA VERWALTUNGSGESELLSCHAFT MBH & CO. VERMIETUNGS KG	MONACHIUM	RFN				X	X	
GIMMO IMMOBILIEN-VERMIETUNGS- UND VERWALTUNGS GMBH	MONACHIUM	RFN				X	X	
GOLF- UND COUNTRY CLUB SEDDINER SEE IMMOBILIEN GMBH	BERLIN	RFN				X	X	

GROSSKUGEL IMMOBILIEN- UND PROJEKTENTWICKLUNGS GMBH	MONACHIUM	RFN			X	X		
GRUNDSTUCKSAKTIENGESELLSCHAFT AM POTSDAMER PLATZ (HAUS VATERLAND)	MONACHIUM	RFN			X	X		
H.F.S. IMMOBILIENFONDS GMBH	MONACHIUM	RFN			X	X		
H.F.S. LEASINGFONDS DEUTSCHLAND 7 GMBH & CO. KG	MONACHIUM	RFN			X	X		
H.F.S. LEASINGFONDS DEUTSCHLAND 1 GMBH & CO. KG (IMMOBILIENLEASING)	MONACHIUM	RFN			X	X		
HYPO (UK) HOLDINGS LIMITED L.L.	LONDYN	WIELKA BRYTANIA			X	X		
HYPO-BANK VERWALTUNGSZENTRUM GMBH & CO. KG OBJEKT ARABELLASTRASSE	MONACHIUM	RFN			X	X		
I-FABER SPA	MEDIOLAN	WŁOCHY			X	X		
INTERRA GESELLSCHAFT FUR IMMOBILIENVERWALTUNG MBH	MONACHIUM	RFN			X	X		

Nazwa spółki	Siedziba spółki		Ujęcie w sprawozdawczości norm ostrożnościowych		Ujęcie w sprawozdawczości finansowej		
	Miasto	Kraj					
IPSE 2000 S.P.A.	RZYM	WŁOCHY			X	X	
ISTRA GOLF DOO	UMAG	CHORWACJA			X	X	
ISTRATURIST UMAG, HOTELIJSTVO I TURIZAM DD	UMAG	CHORWACJA			X	X	
JOHA GEBAUDE-ERRICHTUNGS-UND VERMIETUNGSGESELLSCHAFT MBH	LEONDING	AUSTRIA			X	X	
KHR PROJEKTENTWICKLUNGSGESELLSCHAFT MBH & CO. OBJEKT BORNITZSTRASSE I KG	MONACHIUM	RFN			X	X	
MALGARA FINANZIARIA SRL	TREVISO	WŁOCHY			X		X
MC MARKETING GMBH	WIEDEŃ	AUSTRIA			X	X	
MC RETAIL GMBH	WIEDEŃ	AUSTRIA			X	X	
MOC VERWALTUNGS GMBH & CO. IMMOBILIEN KG	MONACHIUM	RFN			X	X	
MY BETEILIGUNGS GMBH	WIEDEŃ	AUSTRIA			X	X	
NUOVA TEATRO ELISEO S.P.A.	RZYM	WŁOCHY			X		X
OMNIA GRUNDSTUCKS-GMBH & CO. OBJEKT OSTRAGEHEGE KG	MONACHIUM	RFN			X	X	
OTHMARSCHEN PARK HAMBURG GMBH & CO. CENTERPARK KG	MONACHIUM	RFN			x	X	
OTHMARSCHEN PARK HAMBURG GMBH & CO. GEWERBEPARK KG	MONACHIUM	RFN			x	X	
PARUS GESELLSCHAFT FUR IMMOBILIENVERWALTUNG MBH	MONACHIUM	RFN	X			X	
PEKAO TELECENTRUM SP. Z O.O.	ZAMOŚĆ	POLSKA			X	X	
PIRELLI PEKAO REAL ESTATE SP. Z O.O.	WARSZAWA	POLSKA			X		X
PLANETHOME AG	UNTERFOHRING	RFN			X	X	
PLANETHOME GMBH	MANNHEIM	RFN			X	X	
RAMIUS FUND OF FUNDS GROUP LLC	NOWY JORK (NY)	U.S.A.			X		X
RONCASA IMMOBILIEN-VERWALTUNGS GMBH	MONACHIUM	RFN			X	X	
S.S.I.S. - SOCIETA SERVIZI INFORMATICI SAMMARINESE SPA	BORGO MAGGIORE	SAN MARINO			X		X
SE.TE.SI. SERVIZI TELEMATICI SICILIANI S.P.A.	PALERMO	WŁOCHY			X		X
SIRIUS IMMOBILIEN- UND PROJEKTENTWICKLUNGS GMBH	MONACHIUM	RFN			X	X	
SOCIETA' GESTIONE PER IL REALIZZO SPA IN LIQUIDAZIONE	RZYM	WŁOCHY			X		X
SOLARIS VERWALTUNGSGESELLSCHAFT MBH & CO. VERMIETUNGS KG	MONACHIUM	RFN			X	X	
SVILUPPO GLOBALE GEIE	RZYM	WŁOCHY			X		X
T & P FRANKFURT DEVELOPMENT B.V.	AMSTERDAM	HOLANDIA			X	X	
T & P VASTGOED STUTTGART B.V.	AMSTERDAM	HOLANDIA			X	X	
TERRENO GRUNDSTUCKSVERWALTUNG GMBH & CO. ENTWICKLUNGS- UND FINANZIERUNGSVERMITTLUNGS-KG	MONACHIUM	RFN			X	X	
TLX SPA	MEDIOLAN	WŁOCHY			X		X
UNIVERSALE INTERNATIONAL REALTATEN GMBH	WIEDEŃ	AUSTRIA			X	X	
V.M.G. VERMIETUNGSGESELLSCHAFT MBH	MONACHIUM	RFN			X	X	
ZABA TURIZAM DOO	ZAGRZEB	CHORWACJA			X	X	
ZETA FUNF HANDELS GMBH	WIEDEŃ	AUSTRIA			X	X	

SPÓŁKI ZALEŻNE NIE UWZGLĘDNIONE W KAPITALE GRUPY

Nazwa spółki	Siedziba spółki		Ujęcie w sprawozdawczości norm ostrożnościowych	Ujęcie w sprawozdawczości finansowej			
	Miasto	Kraj					
SPÓŁKI UBEZPIECZENIOWE							
AVIVA SPA	MEDIOLAN	WŁOCHY	X			X	
CREDITRAS ASSICURAZIONI SPA	MEDIOLAN	WŁOCHY	X			X	
CREDITRAS VITA SPA	MEDIOLAN	WŁOCHY	X			X	
YAPI KREDI SIGORTA AS	STAMBUŁ	TURCJA	X		X		
YAPI KREDI EMEKLILIK AS	STAMBUŁ	TURCJA	X		X		
CAPITALIA ASSICURAZIONI S.P.A.	MEDIOLAN	WŁOCHY	X			X	
CNP UNICREDIT VITA S.P.A.	MEDIOLAN	WŁOCHY	X			X	

Tabela 3 – Struktura kapitału nadzorczego

Ujawnienie jakościowe

Instrumenty kapitałowe ujęte w kapitale podstawowym

Kwoty według stanu na 31 grudnia 2008 roku – (w tys. €)

Stopa procentowa	Data zapadalności	Data rozpoczęcia wcześniejszej spłaty opcja	Kwota w walucie oryginalnej (mln)	Kwota uwzględniona w kapitale regulacyjnym (Eur/000)	warunek step-up	Opcja zawieszenia płatności odsetek	Emisja poprzez zależną spółkę celową SPV
8,05%	ciągły	paźdz.-10	EUR 540	540 000	tak	tak	tak
9,20%	ciągły	paźdz.-10	USD 450	323 346	tak	tak	tak
4,03%	ciągły	paźdz.-15	EUR 750	750 000	tak	tak	tak
5,40%	ciągły	paźdz.-15	GBP 300	314 960	tak	tak	tak
8,59%	31-gru-50	Czer-18	GBP 350	367 454	tak	tak	tak
7 055%	ciągły	Mar-12	EUR 600	598 000	tak	nie	tak
12m L + 1,25%	07-czer-11	(°)	EUR 300	288 569	nie	nie	nie
12m L + 1,25%	07-czer-11	(°)	EUR 200	200 000	nie	nie	nie
8 741%	30-czer-31	Czer-29	USD 300	215 564	nie	tak	tak
7,76%	13-paźdz.-36	Paźdz.-34	GBP 100	104 987	nie	tak	tak
9,00%	11-paźdz.-31	Paźdz.-29	USD 200	143 709	nie	tak	tak
3,50%	31-gru-31	Gru-29	JPY 25 000	198 192	nie	tak	tak
10y CMS (°°) +0,10%, cap 8,00 %	ciągły	Paźdz.-11	EUR 245	249 060	nie	nie	nie
10y CMS (°°) +0,15%, cap 8,00 %	ciągły	Mar-12	EUR 147	153 276	nie	nie	nie
(°°°)	ciągły	Gru-11	EUR 10	10 770	nie	nie	tak
RAZEM				4 457 887			

(*) Opcja wcześniejszej spłaty jest niedostępna

(**) Constant Maturity Swap

(***) Odsetki są powiązane z wynikami spółki

Kapitał poziomu 2 - Instrumenty poziomu 2, stanowiące ponad 10% całkowitej wartości emisji:

Stopa procentowa	Data zapadalności	Data rozpoczęcia opcji wcześniejszej spłaty	Kwota w walucie oryginalnej (mln)	Kwota uwzględniona w kapitale regulacyjnym Kapitał (Eur/000)	warunek step-up	Opcja zawieszenia płatności odsetek
3,95%	1-lut-16	nie dotyczy	EUR 900	895 067	nie dotyczy	Tak (°)
5,00%	1-lut-16	nie dotyczy	GBP 450	471 781	nie dotyczy	Tak (°)
6,70%	5-czer-18	nie dotyczy	EUR 1 000	974 587	nie dotyczy	Tak (°)
6,10%	28-lut-12	nie dotyczy	EUR 500	497 928	nie dotyczy	Tak (°)

(*) -- jeżeli dywidenda nie zostaje wypłacona, płatność odsetek zostaje zawieszona (odsetki odroczone)

-- jeżeli straty skutkują spadkiem kapitału udziałowego i rezerw poniżej progu, przyjętego przez Bank Włoch, warunkującego zezwolenie na prowadzenie działalności bankowej, to konieczne jest proporcjonalne pomniejszenie wartości nominalnej i odsetek

Kwoty według stanu na 31 grudnia 2008 roku – (w tys. €)

Ujawnienie ilościowe

(w tys. euro)

Podział kapitału regulacyjnego

KAPITAŁ REGULACYJNY		31.12.2008 r.
A.	Kapitał podstawowy przed filtrami ostrożnościowymi	
A.1	Pozycje dodatnie kapitału podstawowego:	
A.1.1	- Kapitał	7 182 487
A.1.2	- Share premium account	35 912 277
A.1.3	- Rezerwy	11 049 934
A.1.4	- Nieinnowacyjne instrumenty kapitałowe	1 564 127
A.1.5	- Innowacyjne instrumenty kapitałowe	2 893 760
A.1.6	- Roczny dochód netto/Zysk okresowy	4 521 097
A.2	Pozycje ujemne kapitału podstawowego	
A.2.1	- Akcje własne	-6 325
A.2.2	- Reputacja firmy	-21 461 222
A.2.3	- Inne wartości niematerialne i prawne	-4 347 573
A.2.4	- Roczna strata netto/Strata okresowa	
A.2.5	- Inne ujemne pozycje:	-520 455
	* Korekty wartości, obliczone dla nadzorczej księgi handlowej	
	* Inne	
B.	Filtry ostrożnościowe kapitału podstawowego	
B.1	Dodatnie filtry ostrożnościowe MSF/MSSF (+)	
B.2	Ujemne filtry ostrożnościowe MSF/MSSF (+)	-854 083
C.	Kapitał podstawowy brutto z pozycjami do odliczenia (A+B)	35 934 024
D.	Pozycje do odliczenia	-1 784 288
E.	Razem kapitał podstawowy (C-D)	34 149 736
F.	Kapitał uzupełniający przed filtrami ostrożnościowymi	
F.1	Pozycje dodatnie kapitału uzupełniającego:	
F.1.1	- Rezerwy na wycenę środków trwałych	
F.1.2	- Rezerwy na wycenę papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	
F.1.3	- Nieinnowacyjne instrumenty kapitałowe nie spełniające warunków wpisania do kapitału podstawowego	
F.1.4	- Innowacyjne instrumenty kapitałowe nie spełniające warunków wpisania do kapitału podstawowego	
F.1.5	- hybrydowe instrumenty kapitałowe	4 143 189
F.1.6	- Zobowiązania podporządkowane zaliczone do kapitału uzupełniającego	17 967 012
F.1.7	- Nadwyżka korekt wartości razem w stosunku do oczekiwanych strat	
F.1.8	- Zysk netto z udziałów	
F.1.9	- Inne pozycje dodatnie	277 545
F.2	Pozycje ujemne kapitału uzupełniającego:	
F.2.1	- Straty kapitału netto z udziałów	
F.2.2	- Kredyty	
F.2.3	- Inne pozycje ujemne	-120
G.	Filtry ostrożnościowe kapitału uzupełniającego	
G.1	Dodatnie filtry ostrożnościowe MSF/MSSF (+)	
G.2	Ujemne filtry ostrożnościowe MSF/MSSF (+)	
H.	Kapitał uzupełniający brutto z pozycjami do odliczenia (A+B)	22 387 626
I.	Pozycje do odliczenia	-1 784 288
L.	Razem kapitał uzupełniający (H-I)	20 603 338
M.	Odpisy z kapitału podstawowego i kapitału uzupełniającego	-1 067 940
N.	Kapitał do celów regulacyjnych (E+L-M)	53 685 134
O.	Kapitał krótkoterminowy	1 155 605
P	Kapitał do celów regulacyjnych w tym kapitał krótkoterminowy (N+O)	54 840 739

Kwota ujemnej różnicy pomiędzy stratami oczekiwanymi, a związanymi z nimi umorzeniami wynosi 492 505 euro

Tabela 4 – Adekwatność kapitałowa

Ujawnienie jakościowe

Grupa UniCredit uczyniła jednym ze swoich priorytetów zarządzanie kapitałem i jego alokację (w odniesieniu do kapitału regulacyjnego i wewnętrznego) na podstawie ryzyka podejmowanego w celu rozszerzenia zakresu działalności operacyjnej Grupy i tworzenia wartości. Powyższe czynności stanowią część procesu planowania i monitorowania Grupy i obejmują:

- procesy planowania i budżetowania:
 - ustalanie celów w zakresie skłonności do podejmowania ryzyka i stopnia kapitalizacji;
 - analiza ryzyka związanego z czynnikami kreowania wartości i alokacja kapitału w poszczególnych obszarach i komórkach biznesowych;
 - określenie celów działalności, skorygowanych o ryzyko;
 - analiza wpływu na wartość Grupy i czynniki tworzenia wartości dla udziałowców;
 - opracowanie i propozycje w zakresie planu finansowego i polityki płatności dywidend;
- procesy monitorowania
 - analiza wyników, osiągniętych na poziomie Grupy oraz poszczególnych komórek biznesowych oraz opracowywanie raportów zarządczych na potrzeby wewnętrzne i zewnętrzne organizacji;
 - analiza i monitorowanie limitów;
 - analiza i monitorowanie wskaźników kapitałowych Grupy oraz poszczególnych spółek zależnych.

Grupa postawiła sobie za cel wygenerowanie przychodów wykraczających poza poziom równoważący podjęte ryzyko (koszt kapitałów własnych) oraz wytworzenie wartości umożliwiającej maksymalizację stopy zysku dla swoich udziałowców w postaci dywidendy oraz zysków kapitałowych (całkowity zwrot na kapitale). Cel ten osiągnąć jest poprzez alokację kapitału w różne obszary działalności biznesowej i różne komórki biznesowe z uwzględnieniem konkretnych profili ryzyka oraz poprzez przyjęcie metodologii opartej na wskaźniku RAPM (risk-adjusted performance measurement – wynik skorygowany o ryzyko lub miara obrazująca stosunek ryzyko/przychody), zapewniając w ten sposób wsparcie dla procesów monitoringu i planowania w postaci szeregu wskaźników, umożliwiających wyliczenie zmiennych operacyjnych, finansowych i dotyczących ryzyka.

Kapitał i jego alokacja są więc szczególnie ważnymi elementami strategii, ponieważ kapitał jest przedmiotem oczekiwanego przez inwestorów zwrotu z ich inwestycji w Grupę oraz jest takim zasobem, który podlega zewnętrznym restrykcjom regulacyjnym narzucanym przez organy nadzoru.

W procesie alokacji kapitału stosowane są następujące definicje kapitału:

- Kapitał na podwyższone ryzyko: jest to składnik kapitału zapewniany przez udziałowców spółki (kapitał zainwestowany), dla którego należy osiągnąć zwrot co najmniej równy lub wyższy od oczekiwanego (koszt kapitału własnego);
- Kapitał narażony na ryzyko: jest to taka część kapitału i rezerw, jaka została lub zostanie wykorzystana (lub przewidziana w budżecie czy alokowana) do pokrycia ryzyka (na zakończenie okresu - jako kapitał wchłonięty) w celu realizacji przyjętych założeń dotyczącej tworzenia wartości.

Wartość kapitału narażonego na ryzyko zależy od skłonności do ryzyka i jest uzależniona od poziomu docelowej kapitalizacji, który jest także określany zgodnie z ratingiem kredytowym Grupy.

Jeżeli kapitał narażony na ryzyko jest mierzony przy użyciu metod zarządzania ryzykiem, to jest on definiowany jako kapitał wewnętrzny, natomiast jeżeli jest mierzony na podstawie przepisów regulacyjnych, to jest definiowany jako kapitał regulacyjny. W szczególności:

- kapitał wewnętrzny jest to ta część kapitału własnego, która jest faktycznie narażona na ryzyko i jest mierzona przy użyciu modeli prawdopodobieństwa w konkretnym przedziale ufności;
- kapitał regulacyjny jest to taka część kapitału całkowitego, jaką reprezentuje kapitał własny udziałowców narażony na ryzyko (kapitał podstawowy), mierzony zgodnie z przepisami regulacyjnymi.

Kapitał wewnętrzny i kapitał regulacyjny różnią się pod względem definicji oraz kategorii pokrywanego ryzyka. Pierwszy z nich opiera się o rzeczywiste pomiary założonego zaangażowania, podczas gdy drugi opiera się o wytyczne, określone w przepisach regulacyjnych.

Zależność pomiędzy tymi dwiema różnymi definicjami kapitału narażonego na ryzyko można wyznaczyć przez porównanie dwóch miar docelowego ratingu kredytowego Grupy (AA S&P), co z kolei odpowiada wartości PD (prawdopodobieństwa niedotrzymania umowy kredytu) na poziomie 0,03%. Kapitał wewnętrzny zostaje więc ustalony na poziomie pokrywającym niekorzystne zdarzenia z prawdopodobieństwem 99.97% (przedział ufności), podczas gdy kapitał regulacyjny jest kwantyfikowany na podstawie docelowego wskaźnika Kapitału Podstawowego (Tier 1) zgodnie z jego wartością dla międzynarodowych grup bankowych o przynajmniej takim samym ratingu docelowym .

W ten sposób, w procesie aplikacji wykorzystywana jest metoda „podwójnej ścieżki”, która zakłada, że kapitał alokowany kapitał jest wyższy od kapitału wewnętrznego i kapitału regulacyjnego (kapitał podstawowy) zarówno na poziomie skonsolidowanym, jak na poziomie obszaru biznesowego lub jednostek biznesowych.

Jeżeli kapitał wewnętrzny jest wyższy, to istnieje możliwość alokacji faktycznie posiadanego kapitału narażonego na ryzyko, którego regulatorzy jeszcze nie byli w stanie uwzględnić, natomiast jeżeli kapitał regulacyjny jest wyższy, to istnieje możliwość alokacji kapitału w zgodzie z wymogami regulacyjnymi.

Proces alokacji kapitału rozpoczyna się od konsolidacji kapitału na poziomie całej Grupy.

Celem funkcji zarządzania kapitałem realizowanej przez Jednostkę ds. Alokacji Kapitału, działającej w Departamencie Planowania, Finansów i Administracji jest zdefiniowanie docelowego poziomu kapitalizacji Grupy oraz poszczególnych spółek Grupy w zgodzie z wymogami regulacyjnymi i skłonnością do podejmowania ryzyka.

Zarządzanie kapitałem odbywa się w sposób dynamiczny: Jednostka ds. Alokacji Kapitału opracowuje plan finansowy, monitoruje w cyklu miesięcznym współczynniki kapitałowe na potrzeby wymagań regulacyjnych oraz przewiduje działania, właściwe dla osiągnięcia przyjętych celów.

Z jednej strony, monitoring prowadzony jest w relacji zarówno do kapitału własnego wniesionego przez udziałowców jak i kompozycji/struktury tego kapitału z punktu widzenia regulacyjnego Core Tier 1 (Zasadniczy kapitał podstawowy), Tier 1 (kapitał podstawowy), Lower and Upper Tier 2 (dolny i górny próg kapitału uzupełniającego Tier 2) oraz Tier 3 (Kapitał krótkoterminowy), natomiast z drugiej strony, w relacji do planowania oraz wyników osiągniętych na aktywach ważonych ryzykiem.

Metoda dynamicznego zarządzania kapitałem ma na celu identyfikację instrumentów inwestycyjnych, instrumentów pozyskiwania kapitału, a także hybryd tych instrumentów, które będą najbardziej odpowiednie z punktu widzenia celów Grupy. Jeśli mamy do czynienia z niedoborem kapitału, należy wskazać luki, których wypełnienie jest konieczne, a także sposoby wygenerowania potrzebnego kapitału; koszt i skuteczność takiego przedsięwzięcia są mierzone przy pomocy współczynnika RAPM (risk-adjusted performance measurement – wynik skorygowany o ryzyko). W tym kontekście, analiza wartości zostaje pogłębiona dzięki skupieniu w jednostce ds. Alokacji Kapitału kompetencji, dotyczących obszarów takich, jak wymogi regulacyjne, rachunkowość, aspekty finansowe i podatkowe,

zarządzanie ryzykiem oraz inne aspekty, a także zmiany regulacji¹, wywierające wpływ na wszystkie wymienione powyżej aspekty, umożliwiając tym samym przekazanie szacunków i wszystkich koniecznych instrukcji innym obszarom Centrali Grupy lub spółkom zależnym, do których zwrócono się o realizację tych zadań.

Etapy wzmocnienia kapitału

Na mocy uchwały z 5 października 2008 roku Rada Dyrektorów UniCredit zatwierdziła plan działań, mających na celu wzmocnienie kapitału na cele specjalne UniCredit przez podwyższenie kapitału od którego wypłacane są dywidendy o łączną kwotę do 3 mld euro w drodze emisji nowych akcji zwykłych, oferowanych udziałowcom w ramach opcji zgodnie z postanowieniami poz. 1, 2 i 3 art. 2441 Kodeksu Cywilnego. Mając na uwadze wysoki poziom zmienności środowiska rynkowego, w celu zapewnienia dobrego wyniku podwyższenia kapitału spółka Mediobanca powiązała z tym procesem ofertę instrumentów kapitałowych, zamiennych na akcje UniCredit (tzw. CASHES).

W ramach tego samego planu wzmocnienia kapitału Grupy, w toku tego samego spotkania Rada Dyrektorów wyraziła także swój zamiar zaproponowania Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszy, zwołanemu w celu zatwierdzenia sprawozdań finansowych za 2008 rok, wypłaty dywidendy w formie alokacji nowych akcji UniCredit na łączną kwotę szacowaną na 3,6 mld euro (tzw. scrip dividends).

Podwyższenie kapitału na mocy postanowień ust. 1, 2 i 3 art. 2441 Kodeksu Cywilnego

Przyczyny transakcji

Jak stwierdzono powyżej, transakcja podwyższenia kapitału od którego płacone są dywidendy stanowi element szerszego planu wzmocnienia pozycji Grupy w silnie zmiennym i niepewnym środowisku rynkowym w celu upewnienia akcjonariuszy, klientów i rynku, że ogólna pozycja Grupy jest nadal silna.

Dzięki przyspieszeniu procesu wzmocnienia kapitału Grupy przeprowadzono także podwyższenie kapitału w celu wsparcia realizacji biznesplanu Grupy na lata 2008-2010 w kontekście osiągnięcia celów strategicznych.

Jak stwierdzono wcześniej, transakcja spełnia główny cel, jakim jest podwyższenie bazy kapitałowej UniCredit, aczkolwiek nawet jeżeli generuje ona dodatnie przepływy gotówkowe w okresie finalizacji podwyższenia kapitału, to wywiera ona jedynie marginalny wpływ na ogólną pozycję gotówkową Grupy ze względu na rozległą skalę skonsolidowanych sprawozdań finansowych.

Mając na uwadze emisję CASHES w związku z podwyższeniem kapitału oraz wynikające z niej kontrakty czerpania pożyczek i swap, zawarte ze spółką Mediobanca, w swoim liście z 30 grudnia 2008 roku Bank Włoch stwierdził, że nie widzi przyczyny nie uwzględnienia funduszy, wygenerowanych z emisji akcji sprzedanych w związku z podwyższeniem kapitału przy obliczaniu kapitału podstawowego.

Szczegółowe informacje i harmonogram transakcji

Działając na wniosek Rady Dyrektorów, w dniu 14 listopada 2008 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy UniCredit zatwierdziło podwyżkę kapitału dywidendowego, która zostanie przeprowadzona w całości lub w części w kwocie do 3 mld euro poprzez emisję do 973 078 170 akcji zwykłych o wartości nominalnej 0,50 euro/akcję z prawem do regularnych dywidend (1 stycznia 2008 roku).

Działając na podstawie uprawnień, udzielonych przez Walne Zgromadzenie, CEO określił liczbę nowych akcji zwykłych UniCredit, jakie zostaną wyemitowane w celu podwyższenia kapitału na 972 225 376 sztuk. Parytet wymiany ustalono więc na poziomie 4 nowych akcji zwykłych UniCredit za każde 55 posiadanych akcji. Stąd wartość oferty z uwzględnieniem kapitału zakładowego wpłaconego w całości wyniosła 2 997 370 834,21 euro.

W dniu 23 grudnia 2008 roku CONSOB wyraził zgodę na publikację prospektu oferty w formie opcji oraz wprowadzenie do obrotu giełdowego na MTA (zautomatyzowany system giełdowy) na Borsa Italiana, Giełdzie

¹ np.: BIS II, MSR/MSSF, itp.

Papierów Wartościowych we Frankfurcie oraz na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie akcji zwykłych UniCredit, akcji zwykłych, związanych z podwyższeniem kapitału.

Nowe akcje były oferowane w ramach opcji zwykłym i oszczędnościowym akcjonariuszom UniCredit w terminie od 5 do 23 stycznia 2009 roku na mocy ust. 1, 2 i 3 art. 2441 Kodeksu Cywilnego, po jednostkowej cenie emisyjnej 3,083 Euro/akcję (odpowiadającej cenie referencyjnej akcji zwykłych UniCredit na zakończenie sesji MTA Borsa Italiana w dniu 3 października 2008 roku) z uwzględnieniem dodatkowego kapitału wpłaconego w wysokości 2583 euro. Do końca okresu wykonania opcji subskrybowano 4 647 192 nowych akcji zwykłych UniCredit (czyli 0,48% akcji, uwzględnionych w ofercie w formie opcji).

Opcje niewykonane (13 304 200 034 opcje) zostały później zaoferowane przez UniCredit na MTA Borsa Italiana w sesjach, które odbyły się 9, 10, 11, 12 i 13 lutego 2009 roku na mocy postanowień trzeciego akapitu art. 2441 Kodeksu Cywilnego; żadna z nich nie została jednak zakupiona. Podwyższenie kapitału zostało zabezpieczone zobowiązaniem, podjętym przez Mediobanca na mocy umowy zabezpieczenia, zawartej w dniu 23 grudnia 2008 roku o zagwarantowaniu takiej liczby nowoemitowanych akcji, jaka odpowiada wszelkim niewykonanym opcjom, nawet po giełdowej ofercie niewykonanych opcji na mocy ust. 3 art. 2441 Kodeksu Cywilnego, na kwotę równą łącznemu podwyższeniu kapitału.

Na podstawie powyższego przepisu, spółka Mediobanca zagwarantowała 967 578 184 akcji zwykłych UniCredit w dniu 23 lutego 2009 roku. Akcje zagwarantowane w ten sposób przez Mediocredito, które na podstawie porozumień mogą być alokowane w miarę potrzeb bankom powierniczym będącym trzecią stroną, wybranym przez Mediobanca („Bank Powierniczy”), zostały wykorzystane (przez podmiot zewnętrzny (the Bank of New York (Luxembourg) SA, „Bank of New York SA”) do obsługi emisji instrumentów kapitałowych zapadalnych w 2050 roku i zamiennych na akcje zwykłe UniCredit (tzw. CASHES).

Cechy CASHES

CASHES są instrumentami finansowymi, zamiennymi na akcje zwykłe UniCredit według parytetu wymiany, przyjętego w momencie emisji (korekty mogą być wprowadzane podczas okresu kredytowania w celu uwzględnienia zdarzeń nadzwyczajnych, takich jak fuzje spółek, podwyższenia kapitału itp. zgodnie z zasadami, opartymi o procedury związane z zamiennymi instrumentami finansowymi). Cena wykonania opcji zamiennych, wbudowanych w CASHES (podlegających powołanym powyżej korektom) jest równa cenie referencyjnej (□3,083) akcji zwykłych UniCredit na zakończenie sesji MTA Borsa Italiana, zgłoszonej przed dniem 3 października 2008 roku.

Konwersja może mieć miejsce w dowolnym czasie na wniosek inwestora, nie wcześniej jednak niż 40 dni od daty emisji. Konwersja może jednak nastąpić automatycznie, m.in. w następujących okolicznościach:

- Jeżeli w ciągu siedmiu lat od daty emisji cena rynkowa akcji UniCredit przekroczy przez okres 30 kolejnych dni giełdowych przez przynajmniej 20 dni kwotę równą 150% ceny subskrypcji CASHES;
- jeżeli ogólny, skonsolidowany wymóg kapitałowy UniCredit spadnie poniżej progu 5% (lub innego progu, jaki zostanie określony od czasu do czasu w regulacjach Banku w celu absorpcji strat z innowacyjnych instrumentów kapitałowych);
- jeżeli UniCredit naruszy zobowiązania płatnicze, podjęte w związku z umową pobierania pożytków;
- w wypadku niewypłacalności lub likwidacji UniCredit;
- w wypadku niewypłacalności lub likwidacji Mediobanca (lub Banku Powierniczego).

Nowe akcje, które służą jako aktywo bazowe dla CASHES, są przedmiotem umowy pobierania pożytków, zawartej pomiędzy UniCredit a Mediobanca w dniu 23 lutego 2009 roku. Na mocy powołanego powyżej kontraktu prawo własności do tych akcji przysługuje Mediobanca, natomiast prawo do dywidend z tych akcji oraz prawo głosu przysługują UniCredit. W konsekwencji, podobnie jak w wypadku postanowień dotyczących akcji własnych, UniCredit nie może wykonywać prawa głosu (które pozostają więc zawieszane do czasu konwersji CASHES lub, w braku

konwersji, przez cały trzydziestoletni okres pobierania pożytków), a dywidenda przypadnie na korzyść pozostałych akcjonariuszy.

W zamian za prawo pobierania pożytków, UniCredit zapłaci spółce Mediobanca (lub Bankowi Powierniczemu) roczną opłatę w ratach kwartalnych w kwocie równej 3-M Euribor plus spread 450 bp, zastosowany do nominalnej wartości CASHES. Płatność ta przysługuje w wypadku wypłaty dywidendy gotówkowej od akcji UniCredit, oraz w wypadku wystąpienia zysku do podziału, ujawnionego z skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych za rok poprzedni. Opłata ta będzie stosowana przez Mediobanca (lub Bank Powierniczy) w celu dokonania płatności poprzez Bank of New York SA w odniesieniu do CASHES; instrumenty te w rzeczywistości nadają prawo do kwartalnej płatności odsetek. Udzielone UniCredit prawo pozyskiwania pożytków pozostanie w mocy do konwersji CASHES lub - w wypadku braku konwersji - przez okres do trzydziestu lat. Poczynając od roku trzydziestego kontrakt na pobieranie pożytków nie będzie odnawiany (a także w wypadku braku konwersji CASHES), a UniCredit będzie uprawniona do otrzymania od Mediobanca (lub Banku Powierniczego) kwoty równej wartości netto dywidend, związanych z akcjami stosowanymi do obsługi emisji CASHES na podstawie kontraktu swap zawartego z Mediobanca także w dniu 23 lutego 2009 roku.

Oferta CASHES została zakończona w lutym 2009 roku. W ramach oferty prywatnej spółka Mediobanca zaoferowała CASHES kilku inwestorom instytucjonalnym na łączną kwotę 2 983 000 000, która głównie odpowiada wartości akcji subskrybowanych przez Mediobanca i stosowanych do obsługi emisji CASHES.

Podwyższenie wolnego kapitału art. 2442 Kodeksu Cywilnego

W ramach środków, podejmowanych w celu wzmocnienia bazy kapitałowej spółki, w momencie zatwierdzenia podziału zysku za 2008 rok złożona została propozycja w sprawie ustanowienia specjalnej "rezerwy na alokację zysku dla akcjonariuszy w drodze emisji nowych akcji nieodpłatnych".

Rezerwa ta zostanie alokowana do kapitału akcyjnego w celu wdrożenia nieodpłatnego podwyższenia kapitału akcyjnego na mocy art. 2442 Kodeksu Cywilnego w drodze emisji 4 821 213 831 akcji zwykłych i 4 341 310 akcji oszczędnościowych o wartości nominalnej 0,50 euro na łączną kwotę nominalną 2 412 777 570,50 euro. Nowe akcje zostaną wyemitowane w następujących proporcjach:

- 13 akcji zwykłych za każdych 36 akcji zwykłych z wyjątkiem 476 000 posiadanych własnych akcji zwykłych oraz 967 564 061 akcji zwykłych, gwarantowanych przez Mediobanca – Banca di credito finanziario SpA i stosowanych jako zabezpieczenie emisji instrumentów finansowych CASHES; zarówno UniCredit, jak Mediobanca uchyliły prawo cesji (spółka Mediobanca na mocy umowy o pobieraniu pożytków z 23 lutego 2009 roku);
- 1 akcja oszczędnościowa za każdych 5 akcji oszczędnościowych w posiadaniu.

Ujawnienie ilościowe

(w tys. euro)

Adekwatność kapitałowa

Kategorie/Pozycje	31.12.08 r.	
	Pozycje nieważone	Ważone pozycje/Wymóg
A. AKTYWA WAŻONE RYZYKIEM		
A.1 Ryzyko kredytowe i kontrahenta		
1. Metoda Standardowa	632 100 917	269 519 162
2. Metody IRB		
2.1 Podstawowa	0	0
2.2 Zaawansowana	518 250 458	170 499 950
3. Sekurytyzacje	74 187 689	10 294 419
B. WYMOGI KAPITAŁOWE		
B.1 Ryzyko kredytowe i kontrahenta		36 025 082
B.2 Ryzyko rynkowe		
1. Metoda Standardowa		283 017
2. Modele wewnętrzne		1 335 477
3. Ryzyko koncentracji		0
B.3 Ryzyko operacyjne		
1. Metoda wskaźnika podstawowego (Basic Indicator Approach - BIA)		269 280
2. Metoda standardowa tradycyjna (TSA)		1 375 178
3. Zaawansowana Metoda Pomiaru (AMA)		1 714 534
B.4 Inne wymogi kapitałowe		0
B.5 Razem wymogi kapitałowe		41 002 568
C. Aktywa obciążone ryzykiem i wskaźniki kapitałowe		
C.1 Ważone aktywa obciążone ryzykiem		512 532 105
C.2 Kapitał podstawowy/Ważone aktywa obciążone ryzykiem (wskaźnik kapitału podstawowego)		6,66
C.3 Kapitał do celów regulacyjnych (uwzględniony w kapitale krótkoterminowym)/Ważone aktywa obciążone ryzykiem (współczynnik kapitału razem)		10,70

Powtórna klasyfikacja aktywów finansowych

Zgodnie ze zmianami w MSR 39 i IFR 7, kilka podmiotów gospodarczych, należących do Grupy UniCredit przeprowadziło powtórny klasyfikację części portfela aktywów, co wpłynęło na pozycję ryzyka Grupy, przedstawioną w tym ujawnieniu.

W poniższej tabeli wyszczególniono aktywa finansowe, przeklasyfikowane w drugiej połowie 2008 roku, ujawnione w rozdziale 1-4 Części (A.2) Zasad Rachunkowości - Pozycje Bilansowe.

Aktywa te obejmują strukturyzowane produkty kredytowe i obligacje (nie będące instrumentami pochodnymi), wyemitowane przez korporacje lub instytucje finansowe.

Zgodnie z postanowieniami MSSF 7, w tabeli przedstawiono wartość nominalną, wartość księgową i wartość godziwą przeklasyfikowanych aktywów według stanu na 31 grudnia 2008 roku dla każdej kategorii, a także wartość godziwą przed opodatkowaniem strat, jakie zostałyby ujęte w wypadku nieprzeprowadzenia takiej powtórnej klasyfikacji.

Zastosowanie do tych aktywów metody kosztów zamortyzowanych – skorygowanej tam, gdzie jest to konieczne w celu uwzględnienia umorzeń, wynikających z oceny ryzyka kredytowego – skutkowało pojawieniem się należności odsetkowych w kwocie 161 893 tysięcy euro, ujawnionych w dniu powtórnej klasyfikacji, oraz umorzeń w kwocie 84 836 tysięcy euro.

Więcej szczegółowych informacji na temat powtórnej klasyfikacji przedstawiono w skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym z 2008 roku.

(w tys. euro)

	KWOTA NOMINALNA	KWOTY WEDŁUG STANU NA 31.12.2008 RZAKSIĘGOWANA WARTOŚĆ GODZIWA KWOTA		UTRATA WARTOŚCI GODZIWEJ NIE UZNANA ZE WZGLĘDU NA POWTÓRNĄ KLASYFIKACJĘ (PRZED OPODATKOWANIEM)
Aktywa finansowe przeklasyfikowane z kategorii "do obrotu" do "Kredyty i Należności":	19 322 448	18 204 747	15 774 049	-2 279 779
- <i>Strukturyzowane produkty kredytowe</i>	<i>10 258 804</i>	<i>9 391 044</i>	<i>7 778 965</i>	<i>-1 522 423</i>
- <i>Inne dłużne papiery wartościowe</i>	<i>9 063 644</i>	<i>8 813 703</i>	<i>7 995 084</i>	<i>-757 356</i>
Aktywa finansowe przeklasyfikowane z kategorii "do obrotu" do "przechowywane do terminu zapadalności":	135 709	148 077	136 750	-7 414
Aktywa finansowe przeklasyfikowane z kategorii "dostępne do sprzedaży" do "Kredyty i Należności":	680 601	689 638	684 482	-97 (*)
RAZEM	20 138 758	19 042 462	16 595 281	2 287 290

(*) kwota wynikająca z rezerwy na powtórny wycenę zamiast rachunku zysków i strat.

Tabela 5 – Ryzyko kredytowe: zasady ogólne ujawnień dla banków

Ujawnienie jakościowe

Definicja zaangażowań zagrożonych i przeterminowanych

Zagrożone kredyty i należności zostały podzielone na następujące kategorie:

- **kredyty niepracujące** – kredyty formalnie zagrożone, stanowiące ekspozycję na niewypłacalnych kredytobiorców, nawet w wypadku nieuznania niewypłacalności przez sąd, lub kredytobiorcy znajdujący się w podobnej sytuacji; pomiar odbywa się poprzez analizę poszczególnych kredytów (loan-by loan) lub całego portfela;
- **kredyty wątpliwe (doubtful)** – zaangażowania wobec klientów doświadczających przejściowych trudności, które w opinii Grupy mogą zostać przewyciężone w rozsądnym czasie; pomiary związanego z nimi ryzyka odbywają się zazwyczaj poprzez analizę poszczególnych kredytów (loan-by loan) w wypadku kredytów jednostkowo nieistotnych oraz poprzez analizę portfela w wypadku jednorodnych grup kredytów;
- **kredyty restrukturyzowane (restructured)** - zaangażowania wobec klientów, z którymi bank zawarł umowę restrukturyzacyjną, obejmującą renegocjowane stopy odsetkowe poniżej wartości rynkowych, zamianę części kredytu na udziały i/lub redukcję kapitału kredytu; pomiar poprzez analizę poszczególnych kredytów (loan-by loan) z uwzględnieniem wartości zaktualizowanej strat z powodu spadku stóp odsetkowych poniżej kosztów finansowania.
- **kredyty przeterminowane (past-due)** – całkowite zaangażowanie wobec wszystkich kredytobiorców nie ujętych w innych kategoriach, którzy na dzień sporządzenia bilansu posiadają zadłużenie lub nieautoryzowane debety przeterminowane o ponad 180 dni. Łączne zaangażowanie jest ujawniane w tej kategorii w wypadku wystąpienia w dniu bilansowym jednego z następujących zdarzeń:
 - - przeterminowane zadłużenie lub nieautoryzowane debety;lub:
 - średnia dzienna kwota przeterminowanych zadłużeń lub nieautoryzowanych debetów w ostatnim poprzedzającym kwartale jest równa co najmniej 5% całkowitego zaangażowania.

Pomiary ryzyka związanego z tą kategorią prowadzone są z wykorzystaniem danych historycznych i statystycznych.

Zbiorcza ocena stosowana jest w wypadku grup kredytów, dla których nie istnieją indywidualne wskaźniki utraty wartości, ale można przypisać im ukryte ryzyko, między innymi na podstawie czynników ryzyka określonych w dyrektywach bazylejskich – Bazylea II.

Opis metodologii stosowanej do umorzeń kredytów nieściągalnych

Pożyczki i należności są aktywami finansowymi nie będącymi instrumentami pochodnymi, ze stałymi lub możliwymi do określenia określonymi płatnościami, które nie są notowane na rynku aktywnym. Kredyty i należności są ujawniane w dniu podpisania umowy, którego data zazwyczaj pokrywa się z datą wypłaty środków na rzecz klienta.

Opisane powyżej pozycje obejmują instrumenty dłużne o takich samych cechach.

Po wstępnym ujawnieniu według wartości godziwej, którą zazwyczaj jest zapłacona cena, w tym koszty transakcji i dochód, który jest bezpośrednio związany z nabyciem lub emisją aktywów finansowych (nawet niespłaconych), dany kredyt lub należność zostaje wyceniany na podstawie kosztu zamortyzowanego przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej (effective interest method), po czym - o ile pomiary wskazują na taką konieczność - realizowane są księgowania lub wyksięgowania kapitału z aktualizacji wyceny.

Zyski lub straty na kredytach i należnościach, które nie są częścią zabezpieczeń hedgingowych, są wykazywane w pozycjach zyski lub straty:

- gdy kredyt lub należność zostaje wyksięgowana: w pozycji 100 (a) „Zyski (straty) ze zbycia”;
- lub:
- gdy kredyt lub należność podlega utracie wartości: w pozycji 130 (a) „Odpisy na straty (a) z tytułu kredytów i należności”.

Odsetki od kredytów i należności ujawniane są jako zyski/straty narastająco w pozycji 10 "Dochód odsetkowy i podobne przychody".

Przeterminowane odsetki przenoszone są do rachunku wyników w momencie pobrania lub otrzymania.

Utrata wartości kredytu lub należności zostaje ujawniona w momencie pojawienia się prawdopodobieństwa niemożności odzyskania całości wszystkich należnych kwot zgodnie z warunkami umowy, czy też ich wartości ekwiwalentnej.

Kapitały z aktualizacji wyceny kredytów i należności wylicza się na podstawie wartości zaktualizowanej oczekiwanych przepływów gotówkowych kapitału i odsetek, pomniejszonej o koszty windykacji i wszelkie otrzymane przedpłaty; najważniejszymi elementami procesu ustalania wartości zaktualizowanej przepływów gotówkowych jest określenie szacowanych windykacji, harmonogram spłat oraz zastosowane stopy odsetkowe.

Kwota strat poniesionych z zaangażowań zagrożonych sklasyfikowanych jako niepracujące, wątpliwe, czy restrukturyzowane zgodnie z kategoriami wymienionymi poniżej, stanowi różnicę pomiędzy wartością księgową a wartością zaktualizowaną szacunkowych przepływów gotówkowych, zdyskontowanych według pierwotnej stopy odsetkowej dla danego aktywa finansowego. Jeśli pierwotna stopa procentowa danego aktywa finansowego, zdyskontowana po raz pierwszy w roku przejścia na MSSF była nieosiągalna lub jeżeli osiągnięcie jej wiązało się ze zbyt dużymi kosztami, stosowana jest średnia stopa procentowa dla aktywów zagrożonych, wyliczona za rok, w uznano utratę wartości danego aktywa Ta sama stopa jest stosowana we wszystkich kolejnych latach.

Czas odzyskiwania należności zagrożonych jest szacowany na podstawie harmonogramów spłat, uzgodnionych z kredytobiorcami lub zawartych w biznesplanach, czy prognozowanych na podstawie doświadczenia windykacyjnego, zdobytego w odniesieniu do podobnej klasy kredytów, z uwzględnieniem rodzaju należności, lokalizacji geograficznej, rodzaju zabezpieczenia oraz wszelkich innych istotnych czynników.

Kredyty i należności są poddawane analizie w celu określenia, które z nich z powodu zdarzeń zaistniałych w momencie ich wstępnego ujawnienia wykazują obiektywne symptomy możliwej utraty wartości. Kredyty takie są poddawane regularnym przeglądom i ocenom okresowym, prowadzonym przynajmniej raz w roku. Wszelkie zmiany w stosunku do pierwotnych oczekiwań, dotyczące kwot czy terminów oczekiwanych przepływów gotówkowych, zarówno kapitałowych jak i odsetkowych, powodują zmiany wartości kapitału z aktualizacji wyceny i stanowią zysk lub stratę, zaksięgowaną w pozycji 130(a) „Strata z tytułu utraty wartości (a) kredytów i należności”.

Jeśli jakość kredytu lub należności poprawia się i zaistnieją uzasadnione podstawy by uznać, że zarówno kapitał jak odsetki zostaną odzyskane w pierwotnie zakładanym terminie wynikającym z warunków umowy, to następuje wyksięgowanie takiej pozycji zysków lub strat w kwocie kosztu zamortyzowanego, który pojawiłby się w wypadku braku utraty wartości.

Wyksięgowanie kredytu lub należności w całości dokonuje się w sytuacji, gdy dany kredyt lub należność zostaną uznane za nieściągalne lub umorzone. Takie umorzenia są ujmowane bezpośrednio w pozycji zyski/straty - 130(a) „Straty z tytułu utraty wartości (a) kredytów lub należności” i redukują kwotę kapitału kredytu lub należności. Wyksięgowanie wcześniej wykazanych strat z tytułu utraty wartości w całości lub części zostaje ujawnione w tej samej pozycji.

Ujawnienie ilościowe

(w tys. euro)

Ryzyko kredytowe i kontrahenta

RYZIKO KREDYTOWE I KONTRAHENTA	KWOTY WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2008 ROKU		
	NIEMOŻONE KWOTY	WAŻONE KWOTY	WYMÓG
A. RYZYKO KREDYTOWE I KONTRAHENTA			
A.1 METODA STANDARDOWA - AKTYWA OBCIĄŻONE RYZYKIEM		632 100 917 269	519 162 21 561 533
A.1.1 Ekspozycje wobec rządów państw lub banków centralnych lub przez nie zabezpieczone	97 575 662	4 818 601	385 488
A.1.2 Ekspozycje wobec administracji regionalnych i lokalnych lub przez nie zabezpieczone	6 036 969	1 313 288	105 063
A.1.3 Ekspozycje wobec organów administracji i przedsięwzięć niekomercyjnych lub przez nie zabezpieczone	12 224 322	2 608 825	208 706
A.1.4 Ekspozycje wobec międzynarodowych banków rozwoju lub przez nie zabezpieczone	534 326	12 976	1 038
A.1.5 Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych lub przez nie zabezpieczone	170 160	0	0
A.1.6 Ekspozycje wobec instytucji podlegających nadzorowi lub przez nie zabezpieczone	82 646 152	10 643 128	851 450
A.1.7 Ekspozycje wobec korporacji lub przez nie zabezpieczone	228 385 740	156 814 603	12 545 168
A.1.8 Ekspozycje detaliczne	76 131 999	37 206 750	2 976 540
A.1.9 Ekspozycje z zabezpieczeniem w postaci nieruchomości	50 525 594	22 141 817	1 771 345
A.1.10 Ekspozycje przeterminowane	8 337 504	8 790 170	703 214
A.1.11 Ekspozycje wysokiego ryzyka	1 696 716	1 897 476	151 798
A.1.12 Ekspozycje w postaci gwarantowanych obligacji bankowych (obligacje pokryte)	2 115 995	229 131	18 331
A.1.13 Ekspozycje krótkoterminowe wobec klientów korporacyjnych	2 099 346	1 387 935	111 035
A.1.14 Ekspozycje w postaci Wspólnych Przedsięwzięć Inwestycyjnych (CIU)	1 464 702	1 007 242	80 579
A.1.15 Inne ekspozycje	32 155 730	20 647 220	1 651 778
A.2 METODA IRB - AKTYWA OBCIĄŻONE RYZYKIEM		517 062 654 167 797 949	13 423 836
A.2.1 Ekspozycje wobec Jednostek Administracji Państwowej i Banków Centralnych lub przez nie zabezpieczone	4 872 741	249 776	19 982
A.2.2 Ekspozycje wobec nadzorowanych instytucji, podmiotów publicznych i terytorialnych i innych podmiotów lub przez nie zabezpieczone	106 906 137	22 695 002	1 815 600
A.2.3 Ekspozycje wobec korporacji lub przez nie zabezpieczone	278 413 317	113 859 554	9 108 764
A.2.4 Ekspozycje detaliczne z zabezpieczeniem w postaci nieruchomości mieszkaniowych	73 394 377	12 758 664	1 020 693
A.2.5 Kwalifikowane detaliczne ekspozycje rewolwingowe	7 323 499	1 949 432	155 955
A.2.6 Inne ekspozycje	40 085 295	12 806 003	1 024 480
A.2.7 Zakupione należności: ryzyko rozwodnienia	0	0	0
A.2.8 Inne aktywa	2 081 864	1 016 316	81 305
A.2.9 Kredytowanie specjalistyczne - kryteria grupowania	3 985 424	2 463 202	197 056
A.2.10 Alternatywna obsługa kredytów hipotecznych	0	0	0
A.2.11 Ryzyko rozliczeń: ekspozycje związane z transakcjami nie-DVP z nadzorczymi współczynnikami ważenia	0	0	0
A.3 METODA IRB - EKSPOZYCJE W INSTRUMENTACH KAPITAŁOWYCH		1 187 804	2 702 001 216 160
A.3.1 Metoda PD/LGD: aktywa ważone ryzykiem	247 009	122 291	9 783
A.3.2 Metoda prostego ważenia ryzykiem: aktywa ważone ryzykiem			
- Ekspozycje na akcje prywatne w dostatecznie zdywersyfikowanych portfelach	500 684	951 300	76 104
- Ekspozycje na akcje w obrocie giełdowym	0	0	0
- Inne ekspozycje na akcje	440 111	1 628 410	130 273
A.3.3 Metoda modeli wewnętrznych: aktywa ważone ryzykiem	0	0	0

(w tys. euro)

Ryzyko kredytowe: informacje bilansowe/pozabilansowe dla banków

Ekspozycje/Portfel	Kwoty według stanu na: 31.12.2008 r.													
	Ekspozycje bilansowe										Ekspozycje pozabilansowe			
	Aktywa finansowe do obrotu		Aktywa finansowe według wartości godziwej jako zyski lub straty		Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży		Aktywa finansowe przechowywane do zapadalności		Pożyczki i należności w bankach				Aktywa nieobrotowe oraz grupy środków trwałych do zbycia, sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	
Ekspozycja brutto	Średnia ekspozycja	Brutto	Średnia ekspozycja	Ekspozycja brutto	Średnia ekspozycja	Ekspozycja brutto	Średnia ekspozycja	Ekspozycja brutto	Średnia ekspozycja	Ekspozycja brutto	Średnia ekspozycja	Ekspozycja brutto	Średnia ekspozycja	
A. Ekspozycje bilansowe														
a) Kredyty niepracujące	129	43	0	0	71 654	23 885	0	0	282 598	175 063	0	2		
b) Kredyty wątpliwe	0	0	0	0	578	193	0	0	49 240	35 578	0	0		
c) Zaangażowania restrukturyzowane	0	0	0	0	0	0	0	0	127 700	42 567	0	0		
d) Ekspozycje przeterminowane	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
e) Ryzyko kraju	601	201	0	0	296	99	0	0	175 539	151 961	0	0		
f) Inne aktywa	35 982 950	48 469 593	4 580 118	6 824 396	6 337 759	7 326 362	5 069 955	3 066 758	80 504 258	100 346 406	8	397 563		
Razem A	35 983 680	48 469 837	4 580 118	6 824 396	6 410 287	7 350 538	5 069 955	3 066 758	81 139 335	100 751 575	8	397 565		
B. Ekspozycje pozabilansowe														
a) Odpis z tytułu utraty wartości													22 189	66 770
b) Inne													225 272 857	171 301 412
Razem B													225 295 046	171 368 182
RAZEM A+B	35 983 680	48 469 837	4 580 118	6 824 396	6 410 287	7 350 538	5 069 955	3 066 758	81 139 335	100 751 575	8	397 565	225 295 046	171 368 182

(w tys. euro)

Ryzyko kredytowe: informacje bilansowe i pozabilansowe dla klientów

Ekspozycje/Portfel	Kwoty według stanu na: 31.12.2008 r.												
	Ekspozycje bilansowe											Ekspozycje pozabilansowe	
	Aktywa finansowe do obrotu		Aktywa finansowe według wartości godziwej jako zyski lub straty		Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży		Aktywa finansowe przechowywane do zapadalności		Pożyczki i należności od klientów		Aktywa nieobrotowe oraz grupy środków trwałych do życia, sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży		
	Ekspozycja brutto	Średnia ekspozycja	ekspozycja brutto	Średnia	ekspozycja brutto	Średnia	Średnia ekspozycja brutto	Ekspozycja brutto	Średnia ekspozycja	Ekspozycja brutto	Średnia ekspozycja		Ekspozycja brutto
A. Ekspozycje bilansowe													
a) Kredyty niepracujące	1 365	455	0	0	457 217	236 536	17 185	5 728	28 771 305	27 849 550	68 875	94 778	
b) Kredyty wątpliwe	0	0	0	0	2 945	982	0	0	8 948 830	7 104 171	41 682	28 619	
c) Zaangazowania restrukturyzowane	0	0	0	0	921	307	0	21 322	1 855 501	1 646 492	15	1 928	
d) Ekspozycje przeterminowane	68	10 011	0	0	3 989	12 355	70	23	2 205 373	2 104 764	24 948	13 997	
e) Ryzyko kraju	9	101	2 488	2 490	1 638	5 187	0	0	64 970	39 447	0	0	
f) Inne aktywa	47 695 093	68 936 729	10 864 817	8 539 182	21 438 167	23 700 762	11 642 219	10 233 252	590 003 306	579 039 004	831 224	2 502 225	
Razem A	47 696 535	68 947 296	10 867 305	8 541 672	21 904 877	23 956 129	11 659 474	10 260 326	631 849 285	617 783 428	966 744	2 641 547	
B. Ekspozycje pozabilansowe													
a) Odpis z tytułu utraty wartości													2 069 252
b) Inne													223 118 315
Razem B													221 930 640
RAZEM A+B	47 696 535	68 947 296	10 867 305	8 541 672	21 904 877	23 956 129	11 659 474	10 260 326	631 849 285	617 783 428	966 744	2 641 547	221 930 640

(w tys. euro)

Rozkład ekspozycji bilansowych i pozabilansowych wobec banków według obszarów geograficznych

Ekspozycje/Obszary geograficzne	Kwoty według stanu na: 31.12.2008 r.									
	Włochy		Inne państwa europejskie		Ameryka		Azja		Reszta świata	
	Ekspozycja brutto	Ekspozycja netto	Ekspozycja brutto	Średnia ekspozycja	Brutto ekspozycja	Średnia ekspozycja	brutto ekspozycja	Średnia ekspozycja	brutto ekspozycja	Średnia ekspozycja
A. Ekspozycje bilansowe										
a) Kredyty niepracujące	913	913	234 053	59 807	117 779	8 838	1 269	481	367	177
b) Kredyty wątpliwe	7	0	15 244	1 982	6 958	1 064	6 033	4 575	21 576	1 749
c) Zaangazowania restrukturyzowane	0	0	127 700	10 635	0	0	0	0	0	0
d) Ekspozycje przeterminowane	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
e) Inne ekspozycje	21 248 572	21 247 836	95 423 857	95 432 281	5 445 347	5 444 744	3 711 162	3 710 171	6 822 546	6 789 223
Razem A	21 249 492	21 248 749	95 800 854	95 504 705	5 570 084	5 454 646	3 718 464	3 715 227	6 844 489	6 791 149
B. Ekspozycje pozabilansowe										
a) Kredyty niepracujące	0	0	2 396	2 396	19 792	7 912	0	0	0	0
b) Kredyty wątpliwe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
c) Inne aktywa o obniżonej jakości	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
d) Inne ekspozycje	75 998 798	75 994 384	132 432 115	132 428 928	10 895 578	10 894 300	4 340 756	4 339 495	1 605 609	1 605 202
Razem B	75 998 799	75 994 385	132 434 511	132 431 324	10 915 370	10 902 212	4 340 756	4 339 495	1 605 609	1 605 202
Razem A+B	97 248 291	97 243 134	228 235 365	227 936 029	16 485 454	16 356 858	8 059 220	8 054 722	8 450 098	8 396 351

(w tys. euro)

Rozkład ekspozycji bilansowych i pozabilansowych wobec klientów według obszarów geograficznych

Ekspozycje/Obszary geograficzne	Kwoty według stanu na: 31.12.2008 r.									
	Włochy		Inne państwa europejskie		Ameryka		Azja		Reszta świata	
	Ekspozycja brutto	Ekspozycja netto	Ekspozycja brutto	Ekspozycja netto	Ekspozycja brutto	Ekspozycja netto	Ekspozycja brutto	Ekspozycja netto	Ekspozycja brutto	Ekspozycja netto
A. Ekspozycje bilansowe										
a) Kredyty niepracujące	16 494 149	5 925 660	11 886 527	4 550 896	335 111	119 708	277 710	94 621	322 450	95 498
b) Kredyty wątpliwe	5 933 255	3 930 478	2 312 148	1 722 450	1 250	862	666 695	497 219	80 109	63 511
c) Zaangazowania restrukturyzowane	745 838	667 698	869 275	454 605	146 752	84 984	36	2	94 536	55 930
d) Ekspozycje przeterminowane	1 904 450	1 677 633	325 838	269 208	2 917	1 809	1 167	956	76	265
e) Inne ekspozycje	297 697 991	296 497 015	344 178 243	343 031 884	19 733 718	19 635 786	12 609 856	12 285 085	8 324 123	8 250 215
Razem A	322 775 683	308 698 484	359 572 031	350 029 043	20 219 748	19 843 149	13 555 464	12 877 883	8 821 294	8 465 419
B. Ekspozycje pozabilansowe										
a) Kredyty niepracujące	106 401	85 069	450 087	300 330	1 553	430	3 413	2 505	0	0
b) Kredyty wątpliwe	209 425	198 743	785 606	752 101	101	68	0	0	0	0
c) Inne aktywa o obniżonej jakości	392 227	390 237	70 299	377	0	0	0	0	50 140	34 256
d) Inne ekspozycje	47 080 580	46 558 442	143 467 305	135 614 516	16 462 995	16 458 170	4 639 685	12 421 298	8 210 823	8 140 729
Razem B	47 788 633	47 232 491	144 773 297	136 667 324	16 464 649	16 458 668	4 643 098	12 423 803	8 260 963	8 174 985
Razem A+B	370 564 316	355 930 975	504 345 328	486 696 367	36 684 397	36 301 817	18 198 562	25 301 686	17 082 257	16 640 404

(w tys. euro)

Rozkład ekspozycji bilansowych i pozabilansowych wobec klientów według sektorów biznesowych

Ekspozycje/Sektor biznesowy	Kwoty według stanu na: 31.12.2008 r.								
	Rządy państw			Inne urzędy publiczne			Spółki finansowe		
		Umorzenia	Ekspozycja netto		Umorzenia	Ekspozycja netto	Ekspozycja brutto	Umorzenia	Ekspozycja netto
	Ekspozycja brutto	Razem		Ekspozycja brutto	Razem			Razem	
A. Ekspozycje bilansowe									
a) Kredyty niepracujące	6 688	3 976	2 712	79 646	50 081	29 565	991 061	541 310	449 751
b) Kredyty wątpliwe	2	1	1	130 066	41 703	88 363	76 775	15 956	60 819
c) Zaangażowania restrukturyzowane	921	632	289	0	0	0	182 581	66 103	116 478
d) Ekspozycje przeterminowane	647	128	519	4 086	1 377	2 709	32 272	1 377	30 895
e) Inne ekspozycje	56 230 135	51 218	56 178 917	24 182 908	16 276	24 166 632	56 640 695	145 588	56 495 107
Razem A	56 238 393	55 955	56 182 438	24 396 706	109 437	24 287 269	57 923 384	770 334	57 153 050
B. Ekspozycje pozabilansowe									
a) Kredyty niepracujące	2 345	528	1 817	47	19	28	11 727	1 989	9 738
b) Kredyty wątpliwe	0	0	0	19 123	1 675	17 448	8 024	0	8 024
c) Inne aktywa o obniżonej jakości	0	0	0	5 736	539	5 197	10 256	0	10 256
d) Inne ekspozycje	2 696 944	326	2 696 618	4 020 301	648	4 019 653	42 143 942	513 694	41 630 248
Razem B	2 699 289	854	2 698 435	4 045 207	2 881	4 042 326	42 173 949	515 683	41 658 266
RAZEM A+B	58 937 682	56 809	58 880 873	28 441 913	112 318	28 329 595	100 097 333	1 286 017	98 811 316

(w tys. euro)

Dystrybucja ekspozycji bilansowych i pozabilansowych wobec klientów według sektorów biznesowych (2. część)

Ekspozycje/Sektor biznesowy	Kwoty według stanu na: 31.12.2008 r.								
	Spółki ubezpieczeniowe			Spółki niefinansowe			Inne podmioty		
	Ekspozycja brutto	Umorzenia	Ekspozycja netto	Ekspozycja brutto	Umorzenia	Ekspozycja netto	Ekspozycja brutto	Umorzenia	Ekspozycja netto
		Razem			Razem			Razem	
A. Ekspozycje bilansowe									
a) Kredyty niepracujące	47 418	27 137	20 281	18 390 694	11 583 128	6 807 566	9 800 440	6 323 932	3 476 508
b) Kredyty wątpliwe	18 230	3 069	15 161	5 275 759	1 675 119	3 600 640	3 492 625	1 043 089	2 449 536
c) Zaangażowania restrukturyzowane	1 716	71	1 645	1 574 377	488 721	1 085 656	96 842	37 691	59 151
d) Ekspozycje przeterminowane	427	75	352	1 443 139	136 745	1 306 394	753 877	144 875	609 002
e) Inne ekspozycje	3 059 104	4 029	3 055 075	355 120 775	1 622 565	353 498 210	187 310 314	1 004 267	186 306 047
Razem A	3 126 895	34 381	3 092 514	381 804 744	15 506 278	366 298 466	201 454 098	8 553 854	192 900 244
B. Ekspozycje pozabilansowe									
a) Kredyty niepracujące	292	116	176	511 295	174 444	336 851	37 213	9 034	28 179
b) Kredyty wątpliwe	7	2	5	1 141 284	38 485	1 102 799	11 729	408	11 321
c) Inne aktywa o obniżonej jakości	7 597	1 924	5 673	289 409	70 334	219 075	13 168	5 639	7 529
d) Inne ekspozycje	2 051 832	762	2 051 070	151 399 233	77 609	151 321 624	17 549 136	75 194	17 473 942
Razem B	2 059 728	2 804	2 056 924	153 341 221	360 872	152 980 349	17 611 246	90 275	17 520 971
RAZEM A+B	5 186 623	37 185	5 149 438	535 145 965	15 867 150	519 278 815	219 065 344	8 644 129	210 421 215

(w tys. euro)

Podział według czasu pozostałego do terminu zapadalności aktywów finansowych

Pozycje/Zapadalności	Kwoty według stanu na: 31.12.2008 r.									
	A vista	1 do 7 dni	7 do 15 dni	15 do 1 miesiąca	1 do 3 miesięcy	3 do 6 miesięcy	od 6 miesięcy do 1 roku	od 1 do 5 lat	Powyżej 5 lat	Nieokreślony termin zapadalności
Aktywa bilansowe	97 375 245	18 114 312	10 809 717	48 572 355	50 438 350	46 267 496	46 100 676	187 280 292	193 572 764	45 813 111
a) Papiery rządowe	2 265	160 725	204 800	373 230	1 404 489	5 234 265	3 871 841	17 398 482	14 585 249	194 231
b) Notowane dłużne papiery wartościowe	35 533	468 003	3 112 360	4 315 423	5 226 647	5 960 548	5 130 940	25 104 872	12 710 777	100 124
c) Inne dłużne papiery wartościowe	2 747 038	1 182 508	469 325	356 510	636 439	473 046	2 631 597	8 937 528	10 178 596	824 326
d) Jednostki w funduszach inwestycyjnych	945 083	28 461	0	1 932	2 998	270	0	0	67 907	3 352 539
e) Kredyty	93 645 326	16 274 615	7 023 334	43 525 360	43 167 777	34 599 367	34 466 398	135 830 410	156 030 235	41 341 891
- Banki	7 600 002	5 739 196	2 589 547	17 695 043	11 529 865	5 387 978	3 886 003	5 894 688	2 320 825	17 775 046
- Klienci	86 045 324	10 535 419	4 433 787	25 830 317	31 637 912	29 211 389	30 580 395	129 944 722	153 709 410	23 566 845
Transakcje pozabilansowe										
a) Finansowe instrumenty pochodne z wymianą kapitału										
- długie pozycje	435 868	14 556 657	5 609 442	12 119 356	18 184 189	6 980 839	7 536 407	7 943 152	3 626 357	721
- krótkie pozycje	436 047	13 588 314	6 420 999	12 273 542	16 529 968	8 000 314	8 463 495	8 677 899	3 768 588	721
b) Przyszłe depozyty i pożyczki										
- długie pozycje	1 487 404	2 444 513	0	0	2 000	2 156	2 029 412	6 184	97	0
- krótkie pozycje	0	2 536 498	1 596	9 121	845 489	204 833	2 049 196	6 248	97	0
c) Nieodwołalne zobowiązania wypłaty funduszy										
- długie pozycje	9 434 555	2 446 132	79 576	1 492 601	7 577 475	7 471 494	9 533 912	46 536 119	10 242 684	5 280 604
- krótkie pozycje	27 186 025	2 238 410	59 819	216 088	7 178 208	5 723 162	7 937 622	27 958 522	1 563 370	5 280 604

(w tys. euro)

Ekspozycje bilansowe: zmiana ogólnej utraty wartości

Źródło/Kategorie	Kwoty według stanu na: 31.12.2008 r.											
	Ekspozycje wobec banków						Ekspozycje wobec klientów					
	Kredyty niepracujące	Kredyty wątpliwe	Zaangażowani a restrukturyzowane	Ekspozycje przeterminowane	Ryzyko kraju	Razem	Kredyty niepracujące	Kredyty wątpliwe	Zaangażowani a restrukturyzowane	Ekspozycje przeterminowane	Ryzyko kraju	Razem
A. Opening gross writedowns	114 907	4 461	0	0	17 077	136 445	18 851 665	1 909 439	479 846	187 653	12 209	21 440 812
B. Zwiększenia	195 798	40 587	117 065	0	4 300	357 750	5 657 405	2 205 128	390 334	375 472	777	8 629 116
B.1 Umorzenia	119 096	37 779	115 133	0	4 154	276 162	3 885 839	1 751 911	335 537	227 596	386	6 201 269
B.2 Transfery z innych ekspozycji z utratą wartości	2 359	0	0	0	0	2 359	672 208	157 895	24 994	21 234	0	876 331
B.3 Inne zwiększenia	74 343	2 808	1 932	0	146	79 229	1 099 358	295 322	29 803	126 642	391	1 551 516
C. Zmniejszenia	26 540	4 600	0	0	8 653	39 793	5 979 506	1 335 633	276 962	278 548	5 355	7 876 004
C.1 Odpisy z wyceny	0	0	0	0	4 820	4 820	505 052	141 815	16 413	22 585	2 121	687 986
C.2 Odpisy z odzyskanych kwot	2 216	1 696	0	0	588	4 500	1 254 175	220 886	31 905	24 862	358	1 532 186
C.3 Umorzenia	19 313	0	0	0	0	19 313	2 652 507	128 238	27 985	904	1 906	2 811 540
B.4 Transfery do innych ekspozycji z utratą wartości	0	2 359	0	0	0	2 359	63 850	553 651	100 603	158 227	0	876 331
C.5 Inne zmniejszenia	5 011	545	0	0	3 245	8 801	1 503 922	291 043	100 056	71 970	970	1 967 961
D. Ostateczne umorzenia brutto	284 165	40 448	117 065	0	12 724	454 402	18 529 564	2 778 937	593 218	284 577	7 631	22 193 927
w tym:												
- umorzenia szczegółowe	284 165	40 448	117 065	0	0	441 678	18 529 564	2 778 937	593 218	284 577	0	22 186 296
- korekty portfela	0	0	0	0	12 724	12 724	0	0	0	0	7 631	7 631
E. Umorzenia jako zyski lub straty						247 529						1 169 557

Tabela 6 – Ryzyko kredytowe: ujawnienia informacji dotyczących portfeli uznanych za poniżej standardu oraz kredytów specjalistycznych i ekspozycji kapitałowych w świetle metod IRB

Ujawnienie jakościowe

Ryzyko kredytowe – Metoda standardowa

Lista instytucji ECAI (External Credit Assessment Institution – Zewnętrzna Instytucja Ocen Kredytowych) i ECA (Export Credit Agency – Agencja Kredytów Eksportowych), których ratingi są stosowane są w metodzie standardowej oraz w stosunku do portfeli kredytowych, których dotyczą ratingi dostarczone przez powołane powyżej podmioty.

Ryzyko kredytowe

Portfele	ECA / ECAI	Ratingi Charakterystyka ⁽¹⁾
Zaangażowania wobec rządów państw i banków centralnych	- Rating Fitch; - Moody's Investor Services; - Rating Standard i Poor's Usługi	Zlecone i niezlecone
Zaangażowania wobec organizacji międzynarodowych		

-
- ratingi zlecone (solicited rating): oznacza ratingi wykonane odpłatnie na wniosek podmiotu ocenianego. Ratingi wykonane bez takiego zlecenia zostaną uznane za jednoznaczne z ratingami zleconymi, jeżeli dany podmiot wcześniej uzyskał rating zlecony od tej samej instytucji lub agencji ratingowej.
 - niezlecone ratingi (unsolicited rating): ratingi wykonane bez zlecenia ze strony podmiotu ocenianego i bez wniesienia przez taki podmiot jakichkolwiek opłat.

Zaangażowania wobec banków Międzynarodowych Banków Rozwoju (MDB)		
Zaangażowania wobec korporacji i innych podmiotów gospodarczych		
Zaangażowania wobec Collective Investments Undertakings (CIU) – Zbiorowych Przedsięwzięć Inwestycyjnych		

Sekurytyzacja

Portfele	ECA / ECAI
Pozycja na sekurytyzacjach z ratingiem krótkoterminowym	<ul style="list-style-type: none"> - Rating Fitch; - Rating Moody's Investor Services; - Rating Standard i Poor's Usługi
Pozycja na sekurytyzacjach innych niż te z ratingiem krótkoterminowym	

Ujawnienie ilościowe

(w tys. euro)

Kredytowanie specjalistyczne

Pozostała zapadalność/Ocena	Kwoty ekspozycji według stanu na 31.12.2008 r.				
	Kategorie regulacyjne				
	1 - silna	2 - dobra	3 - zadowalająca	4 - słaba	5 - default
Czas pozostały do zapadalności poniżej 2,5 roku	112 523	609 817	227 768	13 723	582 811
Czas pozostały do zapadalności równy lub większy od 2,5 roku	407 945	1 833 829	30 809	884	165 315
Razem kredytowanie specjalistyczne	520 468	2 443 646	258 577	14 607	748 126

(w tys. euro)

Ekspozycje kapitałowe: uproszczona metoda wagi ryzyka

Kategorie	Wagi	Kwoty ekspozycji według stanu na 31.12.2008 r.
Ekspozycje na akcje prywatne w dostatecznie zdywersyfikowanych portfelach	190%	500 684
Ekspozycje na akcje w obrocie giełdowym	290%	0
Inne ekspozycje na akcje	370%	440 111
Inne ekspozycje na akcje razem		940 795

(w tys. euro)

Metoda standardowa - ryzyka wazone ryzykiem

Klasy ekspozycji	Kwoty według stanu na 31 grudnia 2008 roku			
	Kwota ekspozycji	Ekspozycje zabezpieczone		
		Gwarancje i kredyty inne podobne instrumenty pochodne	zabezpieczenia	
Ekspozycje wobec rządów państw i banków centralnych lub przez nie zabezpieczone		4 137	10 197 175	0
- jakość kredytu etap 1	89 740 361			
- jakość kredytu etap 2	997 085			
- jakość kredytu etap 3	3 175 226			
- jakość kredytu etap 4 i 5	3 662 990			
- jakość kredytu etap 6	0			
Ekspozycje wobec administracji regionalnych i lokalnych lub przez nie zabezpieczone		17 373	4 962 503	27 187
- jakość kredytu etap 1	35 516 431			
- jakość kredytu etap 2	452 889			
- jakość kredytu etap 3	0			
- jakość kredytu etap 4 i 5	67 649			
- jakość kredytu etap 6	0			
Ekspozycje wobec organów administracji i przedsiębiorstw niekomercyjnych lub przez nie zabezpieczone		603 162	1 182 560	0
- jakość kredytu etap 1	9 017 321			
- jakość kredytu etap 2	219 048			
- jakość kredytu etap 3	0			
- jakość kredytu etap 4 i 5	2 987 953			
- jakość kredytu etap 6	0			
Ekspozycje wobec międzynarodowych banków rozwoju lub przez nie zabezpieczone		0	0	451
- jakość kredytu etap 1	516 038			
- jakość kredytu etap 2	0			
- jakość kredytu etap 3	18 288			
- jakość kredytu etap 4 i 5	0			
- jakość kredytu etap 6	0			
Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych lub przez nie zabezpieczone	170 160	0	88 353	0

Ekspozycje wobec instytucji podlegających nadzorowi lub przez nie zabezpieczone		33 229 766	7 098 725	474 186
- jakość kredytu etap 1	75 220 599			
- jakość kredytu etap 2	4 234 018			
- jakość kredytu etap 3	0			
- jakość kredytu etap 4 i 5	3 188 696			
- jakość kredytu etap 6	2 839			
Ekspozycje wobec korporacji lub przez nie zabezpieczone		15 163 442	3 949 956	0
- jakość kredytu etap 1	7 530 657			
- jakość kredytu etap 2	5 983 225			
- jakość kredytu etap 3 i 4	214 737 225			
- jakość kredytu etap 5 i 6	134 633			
Ekspozycje detaliczne	76 131 999	17 145 151	9 179	0
Ekspozycje z zabezpieczeniem w postaci nieruchomości	50 525 594	3 461 419	469	0
Ekspozycje przeterminowane	8 337 504	35 322	299 279	0
Ekspozycje wysokiego ryzyka	1 696 716	8 000	0	0
Ekspozycje w postaci gwarantowanych obligacji bankowych	2 115 995	0	270 000	0
Ekspozycje krótkoterminowe wobec klientów korporacyjnych		0	434	0
- jakość kredytu etap 1	854 044			
- jakość kredytu etap 2	406			
- jakość kredytu etap 3	1 244 896			
- jakość kredytu etap 4 i 6	0			
Ekspozycje w postaci Wspólnych Przedsięwzięć Inwestycyjnych (CIU)		0	0	0
- jakość kredytu etap 1	389 706			
- jakość kredytu etap 2	257 059			
- jakość kredytu etap 3 i 4	817 502			
- jakość kredytu etap 5 i 6	435			
Inne ekspozycje	32 155 730	840 637	25 014	0
Razem bilansowe aktywa obciążone ryzykiem	413 878 664	12 082 763	20 772 407	472 321
Razem gwarancje i linie udzielone	155 791 643	2 361 925	7 311 240	29 503
Razem kontrakty na instrumentach pochodnych	20 930 693	676 248	0	0
Razem transakcje SFT i długie transakcje rozliczeniowe	41 499 917	55 387 473	0	0
Razem z nettingu produktów kontraktowanych	0			
Razem	632 100 917	70 508 409	28 083 647	501 824

Tabela 7 – Ryzyko kredytowe: ujawnienia dla portfeli dla których stosowana jest metoda IRB

Ujawnienie jakościowe

Na mocy decyzji nr 365138 z 28 marca 2008 roku, Bank Włoch upoważnił Grupę UniCredit do stosowania metody zaawansowanej przy obliczaniu wymogu kapitałowego dla ryzyka kredytowego i operacyjnego.

W pierwszym etapie metoda ta została przyjęta przez spółkę rodzicielską, niektóre z jej włoskich spółek zależnych, HypoVereinsbank (HVB AG) oraz Bank Austria (BA AG); w konsekwencji oczekuje się, że pozostałe podmioty Grupy przyjmą tę metodę na mocy planu rozszerzenia, opracowanego w 2008 roku po zmianie zakresu konsolidacji w absorpcji byłej Grupy Capitalia; o zmianach tych powiadomiono Bank Włoch w dniu 30 września 2008 roku.

W odniesieniu do ryzyka kredytowego, Grupa została upoważniona do wykorzystania wewnętrznych obliczeń PD i LGD w wypadku kredytów Grupy (transakcje z rządami państw, bankami, korporacjami międzynarodowymi oraz w ramach globalnego finansowania projektów) oraz w wypadku kredytów udzielanych bankom włoskim (średnie przedsiębiorstwa i detaliczne, z wyłączeniem kredytów dla Capitalia, w odniesieniu do których w 2009 roku zastosowana zostanie metoda AIRB).

W 2008 roku dla powołanych powyżej kredytów zastosowano parametry regulacyjne EAD.

W grudniu 2008 roku Grupa złożyła wniosek do Banku Włoch o zgodę na stosowanie wewnętrznych obliczeń EAD dla kredytów Grupy. W 2009 roku złożono wniosek w sprawie jej kredytów dla banków włoskich.

Ogólnie rzecz ujmując, w tabeli poniżej przedstawiono systemy ratingowe wymagające udzielenia zgody, jakie były stosowane przez Grupę ze wskazaniem podmiotów w których są stosowane oraz odpowiedniej klasy aktywów.

System ratingowy	Osoba prawna	Portfel aktywów
Rządy państw (PD, LGD,EAD*)	UCI, HVB, BA, UCCB, UCB, BDR, BDS, UCFIN	Rządy centralne i banki centralne
Banki (PD, LGD,EAD*)	UCI, HVB, BA, UCCB, UCB, BDR, BDS, UCFIN	Instytucje podlegające nadzorowi
Korporacje ponadnarodowe (PD, LGD,EAD*)	UCB, UCCB, HVB, BA	Klienci korporacyjni
Finansowanie Projektów Globalnych (PD, LGD,EAD*)	HVB	Klienci Korporacyjni
Finansowanie Projektów Globalnych (PD, LGD,EAD*)	HVB, UCCB, MCC	Klienci Korporacyjni
System ratingowy	Podmiot gospodarczy	Portfel aktywów
Zintegrowany Rating Klientów Korporacyjnych (RIC) – PD	UCCB	Klienci Korporacyjni
RIC LGD	UCCB, Aspra Finance	Klienci Korporacyjni
Średni Klienci Korporacyjni (PD, LGD, EAD)	HVB	Klienci Korporacyjni
Finansowanie nieruchomości komercyjnych (PD, LGD, EAD)	HVB	Zaangażowania korporacyjne/detaliczne
Papiery Komercyjne Zabezpieczone Aktywami (PD, LGD, EAD)	HVB	Pozycje sekurytyzacyjne
Nieruchomości generujące dochód – Kryteria segmentacji	HVB	Korporacyjni
Kryteria segmentacji		
Nabycie i Finansowanie Lewarowe (PD, LGD, EAD)	HVB	Korporacyjni

Globalny Transport Morski (PD, LGD, EAD)	HVB	Korporacyjni
Średni Klienci Korporacyjni (PD, LGD, EAD)	BA	Korporacyjni
IPRE (PD, LGD, EAD)	BA	Korporacyjni
Firmy nie nastawione na zysk (PD, LGD, EAD)	BA	Korporacyjni
Zintegrowany Rating Małych Przedsiębiorstw (RISB)	UCB, BDR, BDS	Zaangażowania detaliczne
RISB LGD**	UCB, BDR, BDS, Aspra Finance	Zaangażowania detaliczne
Rating Integrato Privati (RIP) Mutui Ipotecari PD**	UCB, BDR, BDS, UCFIN	Zaangażowania detaliczne
Rating Integrato Privati (RIP) Mutui Ipotecari LGD**	UCB BDR, BDS, Aspra Finance, UCFIN	Zaangażowania detaliczne
MIS (PD, LGD, EAD)	HVB	Zaangażowania detaliczne
Osoby fizyczne (PD, LGD, EAD)	HVB	Zaangażowania detaliczne
Małe Przedsiębiorstwa (PD, LGD, EAD)	BA	Zaangażowania detaliczne
Osoby fizyczne (PD, LGD, EAD)	BA	Zaangażowania detaliczne

* Oczekiwana zgoda Banku Włoch

** W odniesieniu do BDR i BDS, metoda IRBA była początkowo przewidywana dla kontrahentów z grupy podmiotów gospodarczych, obsługiwanych w przeszłości przez Grupę UniCredit (post carve out), w odniesieniu do których wcześniej wydano zgodę na zastosowanie metody zaawansowanej.

Powyższe modele ratingowe są stosowane dla celów obliczania wymogu prawnego, wynikającego z obowiązków w ramach „pierwszego filaru”, które jednak - co ważniejsze - stanowią zasadniczy komponent procesu decyzyjnego i ładu korporacyjnego. Wewnętrzne systemy ratingowe są najczęściej stosowane w następujących obszarach:

- Różne fazy procesów kredytowych:
 - Akceptacja / odnowienie. Wyznaczenie ratingu wewnętrznego jest kluczowym momentem przy dokonywaniu oceny kredytowej kontrahenta /transakcji i stanowi wstępną fazę procesu przyznawania/odnawiania linii kredytowych. Rating, który jest wyznaczany przed akceptacją, jest udostępniany jako część procesu akceptacji, który w dużej mierze jest zintegrowany z oceną i omawiany w propozycji kredytowej. Tym samym, obok zaangażowania kredytowego, rating jest kluczowym czynnikiem wskazującym na odpowiedni organ podejmujący decyzję.
 - Monitoring. Celem procesu monitorowania kredytów jest wykrywanie i szybkie reagowanie na wstępne symptomy potencjalnego pogorszenia się wiarygodności kredytowej klienta, przez co umożliwia on interweniowanie zanim nastąpi faktyczny brak spłaty zobowiązania (tj., kiedy istnieje jeszcze możliwość odzyskania zaangażowania kredytowego). Działanie to skupia się głównie na monitorowaniu zmian zaangażowania prowadząc do całkowitego zakończenia relacji z klientem, o ile jest to konieczne. Oprócz wywierania pozytywnego wpływu pod względem EAD, proces monitorowania umożliwia optymalizację warunków dla potencjalnej, kolejnej fazy odzyskiwania należności w drodze wniosku o zapewnienie dodatkowego zabezpieczenia, skutkującego redukcją LGD.
 - Odzyskanie kredytu. Proces oceny strategii, jaka ma być zastosowana dla kredytów sklasyfikowanych jako pozycje zagrożone, prowadzony na poziomie klienta/transakcji i mający na celu symulację obliczenia Wartości Zaktualizowanej Netto (Net Present Value NPV) odzyskanych kwot netto oraz LGD, oparty na definicji LGD. Jeżeli istnieje kilka alternatywnych strategii odzyskiwania należności, to wybierana jest ta z najniższym LGD. LGD stanowi także podstawę wyceny przypisywanej kredytom niepracującym, przeniesionym do Aspra Finance.
- **Strategie tworzenia rezerw.** Dla klientów spłacających kredyty pracujące przyjęto metodologię „szkód poniesionych, ale jeszcze nie zgłoszonych” (Incurred But Not Reported – IBNR). Podejście to wykorzystuje do obliczania rezerw kwoty przewidywanych strat przy pomocy parametru Okres Potwierdzenia Straty (Loss Confirmation Period – LCP). Dla klientów zaliczonych do kategorii zagrożonych, tworzenie rezerw na straty odbywa się na podstawie oceny profilu ryzyka zaangażowania i LGD.
- **Zarządzanie i alokacja kapitału.** Rating jest również istotnym elementem w procesie określania ilościowego, zarządzania i przydzielania kapitału. W szczególności, dane wyjściowe z systemów ratingowych są integrowane, na poziomie Spółki Dominującej całej Grupy, w procesach mających na celu z jednej strony pomiar i zarządzanie (w aspekcie prawnym i ekonomicznym) kapitałem, a z drugiej w procesach mających na celu określenie wskaźnika oceniającego rentowność przy uwzględnieniu podejmowanego ryzyka, oraz skorygowanego rachunku wyników dla celów planowania strategicznego.
- **Planowanie strategiczne.** Ryzyko klienta jest kluczowym czynnikiem w obszarze planowania strategicznego, budżetowania i tworzenia rezerw dla określania ilościowego aktywów ważonych ryzykiem, odpisów aktualizacyjnych ujętych w rachunku wyników, oraz kredytów ujętych w bilansie.
- **Sprawozdawczość** Poszczególne raporty są sporządzane dla kierownictwa wyższego szczebla, na poziomie skonsolidowanym, regionalnym i na poziomie pionu, a także dla poszczególnych podmiotów. Raporty te przedstawiają zachowania portfela ryzyka kredytowego i dostarczają informacje na temat ekspozycji na niedotrzymanie warunków,

przewidywanych strat, PD oraz średnich wartości LGD dla różnych segmentów klienta, zgodnie z wdrożonymi wewnętrznymi systemami ratingowymi. Ratingi są również wykorzystywane do ustalania cen i MBO, które mają być przypisane doradcom klienta, oraz do identyfikowania klientów z negatywną ekonomiczną wartością dodaną (EVA), dla których przyjmowane są ukierunkowane strategie.

Aby uzyskać zgodność z tak zwanymi regulacjami Bazylei 2, Grupa UniCredit przeprowadziła określone działania mające na celu ustalenie i spełnienie wszelkich wymogów potrzebnych do zastosowania procedur Obniżania Ryzyka Kredytowego (CRM). Działania te obejmują:

- Opracowanie procedur odzwierciedlających wdrożenie, interpretację i rozpowszechnienie wymogów prawnych CRM w ramach Grupy. Istniało kilka powodów dla sporządzenia tej dokumentacji, powołanej w Piśmie Okólnym Banku Włoch nr 263 z 27 grudnia 2006 roku oraz kolejnych aktualizacjach, dyrektywach UE 2006/48/WE i 2006/49/WE oraz dokumencie „International Convergence of the Measurement of Capital and Capital Ratios, New Regulatory Framework” Bazylejskiego Komitetu Nadzoru Bankowego. Jej celem było wzmocnienie optymalizacji zarządzania zabezpieczeniami oraz ustalenie zasad akceptowalności, oceny, monitorowania i zarządzania gwarancjami i zabezpieczeniami, zgodnie z wymogami ogólnymi i szczegółowymi.
- Definiowanie nowych procesów, odzwierciedlających stosowanie procedur zarządzania zabezpieczeniami w ramach Grupy. W oparciu o analizę luk pomiędzy „stanem bieżącym” a modelem docelowym, Grupa wdrożyła nowe procesy zarządzania zabezpieczeniami zgodnie z wymogami regulacji Banku Włoch oraz wytycznymi Grupy. Ponieważ Grupa UniCredit podkreśla istotność wymogu uzyskania pewności prawnej w ocenie procedur CRM, szczególny nacisk położono na wdrożenie procesów potrzebnych do spełnienia tego wymogu.
- Wdrożenie narzędzi informatycznych, umożliwiających automatyzację procesu zarządzania zabezpieczeniami. W szczególności Grupa UniCredit opracowała niezawodny i skuteczny system stosowania procedur CRM, począwszy od oceny i pozyskania zabezpieczenia, a skończywszy na monitorowaniu i realizacji zabezpieczenia. Wdrożenie systemu informatycznego umożliwiło zarządzanie, gromadzenie i archiwizowanie danych potrzebnych do weryfikacji spełnienia wymogów odnośnie akceptowalności oraz do obliczania wskaźników ryzyka. Dane te są stosowane do określania, czy dane zabezpieczenie jest aktualne dla celów CRM oraz do stosowania odpowiednich marginesów ostrożności wymaganych przepisami Bazylei 2 (marginesów określanych wewnętrznie, w oparciu o metodologię wskaźnika wartości zagrożonej („Value at Risk”) zostały ustalone do oceny wskaźnika zmienności).¹

Ponadto, w oparciu o nową strukturę regulacyjną, opracowanie zaawansowanych systemów ratingowych i ich wprowadzenie do procesów korporacyjnych wywołało potrzebę utworzenia, zarówno w Spółce Dominującej jak i w poszczególnych podmiotach, procesu walidacji systemów ratingowych oraz spowodowało nasilenie działań, które jednostka Audytu Wewnętrznego musi zbadać w odniesieniu do tych systemów.

¹ Patrz Tabela 8 „Procedury Łagodzenia Ryzyka Kredytowego – Informacje jakościowe”, która zawiera dodatkowe informacje odnośnie do zarządzania procesem ustalania procedur w zakresie łagodzenia ryzyka kredytowego.

Celem procesu walidacji jest wyrażenie opinii, dotyczącej właściwego działania, możliwości prognozowania i ogólnej skuteczności przyjętych systemów IRB oraz ich zgodności z wymogami ustawowymi, w szczególności poprzez:

- ocenę procesu opracowania modelu ze szczególnym naciskiem na dane podejście i kryteria metodologiczne wspierające oszacowanie parametrów ryzyka;
- ocenę dokładności oszacowań wszystkich głównych komponentów ryzyka, wykonaną dzięki analizie skuteczności systemu, kalibracji parametrów i analizie porównawczej;
- weryfikację, czy system ratingowy jest faktycznie wykorzystywany w różnych obszarach zarządzania;
- analizę procesów operacyjnych, monitorowanie zabezpieczeń, dokumentacji i środków informatycznych, związanych z systemami ratingowymi.

Proces walidacji utworzony w Grupie wymaga przede wszystkim rozróżnienia między walidacją wstępną a walidacją bieżącą.

Celem walidacji wstępnej jest ocena pozycji systemów ratingowych Grupy w odniesieniu do minimalnych wymogów ustawowych oraz wytycznych i standardów Spółki Dominującej, dotyczących metodologii, procesów, jakości danych, procedur walidacji ilościowej i jakościowej, a także zarządzania wewnętrznego i środowiska technologicznego, poprzez wyszukiwanie wszelkich luk lub obszarów krytycznych związanych z tymi wymogami.

Z drugiej strony, celem bieżącej walidacji jest ciągła ocena prawidłowego działania wszystkich komponentów systemu ratingowego i monitorowanie jego zgodności z wymogami wewnętrznymi i ustawowymi.

Po drugie, proces ten wymaga przydzielenia konkretnych obowiązków związanych z walidacją tak zwanych systemów Grupy i systemów lokalnych.

Dla systemów Grupy, dla których metodologia ta ma zastosowanie tylko na poziomie Grupy, odpowiedzialność spoczywa na Spółce Dominującej, podczas gdy podmioty indywidualne są odpowiedzialne za lokalne systemy ratingowe. Spółka Dominująca nadal odpowiada za wstępne i bieżące monitorowanie właściwego wykonania prowadzonych lokalnie prac programistycznych i walidacyjnych oraz prawidłowego działania systemu ratingowego, także poprzez poddawanie sugestii, generowanych poprzez wewnętrzną i zewnętrzną analizę porównawczą, mających na celu realizowanie najlepszych praktyk. W oparciu o proces rewalidacji, Spółka Dominująca wydaje niewiążącą opinię na temat lokalnych systemów ratingowych podczas fazy wstępnej, przed uzyskaniem akceptacji odpowiednich organów, oraz w dalszym okresie – w wypadku dokonywana wszelkich istotnych zmian.

Jednostka odpowiedzialna za procedury walidacji jest niezależna od jednostek odpowiedzialnych za opracowywanie modeli oraz od obszaru audytu wewnętrznego, który kontroluje proces i wynik walidacji.

Jednostka, która ustaliła wytyczne dla dokonywania walidacji systemów ratingowych miała na celu uzyskanie zgodności ze standardowymi procedurami walidacji pod kątem zarówno treści jak i narzędzi, zapewniając tym samym, iż kryteria oceny wyników są wspólne, między innymi poprzez wprowadzenie standardowych wartości granicznych oraz sprzyjanie dokonywaniu porównań pomiędzy różnymi systemami. Wykorzystanie wyzwalaczy umożliwia zobrazowanie wyników testu przy użyciu systemu sygnalizacji świetlnej, którego kolory kojarzone są z różnymi poziomami istotności zgłoszonych zjawisk.

Szczególny nacisk położono na ustalenie standardowego podejścia do modeli walidacji poprzez określenie minimalnych wymogów testowych oraz metod przedstawiania odnośnych wyników. Testy podzielone są na analizy jakościowe i ilościowe.

- Część jakościowa jest wykorzystywana do oceny skuteczności metodologii stosowanej w celu opracowania danego modelu, w tym z wszelkimi istotnymi czynnikami oraz zdolnością przedstawienia danych wykorzystywanych podczas fazy ich opracowywania;
- Część ilościowa jest wykorzystywana do oceny skuteczności, stabilności i kalibracji modelu ogólnego, a także poszczególnych jego komponentów i czynników indywidualnych.

Ustalono hierarchię powyższych analiz, zapewniającą szczegółowe informacje w funkcji konkretnej walidacji (wstępnej lub bieżącej) lub fazy bieżącego monitorowania oraz uzyskanych wyników. W istocie rezultaty określonych testów zależą od tego, czy przy wykonywaniu analiz na następnym najwyższym poziomie wykryto obszary krytyczne.

Dane i dokumenty związane z procedurami walidacji, sporządzone do tej pory, są przechowywane w specjalnych obszarach pamięci, zapewniających szybki dostęp i bezpieczeństwo informacji oraz zdolność reprodukcji wykonanych analiz.

Ponadto Grupa posiada narzędzie walidacji, umożliwiające obliczanie wskaźników wymaganych przez Komitet Bazylejski w Dokumentie Roboczym (Working Paper) 14, „Analiza Walidacji Wewnętrznych Systemów Ratingowych,” dla dokonywania walidacji modeli ryzyka kredytowego. Narzędzie to odpowiada wymogom informatycznym Banku Włoch i jest w pełni zintegrowane ze środowiskiem pracy.

Wyniki walidacji wewnętrznej odnoszą się do jednego modelu sprawozdawczego (ram) w celu przypisania analizy różnych komponentów systemu ratingowego jednostkom biznesowym. Czynności te są wykonywane zgodnie ze standardami walidacji, a dogłębność ich oceny jest funkcją rodzaju (grupowy lub lokalny) lub lokalizacji (we Włoszech lub za granicą) danego systemu ratingowego.

Przyjęty szkielet (ramy) składa się ze schematycznego przeklasyfikowania wszystkich wyszczególnionych minimalnych wymogów jakościowych i ilościowych oraz wymogów organizacyjnych, nałożonych przez Bank Włoch na określone, kluczowe zasady związane z różnymi obszarami, służące do analizy systemu ratingowego (projekt modelu, komponenty ryzyka, zastosowanie wewnętrzne i sprawozdawczość, IT, jakość danych i ład korporacyjny). Ramy te są przydatne przy ocenie szczegółowego statusu systemów ratingowych pod względem przepisów prawa.

Obszary analiz związane z wymogami organizacyjnymi, określonymi w Piśmie Okólnym obejmują projekt modelu, zastosowanie wewnętrzne i sprawozdawczość, IT/jakość danych i ład korporacyjny.

Podczas audytu wewnętrznych systemów ratingowych, Audyt Wewnętrzny ma na celu sprawdzenie funkcjonalności całego systemu kontroli nad tymi systemami. Weryfikacja obejmuje:

- Sprawdzenie, czy systemy IRB są zgodne z przepisami
- Upewnienie się, czy systemy ratingowe są wykorzystywane do celów biznesowych oraz
- Sprawdzenie, czy proces walidacji ratingowej jest odpowiedni i kompletny.

W celu udzielenia podmiotom Grupy pomocy w zapewnieniu jakości (funkcjonalność i adekwatność) ich Systemów Kontroli Wewnętrznej oraz w modyfikacji ich metod audytu wewnętrznego, zgodnie ze zmianami w ich scenariuszach biznesowych, Departament Kontroli Wewnętrznej Spółki Dominującej (UC IAD) skoordynował proces opracowywania wspólnego zestawu wewnętrznych metod kontrolnych.

Metody te zostały opracowane w celu oceny dokładności wniosków wyciągniętych przez działy kontroli ryzyka, a także zgodności z wymogami ustawowymi, szczególnie w odniesieniu do procesu walidacji wewnętrznej wewnętrznych systemów ratingowych i kontroli ryzyka. Należy zauważyć, że działy kontroli wewnętrznej nie są bezpośrednio zaangażowane w projektowanie czy wybór modelu.

Zgodnie ze swoją misją, UC IAD kontroluje bezpośrednio UniCredit SpA oraz - w razie potrzeby - podmioty gospodarcze Grupy, koordynując także działalność jednostek audytu wewnętrznego spółek zależnych.

Audyty potrzebne do oceny funkcjonalności systemów ratingowych zajmują odpowiednie miejsce w procesie planowania audytów Grupy, organizowanym przez UC IAD, który uzgadnia z podmiotami Grupy kwestie włączenia ich do planów audytu wewnętrznego. Następnie UC IAD monitoruje wyniki tych audytów poprzez określoną funkcję i w razie potrzeby kontaktuje się z podmiotem, w którym nastąpiły odchylenia od planu.

UC IAD sporządza również regularne raporty dotyczące jego działalności i uzyskanych wyników dla Komitetu ds. Kontroli Wewnętrznej oraz Komitetu ds. Ryzyka Spółki Dominującej, oraz dla Ustawowych Auditorów.

Modele w skali Grupy

Wstęp

W związku z uzyskaniem zgody Nadzoru Bankowego oraz w celu ukończenia modelu LGD, opracowanego dla portfeli kredytowych Grupy (w tym dla dużego, włoskiego segmentu klientów korporacyjnych, dla których podjęto decyzję rozszerzenia zastosowania modelu, opracowanego dla kontrahentów ponadnarodowych), dotyczącego wyłącznie części niezabezpieczonej, dodano tutaj trzy nowe moduły: 1) moduł kontrahenta niewywiązującego się; 2) moduł zarządzania ; 3) moduł zarządzania korektami zabezpieczenia na aktywach finansowych.

W pierwszym wypadku skoncentrowano się na niezabezpieczonym zaangażowaniu LGD, które należy zintegrować z informacją o gwarancjach w celu uzyskania ogólnego szacunku LGD opartego o transakcje: mając na uwadze niski wskaźnik kredytów straconych w tym segmencie działania te podejmowano w ramach eksperymentu, posługując się historycznymi danymi windykacyjnymi.

W wypadku zabezpieczeń na nieruchomościach, korekty dla określonych rodzajów nieruchomości i obszarów/regionów geograficznych stanowią miarę procentowej utraty wartości takich nieruchomości w wypadku sprzedaży zabezpieczenia na rynku po wszczęciu procedury windykacyjnej. Metodologia obliczania korekty składa się z oszacowania ceny oczekiwanej (proces stochastyczny) w średnim czasie windykacji, odliczenia kosztów ogólnych oraz obliczenia wartości zaktualizowanej netto. Z przyczyn ostrożnościowych wprowadzono minimalną kwotę korekty.

W odniesieniu do zabezpieczeń na aktywach finansowych, przewiduje się zastosowanie metody, zgodnie z którą pokrycie jest szacowane dla każdego papieru wartościowego na podstawie wartości rynkowej zabezpieczenia finansowego (mark-to-market) z dodaniem korekty uwzględniającej ryzyko rynku papierów wartościowych, okres własności oraz ryzyko płynności.

Grupa nada czeka na zgodę Nadzoru Bankowego odnośnie do powołanych powyżej modułów, poddanych uprzedniej ocenie wewnętrznej.

Poniżej przedstawiono opis modeli już stosowanych.

Model ratingowy dla rządów państw

Ratingi krajowe są opracowywane przy użyciu ratingu alternatywnego („shadow rating”), umożliwiającego podjęcie próby zduplikowania możliwości rankingowych ratingów zewnętrznych (ECAI) przy użyciu czynników makroekonomicznych i jakościowych.

W celu uzyskania modelu końcowego podjęto następujące działania:

- Wybór Próby: Określenie państw uwzględnionych w próbie;
- Analiza Jednoczynnikowa: Wyliczenie potencjału wyjaśniającego każdego czynnika jakościowego i ilościowego;
- Analiza Wieloczynnikowa: Określenie optymalnego podzbioru czynników przy użyciu technik etapowych, wspieranych doświadczeniem analityków;
- Połączenie modułów jakościowego i ilościowego;
- Kalibracja: Ocena modelu końcowego jest wyliczana na podstawie parametrów w celu odtworzenia faktycznych PD;
- Testy Modelu: Mapowanie wyników modelu z zatwierdzonym PD.

Dla krajów rozwijających się (wschodzących) i rozwiniętych zaprojektowano dwa oddzielne modele.

Moduł ilościowy, przeznaczony dla krajów rozwiniętych, wykorzystuje zmienne dotyczące bilansu handlowego, stóp procentowych, znaczenia systemu bankowego, PKB na osobę oraz poziomu długu publicznego. Moduł jakościowy obejmuje zmienne związane z rozwojem systemu finansowego, warunkami społeczno-politycznymi oraz warunkami ekonomicznymi.

Moduł ilościowy dla krajów rozwijających się wykorzystuje następujące zmienne: eksport jako procent produktu krajowego brutto (PKB); dług zewnętrzny; kwota zagranicznych rezerw walutowych; poziom bezpośrednich inwestycji zagranicznych jako procent PKB; obsługa długu w stosunku do eksportu; stopa inflacji oraz PKB na osobę. Moduł jakościowy obejmuje zmienne dotyczące stabilności systemu finansowego, elastyczności systemu ekonomicznego, warunków społeczno-politycznych, warunków ekonomicznych i obsługi długu.

Jednostka weryfikująca sprawdziła na bieżąco projekt modelu, właściwą definicję niedotrzymania warunków, jakościowe i ilościowe cechy modelu, metody przełamania (override methods), kalibrację, segmentację na dwie grupy (kraje rozwijające się i wchodzące) oraz próbę opracowania, a także przeprowadziła typowe testy spłacalności i stabilności. Naturalnie ze

względu na rodzaj zaangażowanych stron oraz niską liczbę wypadków niewywiązywania się z zobowiązań w podmiotach państwowych, liczba próbek budowy modelu i jego i walidacji jest ograniczona.

Model ratingowy LGD dla rządów państw

Model ten, opracowany w listopadzie 2006 roku, wykorzystuje podejście regresywne z zaangażowaniem ekspertów, poczynszyszy od większego zestawu zmiennych makroekonomicznych, z których sześć zostało ujętych w wersji końcowej. Zmienna zależna (LGD) została obliczona przy użyciu danych wewnętrznych i zewnętrznych. Model, który został zaprojektowany w celu obliczania LGD dla bezpośredniego zaangażowania wobec kontrahentów rządowych, dostarcza LGD tylko dla zaangażowania niezabezpieczonego.

Wybrano następujące zmienne wyjaśniające: PKB jako procent całkowitego światowego PKB; zadłużenie zewnętrzne jako procent eksportu; wskaźnik pozycji debetowej w odniesieniu do Międzynarodowego Funduszu Walutowego (IMF); wskaźnik zmienności eksportu; przeciętna stopa inflacji w Grupie G7; oraz czas pozostawania w zwłoce (okres poprzedzający niewywiązanie się z płatności).

Poza przeprowadzeniem zwykłych testów spłacalności i stabilności, jednostka weryfikująca sprawdziła także spójność definicji niedotrzymania warunków, segmentacji i przełamania (override); wykorzystanie wewnętrznych i zewnętrznych źródeł odzyskiwania należności; szacunki kosztów i metodologię dyskontowania odzyskiwanych należności; a także potrzebę wprowadzenia ostrożnych korekt odnośnie do negatywnych faz cyklu ekonomicznego.

Poza stosowaną metodologią, działania ocenne obejmują także cechy IT i jakość danych - zarówno na etapach opracowywania modelu jak bieżących – oraz cechy procesów, ze specjalnym uwzględnieniem prawidłowego wdrożenia systemu ratingowego dla państw oraz wykorzystania dla celów zarządczych wewnętrznie szacowanych parametrów ryzyka.

Model ratingowy dla banków

Podejście stosowane dla opracowania ratingów banków, zdefiniowane jako rating alternatywny, umożliwia zduplikowanie możliwości rankingowych ratingów zewnętrznych przy użyciu kombinacji czynników jakościowych i ilościowych.

Podjęto decyzję o skonstruowaniu dwóch różnych modeli – jeden dla banków krajów rozwiniętych (DC) i jeden dla banków na rynkach wschodzących (EM) – gdyż uważa się, że istnieją różne czynniki powodujące ryzyko dla tych dwóch segmentów.

Korekty, jakie należy wykonać w odniesieniu do PD, wynikające z modeli EM i DC, wprowadzono w celu uwzględnienia następujących aspektów:

- Czynniki środowiskowe: Poprawa ratingu dla banków o wysokich standardach środowiskowych;
- Wsparcie ze strony rządu oraz branżowych funduszy gwarancyjnych: Wprowadzono różne korekty, uwzględniające wsparcie udzielane bankom przez rządy oraz specjalne branżowe fundusze gwarancyjne;
- Ryzyko transferowe: Model uwzględnia ryzyko polegające na tym, że dłużnik nie jest w stanie pozyskać waluty obcej w celu wywiązania się ze swych zobowiązań, mimo posiadania odpowiedniej waluty lokalnej.

Końcowy model ilościowy dla banków-rezydentów w krajach rozwiniętych obejmuje kilka kategorii czynników: rentowność, profil ryzyka, wielkość i finansowanie.

Sytuacja jest podobna jak w wypadku banków działających na rynkach wschodzących z różnymi wagami dla następujących kategorii czynników: rentowność, profil ryzyka, wielkość, kapitalizacja i finansowanie.

Jednostka weryfikująca sprawdziła na bieżąco projekt modelu, właściwą definicję niedotrzymania warunków, wybór czynników i transformacji zmiennych, przeprowadziła analizę wieloczynnikową modelu jakościowego i ilościowego, kombinację tych dwóch modułów, kalibrację oraz korekty dla środowiska i ryzyka transferowego, cechy override i możliwy wpływ na klaster ratingowy, a także przeprowadziła testy spłacalności i stabilności.

Model ratingowy LGD dla banków

Model oparto o zdobyte doświadczenie. Metodologia ta jest obecnie stosowana tylko w odniesieniu do uprzywilejowanych (senior), niezabezpieczonych, niezagrożonych zaangażowań kredytowych, które stanowią większość zaangażowania banków. Zastosowanie zaawansowanych metodologii w sytuacji ekspozycji na niedotrzymanie warunków lub niezabezpieczonego zaangażowania podporządkowanego (junior) jest planowane na rok 2009.

Indywidualna wartość LGD została obliczona zaczynając od analizy sprawozdań finansowych poprzez symulowanie rozpadu i sprzedaży aktywów banku po spłaceniu wierzycieli z wyższym poziomem uprzywilejowania (seniority).

W celu uzyskania realistycznej i konserwatywnej wyceny aktywów banku, dla każdego rodzaju aktywów wprowadzono wskaźnik korygujący („haircut”), uwzględniający prawdopodobne pogorszenie, występujące przed niewywiązaniem się z zobowiązań (default), różnice pomiędzy wartością rynkową a księgową oraz pomiędzy wartością rynkową a wpływami ze sprzedaży.

Ponadto, opierając się na fakcie, że powodzenie fazy odzyskiwania należności zależy w dużej mierze od danego środowiska prawnego/ustawowego, dla każdego kraju wprowadzono określone wskaźniki korygujące („haircut”), uwzględniające ryzyko, wynikające z uregulowań prawnych.

Na koniec wprowadzono wskaźniki korygujące, odzwierciedlające koszty procesu odzyskiwania należności w oparciu o ocenę ekspertów ds. windykacji. Ponieważ wartość aktywów banku-kredytobiorcy jest wyrażana w walucie lokalnej, podczas gdy wartość odzyskiwanych należności należy oszacować w walucie wierzyciela, wskaźnik korygujący stosuje się do aktywów w walucie lokalnej, w powiązaniu ze wskaźnikiem zmienności kursów wymiany w celu uwzględnienia ryzyka deprecjacji.

Jednostka weryfikująca sprawdziła projekt modelu oraz zakres zastosowania modelu, jego komponenty, poprawki wniesione na podstawie doświadczenia oraz decyzje override. Przeprowadzono także możliwie najdalej idące badania benchmarków zewnętrznych; ponadto poświęcono szczególną uwagę analizie oceny korekt, związanych z różnymi kategoriami aktywów.

Poza stosowaną metodologią, działania ocenne obejmują także cechy IT i jakość danych - zarówno na etapach opracowywania modelu jak bieżących – oraz cechy procesów, ze specjalnym uwzględnieniem prawidłowego wdrożenia systemu ratingowego dla państw oraz wykorzystania dla celów zarządczych wewnątrznie szacowanych parametrów ryzyka.

Jednostka weryfikująca wykonała analizę skuteczności, sprawdziła metodologię stosowaną do dyskontowania zaległych należności i grupowania na kraje, oszacowała wskaźniki korygujące („haircut”) pod kątem ryzyka, wynikającego z uregulowań prawnych o instytucjonalnych oraz przeanalizowała transakcje na aktywach zagrożonych (distressed debt transactions) jako benchmark zewnętrzny.

Model ratingowy ponadnarodowych klientów korporacyjnych

Model ten jest stosowany w odniesieniu do spółek międzynarodowych, definiowanych jako spółki ze skonsolidowanymi przychodami lub przychodem z działalności operacyjnej w wysokości ponad 500 milionów euro w ciągu co najmniej 2 ostatnich lat.

Zgodnie z metodologią ratingu alternatywnego („shadow rating”), model ten składa się z komponentu ilościowego i jakościowego. Sekcja ilościowa została opracowana na podstawie analizy wieloczynnikowej elementów takich jak wskaźniki finansowe dla kapitału, rentowność, pokrycie odsetkowe i wielkość. Moduł ten przedstawia prawdopodobieństwo niedotrzymania warunków (default).

Moduł jakościowy składa się z zestawu kwestionariuszy, które analizują aspekty korporacyjne, takie jak jakość zarządzania, struktura organizacyjna, udział w rynku, itp.

Moduł jakościowy zapewnia wartość, wyrażoną w punktach bazowych, która jest stosowana do modyfikacji ratingu ilościowego; maksymalna zmiana w odniesieniu do ratingu jakościowego została wyznaczona przez ekspertów. Wynik z tych dwóch modułów jest następnie zwiększany (upgraded) lub zmniejszany (downgraded) dla odzwierciedlenia włączenia spółki do grupy.

Wybór wieloczynnikowy prowadzi do uwzględnienia następujących zmiennych, które zostały odpowiednio zmienione: zwykłe przepływy gotówkowe w stosunku do wartości produkcji (ordinary cash flows over value of production), dochód przed opodatkowaniem w stosunku do wartości produkcji (earnings before taxes over value of production), EBITDA kosztów odsetkowych, skorygowana wartość netto w stosunku do zaangażowanego kapitału i wartości produkcji (adjusted net worth over capital employed and value of production). Regresja tych zmiennych jest według logarytmu względnej częstotliwości niedotrzymania warunków, przedstawionego przez agencję Standard & Poors.

W 2008 roku rozszerzono zastosowanie Systemu Ratingowego Korporacji Ponadnarodowych na segment Dużych Korporacji Włoskich (Italian Large Corporates ILC). Segment ten obejmuje wszystkie przedsiębiorstwa, osiągające obroty lub przychody operacyjne o wartości od 250 milionów do 500 milionów. Mając na uwadze ograniczoną liczbę niewywiązań się w portfelu oraz wysoki poziom analogii z Ponadnarodowymi Korporacjami (Multinational Corporate MNC) podjęto decyzję zapewnienia adekwatności metodologii już stosowanej w segmencie MNC przez opracowanie modelu opartego o spójne standardy i etapy procesów. Zapotrzebowanie na modelu służący wewnętrznym szacunkom wartości parametrów ryzyka PD i LGD dla segmentu Dużych Korporacji Włoskich (ILC) w pionie Bankowości Korporacyjnej UniCredit (UniCredit Corporate Banking UCCB) jest z jednej strony uzasadnione zgodnością z wymogami zaawansowanej metody IRB, przewidzianej Bazyleą II, a z drugiej strony wolą usprawnienia pełnej i szczegółowej kontroli pomiarów parametrów ryzyka kredytowego.

Jednostka weryfikująca sprawdziła na bieżąco projekt i segmentację modelu, moduły jakościowe i ilościowe oraz ich kombinacje i kalibrację, mechanizmy przełamania („override”), oraz rolę sygnałów ostrzegawczych. Przeanalizowała skuteczność zbiorczą i skuteczność w podziale na obszary geograficzne, definicję grupy ekonomicznej stosowaną do celów ratingowych, a także jakość danych wewnętrznych i zewnętrznych, stosowanych do „ratingu alternatywnego”.

Model ratingowy LGD dla ponadnarodowych klientów korporacyjnych

Agencje ratingowe przeprowadziły ostatnio ocenę poziomów odzyskiwania należności dla podmiotów z ratingiem spekulacyjnym. Ponieważ agencje nie dysponowały historycznym szeregiem wewnętrznych wskaźników odzysku należności dla spółek międzynarodowych (gdyż jest to portfel o niskim ryzyku niedotrzymania warunków), wszczęły one swoje działania od tych ocen i opracowały model, oparty o metodę „ratingu alternatywnego”, uzupełniony opiniami ekspertów.

Budowa modelu składa się z kilku faz:

1. Wykorzystanie średnich branżowych, w których różnice mogą być interpretowane przez ekspertów (heurystycznie przedstawiają one części wspólne w modelu regresji);
2. Określenie listy czynników dostarczonych przez ekspertów;
3. Eliminacja wartości skrajnych;
4. Projekcja czynników na poziomie niedotrzymania warunków, definiująca czas od wystąpienia niedotrzymania warunków jako $\text{Log}(100\%) - \text{Log}(\text{PD})$. Umożliwia to porównanie spółek z różnymi ratingami;
5. Wybór czynników na poziomie jednoczynnikowym w oparciu o moc dyskryminującą;
6. Regresja wieloczynnikowa; weryfikacja wpływu;
7. Kalibracja i korekta spadkowa;
8. Zastosowanie wskaźnika korygującego dla ryzyka wynikającego z regulacji prawnych i kosztów odzyskiwania należności w oparciu o kraj zamieszkania drugiej strony.

Zaprojektowany w ten sposób model reprezentuje wartość LGD, pozyskaną z bazy danych dla obligacji dłużnych i jako taki wywiera negatywny wpływ, ponieważ nie uwzględnia prawdopodobieństwa skutków restrukturyzacji zadłużenia, typowych dla kredytów bankowych i podobnych produktów, które stanowią najbardziej reprezentatywną część portfela Grupy UniCredit. Zastosowano więc „wskaźnik sanacji”, zdefiniowany przez ekspertów na podstawie wyników, uzyskanych w modelach lokalnych przy wykorzystaniu korporacji (Włochy, Austria i Niemcy). Parametr ten umożliwia przejście od tak zwanej obligacji LGD do kredytu LGD.

Podobnie jak w wypadku parametru PD, w 2008 roku rozszerzono także stosowanie systemu Loss Given Default of Multinational Corporate na segment Dużych Korporacji Włoskich.

Jednostka weryfikująca sprawdziła na bieżąco projekt modelu i jego moduły: moduł akceptacji kredytu, spłacalności i jakościowy. Jednostka ta przeprowadziła również analizę porównawczą odzyskiwania należności przy użyciu danych zewnętrznych oraz danych z agencji ratingowych w związku z rosnącą ilością opracowań na ten temat:

Poza stosowaną metodologią, działania ocenne obejmują także cechy IT i jakość danych - zarówno na etapach opracowywania modelu jak bieżących – oraz cechy procesów, ze specjalnym uwzględnieniem prawidłowego wdrożenia systemu ratingowego dla państw oraz wykorzystania dla celów zarządczych wewnętrznie szacowanych parametrów ryzyka.

Rating dla finansowania projektów.

Model ratingowy GPF jest modelem specjalistycznym. Jest on oparty o zbiór 29 czynników, uwzględnianych w kwestionariuszu i zawierających 5 możliwych poziomów odpowiedzi. Tych 29 czynników można pogrupować na 5 kluczowych obszarów, obejmujących różne ryzyka związane z wykonaniem projektu. Wynikiem końcowym jest średnia ważona wyników uzyskanych z powyższych czynników. Jest to następujące 5 obszarów zbiorczych: ryzyko sponsora projektu, ryzyko realizacji bądź ukończenia, ryzyko operacyjne, ryzyka egzogenne (np. ryzyka makroekonomiczne) oraz ryzyko związane z przepływami kasowymi.

Opracowanie systemu ratingowego było wspierane przez ekspertów w obszarze jego powstania. Kwestię specyficznego charakteru finansowania przedsięwzięć oraz częściowej niezależności od stron, które wspierają dany projekt, można rozwiązać jedynie przy wysokim stopniu elastyczności, co jest możliwe przy użyciu zjawisk minimalizowania ryzyka lub poprzez zmianę wyważenia poszczególnych czynników, lub z punktu widzenia słabych ogniw.

Segmentacja portfela opiera się na następujących kryteriach:

- Projekt jest opracowywany przez osobę prawną niezwiązaną ze sponsorem;
- Istnieje rozdział (brak regresu) pomiędzy spółką celową (special-purpose vehicle) a sponsorem. Czasami, na krótki okres czasu, rozdział ten może zanikać.
- Decyzje kredytowe są oparte głównie o przyszłe przepływy gotówkowe, generowanych przez dany projekt;
- Struktura finansowa opiera się o jakość i ilość przepływów gotówkowych z projektu;
- Ryzyko wspólnie ponoszą podmioty uczestniczące w finansowaniu;
- Aktywa projektu i dochody są wykorzystywane do zabezpieczenia wierzycieli;
- Jedynie wyspecjalizowane departamenty UCI HVB oraz BA są zaangażowane
- Wolumen projektu wynosi ponad 20 milionów Euro;
- Projekty, dla których ryzyko ekonomiczne jest ograniczone do 15% (maksimum 30 milionów euro) poprzez eksportowe gwarancje ubezpieczeniowe, zostały w szczególności wyłączone z portfela.

Dokonano kalibracji modelu poprzez ustalenie, które poziomy wyniki są przypisane do poziomów ratingu. Zatem powiązane wartości PD nie są stałe, lecz bezwzględne; do każdego ratingu przypisana jest jedna wartość PD.

W 2008 roku system GPF został rozszerzony na Bankowość Korporacyjną UniCredit oraz Mediocredito Centrale.

Jednostka weryfikująca sprawdziła projekt modelu, a także skuteczność dla ryzyka ogółem oraz analizy pojedynczych czynników ryzyka. Przeanalizowała również stabilność, mechanizmy korekty i „przełamania”, a także czy realizowane oceny są ostrożne. Przeprowadziła również analizę porównawczą, mimo iż dostępność ratingów zewnętrznych jest ograniczona. Wszystkie powyższe działania dotyczyły portfela GPF Grupy, księgowanego w HVB, BA, UCCB, MCC.

Model LGD dla operacji Finansowania Projektów/Przedsięwzięć (GPF)

Podsumowując, model GPF LGD model oparty jest o szacunki zróżnicowane w zależności od danej branży, stanowiące podłoże projektu. Wynik końcowy, LGD jako procent EAD, jest podawany jako dopełnienie zdyskontowanej stopy odzyskiwania należności, do którego dodawane są koszty odzyskiwania, a także korekta ze względu na czas odzyskiwania należności.

Dla sektorów, w których dostępne były wystarczające informacje wewnętrzne, dane zewnętrzne zostały pominięte, a dla tych, w których dane wewnętrzne były niewystarczające, w finansowaniu projektu na danym obszarze wykorzystane zostały analizy stopy odzyskiwania należności wykonane przez agencję Standard & Poors, czasem bezpośrednio, a czasem w połączeniu z danymi wewnętrznymi, jeżeli było to możliwe ze względu na wielkość podzbioru.

Przy użyciu danych agencji Standard & Poors za grudzień 2005 określono scenariusz spadkowy, biorąc jako punkt odniesienia okres kryzysu, który nastąpił po sprawie Enronu między rokiem 2001 a 2002, z którego uzyskano określoną tendencję zniżkową.

Jednostka weryfikująca sprawdziła projekt modelu, a także spłacalność i reprezentatywność próby (stosowanej do opracowania modelu, który został zbudowany przy użyciu danych wewnętrznych i zewnętrznych) pod kątem obszarów geograficznych i sektorów. Wszystkie powyższe działania dotyczyły portfela GPF Grupy, księgowanego w HVB, BA, UCCB, MCC.

Poza stosowaną metodologią, działania ocenne obejmują także cechy IT i jakość danych - zarówno na etapach opracowywania modelu jak bieżących – oraz cechy procesów, ze specjalnym uwzględnieniem prawidłowego wdrożenia systemu ratingowego dla państw oraz wykorzystania dla celów zarządczych wewnętrznie szacowanych parametrów ryzyka.

Segmenty modelu EAD w skali Grupy

Zapotrzebowanie na nowy model wynikało z jednej strony z konieczności spełnienia wymogów Bazylei II w odniesieniu do metody zaawansowanej IRB, a z drugiej strony z potrzeby pomiaru ryzyka, związanego z dowolnymi aktywami w celu zarządzania ryzykiem oraz właściwego zdefiniowania jego ceny.

Głównym przyczynkiem do EAD jest rodzaj produktu, natomiast jego wartość zależy od trzech składników. Po pierwsze, zgodnie z wymogami nadzorczymi założono, że aktualne zaangażowanie bilansowe będzie istnieć do zdarzenia niewywiązania się. Do tej wartości należy dodać wartość oczekiwaną możliwego ciągnięcia udzielonej linii kredytowej, natomiast trzecim składnikiem jest możliwość przekroczenia debetu powyżej kwoty aktualnej linii kredytowej, ujawniane jako procent udzielonej linii kredytowej. Ponadto w wypadku istotnych produktów uwzględniono możliwość złożenia wniosku o zwrot przez stronę trzecią, której udzielono gwarancji na wypadek niewywiązania się.

W celu ujednoczenia próby niewywiązań korporacyjnych, zakres zastosowania niniejszego modelu ograniczono do kontrahentów posiadających co najmniej linię kredytową o minimalnej wartości 500 000 €.

Strukturę modelu poddano szczególnie uważnej ocenie pod względem słuszności leżących u jej podstaw założeń, w tym także dotyczących wyboru próby. Założenia modelu zostały porównane z wartościami, wynikającymi z badań wewnętrznych. Ocenie wewnętrznej poddano także cechy IT oraz jakość danych.

Poza stosowaną metodologią, działania ocenne obejmują także cechy IT i jakość danych - zarówno na etapach opracowywania modelu jak bieżących – oraz cechy procesów, ze specjalnym uwzględnieniem prawidłowego wdrożenia systemu ratingowego dla państw oraz wykorzystania dla celów zarządczych wewnętrznie szacowanych parametrów ryzyka.

Dla rozpatrywanego modelu Grupy oczekiwana jest zgoda Nadzoru Bankowego na zastosowanie w celach regulacyjnych.

Modele lokalne, Włochy

Wstęp

Po uzyskaniu zgody Nadzoru Bankowego oraz w celu rozszerzenia metodologii wewnętrznych także w odniesieniu do części portfela związanej z podmiotami gospodarczymi, należącymi do byłej Grupy Capitalia, w 2008 roku wprowadzono następujące zmiany i rozszerzenia w odniesieniu do włoskich portfeli kredytowych:

- Zintegrowany Rating Korporacyjny (PD, LGD) przegląd i rozszerzenie wspólnych klientów byłej Grupy Capitalia;
- Zintegrowany Rating Małych Przedsiębiorstw (PD, LGD) przegląd i rozszerzenie wspólnych klientów byłej Grupy Capitalia;
- Hipoteki RIP (PD, LGD) przegląd i rozszerzenie portfela „emigrantów”;
- Zaawansowana metoda IRB rozszerzona na Aspra Finance (narzędzie zarządzania kredytami niepracującymi);

Poniżej przedstawiono opis obecnie stosowanych modeli:

Zintegrowany Rating Korporacyjny (Integrated Corporate Rating ICR)

ICR zapewnia rating dla zaangażowania wobec kategorii spółek UniCredit Corporate Banking w segmencie średnich klientów korporacyjnych, tj. dla przedsiębiorstw, które otrzymały linie kredytowe i osiągają przychody (lub sumę bilansową jeżeli informacje na temat przychodów nie są dostępne) w wysokości do 250 milionów euro. W jego obecnej wersji, ICR opracowany w toku kilku faz przy wsparciu spółki Centrale Bilanci, łączy w sobie różne komponenty na kilku poziomach. Na pierwszym poziomie, wynik generowany przez zmienne sprawozdań finansowych (wynik CE.BI) jest łączony z informacjami jakościowymi z kwestionariuszy wypełnianych przez doradcę klienta. Na drugim poziomie poprzedni rating jest uzupełniany informacjami geograficznymi, branżowymi oraz dotyczącymi wielkości. Na koniec, na trzecim poziomie, dołączane są informacje na temat spłacalności w celu uzyskania zintegrowanego ratingu korporacyjnego.

Pierwsza faza projektu, która została uruchomiona operacyjnie w maju 2003 roku, zakończyła się integracją geograficznych i branżowych czynników ryzyka w ramach pierwszego poziomu ratingu spółki (sprawozdania finansowe + ocena jakościowa), stosowanego już przez bank. Zmienne te umożliwiają uzupełnienie profilu ryzyka spółki o elementy ryzyka, które są „zazwyczaj” związane z branżą, lokalizacją geograficzną i wielkością danej spółki, o poziom ryzyka branżowego ocenianego na bazie prognoz.

W celu włączenia do ratingu informacji, dotyczących monitorowania spłacalności, opracowany został model oparty o oceny spółki drugiego poziomu oraz oceny spłacalności za 13 miesięcy poprzedzających niedotrzymanie warunków, stosowane jako zmienne wyjaśniające.

Analiza klastrowa dystrybucji oceny punktowej ICR w portfelu UniCredit Corporate Banking skutkowałą przyjęciem 9 kategorii ratingu.

Jednostka weryfikująca sprawdziła projekt model i wiarygodność (skuteczność i stabilność, w tym także w znaczących pod-portfelach) różnych jego modułów (ocena sprawozdania finansowego, ocena jakościowa, ocena komponentu geograficznego i branżowego oraz spłacalności), a także zweryfikowała zasady przełamania („override”) modelu. Przeanalizowała również pokrycie z podziałem na relacje i ekspozycje, oraz kalibracje wg statusu monitorowania klienta, w tym również na poziomie segmentu.

Poniżej przedstawiono opis wdrożenia i walidacji niektórych usprawnień, wprowadzonych w 2008 roku i skutecznych od marca 2009 roku:

- Redefinicja na reprezentatywnej próbie istniejącego portfela UCCB dyskryminacyjnych zmiennych modelu behawioralnego;
- Wprowadzenie nowego algorytmu fuzji dla oceny behawioralnej z ratingiem drugiego poziomu przedsiębiorstwa w drodze jednej funkcji integralnej z możliwością zwiększenia przewidywalnego potencjału. Aktualizacja definicji niewykonania na podstawie nowszych regulacji Bazylei II;
- Wprowadzenie nowej funkcji integralnej oceny akceptacyjnej z oceną przedsiębiorstwa na drugim poziomie, wprowadzonej do poprawy wyników ratingu wypłat;

Model ratingowy małych włoskich przedsiębiorstw

Model ten został opracowany w celu optymalizacji agregacji różnych źródeł informacji, zarówno wewnętrznych (jakościowych, finansowych, danych klientów i behawioralnych) jak zewnętrznych (przepływ danych Bol Centrale dei Rischi i innych dostawców danych dotyczących ryzyka), z uwzględnieniem zróżnicowania na płatności na rzecz nowych klientów oraz klientów już zarejestrowanych oraz na podstawie segmentacji portfela przedsiębiorców na podstawie rozmiaru i pozycji danego przedsiębiorstwa na rynku.

W ramach przeglądu systemu opracowano następujące moduły:

- Dane klientów;
- Zewnętrzny model behawioralny (CE.RI./SIA);
- Moduł finansowy;
- Moduły Biura Kredytowego (Experian i Crif)
- Moduł jakościowy;
- Wewnętrzny model behawioralny.

Proces szacunkowy dla różnych modułów był stosowany w podziale na etapy opisane dalej: analiza jednoczynnikowa, analiza wieloczynnikowa, specyfikacja modelu i ocena.

Zastosowano metodę etapowej regresji logistycznej (*Stepwise Logistic Regression*). Szacunki są realizowane przy użyciu techniki, zwanej "Ciężar dowodu" (*Weight of Evidence WoE*). Na zakończenie procedury szacunkowej modelu logistycznego zostaje on poddany skalowaniu (homogenizacji) w celu umożliwienia porównania ocen uzyskanych przez zastosowanie różnych modeli.

Po identyfikacji znaczących czynników regresji należy opracować tzw. "raport karty wyników" (*Scorecard Report*), zakładający w sposób syntetyczny sposób w jaki zmienne są stosowane w modelu, wagę każdego czynnika oraz poziom istotności statystycznej.

Zhomogenizowana ocena dla każdego modelu stanowi przyczynek do opracowania PD oraz Klasy Ratingu kontrahenta na podstawie wagi powiązanej z tym modelem w porównaniu z wagami innych modeli oraz czynnikami związanymi ze stażem w relacjach bankiem, odróżniającymi "istniejących klientów" od "nowych klientów", oraz typem badanego klienta z segmentu Małych Przedsiębiorstw.

Model został poddany powtórnej kalibracji z uwzględnieniem wcześniejszej integracji portfela kredytowego byłej spółki Capitalia oraz z uwzględnieniem ogólnego wskaźnika kredytów straconych. Powtórne kalibracje zostały przeprowadzone dla każdego z trzech nowych podmiotów terytorialnych: UniCredit Banca SpA (UCB), UniCredit Banca di Roma (BDR) oraz Banco di Sicilia SpA (BDS).

Jednostka walidacyjna sprawdziła projekt i solidność całego modelu (wyniki i stabilność, także w znaczących pod-portfelach) w skali poszczególnych modeli składowych. Ponadto przeprowadzono analizę kalibracji na poziomie zarówno ogólnym, jak segmentów. Poza metodologią, działania ocenne objęły także cechy systemu IT, jakość danych i procesu, ze szczególnym uwzględnieniem prawidłowego wdrożenia systemu ratingowego oraz wykorzystanie w celach zarządczych wewnątrznie oszacowanych parametrów ryzyka.

Model ratingowy dla włoskiego segmentu klientów indywidualnych: Hipoteki

Docelowy portfel Zintegrowanego Modelu Ratingu Klientów Indywidualnych (Integrated Individual Rating IIR), oparty o metodę pul, składa się ze zbioru wszystkich kategorii hipotek obsługiwanych w UniCredit Banca i UniCredit Banca per la Casa, stosowanych przy zakupie, budowie i przeprojektowaniu nieruchomości mieszkaniowych przez klientów indywidualnych, a także przy zakupie nieruchomości w celu prowadzenia działalności przez podmioty gospodarcze w ramach sektora spółek rodzinnych.

Odnosnie do produktów ratałnych Grupy, włączenie określonych cech charakterystycznych poszczególnych produktów w celu ustalenia ich puli spowodowało wyznaczenie potencjalnie różnego prawdopodobieństwa niedotrzymania warunków dla każdej relacji, w jakiej występuje ten sam klient, mimo że cechy charakterystyczne danego klienta należą do fundamentalnych czynników stosowanych do określania puli.

Podobnie jak wszystkie inne systemy ratingowe dla portfeli klientów indywidualnych Grupy, opracowanie modelu IIR zostało również podzielone na dwie odrębne fazy. Pierwsza faza polega na określaniu pul związanych z danym portfelem w fazie akceptacji kredytu, natomiast druga – na określaniu pul związanych istniejącym portfelem. Przy użyciu technik statystycznych określono pule obejmujące cały portfel. W następstwie tego procesu stworzono struktury drzewiaste, w których „liście” odpowiadają określonym pulom. Następnie przy użyciu wskaźnika niedotrzymania warunków oszacowano wartość wskaźnika PD, związanego z każdą pulą. Następnie połączono pule indywidualne w kategorie ratingu przy zastosowaniu analizy klastrowej.

W procesie wyznaczania prawdopodobieństwa niedotrzymania warunków, ocena przeprowadzona podczas wstępnego procesu akceptacji jest przechowywana przez pierwszy sześć miesięcy prowadzenia relacji, o ile nie zostanie wykryta nadmiesięczna nadwyżka, i – począwszy od siódmego miesiąca - alokacja danej transakcji do odpowiedniej puli zostanie obliczona ponownie przy użyciu drzewka utworzonego dla istniejącego portfela. Zmienne dotyczące spłacalności nabierają większego znaczenia wraz z wiekiem hipoteki.

W odniesieniu do cech szczególnych, związanych z różnym pochodzeniem zaangażowań, wchodzących w skład portfela ryzyka, pochodzącego z byłego UBCasa, model ratingowy posiada te same personalizacje, a przede wszystkim odniesienie do portfela, nabytego przez kanał Abbey National. W analizie ogólnego portfela Banca per la Casa, zostały określone trzy drzewka segmentacji,

których początkową zmienną dyskryminującą jest okres trwania hipoteki (liczba miesięcy od wypłaty większa lub mniejsza niż 6) oraz miejsce pochodzenia dla hipotek z dłuższym okresem trwania. W szczególności, są to:

- Drzewko utworzone dla portfela w fazie akceptacji kredytu lub składania wniosku, wykorzystywane do wyznaczania prawdopodobieństwa niedotrzymania warunków dla wszystkich hipotek młodszych niż 6 miesięcy;
- Drzewko dla „istniejącego” portfela byłego ANBI do wykorzystania dla hipotek z byłego ANBI, których wiek przekracza 6 miesięcy;
- Drzewko dla „istniejącego” portfela byłego Adalya-Kiron utworzone w celu oszacowania PD dla hipotek byłego Adalya, których wiek przekracza 6 miesięcy.

Cechą wspólną dla tych trzech segmentacji jest przypisanie zwiększonego ryzyka puli do tych akt kredytowych, które mają ponad miesięczne opóźnienie lub zaległości w płatnościach.

Jednostka weryfikująca sprawdziła projekt modelu w 2007 roku oraz ocenę procesu akceptacji danego kredytu, zakres wartości dyskryminującej oraz stabilność próbki wraz z upływem czasu. Dodatkowo położono szczególny nacisk na analizę sub-modeli, określonych w oparciu o wiek hipoteki i jej kanał pochodzenia. Na koniec, przeanalizowano pokrycie pod kątem relacji i ekspozycji, oraz kalibracji dla portfela zbiorczego i sub-portfeli.

W 2008 roku wprowadzono pewne zmiany do Zintegrowanego Systemu Ratingu Indywidualnego (RIP) dla kredytów hipotecznych w związku ze zmianą definicji niewypłacalności w wyniku potrzeby ujednoczenia obsługi kredytów hipotecznych za zgodą UniCredit Banca per la Casa oraz UniCredit Banca, po ujednoczeniu portfeli dwóch banków oraz poprzez rozszerzenie widełek czasowych.

Nowa definicja, przyjęta w celu spełnienia wymogów nadzoru, przewiduje zakwalifikowanie do kredytów straconych w wypadku wystąpienia przekroczenia środków pod nadzorem i/lub brak siedmiu kolejnych rat; może też nastąpić przeniesienie do kategorii kredytów wątpliwych lub niepracujących.

Po tym fakcie potrzeba wprowadzenia jednolitych zasad dla kredytów hipotecznych pomiędzy UniCredit Banca per la Casa oraz UniCredit Banca skutkowałą nową homogenizacją siatek ocen płatności. Ponadto rozszerzenie badanych widełek czasowych wiąże się z kalibracją portfeli i pul wypłat oraz zredefiniowaniem klas ratingu.

W tym samym czasie opracowano inną siatkę kredytów hipotecznych, przypisanych do kategorii „emigranci”. Decyzję podjęto zarówno ze względu na wzrost liczby klientów w tym segmencie, reprezentowany liczbą transakcji, w których przynajmniej jedna ze stron, będąca kredytobiorcą lub żyrantem urodziła się poza terytorium Włoch i posiada obywatelstwo inne niż włoskie, z uwzględnieniem także różnych poziomów ryzyka związanych z dwoma segmentami klientów (podlegających postępowaniu upadłościowemu lub nie), dla których taka siatka już istnieje. Wybrany model reprezentuje typ statystyczny i był używany w formie funkcji logistycznej.

Funkcja oceny zrealizowała dwa różne zadania w celu sprawdzenia z jednej strony kalibracji modelu, a z drugiej - wprowadzenia nowej siatki emigrantów, działania tej siatki i jej stabilności w czasie, a także wpływu jej wprowadzenia na ocenę portfela kredytów hipotecznych jako całości.

LGD dla lokalnych portfeli włoskich

Modele LGD są określone dla UniCredit Corporate Banking, UniCredit Banca i UniCredit Banca per la Casa w zależności od obszaru zastosowania (produkt i segment), mimo że metodologia oceny jest taka sama (tj. regresyjna). Grupa dokonała wyboru metody obsługi kredytów trudnych do pomiaru LGD. W metodzie tej współczynnik straty (loss rate) jest obliczany na bazie faktycznie zaobserwowanego odzysku przy użyciu danych historycznych, począwszy od przepływów gotówkowych, generowanych przez konkretny kredyt od chwili, gdy klient zaczął zalegać z jego spłatą do końca procesu odzyskiwania należności. W stosunku do oceny zastosowano odrębne modele regresyjne dla faz pod obserwacją („watchlist”) i niepracującej („non-performing”), podczas gdy dla fazy przeterminowanej (past-due) średnia zmiana w ekspozycji była obliczana w podziale na segmenty klienta i główne kategorie produktów (kredyty ratalne, nieratalne). Podejście blokowe stwarza konieczność określenia metody połączenia wyników z różnych modeli w celu obliczenia ogólnego LGD. W szczególności konieczne jest ustalenie dwóch rodzajów parametrów. Pierwsze są związane ze strukturą kredytów w czasie, gdy klient przestaje je spłacać (zakładając niedotrzymanie warunków, prawdopodobieństwo, że wystąpi on w formie kredytu przeterminowanego, pod obserwacją lub niepracującego). Drugi rodzaj parametrów jest związany z prawdopodobieństwem przenikania pomiędzy różnymi etapami niedotrzymania warunków (w terminologii UniCredit są one definiowane jako wskaźnik migracji w zbiorze ekspozycji nieregularnych, tzw. „danger rates”). Oprócz kilku zmiennych dotyczących danych klientów drugiej strony oraz rodzaju i cech charakterystycznych relacji, szczególnie istotne jest zabezpieczenie stosowane do pokrycia zaangażowania. UniCredit Corporate Banking, UniCredit Banca i Banca per la Casa podjęły decyzje o włączeniu wpływu różnych rodzajów zabezpieczeń do LGD, nawet jeżeli regulacje wymagają jakiejś alternatywy, jak w wypadku gwarancji, dla których możliwe jest zastąpienie PD i LGD danego klienta odpowiednimi parametrami gwaranta przy ocenie ryzyka powiązanego z zabezpieczoną częścią zaangażowania. Tak więc możliwość oddzielnego potraktowania zabezpieczonych i niezabezpieczonych części zaangażowania nie jest brana pod uwagę. Natomiast wartość LGD jest obliczana na poziomie relacji jako funkcja istniejącego zabezpieczenia i jego wartości, o ile jest znacząca.

Kładąc szczególny nacisk na segment klientów indywidualnych podjęto decyzję wspólnego opracowania (przez UniCredit Banca i Banca per la Casa) modelu dla hipotek. Odnośnie do Korporacji i Małych Przedsiębiorstw, grupa ta optowała za wykorzystaniem wspólnie opracowanego modelu dla określonych rodzajów relacji. Wartość LGD obliczono – ograniczając się do fazy kredytów niepracujących – przy uwzględnieniu najwyższego poziomu szczegółowości, tj. relacji. Natomiast odnośnie do fazy pod obserwacją bank opracował dwa modele każdego segmentu z rozróżnieniem na zaangażowanie w kredyty ratalne i nieratalne. Podjęcie tej decyzji zostało podyktowane faktem istnienia bazy danych, stosowanej do obliczania zaobserwowanego LGD (tj. SISBA), w której niespłacone zadłużenie wynikające z zaliczek staje się, dla wszystkich zamiarów i celów, zaangażowaniem gotówkowym (cash exposure), które staje się zatem nieodróżnialne od zaangażowania rachunków bieżących. Tak więc, relacja jest jednostką miary, służącą do tworzenia modeli dla fazy pod obserwacją tylko w odniesieniu do modelu dla zaangażowania w kredyty ratalne, podczas gdy jednostką miary dla wszystkich relacji nieratalnych tego samego klienta jest zaangażowanie w podziale na kontrahentów.

W 2008 roku wprowadzono pewne zmiany do modelu LGD dla portfela włoskiego. Pierwsza z tych interwencji polegała na zmianie sposobu zarządzania stopą wolną od ryzyka pomiędzy modelami. Zmienna ta jest obecnie stosowana raczej jako zmienna bieżąca niż dyskretna. Po drugie, opracowano nową metodę szacowania LGD, odzwierciedlającą warunki recesyjne w cyklu ekonomicznym (Spadek LGD). Nowa metoda umożliwiła obliczenie wpływu pogorszenia koniunktury w postaci korekty LGD, oszacowanej przy użyciu modeli nie przewidujących takiego efektu przez zastosowanie dwóch wskaźników, uzyskanych w drodze regresji, interpolującej szacunkową wartość LGD z modeli nie przewidujących pogorszenia koniunktury, oraz przez użycie nowej zmiennej, określającej czy zmiana statusu kredytów na niepracujące miała miejsce w fazie recesji lub nie. Trzecia interwencja została przeprowadzona w drodze

przeglądu skutków wszczęcia postępowania upadłościowego. Czwarta i ostatnia interwencja dotyczyła wprowadzenia obliczenia LGD w odniesieniu do zaangażowań, które już zostały sklasyfikowane jako niepracujące w postaci nowej zmiennej, reprezentującej możliwe przeniesienie do częściowych umorzeń. Wszystkie te modele zostały poddane powtórnej kalibracji zgodnie z działaniami, podjętymi w odniesieniu do modeli PD; szczególnie w wypadku LGD systemu „Rating Integrato Privati” (RIP) dla kredytów hipotecznych wystąpiła potrzeba ujednoczenia parametrów stosowanych w dawnym UniCrediti Banca per la Casa oraz UniCredit Banca ze względu na dużą liczbę portfeli obu tych banków. Na koniec, dla tego ostatniego modelu, przeprowadzono przegląd metody agregacji obszarów geograficznych przez eliminację klas „Lazio e Umbria” oraz „Marche e Toscana” i utworzenie klasy „Centro” w celu poprawy ekonomicznego rozumienia oraz ujednoczenie tego modelu z podobnymi modelami LGD, opracowanymi przez inne podmioty.

Jednostka weryfikująca, która w 2007 roku przeanalizowała strukturę modelu, jego zgodność z definicją PD, efekt cyklu ekonomicznego, metodologię stosowaną do dyskontowania windykowanych należności, alokację kosztów oraz obsługę straconych wierzytelności oraz przeprowadziła test w celu weryfikacji dokładności kalibracji modelu, w 2008 roku skoncentrowała się na ocenie jakościowej wszystkich zmian wprowadzonych do modeli poza monitorowaniem ich działania i kalibracji.

Rozszerzenie modelu LGD dla Aspra Finance

Aspra Finance koncentruje się na zakupie kredytów wątpliwych, udzielonych przez banki należące do spółek finansowych Grupy oraz na zarządzaniu takimi kredytami. Z tej przyczyny w spółce tej w sposób narastający skoncentrowano historyczne portfele Kredytów Niepracujących (NPL) podmiotów gospodarczych Grupy. Należy zwrócić więc uwagę, że dla portfela IRB, podstawowe kryteria dla określenia ceny portfela NPL są reprezentowane i będą reprezentowane w przyszłej sprzedaży przez LGD dla niespłaconych zaangażowań.

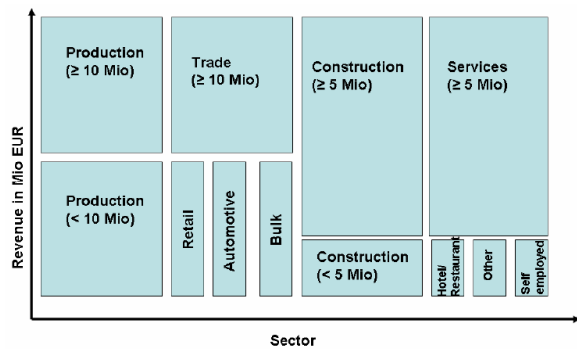
Przyjęcie dla celów nadzoru systemów ratingu wewnętrznego, istniejących w bankach sprzedających i już zatwierdzonych przez Nadzór Bankowy, a także przyjęcie w przyszłości modeli oceny ryzyka kredytowego, jakie zostaną złożone do takiej akceptacji mają na celu zapewnienie w ramach sprzedaży aktywów niepracujących neutralności w odniesieniu obliczenia oczekiwanych strat oraz aktywów ważonych ryzykiem oraz uniknięcie wahań absorpcji kapitału, wynikających z transakcji między spółkami.

Modele lokalne, RFN

Model ratingu średnich klientów korporacyjnych („Mid-corporate”)

Model „Mittelstandsrating” ma na celu dostarczenie ratingu dla zaangażowania wobec kategorii spółek HVB, posiadających siedzibę w Niemczech i osiągających przychody od 3 milionów euro do 500 milionów euro. Model ten składa się z dwóch komponentów: modułu ilościowego i jakościowego. Ocena wynikająca z analizy sprawozdań finansowych wynika z częściowego ratingu dla warunków operacyjnych. Natomiast model jakościowy dostarcza częściowy rating dla sytuacji spółki. Rating końcowy jest tworzony poprzez połączenie ww. dwóch ratingów częściowych.

Moduł ilościowy składa się z 12+1 pod-modułów statystycznych, zwanych „Maschinelle Analyse von Jahresabschlüssen” (zautomatyzowane analizy sprawozdań finansowych) lub MAJA. Obszar zastosowania każdego z tych pod-modułów zależy od branży i wielkości danej spółki.



Oś pionowa: Przychody w mln euro

Oś pozioma: Sektor

Od górnego lewego rogu, zgodnie z kierunkiem ruchu wskazówek zegara

Produkcyjny (≥ 10 mln)

Handlowy (≥ 10 mln)

Budowlany (≥ 5 mln)

Usługowy (≥ 5 mln)

Samozatrudnienie

Inne

Hotele/restauracje

Budowlany (< 5 mln)

Towary masowe

Motoryzacyjny

Detaliczny

Produkcyjny (<10 mln)

Ogółem, czynniki ryzyka ujęte w module ilościowym (które zostały wybrane przy zastosowaniu procesu obejmującego analizy statystyczne i rozmowy z ekspertami) odnoszą się do następujących obszarów analiz:

- struktura aktywów;
- sytuacja finansowa;
- wzrost produkcji/marże.

Natomiast moduł jakościowy obejmuje obszary analiz dotyczące:

- sytuacji finansowej (nie objętej modulem ilościowym w sposób bezpośredni) w kontekście oceny zdolności spłaty zadłużenia oraz przyszłej zdolności do zaciągnięcia długu;

- sektora, rynku i produktu;
- struktury biznesowej/zarządzania;
- czynników ryzyka i spłacalności.

Ostatecznie rating końcowy można skorygować ręcznie (przełamać – override), jeżeli informacje dodatkowe wskazują, iż obliczony rating jest nieodpowiedni. Praktyka ta podlega określonym ograniczeniom i wymogom i jest ściśle monitorowana przez wewnętrzną jednostkę weryfikującą.

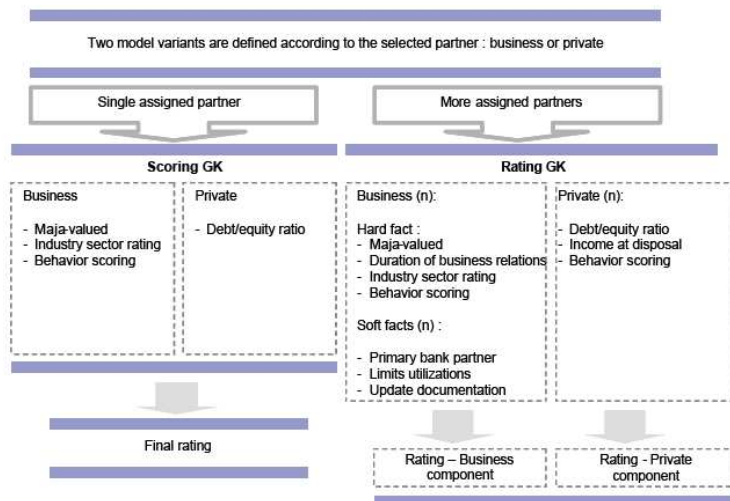
Wewnętrzna jednostka weryfikująca sprawdziła projekt modelu, wiarygodność (skuteczność i stabilność) różnych jego modułów (modułu ilościowego z odnośnymi pod-modułami, oraz modułu jakościowego), a także jego kalibrację. Przeanalizowała również proces wyznaczania ratingu, zasady przypisywania zaangażowania do danego modelu oraz proces przełamywania (override process).

Model ratingowy małych przedsiębiorstw („Small business”)

Model ratingu „HVB smallcorp” obejmuje małe i średnie spółki niemieckie (dochód netto do 3 milionów euro, oparty o księgowość uproszczoną) oraz klientów indywidualnych zamieszkałych w Niemczech, których dochód pochodzi głównie z pracy na umowy zlecenia, pracy na własny rachunek, lub z małych i średnich firm, w których są oni głównymi udziałowcami lub właścicielami.

Zastosowanie tego modelu zależy od tego, ile podmiotów stowarzyszonych jest zaangażowanych w kredyt: jeśli nie ma podmiotów stowarzyszonych, to stosowany jest moduł „Scoring GK (małe przedsiębiorstwa)”; zaangażowane są co najmniej trzy strony to stosowany jest moduł „Rating GK (małe przedsiębiorstwa)”.

Moduł „Scoring GK” wylicza pojedynczą ocenę, która następnie jest mapowana do PD. Ocena uzyskiwana jest przy użyciu dwóch różnych skoordynowanych kart wyników, zależnie od tego, czy kontrahent ponowi pełną odpowiedzialność



Dwa warianty modelu zostały zdefiniowane zgodnie z wyborem partnera: biznesowego lub prywatnego			
Jeden przydzielony partner		Większa liczba przydzielonych partnerów	
GK – ocena punktowa		GK – rating	
Biznesowy	Prywatny	Biznesowy (n):	Prywatny (n):
Wycena majątku Rating sektora gospodarki Behawioralna ocena punktowa	Wskaźnik zadłużenie/kapitał własny	Twarde fakty: - wycena Maja - Czas trwania relacji biznesowych - Rating sektora gospodarki - Behawioralna ocena punktowa Fakty miękkie: - Główny bank-partner - Wykorzystanie limitów - Aktualizacja dokumentacji	- Wskaźnik zadłużenie/kapitał własny - Dochód do dyspozycji - Behawioralna ocena punktowa
Ostateczny rating		Rating – komponent biznesowy	Rating – komponent prywatny

za zobowiązania spółki, czy nie.

W obu wypadkach wykorzystywane są te same informacje:

- Tak zwane „Wartości MAJA,” które stanowią prawdziwą ocenę sprawozdań finansowych, opracowaną statystycznie w sposób podobny do tego, jaki jest wykorzystywany dla średnich Korporacji;
- Wewnętrzne oceny branżowe;
- Oceny spłacalności.

W wypadku klienta indywidualnego, poziomy zadłużenia są wykorzystywane jako dodatkowy czynnik ryzyka.

Moduł „Rating GK” składa się z dwóch odrębnych modułów, jednego dla danej spółki i jednego dla powiązanych z nią osób (właścicieli/głównych udziałowców). Wynik stosowany dla każdej powiązanej osoby jest zgodny z zasadami modelu stosowanego dla klientów indywidualnych, łącząc elementy typowe dla fazy akceptacji kredytu i aspektów spłacalności. Ratingi wszystkich powiązanych osób są następnie łączone w rating ogólny na podstawie poziomu ich inwestycji kapitałowych w daną spółkę/dane spółki.

Ocena małych i średnich firm jest obliczana w następujący sposób:

1. Po pierwsze, dla każdej spółki obliczany jest rating ilościowy łączący:

- „Wartości MAJA”;
- Wewnętrzne oceny branżowe;
- Czas trwania relacji z bankiem.
- Ocenę behawioralną

Powyższe nie dotyczy sektora "budowlanego", w którym wartości MAJA są łączone tylko z ratingiem "MORIX" dla rynku nieruchomości i dla danej nieruchomości podlegającej finansowaniu.

2. Jeżeli informacje finansowe mają więcej niż 18 miesięcy, to wymagane jest obniżenie ratingu (down-notching).

3. Ogólny rating części „indywidualnej” jest łączony z ratingiem części „spółka” z różnymi wagami w zależności od tego, czy kredyt jest przeznaczony dla spółki czy też jednej z powiązanych osób.

4. Na koniec rating można skorygować po wystąpieniu tak zwanych zdarzeń kończących („termination events” -zestaw z góry określonych zdarzeń, które wymagają natychmiastowego obniżenia kategorii klienta) na podstawie oceny eksperta. W tym drugim wypadku można przeprowadzić korektę polegającą na obniżeniu kategorii (downgrade correction), jednakże podwyższenie kategorii (upgrade) wymaga określonej zgody i jest ściśle monitorowane przez wewnętrzną jednostkę weryfikującą. Proces override jest dozwolony wyłącznie w wypadku klientów z wysokim zaangażowaniem.

Wewnętrzna jednostka weryfikująca sprawdziła projekt modelu, także poprzez audyty użytkowników. Przeanalizowała także skuteczność i kalibrację całego modelu i różnych modułów (modułu ilościowego z odnośnymi sub-modułami, oraz modułu jakościowego), a także stabilność danej próbki. Na koniec, przeanalizowała proces wyznaczania ratingu i proces przełamywania (override process).

Poza opisanym powyżej modelem ratingowym dla „małych przedsiębiorstw”, stosowana jest także aplikacja skoordynowanej karty wyników dla klientów z niskimi zaangażowaniami (do 50 000 euro).

„Indywidualny” model ratingowy

Model ratingowy „HVB private individuals” obejmuje wszystkich klientów indywidualnych z wyłączeniem osób samozatrudniających się. Osoby o wysokich dochodach z najmu nieruchomości zostały także wykluczone. Osoby te stanowią część portfela „Nieruchomości Komercyjne/Commercial Real Estate” i są oceniane przy użyciu odpowiedniego systemu ratingowego.

Model ratingowy dla klientów indywidualnych składa się z 12 kart oceny ratingowej (scorecards): 8 kart oceny dla fazy akceptacji kredytu (jedna dla każdego rodzaju produktu) oraz 4 kart oceny spłacalności. Oba wyniki są łączone na poziomie klienta, lub wykorzystywany jest tylko jeden z dwóch wyników w zależności od czasu, jaki upłynął od nawiązania stosunku z klientem.

Wszystkie dostępne dane szacunkowe na temat klienta (w wypadku, gdy klient utrzymuje więcej niż jedną relację z bankiem) zostają połączone na podstawie modelu, opracowanego przy użyciu danych zewnętrznych w celu uzyskania ogólnego prawdopodobieństwa niedotrzymania warunków dla danego klienta indywidualnego.

Po pierwsze, podejście to wymaga określenia „PD relacji” dla każdej transakcji. Wszystkie wskaźniki PD dla tej samej kategorii produktów zostają następnie połączone (przy użyciu średniej ważonej dla zaangażowania) w „PD produktu”. Wszystkie PD dla danej kategorii produktu zostają następnie wykorzystane do określenia "PD klienta" na podstawie zaangażowania, "ważenia informacji" (czyli podsumowania w jaki sposób i z jakim wyprzedzeniem każdy z produktów wnosi informacje na temat przyszłego niedotrzymania warunków przez klienta) oraz "czynnika ryzyka dla kombinacji produktów", który określa wpływ każdej kombinacji produktów na przewidywany współczynnik niedotrzymania warunków.

Jednostka weryfikująca sprawdziła projekt modelu oraz jego wiarygodność pod kątem spłacalności i kalibracji. Ponadto przeanalizowała ona spłacalność różnych modułów i ich kalibrację, a także przeprowadziła oddzielną analizę różnych możliwych kombinacji produktów, wykorzystywanych przez tego samego klienta.

Poza opisanymi powyżej modelem ratingowym „osób fizycznych HVB” stosowane są także odrębne skoordynowane karty wyników dla klientów zamożnych oraz dla klientów z wysokimi zaangażowaniami.

Model ratingowy dla finansowania nieruchomości komercyjnych

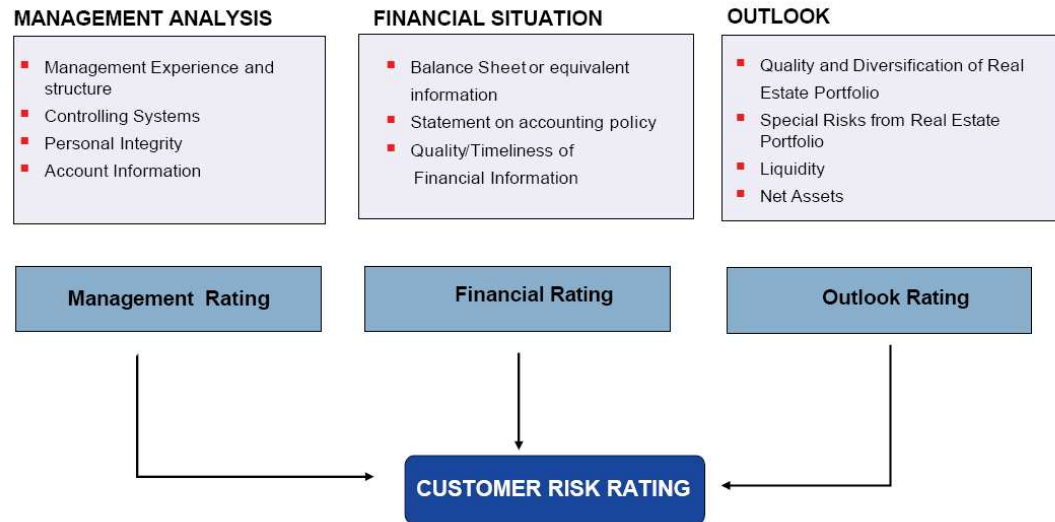
Model ratingowy dla finansowania nieruchomości handlowych (CRE) HVB jest stosowany w Niemczech do oceny zaangażowania wobec:

- Pośredników w obrocie nieruchomościami: Spółki, których sprawozdania finansowe wykazują dochód, pochodzący głównie z budowy (lub zakupu) i dalszej odsprzedaży budynków na użytek mieszkalny lub handlowy (biura, sklepy);
- Inwestorzy w nieruchomości, którzy publikują sprawozdania finansowe: Spółki, których sprawozdania finansowe wykazują dochód pochodzący głównie z dzierżawy posiadanych nieruchomości o przeznaczeniu mieszkalnym lub handlowym;
- Inwestorzy w nieruchomości, którzy nie publikują sprawozdań finansowych: Spółki bez sprawozdań finansowych lub klienci indywidualni, których dochód pochodzi głównie z dzierżawy posiadanych nieruchomości.

Model ten zapewnia różne moduły dla każdej z trzech kategorii klientów wskazanych powyżej. Każdy moduł składa się z trzech sub-modułów:

- a) modułu jakościowego, który ma na celu ocenę jakości i wiarygodności zarządzania, zdolności zespołu zarządczego, jakości zarządzania organizacyjnego oraz doświadczenia banku w zarządzaniu relacjami ze spółką;

- b) modułu jakościowego, mającego na celu ocenę aktywów/projektu do sfinansowania lub już sfinansowanych (przez bank lub innego kredytodawcę), w tym również jakość i ukryte (domniemane) ryzyko portfela nieruchomości/projektów spółki, jej możliwości w zakresie planowania (w oparciu o doświadczenia z przeszłości) oraz przepływy gotówkowe, planowane/przewidywane na lata przyszłe;
- c) finansowy moduł ilościowy, oparty o sprawozdania finansowe spółki, uzupełnione o ocenę jakościową jakości, wiarygodności i kompletności sprawozdań finansowych.



ANALIZA ZARZĄDCZA	SYTUACJA FINANSOWA	PERSPEKTYWY
<ul style="list-style-type: none"> - Doświadczenie i struktura kierownictwa - Systemy kontroli - Integralność osobista - Informacje o rachunku 	<ul style="list-style-type: none"> - Informacje o zestawieniu bilansowym lub równoważne - Opis polityki rachunkowej - Jakość/Terminowość informacji finansowych 	<ul style="list-style-type: none"> - Jakość i dywersyfikacja portfela nieruchomości - Ryzyka szczególne związane z portfelem nieruchomości - Płynność - Aktywa netto
Rating kierownictwa	Rating finansowy	Rating perspektyw
RATING RYZYKA KLIENTA		

Moduły a) i b) są systemami eksperckimi, w których czynniki i wagi zostały określone przez zespół ekspertów i były doskonalone w miarę upływu czasu w oparciu o zdobyte doświadczenie, podczas gdy moduł c) został opracowany statystycznie.

Wyniki powyższych trzech sub-modułów są następnie łączone na podstawie uzyskanej oceny punktowej (Log-PD dla modułu ilościowego), z wagą zdefiniowaną na podstawie opinii ekspertów i końcową oceną punktową kalibrowaną statystycznie.

Wszystkie powyższe trzy moduły wykorzystują te same sub-moduły. To, co się zmienia, to waga stosowana do łączenia ocen częściowych w ogólną oceną punktową.

Jednostka weryfikująca sprawdziła projekt modelu, w tym także w drodze analizy odpowiedzi na pytania, zawarte w kwestionariuszu przekazanym użytkownikom. Przetestowała także wiarygodność modelu i jego modułów pod kątem skuteczności i kalibracji, oraz stabilności próbki, w tym również poprzez wykorzystanie macry przejścia. Na koniec, przeanalizowała pokrycie portfela i sprawdziła w ilu wypadkach ratingi były nieaktualne z powodu niewykonania aktualizacji kilku komponentów modelu oraz korekty decyzji kredytowej.

Model ratingowy dla transakcji nabycia i finansowania lewarowego („Acquisition i Leveraged Finance” transactions)

Model „Acquisition i Leveraged Finance” (ALF) jest stosowany do oceny projektów sfinansowania/zrefinansowania transakcji nabycia przedsiębiorstw, w których dodatkowe zobowiązania banku są dodawane do zwykłego długu operacyjnego spółki nabywanej celem sfinansowania nabycia.

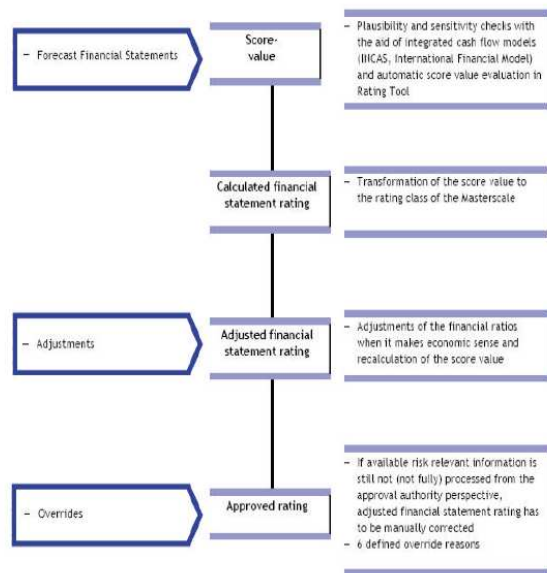
Dług wynikający z nabycia jest spłacany z przyszłych przepływów gotówkowych nabywanej spółki, a w niektórych wypadkach (tj. nabyć, w których uczestniczą strategiczni inwestorzy) z przyszłych przepływów spółki nabywającej.

Transakcje i ich implikacje korporacyjne i podatkowe (często dotyczące kilku jurysdykcji) wymagają dokładnej ekspertyzy podczas fazy audytu, a w szczególności:

- odpowiednich relacji zwrot/ryzyko w połączeniu ze strukturą kredytu, w oparciu o realistyczny model symulacji przepływów gotówkowych;
- korekty struktury finansowej i spłaty długu nabywanej spółki pod kątem przyszłych przepływów gotówkowych;
- łącznego stosowania wysoce zróżnicowanych narzędzi kredytowych (zadłużenie uprzywilejowane, zadłużenie podporządkowane, zadłużenie pomostowe itp.).

Odnosnie do aspektów proceduralnych, "rating ALF" jest w zasadzie ratingiem finansowym, który wylicza prawdopodobieństwo niedotrzymania warunków przez nabywaną spółkę na podstawie kapitału własnego i wskaźników finansowych, pochodzących z tymczasowych sprawozdań finansowych i rachunku wyników. Brak jest modułu jakościowego, bowiem podczas przygotowywania wstępnych sprawozdań finansowych, spora ilość informacji o charakterze jakościowym oparta o opinie ekspertów jest już w domniemany sposób uwzględniona. Tymczasowe sprawozdania finansowe są przygotowywane przy pomocy modeli symulujących przyszłe przepływy gotówkowe (INCAS, międzynarodowy model finansowy).

W takim wypadku dozwolone jest również wykonywanie korekt ręcznych (przełamywanie) w odniesieniu do indywidualnych ocen finansowych oraz ratingu końcowego, a korekty muszą zostać zatwierdzone przez odpowiedzialne jednostki i muszą być ściśle monitorowane przez wewnętrzną jednostkę weryfikującą.



Prognozowane sprawozdania finansowe	Ocena punktowa	Kontrola wiarygodności i wrażliwości przy użyciu zintegrowanych modeli przepływów gotówkowych (INCAS, Międzynarodowy Model Finansowy) oraz automatyczna ocena punktowa w Narzędziu Ratingowym
	Obliczenie rating sprawozdania finansowego	Transformacja oceny punktowej na klasę ratingową w Masterscale
Korekty	Skorygowany rating sprawozdania finansowego	Korekty wskaźników finansowych, o ile uzasadnione ekonomiczne i ponowne wyliczenie oceny punktowej
Override	Zatwierdzony rating	- jeżeli dostępne ryzyko odpowiada informacji nie zostało jeszcze (całkowicie) przetworzone z perspektywy władz zatwierdzających, skorygowany rating sprawozdania finansowego należy poprawić ręcznie - 6 zdefiniowanych przyczyn override

Jednostka weryfikująca wykonała analizy jakościowe i ilościowe w celu sprawdzenia wiarygodności modelu. W szczególności analizy jakościowe projektu modelu są oparte o wyniki kwestionariusza, przekazanego użytkownikom. Wyniki tego modelu zostały porównane z wzorcami (benchmark) wewnętrznymi i zewnętrznymi z ilościowego punktu widzenia.

Model ratingowy dla nieruchomości generujących dochód „Income Producing Real Estate” (IPRE)

Model „IPRE-Slotting Criteria” zapewnia ocenę konkretnej kategorii kredytów specjalistycznych, związanych z transakcjami na nieruchomościach opartych o przepływy gotówkowe, w których bank ma bezpośredni dostęp do przepływów gotówkowych, generowanych w danej transakcji.

Jako że jest to wynik kryteriów grupowania, model ten opracowano poprzez zastosowanie procedur oceny projektu dyktowanych zasadami ostrożności.

Mówiąc precyzyjnie, model ten wykorzystuje jakościowe czynniki ryzyka oraz oceny punktowej (scoringu), dający ocenę ogólną na podstawie typu jednej lub kilku nieruchomości, które mają być poddane ocenie. W ramach modelu tworzone są różne tabele oceny ratingowej (scorecards) jako funkcja własności/nieruchomości. Kryteria wyceny tabel oceny ratingowej są podzielone na 5 kategorii ryzyka, zgodnie ze wskazaniami przepisów regulacyjnych.

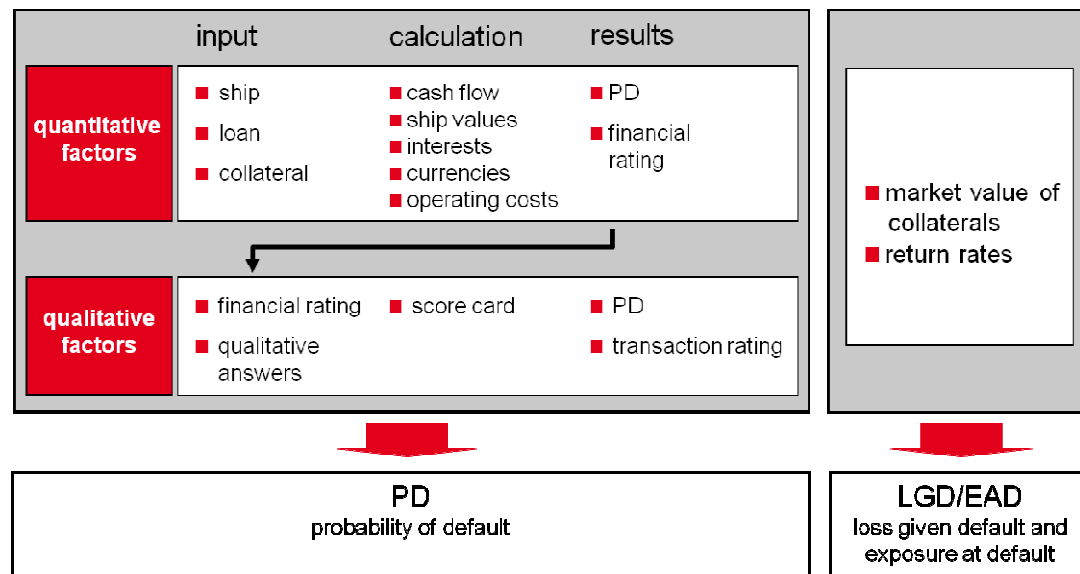
Każda kategoria ryzyka jest oceniana na podstawie różnych czynników ryzyka przy użyciu kwestionariusza, a użytkownik wyznacza indywidualną ocenę w skali 1-5 za każde pytanie.

Połączenie różnych ocen daje ocenę końcową.

Rating GLOS ("Global Shipping", model ratingowy dla finansowania jednostek morskich)

Główną cechą finansowania jednostek morskich jest udzielanie kredytów na zakup takich jednostek, z reguły zabezpieczanych hipoteką na finansowanych aktywach. Finansowanie jednostek pływających stanowi działalność kredytową opartą o aktywa, całkowicie uzależnioną od możliwości generowania przepływów gotówkowych przez finansowane jednostki. Finansowanie jednostek pływających przez HVB koncentruje się na finansowaniu wysokiej jakości tonażu w postaci standardowych jednostek pływających, dla których istnieje płynny, przejrzysty i wydajny rynek wtórny. Do grupy tej należą m.in. kontenerowce, masowce i tankowce. Finansowanie jednostek pływających opiera się o transakcje i charakteryzuje się brakiem regresu lub ograniczonym regresem do sponsora/sponsorów.

Rating GLOS obejmuje wszystkie funkcje stosowane do obliczania prawdopodobieństwa niedotrzymania umowy kredytowej (PD) oraz straty w wypadku niedotrzymania umowy kredytowej (LGD) dla danego kredytobiorcy.



	Dane wejściowe	Obliczenie	Wyniki	
Czynniki ilościowe	- Statek - kredyt - zastaw	- przepływ gotówkowy - wartość statku - odsetki - waluty - koszty operacyjne	- PD - rating finansowy	- wartość rynkowa zastawów - stopy zwrotu
Czynniki ilościowe	- rating finansowy - odpowiedzi jakościowe	- karta oceny	- PD - rating transakcji	
PD – prawdopodobieństwo niedotrzymania warunków				LGD/EAD Strata w wypadku niedotrzymania warunków oraz ekspozycja w wypadku niedotrzymania warunków

Obliczenie wartości wskaźnika PD w module ilościowym odbywa się na podstawie symulacji Monte Carlo. Opracowanie czynników ilościowych (jak np. wartości jednostki pływającej) odbywa się przy użyciu procesu stochastycznego, którego parametry podlegają corocznej walidacji i szacunkowi na podstawie danych zewnętrznych. Przepływy gotówkowe są obliczane dla każdego kwartału okresu finansowania.

Rating finansowy oparty o czynniki ilościowe jest korygowany na podstawie następujących czynników jakościowych (korekta w górę lub w dół wartości PD o określoną liczbę jednostek):

- Zarządzanie komercyjne (np. reputacja)
- Zarządzanie techniczne (np. wielkość floty)
- Pozycja HVB (np. umowy)
- Ubezpieczenia
- Jakość jednostki
- Finansowanie awaryjne

Wewnętrzna jednostka weryfikująca sprawdziła projekt modelu, także w drodze walidacji jakościowej poprzez audyty użytkowników. Przetestowała również niezawodność modelu i jego (ilościowe i jakościowe) moduły pod kątem spłacalności i stabilności (z uwzględnieniem testów warunków skrajnych) oraz zweryfikowała kalibrację modelu.

Model ratingowy dla operacji na papierach komercyjnych zabezpieczonych na aktywach

Model ten, opracowany poprzez replikację metodologii agencji ratingowych, wyznacza ocenę zobowiązań HVB w odniesieniu do spółek, które emitują papiery komercyjne zabezpieczone na aktywach i jest stosowany jedynie w przypadkach, w których dana transakcja nadaje się do otrzymania wyceny wewnętrznej zgodnie z wymogami Organu Nadzorczego. Rozróżnia się trzy rodzaje zaangażowania:

- Akredytywy
- Linie płynnościowe
- Umowy Swap

Powołany powyżej system ratingowy obejmuje różne modele, stosowane według rodzaju zaangażowania dla danej operacji sekurytyzacji. W szczególności istnieje 7 takich modeli:

1. Należności handlowe;
2. Konsolidacja hipotek (na pokrycie segmentu hipotek mieszkaniowych);
3. Papiery oceniane przez jedną agencją ratingową;

4. Hipoteki komercyjne (na pokrycie segmentu hipotek komercyjnych);
5. Kredyty i leasingi;
6. Papiery, który otrzymały zewnętrzną ocenę agencji ratingowych i kredyty korporacyjne;
7. Karty kredytowe.

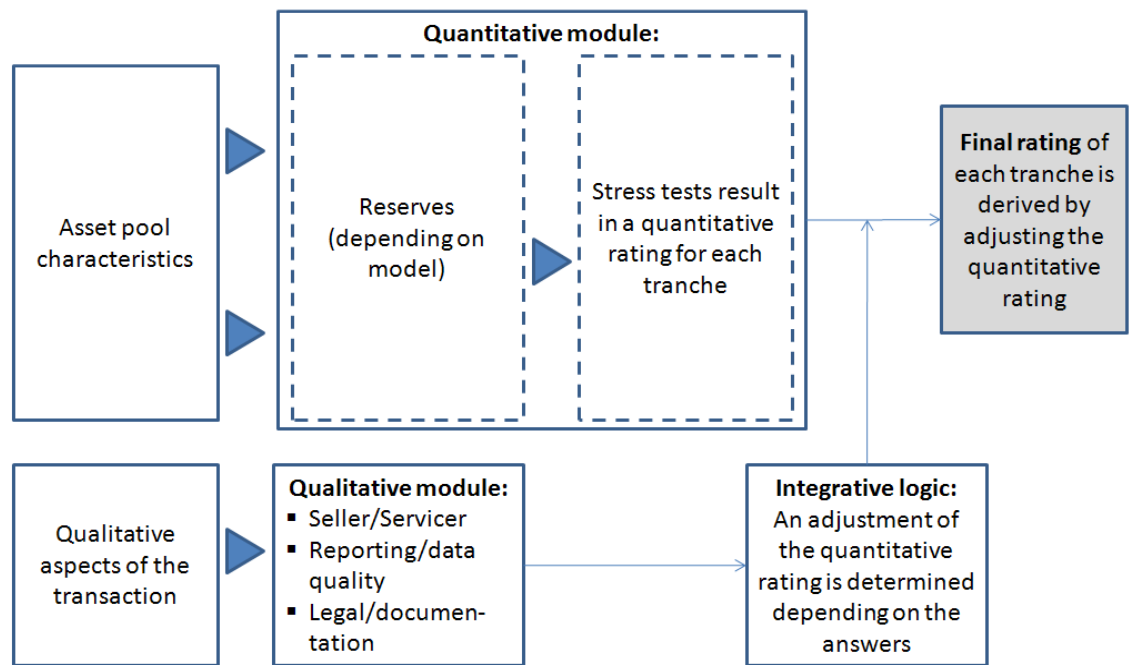
Wszystkie powyższe modele składają się z modułu ilościowego, który zapewnia klasę ratingu, oraz modułu jakościowego, którego wyniki wpływają na moduł ilościowy poprzez wahanie się (w górę i w dół) stopni.

Dal modułu ilościowego zastosowano dwie główne metodologie, zgodne z rodzajem danego zaangażowania oraz rezydualnego okresu życia aktywów w danej spółce:

- Podejście oparte o rezerwy: stosowane w wypadku aktywów o krótkim rezydualnym okresie życia (zazwyczaj mniej niż 6 miesięcy) w ramach danej spółki (w konsekwencji czas trwania danego zaangażowania jest również ograniczony). Dla tego rodzaju transakcji, przeprowadzania zostaje wycena „w punkcie czasu” w celu ustalenia w sposób statystyczny rezerw wymaganych do pokrycia strat.
- Podejście oparte przepływy gotówkowe: stosowane dla aktywów o dłuższym rezydualnym okresie życia. W tym wypadku, zamiast przeprowadzania wyceny „w punkcie czasu”, oceniana jest ewolucja aktywów w danej spółce poprzez użycie modeli, uwzględniających przewidywane przepływy gotówkowe w celu określenia rezerw, koniecznych do pokrycia poniesionych strat.

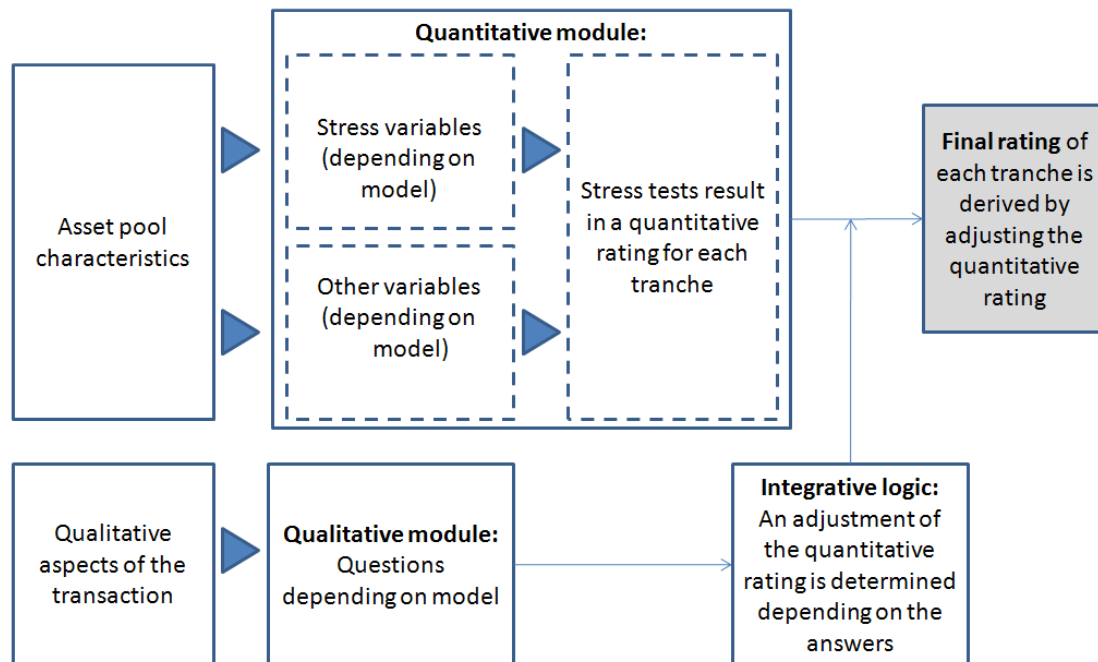
Poza wyżej opisaną różnicą, struktura tego modelu jest generalnie bardzo podobna, co widać na poniższym rysunku:

Ogólna struktura modelu – Model Oparty o Rezerwy



	Moduł Ilościowy			
Charakterystyka puli aktywów	Rezerwy (zależnie od modelu)	Testy warunków skrajnych skutkują ratingiem ilościowym dla każdej transzy		Ostateczny rating dla każdej transzy zostaje otrzymany przez korektę ratingu ilościowego
Aspekty jakościowe transakcji	Moduł jakościowy			
	- Sprzedający/obsługujący - Sprawozdawczość/jakość danych - Prawne/dokumentacyjne			Logika integracyjna Korekta ratingu ilościowego zostaje określona zależnie od odpowiedzi

Ogólna struktura modelu – Modele Oparte o Przepływy Gotówkowe



	Moduł Ilościowy		
Charakterystyka puli aktywów	Zmienne warunków skrajnych (zależnie od modelu) Inne zmienne (zależnie od modelu)	Testy warunków skrajnych skutkują ratingiem ilościowym dla każdej transzy	Ostateczny rating dla każdej transzy zostaje otrzymany przez korektę ratingu ilościowego
Aspekty jakościowe transakcji	Moduł jakościowy		
	Pytania w zależności od modelu		Logika integracyjna Korekta ratingu ilościowego zostaje określona zależnie od odpowiedzi

Wszystkie moduły jakościowe zostały opracowane na podstawie informacji otrzymanych od ekspertów w tym sektorze.

Jednostka weryfikująca oceniła zgodność podejścia, którym kieruje się HVB, z kryteriami stosowanymi przez Agencje Ratingowe i oświadczyła, iż spełnia ono minimalne wymogi określone przez obecną legislację.

Model LGD

Wartość LGD reprezentuje stratę finansową, poniesioną przez bank na konkretnej transakcji, której wartość zostaje obliczona jako procent zaangażowania w momencie niedotrzymania warunków. LGD jest obliczana dla konkretnej transakcji i bierze pod uwagę fakt, iż możliwe są różne sytuacje dla niewywiązywania się ze zobowiązania (default):

- Likwidacja: całkowite upłynnienie i wymuszone odzyskiwanie zadłużenia rezydualnego. Relacja z klientem zostaje zakończona, a sam klient zostaje usunięty z portfela.
- Rozliczenie: klient ponownie wchodzi do portfela pracującego po ujawnieniu przez bank znacznej straty (> €100).
- Sanacja: po zakończeniu okresu trudności, klient ponownie wchodzi do portfela pracującego po ujawnieniu przez bank znacznej straty.

W wypadku Sanacji, wartość LGD ustawia się na 0, podczas gdy w pozostałych dwóch wypadkach szacunkowa wartość LGD jest zgodna z metodą windykacji i przewiduje oddzielne oszacowanie odzyskiwanych należności pochodzących z gwarancji oraz należności pochodzących z niezabezpieczonej części zaangażowania. Gwarancje osobiste nie są w tych modelach uwzględniane, gdyż dla tego typu gwarancji stosowane jest „podejście substytucyj”.

W celu określenia końcowej wartości LGD brane są pod uwagę następujące czynniki:

- Minimalna wartość, jaką może osiągnąć LGD na mocy przepisów prawnych (np. 10% dla hipotek);
- Szacunkowy wskaźnik wypadków „braku sanacji”;
- Przewidywana wartość odzyskania danej gwarancji po odliczeniu kosztów bezpośrednich;
- Przewidywany wskaźnik straty niezabezpieczonej części transakcji, zdyskontowanej i netto, w stosunku do kosztów bezpośrednich;
- Procent kosztów pośrednich (kwota netto odzyskiwanych należności, po zamknięciu pozycji, których nie można było ponownie przypisać do pozycji indywidualnej);
- Każdy czynnik korekty, aby wziąć pod uwagę potencjalne pogorszenie się cyklu ekonomicznego.

Odnosnie do procedury określania wskaźnika odzyski z gwarancji, to uzyskano go na podstawie próbki historycznej i obliczono inaczej dla następujących rodzajów gwarancji:

- Nieruchomości;
- Innych zastawów (fizycznych);
- Innych zastawów (nie-fizycznych).

Wartość ta została zdyskontowana biorąc pod uwagę średni zaobserwowany czas trwania niedotrzymania warunków.

Z drugiej strony, odnośnie do procedury szacowania części niezabezpieczonej, to został on wyprowadzony oddzielnie dla siedemnastu segmentów klienta (główne kategorie to detal, małe przedsiębiorstwa, korporacje, developerzy nieruchomości, inwestorzy nieruchomości, spółki zajmujące się nieruchomościami mieszkaniowymi, itp.).

Jednostka weryfikująca przeanalizowała strukturę modelu, jego spójność z definicją PD, efekt cyklu ekonomicznego, metodologię dyskontowania przepływów odzyskiwanych środków, alokację kosztów i obsługę aktywów zagrożonych brakiem spłaty. Kalibracja modelu i jego komponentów również zostały sprawdzone.

Model EAD

Model EAD (Ekspozycja na niedotrzymanie warunków) określa przewidywane zaangażowanie w danej transakcji w momencie niedotrzymania warunków. Jest on określany dla każdej transakcji z osobna jako suma dwóch komponentów:

$$EAD = EAD_{bilansowy} + EAD_{pozabilansowy}$$

Gdzie szacowany parametr jest oczywiście EAD (pozabilansowy).

Parametr ten można rodzajowo zdefiniować jako sumę następujących elementów:

$$EAD_{Pozabilansowy} = CEQ \times endorsement + \min(CEQ, LEQ) \times maks.(0, linia zewnetrzna - ciagnienie) + maks.[0, LOF \times linia zewnetrzna + BO - OCF \times maks.(0, ciagnienie - linia zewnetrzna)]$$

gdzie:

CEQ - Wskaźnik Ekwiwalentu Kredytowego (Credit Equivalent Factor); współczynnik zamiany (konwersji) dla danego kredytu, oznaczający tę część zobowiązania lub gwarancji wystawionej przez bank, która zostanie wykorzystana;

LEQ - Wskaźnik Ekwiwalentu Limitu Kredytowego (Limit Equivalent Factor); procent kwoty niewykorzystanej w okresie 12 miesięcy przed niedotrzymaniem warunków, przewidywany do wykorzystania w momencie niedotrzymania warunków);

LOF - Maksymalny wskaźnik zadłużenia w rachunku bieżącym (Limit Overdraft Factor);

BO - Bazowy Overdraft;

BO i LOF: są to parametry, które określają przewidywaną kwotę wykorzystania, która – w momencie niewywiązywania się ze zobowiązania – przekroczy przyznany limit maksymalny (kwotę overdraftu); w fazie wnioskowania, aby uniknąć podwójnego liczenia dla wypadków, w których klient znajduje się już w sytuacji przekroczenia limitu (overdraft), wykonuje się korektę przy użyciu OCF (Overdraft Correction Factor);

Poręczenie (Endorsement): kwota zobowiązań przydzielonych klientowi banku;

Linia zewnętrzna: linia kredytowa;

Wskazanie liniowe: bieżące wykorzystanie.

Zdefiniowane powyżej parametry są następnie różnicowane według makro-typologii produktów zdefiniowanych w ramach systemu obliczania kapitału regulacyjnego.

Dla oceny modelu, parametry te zostały określone przez wyciszenie na podstawie średnich ważonych dla każdego segmentu.

Jednostka weryfikująca przeanalizowała model projektowy ze szczególnym uwzględnieniem spójności zdefiniowanych parametrów, potrzeby uwzględnienia parametru trendu spadkowego oraz zgodności definicji niedotrzymania warunków z definicją stosowaną w modelach PD i LGD. Sprawdzono także kalibrację modelu i jego komponentów, w tym również ich głównych pod-segmentów.

Modele lokalne, oddział Austria

Model ratingowy średnich klientów korporacyjnych („Mid-corporate”)

Rating „Firmenkundenrating Inland” (= Rating PD klientów korporacyjnych średniej wielkości) zajmuje się ratingiem dla zaangażowań wobec kategorii firm – Bank Austria (BA) mających siedzibę w Austrii, i osiągających przychody roczne w kwocie powyżej 1,5 miliona euro i poniżej 500 milionów euro. Model składa się z dwóch komponentów: modułu ilościowego i modułu jakościowego.

Czynniki ryzyka dla modułu ilościowego zostały wybrane na podstawie kryteriów zarówno statystycznych jak i eksperckich.

Główne czynniki ryzyka ujęte w module ilościowym, zasadniczo obejmują ogólnie następujące obszary analizy:

- Rozmiar;
- Struktura zobowiązań
- Czynniki dynamiczne (jak np. ROI)

- Wskaźnik kapitału własnego

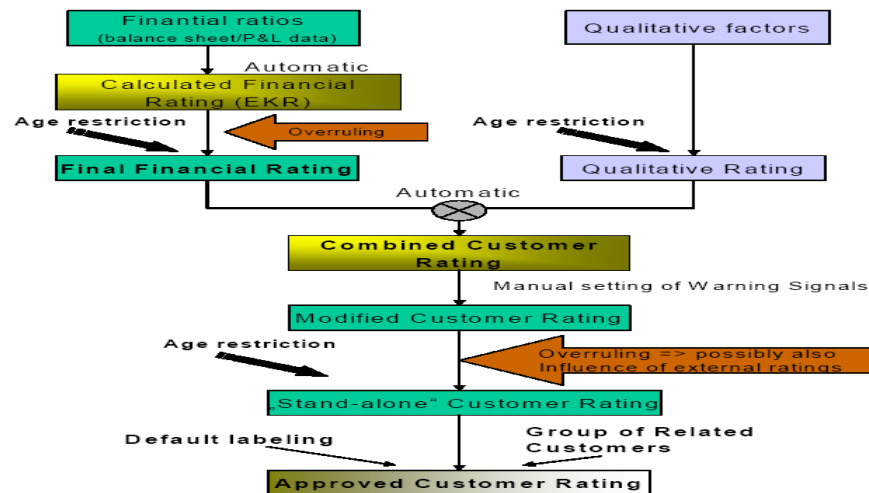
Z drugiej strony, moduł jakościowy obejmuje obszary analizy związane z:

- Zachowanie w odniesieniu do zadłużenia w rachunku bieżącym, wykorzystanie poziomu/potencjału, pozycja rynkowa
- Jakość kierownictwa
- Rachunkowość i sprawozdawczość;
- Systemy wyposażenia i organizacja

„Rating jakościowy” oraz „końcowy rating finansowy” (= rating ilościowy po zweryfikowaniu możliwości zastosowania „ograniczenia wiekowego” oraz wykonaniu pierwszego przełamania na podstawie dostępnych informacji) są łączone, aby uzyskać tak zwany „Połączony Rating Klienta”.

Do tego ratingu stosowane są „sygnały ostrzegawcze”, których celem jest uzyskanie „Zmodyfikowanego Ratingu Klienta”. Możliwe jest zastosowanie dla tego ratingu przełamania (override), skutkującego wygenerowaniem „Niezależnego Ratingu Klienta”. Jeśli rating ten jest starszy niż 15 miesięcy, to zostaje zastosowane „ograniczenie wiekowe”, skutkujące obniżeniem tego ratingu.

Poniższy rysunek przedstawia szczegółowo różne fazy określania ratingu końcowego.



Jednostka weryfikująca oceniła także projekt modelu analizując odpowiedzi na pytania zawarte w kwestionariuszu przekazanym użytkownikom. Przetestowała również zachowanie się modelu i jego składowych modułów pod kątem spłacalności i kalibracji. Na koniec przeprowadzono analizy, mające na celu zidentyfikowanie wszelkich niewłaściwych zachowań podczas korzystania z kwestionariusza jakościowego, przełamów (overrides) i sygnałów ostrzegawczych, a także przeanalizowanie schematu przejścia od ratingu finansowego do ratingu końcowego.

Model ratingowy małych przedsiębiorstw („Small Business”)

Powyższy model ratingowy ma zastosowanie do małych lub średnich austriackich przedsiębiorstw (osiągających przychody na poziomie do 1,5 miliona euro lub stosujących rachunkowości uproszczonej), oraz działających na małą skalę profesjonalistów, pracujących na własny rachunek, oraz organizacji typu „non-profit”.

Ogólny projekt modelu wyróżnia „moduł aplikacji” i „moduł behawioralny”.

Moduł aplikacji jest stosowany zasadniczo w następujących wypadkach:

- nowy klient;
- klient wnioskuje o kolejną linię kredytową, dla której całkowite zaangażowanie przekracza 50 000 Euro i która nie ma oceny behawioralnej (bez względu na kwotę ekspozycji);
- dostępne są zaktualizowane informacje bilansowe;
- „sygnały ostrzegawcze” zostały zmodyfikowane/pojawiły się

Moduł aplikacji zawiera informacje jakościowe i ilościowe na temat kontrahenta. Zależnie od przyjętego systemu rachunkowości (rachunkowość pełna a rachunkowość uproszczona), ilościowe czynniki ryzyka obejmują co najmniej 3 z następujących obszarów analizy:

- Dochodowość;
- Pokrycie zadłużenia;
- Wskaźnik zadłużenia;
- Dochód;

Jakościowe czynniki ryzyka obejmują obszary analizy związane z:

- Branżą/działalnością;
- Historią niedotrzymania warunków;
- Jakością zarządzania;
- Ochroną przed ryzykiem;
- Zarządzaniem inkasa gotówki.

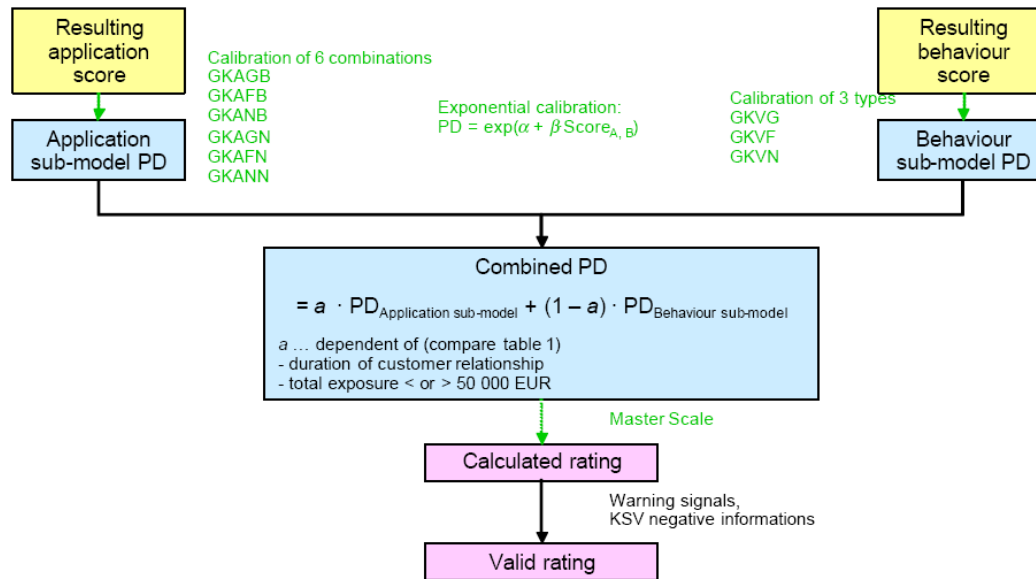
Jeżeli transakcja jest starsza niż 6 miesięcy, a ekspozycja kontrahenta nie przekracza 1 miliona euro, to ocena behawioralna zostaje automatycznie wyliczona dla każdego miesiąca.

Czynniki ryzyka dla oceny behawioralnej zostały wybrane na podstawie szczegółowej analizy, przeprowadzonej przez interdyscyplinarny zespół ekspertów z dziedziny statystyki i analizy kredytowej.

Powyższe dwie tabele oceny ratingowej (wniosku i behawioralnej) są łączone przy użyciu różnych wag według zaangażowania oraz wieku oceny aplikacji w celu uzyskania tzw. połączonego PD, które po zmapowaniu do skali głównej, określa „wyliczony rating”. Ostateczny „rating aktualny” zostaje opracowany w drodze modyfikacji wyliczonego ratingu na podstawie wszelkich dostępnych negatywnych informacji lub „sygnałów ostrzegawczych”.

Poniższy rysunek przedstawia szczegółowo różne fazy określania ratingu końcowego.

W wypadku kontrahentów o zaangażowaniu powyżej 1 miliona euro stosowany jest jedynie moduł aplikacyjny, rozszerzony jednak o możliwość zniesienia przez gwarantów (underwriterów) obliczonego ratingu.



Wynikowa ocena aplikacji	Kalibracja 6 kombinacji	Kalibracja wykładnicza:	Kalibracja 3 typów	Wynikowa ocena behawioralna
Pod-model aplikacji PD	GKAGB GKAFB GKANB GKAGN GKAFN GKANN	PD= $\exp(\alpha + \beta \cdot \text{ocena}_{A,B})$	GKVG GKVF GDVN	Behawioralny sub-model PD
Kombinowany PD $= a \cdot \text{PD}_{\text{sub-model aplikacji}} + (1-a) \cdot \text{PD}_{\text{behawioralny sub-model}}$ a... zmienna zależna (patrz tabela 1) - czasu trwania relacji z klientem - łącznej ekspozycji <lub > 50 000 euro				
Rating obliczony				
Aktualny rating				

Jednostka weryfikująca zweryfikowała odpowiedniość projektu modelu i przeprowadziła analizy ilościowe, mające na celu głównie ocenę mocy dyskryminującej modelu i jego komponentów. Zweryfikowała także stabilność populacji małych przedsiębiorstw i kalibrację modelu.

Model ratingowy "osób fizycznych"

Model ratingowy "Osób Fizycznych" jest stosowany w odniesieniu do wszystkich klientów indywidualnych, innych niż osoby pracujące na własny rachunek i niezależni pracownicy fizyczni.

Model ten składa się z 6 tabel oceny ratingowej: 3 tabel wniosku i 3 kart behawioralnych, różnicowanych według rodzaju produktu (hipoteki, rachunki bieżące i kredyty konsumpcyjne), ale połączonych statystycznie w celu uzyskania PD klienta.

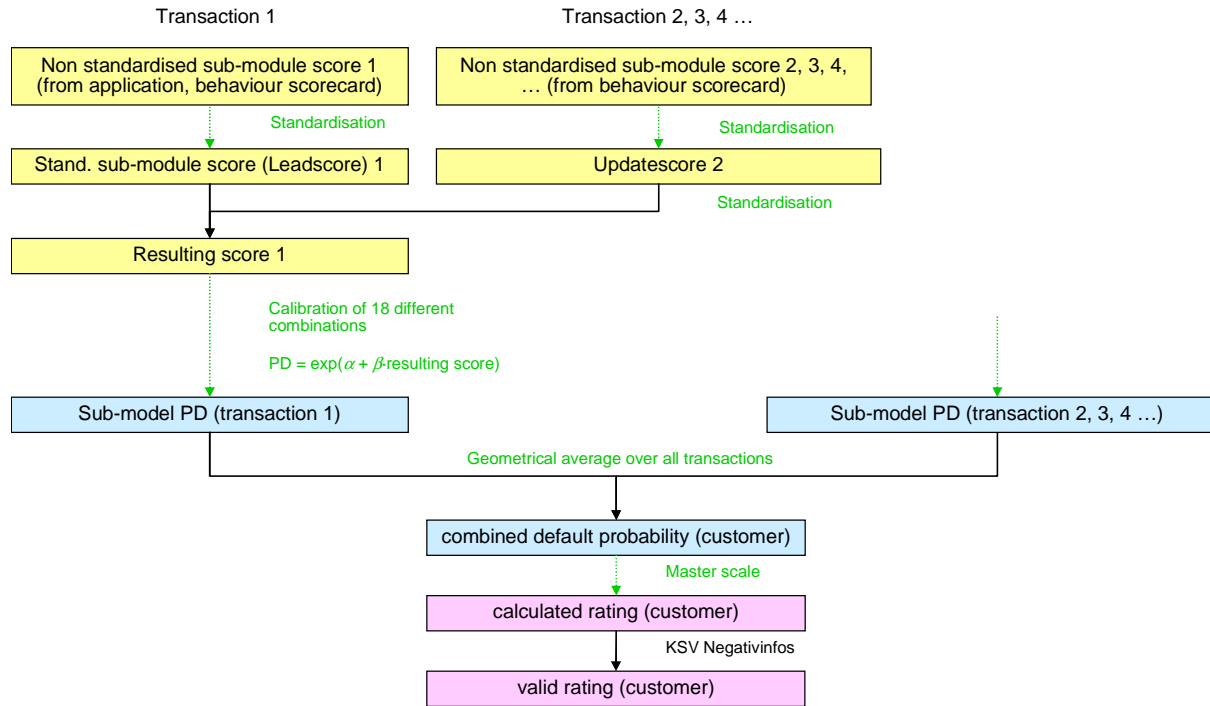
W pierwszym kroku jedna z powołanych powyżej sześciu tabel oceny ratingowej zostaje zastosowana do każdej transakcji. Jeśli wiek danej transakcji nie przekracza 6 miesięcy, to stosowana jest ocena wniosku; w przeciwnym wypadku, jeśli wiek danej transakcji przekracza 6 miesięcy, to wyliczana jest i comiesięcznie aktualizowana ocena behawioralna.

W drugim kroku tzw. zasada integracji umożliwia rozważenie – dla każdej transakcji – możliwych skutków innych transakcji, jakie klient zawarł z bankiem. Wynik tej procedury określa „Wynik klienta określony dla danego rachunku” dla każdej transakcji.

W trzecim kroku, zgodnie z zasadą integracji, wszystkie określone tym sposobem PD dla produktów danego klienta są łączone w celu uzyskania „PD Klienta” poprzez zastosowanie średniej geometrycznej.

Jako czwarty i ostatni krok, PD zostają zmapowane do klas ratingowych przy użyciu Skali Głównej BA.

Zarówno PD transakcji, jak i PD klienta mogą być modyfikowane dzięki „sygnałom ostrzegawczym” lub negatywnym informacjom otrzymanym z zewnętrznych agencji kredytowych.



Transakcja 1		Transakcja 2, 3, 4	
Niestandardowa ocena 1 sub-modułu (z aplikacji, karta oceny behawioralnej)		Niestandardowa ocena 2, 3, 4 sub-modułu ... (z behawioralnej karty oceny)	
Standardyzacja		Standardyzacja	
Obowiązująca ocena sub-modułu (Leadscore) 1		Zaktualizowana ocena 2	
			Standardyzacja
Wynikowa ocena 1			
	Kalibracja 18 różnych kombinacji		
	$PD = \exp(\alpha + \beta \times \text{ocena wynikowa})$		
PD sub-modelu (transakcja 1)		PD sub-modelu (transakcja 2, 3, 4 ...)	
	Średnia geometryczna dla wszystkich transakcji		
	Łączne prawdopodobieństwo niedotrzymania warunków (klient)		
		Master scale	
	Rating obliczony (klient)		
		KSV Negative infos	
	Rating zaktualizowany (klient)		

Wewnętrzna jednostka weryfikująca zweryfikowała również projekt modelu przy pomocy badań kontrolnych przeprowadzanych wśród użytkowników. Zachowanie się (skuteczność i stabilność) modelu i jego różnych komponentów również zostało poddane analizie, wraz z powiązaną kalibracją. Na koniec przeprowadzono analizę zabezpieczeń portfela oraz dokładne sprawdzenie wykorzystania sygnałów ostrzegawczych.

Model ratingowy spółdzielni budowlanych nie ukierunkowanych na zysk („Non Profit Building Association”)

Model ratingowy spółdzielni budowlanych nie ukierunkowanych na zysk (NPJBA) jest stosowany w odniesieniu do spółdzielni nie ukierunkowanych na zysk, tworzonych w celu budowy budynków.

Jest to model ratingowy składający się z komponentu ilościowego (rating finansowy) i komponentu jakościowego.

Rating finansowy opiera się na trzech głównych rodzajach informacji:

1. Dostateczna ilość dostępnego kapitału;
2. Dochodowość;
3. Dostępna płynność.

Z drugiej strony, rating jakościowego jest oparty na 6 podstawowych komponentach:

1. Jakość zarządzania;
2. Księgowość i sprawozdawczość;
3. Organizacja;
4. Pozycja rynkowa;
5. Zachowanie w zakresie spłacalności;
6. Poszczególne cechy charakterystyczne NPJBA.

Ratingi ilościowy i jakościowy są łączone w celu uzyskania „Ratingu Połączonego”; rating ten może zostać anulowany na podstawie informacji dostępnych dla menedżera danej transakcji, a końcowym produktem tej czynności jest tak zwany „Aktualny rating klienta”.

Model ratingowy dla nieruchomości generujących dochód „Income Producing Real Estate” (IPRE)

Model IPRE jest ratingiem transakcyjnym stosowanym dla konkretnego rodzaju kredytów specjalistycznych związanych z transakcjami na nieruchomościach opartych na przepływach pieniężnych, w których bank ma bezpośredni dostęp do przepływów pieniężnych generowanych w danej transakcji. W tym rodzaju transakcji, zasadnicze pytanie, na które poszukuje się odpowiedzi poprzez staranna ocenę to pytanie, czy przepływy pieniężne pochodzące z danej transakcji są wystarczające, aby spłacić należności wobec banku. Dodatkowo BA prowadzi także ocenę inwestora/firmy budowlanej.

W konsekwencji model IPRE składa się z dwóch komponentów:

1. ratingu transakcji;
2. ratingu kontrahenta.

Oba te komponenty są łączone w celu uzyskania ratingu końcowego.

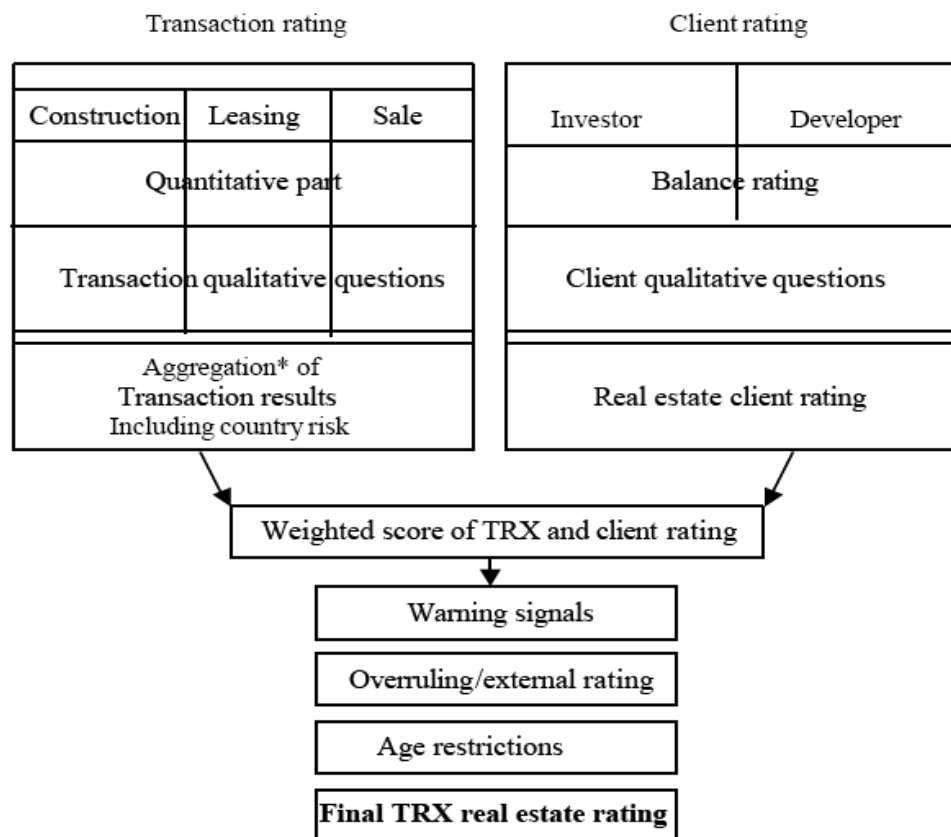
W ramach ratingu transakcji wyróżniane są trzy różne fazy, w których może nastąpić finansowanie:

- a) budowa budynku;
- b) sprzedaż budynku;
- c) dzierżawa budynku.

Rating kontrahenta jest „ratingiem korporacyjnym”, który rozróżnia „inwestorów nieruchomości” oraz „firmy budowlane nieruchomości”, które z kolei dzielą się na "firmy budujące obiekty mieszkaniowe" i "inne firmy budowlane". Dla obu tych kategorii, stosowane są moduły: ilościowy (odnoszący się do danych bilansowych) i jakościowy.

Po zintegrowaniu ratingu transakcji i ratingu klienta, stosowane są dalsze korekty w celu uwzględnienia sygnałów ostrzegawczych, korekt decyzji kredytowych (przy użyciu, między innymi, wszelkich dostępnych ratingów zewnętrznych) oraz „ograniczeń wiekowych” (zgodnie z „wiekiem” ratingu).

Poniższy rysunek pokazuje strukturę tego modelu:



Rating transakcji			Rating klienta	
Budowlana	Leasingowa	Sprzedaży	Inwestycyjny	Deweloper
Część ilościowa			Rating bilansu	
Jakościowe pytania dotyczące transakcji			Jakościowe pytania dotyczące klienta	
Agregacja * wyników transakcji, w tym ryzyka kraju			Rating klienta nieruchomościowego	
Ważona ocena TRX i rating klienta				
Zniesienie decyzji/rating zewnętrzny				
Ograniczenia wieku				
Ostateczny rating nieruchomości TRX				

W celu weryfikacji adekwatności modelu, jednostka weryfikująca przeprowadziła analizę jakościową całego projektu tego modelu. Przeprowadzono również analizy ilościowe w odniesieniu do spłacalności i kalibracji modelu.

-

Model LGD

Strata na datę niedotrzymania warunków (Loss Given Default LGD) oznacza stratę finansową poniesioną przez bank na konkretnej transakcji, obliczaną jako procent ekspozycji w momencie niedotrzymania warunków. Stosowany przez BA model LGD jest modelem statystycznym, opartym o dane wewnętrzne kredytobiorców niewywiązujących się i reprezentuje metodę windykacji LGD według transakcji. Metodologia przewiduje trzy potencjalne układy niewywiązania się z umowy kredytowej, będące wynikiem procesu windykacji wobec niewywiązujących się klientów:

- Sanacja/zmiana harmonogramu: przywrócenie klienta do portfela "pracującego" bez jakiegokolwiek straty po stronie banku.
- Rozliczenie/restrukturyzacja: klient zostaje ponownie przekierowany do portfela "pracującego" przy znaczącej stracie banku (> €100 euro).
- Likwidacja: pełne zaspokojenie z zastawu oraz egzekucja zadłużenia przy zakończeniu stosunku kredytowego

Po zakończeniu procesu windykacji każdy stracony kredyt może zostać przypisany jednej z trzech konstelacji, a wartość wskaźnika LGD zostaje obliczona ex-post na podstawie zrealizowanych przychodów i kosztów. W tym momencie wszystkie poszczególne przepływy gotówkowe związane ze zmianami bilansowymi zostają zdyskontowane do daty niedotrzymania warunków.

Ogólny schemat modelu LGD stosowany w BA przewiduje oddzielne szacunki kwot windykowanych, wynikających z zastawu oraz kwot wynikających z niezabezpieczonej części zaangażowania. Gwarancje osobiste i kredytowe instrumenty pochodne nie są w tych modelach uwzględniane, ponieważ tego rodzaju zastawów stosowana jest metoda substytucji.

W celu określenia końcowej wartości LGD brane są pod uwagę następujące czynniki:

- EAD - Wartość zaangażowania na datę niedotrzymania warunków
- oczekiwany wskaźnik odzyskania zastawu po odliczeniu kosztów bezpośrednich (szczególnie w odniesieniu do korekt zastawu na podstawie zrealizowanej windykacji i zależnie od rodzaju zastawu);
- Przewidywany wskaźnik odzyskania (recovery rate) niezabezpieczonej części transakcji po odliczeniu kosztów bezpośrednich;
- okres odzyskania odpowiednio czas trwania procesu

- Koszty refinansowania;
- stopy dyskonta
- współczynnik kosztów pośrednich (jako wynik wewnętrznych procesów bankowych w jednostkach windykacji);
- Konserwatyzm ogólny i szczegółowy
- Każdy czynnik korekty, w celu uwzględnienia potencjalnego pogorszenia się cyklu ekonomicznego.

Odnosnie do procedury szacowania wskaźnika odzysku z zastawu, to otrzymano go przy użyciu próby historycznej i obliczono w inny sposób dla następujących rodzajów zastawu, z możliwością uwzględnienia dodatkowych kryteriów segmentacji:

- Nieruchomości o charakterze mieszkaniowym;
- Nieruchomości o charakterze komercyjnym;
- Inne nieruchomości;
- Zabezpieczenia gotówkowe;
- Polisy na życie;
- Należności.
- Inny zastaw fizyczny

W odniesieniu do papierów wartościowych wdrożono model wewnętrzny własnych szacunków płynności.

Z drugiej strony, co do procedury szacowania części „niezabezpieczonej”, to została ona wyprowadzona oddzielnie dla siedmiu kategorii klienta (trzy główne kategorie obejmują klientów detalicznych, małe przedsiębiorstwa i korporacje).

Jednostka weryfikująca przeanalizowała strukturę modelu, jego spójność z definicją PD, efekt cyklu ekonomicznego, metodologię dyskontowania przepływów odzyskiwanych środków oraz alokację kosztów. Projekt modelu został poddany ocenie poprzez ukierunkowane rozmowy z ekspertami w tym sektorze. Z ilościowego punktu widzenia zostały również wykonane analizy spłacalności i kalibracji dla wszystkich znaczących pod-portfeli.

EAD model

Model EAD (Ekspozycja na niedotrzymanie warunków) określa przewidywane zaangażowanie w danej transakcji w momencie niedotrzymania warunków. Jest on określany dla każdej transakcji z osobna przy użyciu następujących informacji:

- efektywne zaangażowanie w momencie oceny;
- zobowiązania/gwarancji wystawionej przez bank klientowi;
- przyznany maksymalny limit kredytu.

Określone są następujące parametry:

CEQ - Wskaźnik Ekwiwalentu Kredytowego (Credit Equivalent Factor); współczynnik zamiany (konwersji) dla danego kredytu, oznaczający tę część zobowiązania lub gwarancji wystawionej przez bank, która zostanie wykorzystana;

LEQ - Wskaźnik Ekwiwalentu Limitu Kredytowego (Limit Equivalent Factor); procent kwoty niewykorzystanej w okresie 12 miesięcy przed niedotrzymaniem warunków, przewidywany do wykorzystania w momencie niedotrzymania warunków;

BO (Bazowy Overdraft) i LOF (Maksymalny wskaźnik Zadłużenia w Rachunku Bieżącym) - parametry określające oczekiwaną kwotę wykorzystania, która w momencie niedotrzymania warunków przekroczy przyznany limit maksymalny (kwotę overdraftu);

COF - obowiązuje jedynie wtedy, gdy ekspozycja klienta w fazie aplikacyjnej modelu jest wyższa od przyznanego limitu maksymalnego; wskaźnik ten jest obliczany jako stosunek kwoty overdraftu w momencie niedotrzymania warunków do kwoty overdraftu sprzed 12 miesięcy.

Parametry te zostały określone poprzez wyliczenie średnich dla każdego segmentu. Segmentacja została dopracowana w toku ostatniego, powtórnego oszacowania czynników i obecnie opiera się głównie o różnicowanie pomiędzy liniami rewolwingowymi a zamkniętymi.

Lokalna jednostka walidacyjna zweryfikowała kalibrację modelu oraz jego składników, zarówno na poziomie portfela, jak odpowiednich pod-segmentów.

Ujawnienie ilościowe

(w tys. euro)

Metoda IRB - ryzyka ważone ryzykiem

Klasy ekspozycji	Podstawowa metoda IRB		Zaawansowana metoda IRB	
	Kwoty według stanu na 31 grudnia 2008 roku			
	Kwota ekspozycji	Kwota ekspozycji ważonej	Kwota ekspozycji	Kwota ekspozycji ważonej
Ekspozycje wobec lub administracji rządowych i banków centralnych lub przez nie zabezpieczone	0	0	4 872 741	249 776
Ekspozycje wobec nadzorowanych instytucji, podmiotów publicznych i terytorialnych i innych podmiotów lub przez nie zabezpieczone				
- Instytucje nadzorowane	0	0	103 852 060	22 055 737
- Podmioty publiczne i terytorialne	0	0	1 505 119	163 327
- Inne	0	0	1 548 958	475 938
Ekspozycje wobec korporacji lub przez nie zabezpieczone:				
- Razem kredytowanie specjalistyczne	0	0	9 072 672	3 528 830
- Małe i średnie przedsiębiorstwa (MIS)	0	0	110 492 282	49 032 703
- Inni klienci korporacyjni	0	0	158 848 363	61 298 021
Ekspozycje detaliczne:				
- Ekspozycje z zabezpieczeniem w postaci nieruchomości mieszkaniowych: MIS			12 106 134	3 378 145
- Ekspozycje z zabezpieczeniem w postaci nieruchomości mieszkaniowych: klienci indywidualni			61 288 243	9 380 519
- Kwalifikowane detaliczne ekspozycje rewołwingowe			7 323 499	1 949 432
- Pozostałe ekspozycje detaliczne: MIS			28 690 430	6 604 132
- Pozostałe ekspozycje detaliczne: klienci indywidualni			11 394 865	6 201 871
Zakupione należności: ryzyko rozwodnienia	0	0	0	0
Inne aktywa			2 081 864	1 016 316
Kredytowanie specjalistyczne - kryteria grupowania	0	0	3 985 424	2 463 202
Alternatywna obsługa kredytów hipotecznych	0	0		
Ryzyko rozliczeń: ekspozycje związane z transakcjami nie-	0	0	0	0

DVP (dostawa po otrzymaniu płatności) z nadzorczymi współczynnikami ważenia				
Razem bilansowe aktywa obciążone ryzykiem	0	0	294 797 152	125 388 336
Razem gwarancje i linie udzielone	0	0	168 000 600	27 903 075
Razem kontrakty na instrumentach pochodnych	0	0	41 285 079	14 118 857
Razem transakcje SFT i długie transakcje rozliczeniowe	0	0	12 979 823	387 681
Razem z nettingu krzyżowego produktów kontraktowanych	0	0	0	0
Razem	0	0	517 062 654	167 797 949

(w tys. euro)

Zaawansowana metoda IRB

KLASY EKSPozyCJI	PRAWODPODOBIE ŃSTWO NIEDOTRZYMANI A WARUNKÓW	KWOTA EKSPozyCJI	W TYM POZABILANS OWE	ŚREDNI WSPÓŁCZYNNIK WAŻENIA
Ekspozycje wobec rządów państw lub banków centralnych lub przez nie zabezpieczone	PD - 0,00%	164 367	6 190	
	PD - 0,01%	1 763	852	
	PD - 0,02%	1 308 694	5 520	
	PD - 0,03%	25 759	0	
	PD - 0,08%	61 832	10 040	
	PD - 0,09%	10 000	10 000	
	PD - 0,11%	784	0	
	PD - 0,14%	614 780	20 000	
	PD - 0,15%	1 149	992	
	PD - 0,18%	299	2	
	PD - 0,19%	22 451	51	
	PD - 0,22%	663	0	
	PD - 0,24%	30 275	16 143	
	PD - 0,26%	2 352	0	
	PD - 0,40%	34	0	
	PD - 0,43%	6 122	7	
	PD - 0,49%	8 148	3 387	
	PD - 1,23%	195 959	161 088	
	PD - 3,12%	35 741	23 496	
	PD - 7,90%	261	129	
	PD - 20,00%	130	83	
	PD - 100,00%	83	1	
	Brak danych	618 960	0	
Ekspozycje wobec rządów państw lub banków centralnych lub przez nie zabezpieczone Razem	-	4 872 741	441 797	4,964%

Ekspozycje wobec nadzorowanych instytucji, rządów regionalnych, podmiotów publicznych i innych podmiotów lub przez nie zabezpieczone	PD - 0,02%		
	PD - 0,03%		
	PD - 0,04%		
	PD - 0,06%	40 843 371	3 002 056
	PD - 0,08%	10 638 049	719 290
	PD - 0,09%	3 564 863	1 284 565
	PD - 0,10%	5 912 042	145 159
	PD - 0,11%	3 899 169	556 798
	PD - 0,11%	1 658 101	257 306
	PD - 0,14%	400 564	159 021
	PD - 0,14%	356 420	24 357
	PD - 0,15%	96 656	30 236
	PD - 0,18%	508 875	50 874
	PD - 0,18%	5 317 133	119 844
	PD - 0,19%	988 335	162 903
	PD - 0,22%	181 330	38 050
	PD - 0,22%	244 220	99 666
	PD - 0,24%	143 309	19 305
	PD - 0,25%	199 165	24 746
	PD - 0,26%	37 045	7 814
	PD - 0,26%	39 857	7 827
	PD - 0,27%	84 907	9 014
	PD - 0,30%	96 969	24 942
	PD - 0,30%	31 447	6 182
	PD - 0,34%	19 935	5 391
	PD - 0,36%		
	PD - 0,37%		
	PD - 0,40%		

(w tys. euro)

Zaawansowana metoda IRB

KLASY EKSPOZYCJI	PRAWODPODOBIE ŃSTWO NIEDOTRZYMANI A WARUNKÓW	KWOTA EKSPOZYCJI	W TYM POZABILANS OWE	ŚREDNI WSPÓŁCZYNNIK WAŻENIA
	PD - 0,43%			
	PD - 0,49%	184 447	20 794	
	PD - 1,23%	595 584	131 679	
	PD - 3,12%	294 291	103 117	
	PD - 7,90%	201 143	40 320	
	PD - 7,90%	181 976	90 294	
	PD - 20,00%	50 010	4 175	
	PD - 20,00%	50 973	2 086	
	PD - 100,00%	30 085 951	2 097 025	
	Brak danych			
Ekspozycje wobec nadzorowanych instytucji, rządów regionalnych, podmiotów publicznych i innych podmiotów lub przez nie zabezpieczone		106 906 137	9 244 836	21,229%
Ekspozycje wobec korporacji lub przez nie zabezpieczone	PD - 0,01%	153 066	0	
	PD - 0,02%	12 319	3 296 864	
	PD - 0,03%	752	1 007 857	
	PD - 0,04%	139 768	928 377	
	PD - 0,04%	2 245	162 580	
	PD - 0,06%	351	5 464 744	
	PD - 0,08%	524 967	1 825 791	
	PD - 0,08%	14 103	858 207	
	PD - 0,09%	001 3 711	2 096 886	
	PD - 0,10%	899 1 591	1 499 715	
	PD - 0,11%	197 4 888	593 234	
	PD - 0,11%	003 4 925	1 443 465	
	PD - 0,14%	926 2 460	5 170 310	
	PD - 0,15%	176 5 049	1 604 531	
	PD - 0,15%	975 11 140	2 903 113	
	PD - 0,18%	878 5 324	1 234 091	
	PD - 0,19%	355 4 983	1 913 842	
	PD - 0,22%	614 3 791	891 178	
	PD - 0,22%	267 4 505	386 923	
	PD - 0,24%	309 4 006	447 963	
	PD - 0,24%	300 1 419	112 679	
	PD - 0,25%	696 3 157	69 305	
	PD - 0,26%	954	73 411	

	PD - 0,27%	858 639	505 128	
	PD - 0,30%	349 034	2 754 899	
		450 508	1 983 878	
	PD - 0,34%	3 811	1 105 622	
	PD - 0,36%	322 6 680	478 022	
	PD - 0,37%	483 4 886	215 873	
	PD - 0,40%	282 3 127	143 396	
	PD - 0,40%	145 1 718	7 873 661	
	PD - 0,43%	924		
	PD - 0,43%	885 367		
	PD - 0,49%	1 874 883		
	PD - 1,23%	163 328 276		
	PD - 3,12%			
	PD - 7,90%			
	PD - 20,00%			
	PD - 100,00%			
	Brak danych			
Ekspozycje wobec korporacji - Razem		278 413 317	49 045 545	40,896%
Ekspozycje na instrumenty kapitałowe: metoda PD/LGD	PD - 0,02%		Brak danych	
	PD - 0,14%		Brak danych	
	PD - 0,24%		Brak danych	
	PD - 0,26%	44	Brak danych	
	PD - 0,49%	4 882	Brak danych	
		106	Brak danych	
		10 818	Brak danych	
		211 274	Brak danych	
	PD - 1,23%	19 885	Brak danych	
			Brak danych	
Ekspozycje na instrumenty kapitałowe: metoda PD/LGD - Razem		247 009		49,509%

Zaawansowana metoda IRB

KLASY EKSPozyCJI	PRAWODOBIE ŃSTWO NIEDOTRZYMANIA WARUNKÓW	KWOTA EKSPozyCJI	W TYM POZABILANS OWE	ŚREDNI WSPÓŁCZYNNIK WAŻENIA
Ekspozycja na instrumenty kapitałowe: uproszczona metoda IRB	PD - 0,04%		Brak	
	PD - 0,06%		danych	
	PD - 0,08%		Brak	
	PD - 0,09%		danych	
	PD - 0,22%		Brak	
	PD - 0,26%	156 504	danych	
	PD - 0,30%	30 379	Brak	
	PD - 0,30%	3 682	danych	
	PD - 0,34%	362 393	Brak	
	PD - 0,37%	58	danych	
	PD - 0,43%	3 401	Brak	
		5 157	danych	
		263 715	Brak	
		151	danych	
		26 562	Brak	
		88 793	danych	
	Brak danych		Brak	
			danych	
			Brak	
			danych	
			Brak	
			danych	
Ekspozycja na instrumenty kapitałowe: uproszczona metoda IRB - Razem		940 795		274,205%

Zaawansowana metoda IRB Ekspozycje detaliczne

KLASY EKSPOZYCJI	PRAWDOPODOBIE ŃSTWO NIEDOTRZYMANI A WARUNKÓW	KWOTA EKSPOZYCJI	W TYM POZABILANS OWE	ŚREDNI WSPÓŁCZYNNIK WAŻENIA
- Ekspozycje z zabezpieczeniem w postaci nieruchomości mieszkaniaowych: MIS	PD - 0,02%	4 859	0	
	PD - 0,06%	176 939	15 616	
	PD - 0,08%	141 761	2 127	
	PD - 0,15%	278 020	22 235	
	PD - 0,19%	2 262 350	23 885	
	PD - 0,30%	308 785	21 919	
	PD - 0,49%	4 157 886	41 742	
	PD - 0,57%	105	0	
	PD - 0,61%	424 784	41 695	
	PD - 0,84%	43	0	
	PD - 1,12%	350 433	37 053	
	PD - 1,23%	2 042 057	21 777	
	PD - 2,20%	291 633	31 914	
	PD - 3,11%	197 516	22 517	
	PD - 3,12%	669 091	8 164	
	PD - 4,30%	98 680	11 710	
	PD - 7,90%	225 397	2 811	
	PD - 10,95%	82 553	7 538	
	PD - 13,78%	27 505	2 268	
	PD - 20,00%	92 133	949	
	PD - 20,09%	35 083	1 921	
	PD - 20,48%	45 559	1 586	
	PD - 100,00%	192 962	2 172	
Ekspozycje z zabezpieczeniem w postaci nieruchomości mieszkaniaowych: MIS - Razem		12 106 134	321 599	27,904%

Zaawansowana metoda IRB Ekspozycje detaliczne

KLASY EKSPOZYCJI	PRAWODPODOBIE ŃSTWO NIEDOTRZYMANI A WARUNKÓW	KWOTA EKSPOZYCJI	W TYM POZABILANS OWE	ŚREDNI WSPÓŁCZYNNIK WAŻENIA
Ekspozycje z zabezpieczeniem w postaci nieruchomości mieszkaniowych: klienci indywidualni	PD - 0,08%	19 934	2 263	
	PD - 0,09%	35 212	579	
	PD - 0,10%	307 543	4 153	
	PD - 0,11%	698 736	9 443	
	PD - 0,14%	839 595	4 917	
	PD - 0,15%	3 202 073	7 532	
	PD - 0,18%	2 742 513	25 378	
	PD - 0,19%	2 116 330	8 881	
	PD - 0,22%	3 681 949	37 515	
	PD - 0,24%	820 624	4 862	
	PD - 0,25%	9 369 466	11 719	
	PD - 0,26%	818 879	13 973	
	PD - 0,27%	487 749	3 393	
	PD - 0,30%	735 019	7 643	
	PD - 0,34%	484 904	1 797	
	PD - 0,36%	411 448	1 696	
	PD - 0,37%	9 005 747	6 707	
	PD - 0,40%	443 870	1 209	
	PD - 0,43%	10 085 965	7 664	
	PD - 0,45%	37	0	
	PD - 0,52%	488	0	
	PD - 0,54%	205	0	
	PD - 0,57%	4 775 140	13 163	
	PD - 0,67%	881	0	
	PD - 0,84%	3 137 082	9 813	
	PD - 0,91%	532	0	
	PD - 1,07%	290	0	
	PD - 1,10%	1 412 788	3 638	

	PD - 1,52%	248	0	
	PD - 1,54%	2 769	0	
	PD - 1,64%	1 022 673	3 033	
	PD - 1,89%	523 116	3 439	
	PD - 2,15%	1 778	0	
	PD - 2,34%	244 537	841	
	PD - 2,99%	430	0	
	PD - 3,00%	219	0	
	PD - 3,19%	118 786	75	
	PD - 4,99%	395 939	213	
	PD - 12,06%	1 739 504	588	
	PD - 12,20%	49	0	
	PD - 20,09%	122 802	38	
	PD - 20,48%	1 480	451	
		394		
Ekspozycje z zabezpieczeniem w postaci nieruchomości mieszkaniowych:				
Razem		61 288 243	196 616	15,306%

Zaawansowana metoda IRB Ekspozycje detaliczne

KLASY EKSPOZYCJI	PRAWDOPODOBIE ŃSTWO NIEDOTRZYMANI A WARUNKÓW	KWOTA EKSPOZYCJI	W TYM POZABILA NSOWE	ŚREDNI WSPÓŁCZYNNIK WAŻENIA
Kwalifikowane linie rewolwingowe	PD - 0,02%	144	28	
	PD - 0,06%	89	87	
	PD - 0,08%	731 585	715 028	
	PD - 0,09%	139 519	134 765	
	PD - 0,10%	266 420	246 988	
	PD - 0,11%	249 148	220 749	
	PD - 0,14%	121 495	103 859	
	PD - 0,15%	146 693	115 458	
	PD - 0,18%	315 443	241 855	
	PD - 0,19%	513 462	432 781	
	PD - 0,22%	378 530	205 656	
	PD - 0,24%	71 257	35 167	
	PD - 0,25%	69 770	31 914	
	PD - 0,26%	222 094	73 814	
	PD - 0,27%	62 151	25 079	
	PD - 0,30%	173 906	47 859	
	PD - 0,34%	45 251	14 538	
	PD - 0,36%	9 639	3 837	
	PD - 0,37%	71 548	16 198	
	PD - 0,40%	108 012	21 663	
	PD - 0,43%	76 310	3 597	
	PD - 0,49%	1 900 067	1 734 450	
	PD - 1,23%	1 202 475	977 223	
	PD - 3,12%	236 188	79 283	
	PD - 7,90%	102 460	13 616	
	PD - 20,00%	29 987	1 494	
	PD - 100,00%	79 856	936	

Kwalifikowane linie rewolwingowe - Razem		7 323 499	5 497 922	26,619%
- Pozostałe ekspozycje detaliczne: MIS				
	PD - 0,02%	8 796	0	
	PD - 0,06%	3 959 287	55 005	
	PD - 0,08%	2 228	679	
	PD - 0,09%	331	245	
	PD - 0,10%	836	608	
	PD - 0,11%	8 021	5 855	
	PD - 0,14%	4 743	3 460	
	PD - 0,15%	4 009 700	59 677	
	PD - 0,18%	49 962	37 187	
	PD - 0,19%	20 538	13 286	
	PD - 0,22%	138 973	96 562	
	PD - 0,24%	8 691	3 260	
	PD - 0,25%	7 158	2 736	
	PD - 0,26%	109 218	55 324	
	PD - 0,27%	7 517	2 932	
	PD - 0,30%	3 574 023	79 564	

Zaawansowana metoda IRB Ekspozycje detaliczne

KLASY EKSPOZYCJI	PRAWDOPODOBIE ŃSTWO NIEDOTRZYMANIA WARUNKÓW	KWOTA EKSPOZYCJI	W TYM POZABILANS OWE	ŚREDNI WSPÓLCZYNNIK WAŻENIA
	PD - 0,34%	6 396	1 307	
	PD - 0,36%	2 067	453	
	PD - 0,37%	32 791	7 077	
	PD - 0,40%	18 406	3 274	
	PD - 0,43%	29 696	2 187	
	PD - 0,49%	79 254	40 841	
	PD - 0,61%	4 134 004	57 548	
	PD - 1,12%	2 962 910	45 843	
	PD - 1,23%	158 766	67 987	
	PD - 2,20%	2 224 516	31 936	
	PD - 3,11%	1 628 010	17 405	
	PD - 3,12%	253 974	75 494	
	PD - 4,30%	864 479	6 075	
	PD - 7,90%	205 932	35 766	
	PD - 10,95%	677 322	3 904	
	PD - 13,78%	234 559	679	
	PD - 20,00%	57 880	5 000	
	PD - 20,09%	411 717	1 995	
	PD - 20,48%	2 733 351	5 500	
	PD - 100,00%	64 058	2 063	
	Brak danych	320	0	
Pozostałe ekspozycje detaliczne: MIS - Razem		28 690 430	828 714	23,019%
Pozostałe ekspozycje detaliczne: klienci indywidualni	PD - 0,02%	19 410	9	
	PD - 0,06%	7	0	
	PD - 0,08%	138 499	26 081	
	PD - 0,09%	22 193	3 736	

	PD - 0,10%	128 568	16 951	
	PD - 0,11%	142 702	24 540	
	PD - 0,14%	150 189	13 513	
	PD - 0,15%	225 400	23 176	
	PD - 0,18%	473 582	50 917	
	PD - 0,19%	1 410 991	136 847	
	PD - 0,22%	932 352	74 203	
	PD - 0,24%	325 370	16 563	
	PD - 0,25%	293 446	14 840	
	PD - 0,26%	374 591	32 134	
	PD - 0,27%	202 879	11 265	
	PD - 0,30%	343 821	19 097	
	PD - 0,34%	122 054	3 483	
	PD - 0,36%	117 681	9 613	
	PD - 0,37%	146 971	7 274	
	PD - 0,40%	127 712	2 175	
	PD - 0,43%	610 407	9 980	
	PD - 0,49%	2 085 117	182 821	
	PD - 1,23%	1 539 951	109 505	
	PD - 3,12%	710 204	39 526	
	PD - 7,90%	266 799	12 557	
	PD - 20,00%	101 327	5 135	
	PD - 100,00%	382 642	6 248	
	Pozostałe ekspozycje detaliczne: klienci indywidualni - Razem	11 394 865	852 189	54,427%

Tabela 8 – Techniki łagodzenia ryzyka

Ujawnienie jakościowe

W ramach dążenia do spełnienia wymagań umowy Bazylea II, Grupa UniCredit prowadzi specjalne działania mające na celu określenie pełnego zestawu wymogów, dotyczących technik Łagodzenia Ryzyka Kredytowego oraz podejmuje niezbędne wysiłki w celu ich spełnienia, tj. opracowuje polityki/ wewnętrzne wytyczne, procesy i obsługujące je systemy informatyczne w odniesieniu do różnych przyjętych metod (metoda Standardowa, IRB-F lub IRB-A), zgodnie z przepisami prawa krajowego i miejscowymi wymogami nadzorczymi każdego.

W ramach tych prac wydane zostały poszczególne polityki potwierdzające przyjęcie przez Grupę oraz stosowaną przez Grupę interpretację wymogów regulacyjnych. Na podstawie "Międzynarodowej Konwergencji Pomiarów Kapitału i Standardów Kapitałowych" oraz "Dyrektywy 2006/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady", Pisma Okólnego Banku Włoch nr 263/2006 z późniejszymi zmianami opracowane zostały wytyczne wewnętrzne, spełniające następujące cele:

- zapewnienia optymalnego zarządzania zabezpieczeniami i gwarancjami;
- maksymalizacji mechanizmów ochronnych ograniczających potencjalne straty w działalności kredytowej;
- wywarcia pozytywnego wpływu na Wymogi Kapitałowe Grupy, w celu zapewnienia, aby Krajowe Praktyki CRM spełniały co najmniej wymogi Basel 2;
- opracowania ogólnych zasad klasyfikacji, wyceny, monitoringu oraz zarządzania zabezpieczeniami (ochrona rzeczywista) i gwarancjami (ochrona nierzeczywista) oraz szczegółowych zasad i wymogów szczególnych odnoszących się do zabezpieczeń/ gwarancji specjalnych.

Zabezpieczenia/ gwarancje przyjmowane są wyłącznie jako wsparcie dla kredytów i nie mogą zastępować zdolności kredytobiorcy do spełnienia zobowiązań. Z tego powodu należy dokonać ich oceny w aplikacji kredytowej wraz z oceną zdolności kredytowej i możliwości finansowych kredytobiorcy.

W odniesieniu do oceny techniki ograniczania ryzyka kredytowego, Grupa UniCredit zwraca uwagę na szczególne znaczenie wymogu pewności prawnej dla wszystkich technik ochrony kredytowej, rzeczywistej i nierzeczywistej, oraz ich dopasowania. Podmioty prawne realizują wszelkie niezbędne działania aby:

- spełnić wszelkie określone wymogi umowne oraz prawne i podejmują wszelkie działania niezbędne do zapewnienia realizacji zabezpieczeń/ gwarancji zgodnie z obowiązującym prawem;

- przeprowadzić odpowiednią prawną analizę potwierdzającą realizację zabezpieczenia/ gwarancji w odniesieniu do wszystkich jej uczestników/ stron i we wszystkich określonych systemach prawnych.

Podmioty Prawne prowadzą takie analizy uznając je za konieczne do zapewnienia realizacji gwarancji, przez cały okres obsługi przedmiotu zabezpieczenia. Z drugiej zaś strony, zawsze należy zapewnić adekwatność zabezpieczeń. Wszelkie zabezpieczenia/ gwarancje mogą być uznane za adekwatne jeśli odpowiadają powiązanemu z nimi zaangażowaniu kredytowemu, a w odniesieniu do gwarancji, gdy po stronie gwaranta nie występuje ryzyko.

Instrukcje operacyjne i związane z nimi procesy są szczególnie wymagające w celu zapewnienia doskonałości każdej pozyskanej gwarancji/zastawu, jakie zostały udzielone podmiotom, które niedawno weszły w skład grupy, programowania szczegółowych planów awaryjnych w celu zapewnienia minimalnych standardów nadzorczych i zarządczych, wymaganych na mocy polityki grupy w sprawie zastawów/gwarancji.

W odniesieniu do Włoch, w 2008 roku zwrócono szczególną uwagę na integrację podmiotów i portfeli, nabytych o byłej grupy Capitalia, oraz zakres i działania, ukierunkowane na lepsze spełnienie zaostrzonych procesów certyfikacji prawnej oraz kontroli spełnienia wymogów nadzorczych, dotyczących gwarancji konsorcjum. działania te będą wdrażane począwszy od początku 2009 roku.

Zasady i procesy dotyczące nettingu bilansowego i pozabilansowego oraz zakres w jakim Grupa go wykorzystuje

Umowy nettingowe są generalnie postrzegane jako użyteczne, o ile z prawnego punktu widzenia są efektywne w poszczególnych systemach prawnych, również w wypadku niewypłacalności lub bankructwa spółki.

Ramowe umowy nettingowe powinny w szczególności spełniać następujące minimalne warunki operacyjne:

- przewidywać netting przychodów i strat na transakcjach rozliczanych na podstawie umów ramowych wg zasady że pojedyncza kwota jest jednej stronie umowy dla drugiej strony;
- spełniać minimalne wymogi dotyczące przyjmowania zabezpieczeń finansowych (wymogi dot. wyceny i monitoringu).

Osoby prawne mogą stosować umowę nettingową wyłącznie gdy w każdym momencie są w stanie określić wartość rozliczeniową (nettingową) pozycji (aktywa i pasywa w rozliczeniach z tym samym podmiotem, który podlega nettingowi), monitorować i kontrolować zadłużenie, wartość kredytów i nettingu.

Zasady i procesy związane z wyceną i zarządzaniem zabezpieczeniami

Grupa Unicredit wdrożyła przejrzysty i skuteczny system technik obniżania ryzyka kredytowego, obsługi całego procesu wyceny, monitoringu i zarządzania ryzykiem.

Wartość zabezpieczenia bazuje na bieżącej cenie rynkowej bądź też wartości szacowanej, wg której dany środek mógłby być zlikwidowany (tj. Wartość Godziwa instrumentu finansowego lub nieruchomości).

W wypadku instrumentów finansowych metody wyceny są różne w zależności od rodzaju instrumentu:

- papiery wartościowe notowane na uznawanej giełdzie wyceniane są wg. ceny rynkowej (cena ostatniej sesji giełdowej);
- papiery nie notowane na uznawanej giełdzie muszą być wyceniane według modeli wyceny bazujących na danych rynkowych;
- przedsięwzięcia związane z Inwestycjami Zbiorowymi i funduszami inwestycyjnymi wyceniane są na podstawie publikowanych codziennie wartości jednostek udziałowych.

Ceny rynkowe papierów objętych zastawem są korygowane o wskaźnik haircut ceny rynkowej i oraz współczynnik zmienności (volatility) zgodnie z wymogami Basel 2.

W wypadku zastosowania różnych walut pomiędzy kredytem bieżącym a zabezpieczeniem stosuje się dodatkowy haircut.

W korygowanej wartości zabezpieczenia uwzględniane są również potencjalne różnice pomiędzy datami wymagalności ekspozycji i zabezpieczenia.

Modele obecnie stosowane w Grupie opierają się głównie o predefiniowane limity ostrożnościowe. Limity (haircuts) wewnętrzne dla każdego instrumentu oparte o wskaźnik Value at Risk (wartość narażona na ryzyko), odpowiednio określające współczynnik zmienności, są stosowane lub są w trakcie wprowadzania. Zgodnie z tą metodologią, wartość hedgingu musi zostać oszacowana dla każdego instrumentu finansowego na podstawie jego wartości rynkowej (tzw. mark-to-market), z zastosowaniem korekty, uwzględniającej ryzyko wewnętrzne, określone a podstawie różnych czynników (rynek, okres własności oraz ryzyko płynności).

Główne Podmioty Prawne Grupy również dysponują narzędziami do automatycznej wyceny "mark to market" zastawionych papierów, co zapewnia stały monitoring wartości zabezpieczeń finansowych.

W wypadku wyceny zabezpieczeń na nieruchomościach, przygotowanie wyceny danej nieruchomości przez niezależnego rzeczoznawcę na poziomie wartości rynkowej lub niższej gwarantowane jest przez odpowiednie procesy i procedury. W wypadku Podmiotów Prawnych działających w Austrii, Niemczech i Włoszech, stosowane są systemy okresowego monitoringu i aktualizacji wyceny nieruchomości będących przedmiotem zabezpieczenia, wykorzystujące metody statystyczne oraz wewnętrzne bazy danych bądź też zostały dostarczone przez zewnętrznych dostawców informacji.

Pozostałe rodzaje zabezpieczeń (takie jak zabezpieczenia na ruchomościach) podlegają dokładnej wycenie przy której stosowane są limity ostrożnościowe. Działania monitorujące w dużym stopniu zależą od cech zabezpieczenia. Ostrożnie traktowane są zastawy na różnych dobrach.

Opis głównych rodzajów zabezpieczeń przyjmowanych przez Grupę

Wykaz rodzajów zabezpieczeń przyjmowanych przez każdy Podmiot Prawny działający w ramach Grupy zależy od przyjętego przez niego podejścia (Standardowe, IRB-F, IRB-A) oraz od systemu prawnego obowiązującego w danym Kraju.

Holding dostarcza wytyczne dotyczące przyjmowania wszelkiego rodzaju zabezpieczeń, a każdy z Podmiotów Prawnych określa listę akceptowalnych zabezpieczeń stosując jednolite metody i procedury Grupy, zgodnie z krajowymi wymogami prawnymi, nadzorczymi oraz z uwzględnieniem specyfiki rynku lokalnego.

Główne typy zabezpieczeń obejmują nieruchomości, zarówno mieszkaniowe jak i usługowe, zabezpieczenia finansowe (w tym depozyty środków, papiery dłużne, papiery wartościowe, fundusze UCIOS i fundusze inwestycyjne, oraz polisy ubezpieczeniowe.

Główne rodzaje gwarantów oraz klientów kredytowych produktów pochodnych i ich zdolność kredytowa

Główne typy gwarantów obejmują przedsiębiorców oraz wspólników spółki/ udziałowców (oraz ewentualnie ich krewnych) kredytobiorcy. Rzadziej występują produkty kredytowe zabezpieczone gwarancjami osób fizycznych dostarczanych przez inne spółki, zwykle holding lub inne spółki należące do tej samej grupy kapitałowej kredytobiorcy lub przez finansowe instytucje i towarzystwa ubezpieczeniowe.

Dostawcy kredytowych instrumentów pochodnych to głównie banki i klienci instytucjonalni.

Wykaz akceptowanych podmiotów zabezpieczających zależy od podejścia zastosowanego przez każdy z Podmiotów Prawnych. Przykładowo, w podejściu Standardowym, podmioty zabezpieczające to zamknięta lista instytucji, takich jak rząd i banki centralne, podmioty sektora publicznego oraz samorządy regionalne i lokalne, międzynarodowe banki rozwoju (multilateral development banks), instytucje nadzorowane oraz podmioty firmowe z odpowiednią oceną kredytową przydzieloną przez akceptowaną instytucję ECAI, związaną z jakością kredytu na etapie 2 lub wyższym). Podmioty prawne stosujące IRB-A nie mają szczególnych ograniczeń, a wykaz akceptowanych podmiotów zabezpieczających musi być określony przez lokalne Kierownictwo działu zarządzania ryzykiem oraz działu strategicznego zarządzania ryzykiem (jeśli występuje) i zatwierdzony przez odpowiedni Organ we współpracy z Holdingiem.

Przed pozyskaniem gwarancji od osób fizycznych, należy przeprowadzić ocenę podmiotu gwarantującego (lub podmiotu zbywającego zabezpieczenie w wypadku instrumentu credit default swap) w celu określenia jego wypłacalności i profilu ryzyka. Efekt zabezpieczający gwarancji/ kredytowych instrumentów pochodnych określany na potrzeby zabezpieczeń kredytowych zależy przede wszystkim od zdolności kredytowej zabezpieczającego, a zabezpieczona kwota powinna w rozsądnym wymiarze odpowiadać możliwościom ekonomicznym podmiotu zabezpieczającego.

Informacja o koncentracji ryzyka rynkowego lub kredytowego w odniesieniu do narzędzi stosowanych do obniżania ryzyka

Zjawisko koncentracji ryzyka ma miejsce w wypadku, gdy główna część zabezpieczeń Grupy (na poziomie portfela) koncentruje się w niewielu rodzajach zabezpieczeń, instrumentów, podmiotów zabezpieczających lub branżach.

Koncentracja ryzyka jest monitorowana i kontrolowana poprzez następujące procesy/ mechanizmy:

- W wypadku gwarancji osób fizycznych/ kredytowych instrumentów pochodnych, do podmiotu zabezpieczającego przypisuje się pasywa zapasowe (ryzyko pośrednie). Przy ocenie wniosku kredytowego gwarantowi dodaje się drugie zobowiązanie, co zostaje następnie odzwierciedlone w całkowitym zadłużeniu kredytowym gwaranta jako przyjęte i zgodne z bankowym systemem uprawnień;
- W wypadku, gdy podmiotem zabezpieczającym jest, bezpośrednio lub pośrednio, bank lub rząd, należy zastosować konkretny limit kredytowy, a jeśli gwarant jest podmiotem zagranicznym, należy, jeśli to konieczne, zastosować limit wyznaczony dla danego kraju.
- Dla wszystkich typów zabezpieczeń/ gwarancji, zarówno w wypadku ryzyka kredytowego i rynkowego, należy realizować konkretne działania sprawozdawcze i monitorujące na poziomie skonsolidowanym.

Ujawnienie ilościowe

(w tys. euro)

Razem kwota ekspozycji zabezpieczonych (z wyłączeniem sekurytyzacji)

Ekspozycje w	Kwoty według stanu na 31 grudnia 2008 roku		
	Zastawy finansowe	Inne gwarancje	Gwarancje i kredytowe instrumenty pochodne
Rządy centralne i banki centralne	4 137	0	10 197 175
Instytucje nadzorowane	33 229 766	127 111	7 445 800
Rządy Regionalne i Władze Lokalne	17 373	0	4 989 690
Organy Administracji i Przedsięwzięcia Niekomercyjne	603 162	0	1 182 560
Międzynarodowe Banki Rozwoju	0	0	451
Organizacje międzynarodowe	0	0	88 353
Korporacje i inne podmioty gospodarcze	15 163 442	468 294	3 481 662
Ekspozycje detaliczne	17 145 151	5 482	3 697
Klienci korporacyjni (ekspozycje krótkoterminowe)	0	0	434
Wspólne Przedsięwzięcia Inwestycyjne CIU	0	0	0
Ekspozycje z zabezpieczeniem w postaci nieruchomości	3 461 419	0	469
Ekspozycje w postaci gwarantowanych obligacji bankowych (obligacje pokryte)	0	0	270 000
Ekspozycje przeterminowane	35 322	1 196	298 083
Ekspozycje wysokiego ryzyka	8 000	0	0
Inne ekspozycje	840 637	0	25 014
Razem	70 508 409	602 083	27 983 388

Tabela 9 – Ryzyko Kontrahenta

Ujawnienie jakościowe

Rola Spółki Dominującej

Podmiot Dominujący odpowiada za realizację pomiaru ryzyka i metodologii zarządzania, rozwijanie własnego systemu pomiaru ryzyka, ustanowienia zestawu limitów operacyjnych dla siebie i poszczególnych podmiotów Grupy oraz monitorowanie całego profilu ryzyka Grupy.

Poniższa część zawiera krótki opis metod pomiaru i kontroli ryzyka stosowanych w większych podmiotach Grupy.

HVB AG

Ryzyko Kontrahenta jest mierzone i monitorowane przez niezależną jednostkę zarządzania ryzykiem przy użyciu wewnętrznego modelu opartego o symulację Monte Carlo.

Model ten jest wykorzystywany do obliczania – przy 99% wiarygodności – potencjalnych przyszłych ekspozycji wynikających z derywatywów pozagięldowych. Model uwzględnia efekt obniżenia ryzyka umów nettingowych i umów zabezpieczeń zawartych z różnymi podmiotami.

Wewnętrzne limity stosuje się do monitorowania następujących rodzajów ryzyka:

- ryzyko rynku pieniężnego;
- ryzyko przedzliczeniowe dla pozycji zabezpieczonych umowami zabezpieczeń;
- ryzyko przedzliczeniowe dla pozycji nie podlegających umowom zabezpieczeń; oraz
- ryzyko rozliczeniowe.

Zestaw limitów ustanawiany jest indywidualnie dla wszystkich podmiotów, dużych grup oraz krajów. Zestaw stanowi integralną część procesu akceptacji wniosków kredytowych.

Ryzyko kontrahenta monitorowane jest w czasie rzeczywistym. Integracja systemu front office oraz wewnętrznego systemu pomiaru ryzyka umożliwia ciągłe monitorowanie zmian w ekspozycjach na pochodnych.

Dla wszystkich zainteresowanych automatycznie tworzony jest raport wskazujący wszystkie wypadki przekroczenia limitów.

Bank Austria AG

Ryzyko kontrahenta mierzone jest i monitorowane przez niezależną jednostkę zarządzania ryzykiem przy użyciu wewnętrznego modelu opartego o symulację Monte Carlo, codziennie wyliczającego potencjalne przyszłe ekspozycje dla poszczególnych podmiotów i portfeli. W ten sposób tworzone są główne miary ryzyka:

- *Ekspozycja bieżąca*: Koszt jaki bank zmuszony byłby ponieść w wypadku bankructwa klienta, czyli dodatnia wartość mark-to-market pochodnych.
- *Potencjalna ekspozycja w przyszłości*: Koszt przyszły wynikający ze wzrostu ekspozycji w wyniku nieprzewidzianych zmian czynników ryzyka (stopy procentowe, kursy walut i cena akcji), wyliczany dwoma metodami: metodą Monte Carlo oraz metodą Add on.

Metoda Monte Carlo stosowana jest do wyliczania potencjalnej ekspozycji głównych klas produktów: instrumentów pochodnych walutowych, instrumentów pochodnych stóp procentowych, akcyjnych i kredytowych instrumentów pochodnych); przyszła ekspozycja towarowych instrumentów pochodnych oraz umowy odkupu wyliczane są metodą add-on w podziale na okres kontraktu.

Metoda Monte Carlo obejmuje pełną rewaluację wszystkich transakcji według obecnych zakresów czasowych.

Przy użyciu modelu wewnętrznego można uzyskać efekt obniżenia ryzyka umów nettingowych i umów zabezpieczeń i uzyskać wewnętrzne efektywne miary okresu zgodnie z wytycznymi Basel II.

Monitoring ryzyka strony przeciwnej opiera się na systemie limitów dla poszczególnych klientów i grup produktów (spot, derywatywy, instrumenty rynku pieniężnego market, papiery wartościowe i transakcje repo).

Ekspozycje klientów oraz informacje dotyczące wykorzystania linii kredytowych dla transakcji na instrumentach pochodnych dostępne są w sieci za pośrednictwem centralnego systemu skarbowego.

UniCredit Corporate Banking SpA

Ryzyko kontrahenta związane z instrumentami pochodnymi podlega wcześniejszej ocenie kredytowej, w ramach której wyznacza się limity dla konkretnej Grupy oraz klientów spoza grupy.

Monitorowanie profili ryzyka odbywa się w sposób następujący:

Pozycje z wartością mark-to-market wyższą niż zatwierdzony limit

Doradca monitoruje różnice pomiędzy ekwiwalentem kredytowym – wyliczonym z zastosowaniem współczynnika ważonego do wartości nominalnej kontraktu – oraz wartością mark-to-market, i w wypadku, gdy różnica jest znaczna, przeprowadzana jest analiza ryzyka.

W celu ułatwienia tych działań, bankowy departament kontroli rynków (*Presidio Operativo Finanza*) określa poziom różnic istotnych (np. min. 10%) między wartościami mark-to-market a limitami. Dyrektor oddziału informowany jest o tych różnicach tak, aby linie kredytowe klienta zostały szybko zweryfikowane. Ocena kończy się pozytywnie w wypadku gdy klient sprowadzi wartość mark-to-market do odpowiedniego limitu lub dostarczy realną gwarancję na kwotę przewyższającą limit lub też gdy zostanie podniesiony limit.

Pozycje z wysoką ujemną wartością mark-to-market

W wypadku klientów z ujemną wartością mark-to-market przekraczającą sumę 500,000 euro stosuje się specjalny monitoring.

Odpowiednie jednostki biznesowe informują Komitet ds. Instrumentów Pochodnych o potencjalnie krytycznych sytuacjach lub wysokim poziomie ryzyka.

Pozycje te zgłaszane są przez Departament Instrumentów Pochodnych do jednostki Monitorowania i Zarządzania Ryzykiem w Departamencie Kredytowym; jednostka ta rozsyła wykaz krytycznych pozycji Dyrektorom Regionalnym w celu lokalnego obsłużenia danej relacji z klientem. Lokalne Jednostki Monitorowania i Zarządzania Ryzykiem sprawdzają czy wytyczne Centrali są realizowane.

Komitet ds. Instrumentów Pochodnych okresowo monitoruje wartości mark-to-market instrumentów pochodnych, m.in. w ujęciu ilościowym i jakościowym, w podziale na klasy produktów (koncentrując się na produktach o dużej złożoności) oraz zakresami nominalnego kapitału. Swapy stopy procentowej (IRS) to najczęściej wykorzystywane przez instytucje niefinansowe instrumenty pochodne i ten portfel również jest sprawdzany pod kątem wrażliwości na różne potencjalne nagłe zmiany stóp procentowych.

Globalne zarządzanie aktywami Pioneer

Dla wszystkich kontraktów pozagiełdowych wymagane jest zawarcie Umowy Ramowej ISDA (International Swap i Derivatives Association Master Agreement) a Globalne Zasady (Global Policies) wymagają, aby klienci z produktami pozagiełdowymi (OTC) posiadali wysoką ocenę, tzn.:

- a) Ocenę S&P Long Term 1 A lub Moody's 1 A2;
- b) poziom kapitału przekraczający wewnętrznie określony próg, tzn.: akcje udziałowców, akcje udziałowców pomniejszone o środki niematerialne i prawne/ aktywa ogółem; płynne aktywa/ pożyczki krótkoterminowe; ROE; Koszty/Dochody; oraz kapitał podstawowy.

Jednostka zarządzania ryzykiem stale sprawdza spełnianie wspomnianych standardów.

Ponadto, Komitet Wykonawczy oraz Rada Dyrektorów również wyznaczyła limity na transakcje na instrumentach pochodnych dla podmiotów zarządzających funduszami podlegającymi prawu włoskiemu. Realizować transakcje na instrumentach pochodnych mogą wyłącznie pracownicy o odpowiednim doświadczeniu i na odpowiednich stanowiskach (tzn. szefowie działów inwestycji, trading desku, oraz starsi menedżerowie zarządzający portfelem/ senior portfolio managers/).

Fundusze podlegające prawu Luksemburga zarządzane przez PIM Ltd mają wyznaczone limity ryzyka strony przeciwnej dla zakupów instrumentów zabezpieczających CDS (CDS hedge).

Raporty dot. ryzyka kontrahenta na działalności standardowej oraz związanej z instrumentami pochodnymi jednostka Zarządzania Ryzykiem dostarcza Komitetowi Kredytowemu PIM Ltd oraz wysyła je okresowo do jednostki Zarządzania Ryzykiem PGAM.

Spółka dominująca i pozostałe spółki zależne

Rozkład działalności biznesowej w Grupie oraz jej rola tworzą sytuację, w której Spółka Dominująca kontroluje większość transakcji na instrumentach pochodnych zawieranych z klientami instytucjonalnymi.

W celu monitorowania i kontroli ryzyka strony przeciwnej Spółka Dominująca stworzyła zestaw limitów opartych o ekwiwalent kredytowy ekspozycji, tj. ważoną sumę transakcji z danymi klientem. Wartość ważona uwzględnia poszczególne rodzaje ryzyka danych instrumentów.

W swojej działalności biznesowej obejmująca obrót pozagiełdowymi instrumentami pochodnymi Spółka Dominująca stosuje uznawaną na rynkach międzynarodowych umowę ISDA Master Agreement i odwołuje się do umów nettingowych z klientami, przez co ogranicza wykorzystanie linii kredytowej dla długo- i krótkoterminowych pozycji z tym samym klientem.

Od lipca 2006 Spółka Dominująca do obsługi transakcji rynku pieniężnego market wykorzystuje informatyczny system Murex, natomiast od lutego 2007 pracuje nad objęciem tym systemem również transakcji na instrumentach pochodnych. Umożliwia to zarządzanie ryzykiem kontrahenta zgodnie z rodzajem działalności.

W ramach opisanych wyżej regulacji i procedur Spółka Dominująca korzysta z linii kredytowych ocenionych i zatwierdzonych, zgodnie z odpowiednimi obszarami odpowiedzialności, przez Departament Globalnych Usług Finansowych lub Departament Zarządzania Ryzykiem. Kwota każdej z linii oraz stopień jej wykorzystania dostępne są w systemie front Office Murex, który automatycznie aktualizuje dane na podstawie informacji pobieranych z systemu oceny kredytowej (Fidi e Garanzie) oraz systemu front office, bez udziału pracowników zespołu tradingu.

Mechanizmy kontrolne obejmują:

- początkowe sprawdzenie przez pracowników front office'u dostępności linii kredytowej (kontrola liniowa);
- kontrola bieżąca i późniejsza przez pracowników zespołu oceny kredytowej (kontrola liniowa); oraz
- kontrola, przeprowadzana przez middle oraz back office (kontrola liniowa) sprawdzająca aktualizacje nowych bądź odnowionych linii kredytowych.

Ujawnienie ilościowe

(w tys. euro)

Ryzyko kontrahenta - zastawy

RYZYZKO KONTRAHENTA - ZASTAWY	KWOTA EAD WEDŁUG STANU NA: 31.12.2008 R.
Metoda Standardowa	
- kontrakty na instrumentach pochodnych	676 248
- transakcje SFT i długie transakcje rozliczeniowe	55 387 473

(w tys. euro)

Ryzyko kontrahenta

RYZYZKO KONTRAHENTA	KWOTA EAD WEDŁUG STANU NA: 31.12.2008 R.
Metoda Standardowa	
- kontrakty na instrumentach pochodnych	20 930 693
- transakcje SFT i długie transakcje rozliczeniowe	41 499 917
Metody IRB	
- kontrakty na instrumentach pochodnych	41 285 079
- transakcje SFT i długie transakcje rozliczeniowe	12 979 823

(w tys. euro)

Ryzyko kontrahenta - Kontrakty na kredytowych instrumentach pochodnych

Kontrakty na kredytowych instrumentach pochodnych (kwota teoretyczna)	Kwoty według stanu na 31 grudnia 2008 roku	
	Zakup ochrony (Sprzedaż ryzyka)	Sprzedaż ochrony (Zakup ryzyka)
Regulacyjna księga handlowa	207 785 909	222 117 111
- Credit Default Swap	204 732 312	220 987 782
- Credit Default Swap	0	0
- Credit Spread Option	0	0
- Credit Spread Swap	0	0
- Credit Linked Note	2 113 932	1 079 539
- Razem stopa Return Swap	113,531	0
- Inne kontrakty na kredytowych instrumentach pochodnych	826 134	49 790
Księga Banku	11 660 450	795 000
- Credit Default Swap	11 398 966	790 647
- Credit Default Swap	100 596	0
- Credit Spread Option	0	0
- Credit Spread Swap	0	0
- Credit Linked Note	46 734	4 353
- Razem stopa Return Swap	110 561	0
- Inne kontrakty na kredytowych instrumentach pochodnych	3 593	0

(w tys. euro)

Finansowe instrumenty pochodne OTC: dodatnia wartość godziwa - ryzyko kontrahenta

Aktywa kontrahenta / bazowe	Kwoty według stanu na 31 grudnia 2008 roku								
	Obligacje i stopy odsetkowe		Wskaźniki akcji i udziałów		Kursy wymiany i złoto		Inne aktywa bazowe		Kompensata skutków umowy
	Kwota brutto nierozliczona	Kwota brutto rozliczona	Kwota brutto nierozliczona	Kwota brutto rozliczona	Kwota brutto nierozliczona	Kwota brutto rozliczona	Kwota brutto nierozliczona	Kwota brutto rozliczona	Kompensata
A.1 Rządy centralne i banki	17 342	1 881	0	0	125 834	7 915	0	0	0
A.2 Urzędy publiczne	661 912	23 001	45 000	0	15 130	230	0	0	19 261
A.3 Banki	4 393 086	54 207 511	341 197	5 112 196	3 735 609	17 462 945	139 027	284 151	11 922 879
A.4 Spółki finansowe	1 696 164	4 876 321	5 156 438	2 543 414	421 800	1 402 068	105 000	179 899	2 587 753
A.5 Spółki ubezpieczeniowe	65 831	40 400	209	13	6 033	0	0	0	10 000
A.6 Przedsiębiorstwa niefinansowe	2 806 286	862 469	180 979	2 000	1 454 415	1 516 257	333 455	424 062	1 905 230
A.7 Inne podmioty	45 542	41 452	2 715	0	84 658	174 373	6 598	0	201 000
Razem	9 686 163	60 053 035	5 726 538	7 657 623	5 843 479	20 563 788	584 080	888 112	16 646 123

(w tys. euro)

Instrumenty pochodne: dodatnia wartość godziwa - ryzyko kontrahenta

Rodzaj transakcji	Kwoty według stanu na: 31.12.2008 r.		
	Kwota hipotetyczna	Dodatnia wartość godziwa	Potencjalna przyszła ekspozycja (dodatek)
A. REGULACYJNA KSIĘGA HANDLOWA	221 445 999	19 081 051	15 753 381
A.1 Zakupy ochrony - kontrahent	194 844 038	18 830 801	14 507 431
1. Rządy centralne i banki centralne	0	0	0
2. Urzędy publiczne	0	0	0
3. Banki	155 946 416	14 632 373	11 551 245
4. Spółki finansowe	38 834 622	4 195 034	2 954 091
5. Spółki ubezpieczeniowe	44 000	3 044	2 000
6. Spółki niefinansowe	19 000	350	95
7. Inne podmioty	0	0	0
A.2 Sprzedaż ochrony - kontrahent	26 601 961	250 250	1 245 950
1. Rządy centralne i banki centralne	0	0	0
2. Urzędy publiczne	0	0	0
3. Banki	19 443 540	188 687	841 458
4. Spółki finansowe	7 138 421	61 563	403 492
5. Spółki ubezpieczeniowe	20 000	0	1 000
6. Spółki niefinansowe	0	0	0
7. Inne podmioty	0	0	0
B. KSIĘGA BANKU	10 128 935	98 192	947 102
B.1 Zakupy ochrony - kontrahent	9 918 452	98 192	926 054
1. Rządy centralne i banki centralne	0	0	0
2. Urzędy publiczne	0	0	0
3. Banki	8 740 500	52 550	831 688
4. Spółki finansowe	975 889	45 609	76 533
5. Spółki ubezpieczeniowe	0	0	0
6. Spółki niefinansowe	0	0	0
7. Inne podmioty	202 063	33	17 833
B.2 Sprzedaż ochrony - kontrahent	210 483	0	21 048
1. Rządy centralne i banki centralne	0	0	0
2. Urzędy publiczne	0	0	0
3. Banki	0	0	0
4. Spółki finansowe	210 483	0	21 048
5. Spółki ubezpieczeniowe	0	0	0
6. Spółki niefinansowe	0	0	0
7. Inne podmioty	0	0	0
Razem	231 574 934	19 179 243	16 700 483

Tabela 10 – Transakcje sekurytyzacyjne

Ujawnienie jakościowe

Grupa działa jako inicjator i sponsor sekurytyzacji, a także jako inwestor, zgodnie z postanowieniami Basel 2 oraz Pismem Okólnym Banku Włoch nr 263 "Nowe Instrukcje Nadzorcze dla Banków" z dn. 27.12.2006 roku.

W Grupie na proces **inicjowania** składa się sprzedaż portfela należności bilansowych podmiotom utworzonym jako spółki sekurytyzacyjne zgodnie z postanowieniami ustawy 130/1999 lub podobnymi przepisami obowiązującymi poza terytorium Włoch.

Kupujący finansuje zakup portfeli należności poprzez emisję obligacji o różnej zyskowności oraz przekazuje informacje o takiej emisji Grupie.

Rentowność i termin wykupu obligacji emitowanych przez kupującego zależy więc głównie od przepływu środków oczekiwanych ze sprzedaży aktywów.

Kolejną formą zabezpieczenia dla posiadaczy obligacji, transakcje te mogą zawierać specjalne rodzaje instrumentów kredytowych, np. kredyty podporządkowane, gwarancje finansowe, akredytywy standby lub stosowanie zabezpieczeń przekraczających kwotę kredytu.

Przy realizacji takich transakcji cele Grupy obejmują zwykle:

- uwolnienie gospodarczego i regulacyjnego kapitału poprzez realizację transakcji obniżających wymagania kapitałowe określone przez obecne zasady poprzez obniżanie ryzyka kredytowego, oraz
- obniżanie kosztów finansowania ze względu na możliwość emisji wysokooprocentowanych obligacji z oprocentowaniem niższym niż „obligacje zwykle niepodporządkowane”.
- oferowanie papierów wartościowych, które mogą być stosowane jako zabezpieczenie transakcji repo z Bankiem Włoch i ECB.

Grupa realizuje zarówno tradycyjne sekurytyzacje, w ramach których portfel należności zbywany jest na rzecz spółki celowej (SP.) i sekurytyzacje syntetyczne, wykorzystywane jako transakcje CDS (credit default swaps) do wykupu zabezpieczenia całości lub części ryzyka portfela.

Grupa korzysta z tego typu struktury w stopniu ograniczonym. Kwota sekurytyzowanych kredytów ²stanowi 18,39% całego portfela kredytów Grupy.

- ²Chodzi tutaj o sprzedane kredyty, również syntetyczne, z wyłączeniem kredytów wyśięgowanych z bilansu.

W ramach tradycyjnych sekurytyzacji Grupa utrzymuje pierwszą stratę w formie obligacji podporządkowanych lub podobnych ekspozycji, a w niektórych wypadkach stosuje inne produkty kredytowe opisane wyżej. Umożliwia to Grupie korzystanie z części zysku ze sprzedanych należności przekraczającej kwoty zysku z transzy uprzywilejowanej oraz pomostowej.

Utrzymywanie przez Grupę pierwszego ryzyka straty (first loss risk) oraz odpowiadającego mu zysku oznacza, że większość ryzyka oraz zwrotu z portfela jest zachowywana. W konsekwencji, transakcje te są ujmowane na kontach jako transakcje finansowe (financings), natomiast zyski nie są ujmowane wynikające z transferu aktywów, a należności sprzedane nie są usuwane z bilansu.

Wyjątki od tej reguły zostały – przy obsłudze większości ryzyk i zwrotu z danego portfela – wyksięgowane przez Grupę z bilansu jako obowiązujące przed 1.01.2002 r. Przyjmując po raz pierwszy Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) wybraliśmy opcję dozwoloną przez MSSF 1, umożliwiającą pominięcie ponownej klasyfikacji aktywów zbytych przed 01 stycznia 2004 roku bez względu na zakres ryzyka oraz zatrzymany przychód.

Oprócz pełnienia funkcji Inicjatora, Grupa jest również **sponsorem** emitentów komercyjnych papierów wartościowych zabezpieczonych aktywami (czyli Spółek Celowych, tzw. SPV, emitujących papiery komercyjne) tworzonych zarówno jako spółki celowe, zapewniające klientom dostęp do rynku sekurytyzacyjnego, jak i arbitrażowe spółki celowe.

Spółki SPV nie są częścią grupy bankowej, jednak są ujmowane w sprawozdaniu skonsolidowanym od grudnia 2007.

Spółka typu customer conduit musi zostać utworzona i być zarządzana przez spółkę, której sytuacja finansowa jest daleka od upadłości (tzn. jest odporna na wszelkie finansowe trudności inicjatora), a która pośrednio lub bezpośrednio skupuje należności tworzone poza Grupą.

Należności z tytułu tych transakcji nie są nabywane bezpośrednio przez spółkę celową, stworzoną przez Grupę, ale przez spółkę kupującą, która jest w pełni finansowana przez spółkę celową przy pomocy papierów komercyjnych lub instrumentów średnioterminowych.

Głównym celem tych transakcji jest zapewnienie klientom korporacyjnym dostępu do rynku sekurytyzacji i obniżenie w ten sposób kosztów finansowania, które zostałyby poniesione w wypadku finansowania bezpośredniego.

Celowe spółki arbitrażowe (arbitrage conduits) muszą być tworzone i zarządzane przez spółki SPV, które dokonują zakupu wysokooprocentowanych obligacji korporacyjnych, papierów wartościowych zabezpieczonych aktywami (asset-backed securities) i kredytów.

Ma to na celu wygenerowanie zysku na różnicy pomiędzy zyskiem z utrzymywanych aktywów, zwykle średnio-/długoterminowych a aktywami krótko-/średnioterminowymi i papierami wartościowymi wydawanymi w celu sfinansowania zakupu.

Zakup aktywów przez spółki celowe finansowany jest krótkoterminowymi papierami komercyjnymi oraz instrumentami średnioterminowymi.

Stąd płatność odsetek i wykup papierów emitowanych przez spółkę celową zależy od przepływu środków z nabytych należności (ryzyko kredytowe) oraz umiejętności spółki do rolowania jej finansowania rynkowego w terminie zapadalności (ryzyko płynności).

Aby zapewnić szybki wykup papierów wartościowych emitowanych przez spółkę celową, transakcje te gwarantowane są przez akredytywę standby, pokrywającą ryzyko niedotrzymania warunków zarówno dla poszczególnych aktywów, jak i całego programu.

Specjaliści zajmujący się szacowaniem ryzyka (underwriterzy) korzystają również z zabezpieczeń zapewnianych przez poszczególne linie płynnościowe, które spółka celowa może wykorzystać, jeżeli nie jest w stanie zaoferować nowych papierów komercyjnych w celu spłaty instrumentów ze zbliżającym się terminem zapadalności, np. w wypadku zaburzeń sytuacji na rynku.

Wspomniane linie płynnościowe mogą jednak nie zostać użyte do zagwarantowania wykupu papierów wyemitowanych przez spółkę celową w wypadku niedotrzymania warunków w odniesieniu do aktywów bazowych.

Jako sponsor Grupa dobiera portfele aktywów nabywane przez spółki celowe lub spółki kupujące, zapewnia obsługę aktywów oraz akredytywy standby i linie płynnościowe.

Za te usługi Grupa otrzymuje opłaty i zarabia również na różnicy pomiędzy zyskiem na środkach nabytych przez spółki celowe jak i na wyemitowanych papierach.

Obecne zaburzenia rynkowe znacznie ograniczyły popyt inwestorów na papiery emitowane przez spółki celowe. Grupa konsekwentnie kupuje wszystkie zaległe papiery komercyjne.

Ze względu na prowadzoną działalność Grupa ponosi większość ryzyka i uzyskuje większość zwrotu na działalności spółek celowych, które również kontroluje.

W konsekwencji, zgodnie z wymogami MSR 27 i SIC 12, ujęliśmy powołane powyżej spółki celowe w sprawozdaniu skonsolidowanym.

Spółki celowe ABCP to podmioty skonsolidowane, podobnie jak niektóre spółki drugiego poziomu, spełniające standardy konsolidacji MSSF.

Następujące pozycje są uwzględniane w sprawozdaniach skonsolidowanych:

- kredyty udzielane kanałami ABCP na rzecz bazowych spółek kupujących, w sytuacji gdy spółki takie są nieskonsolidowanymi spółkami na drugim poziomie oraz
- aktywa znajdujące się w posiadaniu spółek kupujących, gdy spółki te są skonsolidowane.

Sprawozdania skonsolidowane obejmują jednak substancję aktywów w księgach nieskonsolidowanych spółek kupujących, ponieważ są one w całości finansowane z kanałów skonsolidowanych.

Działając zarówno jako inicjator, jak sponsor, Grupa jest również podmiotem **inwestującym** w strukturyzowane instrumenty kredytowe.

Ryzyka te wykazywane są w księgach Pionu Rynków i Bankowości Inwestycyjnej (MIB) oraz księgach UniCredit Ireland.

Ujawnienie ilościowe

Poniższe tabele przedstawiają wykaz niewyksięgowanych, sekurytyzowanych kredytów Grupy w podziale na regiony i jakość aktywów oraz na sekurytyzacje tradycyjne i syntetyczne.

Sekurytyzowane aktywa w podziale według obszarów geograficznych						(€ tys.)
Transakcje tradycyjne						Kwoty według stanu na: 31.12.2008 r.
	Włochy	Republika Federalna Niemiec	Austria	Inne państwa UE	Reszta świata	Razem
Aktywa sprzedane ale nie wyksięgowane						
- kredyty hipoteczne mieszkaniowe	35 597 392	11 557 891	-	50 582	-	47 205 865
- Leasing	10 503 284	-	358 233	-	-	10 861 517
- Kredyty konsumpcyjne	56 577	-	-	-	-	56 577
- Kredyty dla MIS	8 997	-	-	-	-	8 997
- Kredyty dla klientów korporacyjnych	-	5 587 743	-	-	-	5 587 743
- Inne	-	-	-	-	-	-
Razem	46 166 250	17 145 634	358 233	50 582	-	63 720 699

Sekurytyzowane aktywa w podziale według obszarów geograficznych								(€ tys.)
Transakcje syntetyczne								Kwoty według stanu na: 31.12.2008 r.
	Włochy	Republika Federalna Niemiec	Austria	Inne państwa UE	Ameryka	Azja	Reszta świata	Razem
- kredyty hipoteczne mieszkaniowe	-	20 439 504	-	-	-	-	-	20 439 504
- kredyty hipoteczne komercyjne	209 012	3 704 994	27 084	5 454 509	1 501 349	953 438	1 948 132	13 798 518
- Kredyty dla MIS	2 759 598	6 744 173	2 561 443	82 799	-	-	-	12 148 013
- Kredyty dla klientów korporacyjnych	1 709 943	2 763 967	6 581 665	4 266 299	1 055 023	326 837	701 895	17 405 629
- Inne	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem	4 678 553	33 652 638	9 170 192	9 803 607	2 556 372	1 280 275	2 650 027	63 791 664

Sekurytyzowane aktywa w podziale według jakości aktywów			(€ tys.)
Transakcje tradycyjne			Kwoty według stanu na: 31.12.2008 r.
	Inne aktywa (pracujące)	Aktywa o obniżonej jakości	Razem
Aktywa sprzedane ale nie wyksięgowane			
- kredyty hipoteczne mieszkaniowe	47 060 834	145 031	47 205 865
- Leasing	10 634 218	227 299	10 861 517
- Kredyty konsumpcyjne	55 651	926	56 577
- Kredyty dla MIS	1 648	7 349	8 997
- Kredyty dla klientów korporacyjnych	5 573 689	14 054	5 587 743
- Inne	-	-	-
Razem	63 326 040	394 659	63 720 699

Sekurytyzowane aktywa w podziale według jakości aktywów	(€ tys.)		
	Kwoty według stanu na: 31.12.2008 r.		
	Inne aktywa (pracujące)	Aktywa o obniżonej jakości	Razem
Transakcje syntetyczne			
- kredyty hipoteczne mieszkaniowe	20 256 249	183 255	20 439 504
- kredyty hipoteczne komercyjne	13 754 768	43 750	13 798 518
- Kredyty dla MIS	12 073 910	74 103	12 148 013
- Kredyty dla klientów korporacyjnych	17 386 156	19 473	17 405 629
- Inne	-	-	-
Razem	63 471 083	320 581	63 791 664

Jak już wspomniano, tabele sekurytyzacji tradycyjnej podają kwoty środków zbytych, ale nie wyksięgowanych z bilansu ze względu na utrzymywanie przez Grupę większości związanego z nimi ryzyka i zysków.

Obok znajdują się kolejne ekspozycje w wysokości 1 157 092 mln euro, z których prawie wszystkie to aktywa obciążone utratą wartości, wyksięgowane przed 1.01. 2002 roku zgodnie z zasadami opisanymi w poprzedniej części.

Całkowita wartość ekspozycji sekurytyzowanych przez Grupę metodą tradycyjną wynosi 64 877 791 mln euro.

Zakładane przez Grupę struktury sekurytyzacyjne zawierają głównie hipoteczne kredyty mieszkaniowe, inicjowane we Włoszech i Niemczech oraz produkty leasingowe udzielane klientom włoskim jako instrumenty bazowe.

Struktury sekurytyzacji syntetycznej obsługują głównie mieszkaniowe kredyty hipoteczne i kredyty SME udzielane w Niemczech jako produkty bazowe.

Zarówno w wypadku struktur finansowanych, jak niefinansowanych, obsługiwany przez nie portfel jest prawie w pełni w sytuacji niezagrożonej.

Grupa nie jest inicjatorem sekurytyzacji posiadających amerykańskie mieszkaniowe produkty hipoteczne typu subprime lub Alt-A.

Poza wyłączną sekurytyzacją kredytów pracujących, wynikających z leasingu, przeprowadzonego w pierwszej połowie 2008 roku, w drugiej połowie 2008 roku przeprowadzono dalszych dwanaście sekurytyzacji, w tym pięć tradycyjnych i siedem syntetycznych.

Szczegółowe informacje na temat tych transakcji przedstawiono w Notach do skonsolidowanych sprawozdań za 2008 rok, Część E – *Informacja na temat Ryzyka*, Rozdział 1 - *Ryzyko Kredytowe*, C. *Sekurytyzacje i sprzedaż aktywów*

W czterech spośród wymienionych powyżej sekurytyzacji syntetycznych, przeprowadzonych w 2008 roku, skorzystano z Metody SFA (Supervisory Formula Approach), wymaganej na mocy Bazylei II. W razie niedostępności ratingu zewnętrznego, metoda ta wymaga obliczenia wymogu kapitału regulacyjnego dla każdej transzy sekurytyzacji przy użyciu następujących pięciu elementów:

1. Wymóg kapitałowy dla aktywów podlegających sekurytyzacji obliczono na podstawie metody IRB (kIRB)
2. Poziom wsparcia kredytowego dla danej transzy
3. Grubość transzy
4. Liczba aktywów poddanych sekurytyzacji
5. Średnia wartość LGD

Użycie metody SFA umożliwia obliczenie wartości ryzyka, odpowiadającego ratingowi transzy niepodporządkowanej, której pozostała część jest podporządkowana i sklasyfikowana jako taka.

Nowe transakcje zostały zaprojektowane głównie w celu zwiększenia naszego stanu posiadania aktywów, które mogą zostać niezwłocznie użyte w celu spełnienia wymogu płynności (potencjał kontrbilansowania) przez zatrzymanie papierów wartościowych, wyemitowanych przez SPE w ramach Grupy lub - jeżeli były one syntetyczne - w celu uwolnienia kapitału ekonomicznego lub regulacyjnego.

Poniższa tabela zawiera kwoty sekurytyzacji wewnętrznych i pozostałych w podziale na rolę Grupy oraz rodzaj ekspozycji.

Tam, gdzie Grupa występuje jako inwestor, tabela wskazuje wyłącznie ekspozycje utrzymywane w księdze bankowej o łącznej wartości 11 632 069 tysięcy euro. Księga handlowa zawiera kolejne ekspozycje na ogólną kwotę 389 584 mln euro.

Wzrost wartości pozycji zagrożonych w księgach banku na dzień 30 czerwca 2008 roku (kiedy wartość ta wyniosła 1 655 938 tysięcy euro) w stosunku do spadku (z 11 485 570 tysięcy euro na dzień 30 czerwca 2008 roku) był spowodowany przeklasyfikowaniem w drugiej połowie 2008 roku z przyczyn rachunkowych i regulacyjnych następujących poprawek do MSR 39, transponowanych na Rozporządzenie 1004/2008 Komisji Europejskiej; pełniejszy opis zamieszczono w częściach A i B Not do skonsolidowanych sprawozdań za 2008 rok.

Więcej informacji na temat łącznej ekspozycji Grupy na strukturyzowane produkty kredytowe zamieszczono w bardziej szczegółowym ujawnieniu, przedstawionym w Notach do skonsolidowanych sprawozdań za 2008 rok, Część E – *Informacja na temat ryzyka*, Rozdział 1 - *Ryzyko kredytowe* oraz w glosariuszu terminów technicznych i skrótów, który stanowi Załącznik 4 do Not do skonsolidowanych sprawozdań za 2008 rok.

Ekspozycja na papiery wartościowe zabezpieczone na aktywach według podporządkowania

Rodzaj ekspozycji	Kwoty według stanu na 31.12.2008 r.			
	Niepodporządkowane	Pomostowy	Podporządkowany	Razem
Inwestycje we własne transakcje ABS				
Aktywa sprzedane, całkowicie wyksięgowane	117 202	295 308	602 282	1 014 793
- CLO/CBO	116 681	-	66 970	183 652
- <i>Inne CLO / CBO</i>	116 681	-	66 970	183 652
- Inne	521	295 308	535 312	831 142
Gwarancje udzielone	-	94 302	-	94 302
Linie kredytowe	-	667 317	-	667 317
Aktywa sprzedane ale nie wyksięgowane				
- RMBS	33 072 446	441 958	4 131 082	37 645 487
- Prime	27 511 187	168 459	3 218 483	30 898 129
- <i>Prime</i>	27 511 187	168 459	3 218 483	30 898 129
- CLO/CBO	749 362	36 399	86 408	872 170
- <i>CLO MIS</i>	9 827	-	13 458	23 286
- <i>Inne CLO / CBO</i>	739 534	36 399	72 950	848 884
- Kredyty konsumpcyjne	-	-	10 031	10 031
- Leasing	4 810 896	237 100	816 160	5 864 156
Gwarancje udzielone	-	-	-	-
Linie kredytowe	-	-	45 220	45 220
Transakcje syntetyczne				
- RMBS	39 402 510	1 204 746	173 714	40 780 970
- Prime	6 540 891	558 880	26 443	7 126 214
- <i>Prime</i>	6 540 891	558 880	26 443	7 126 214
- CLO/CBO	32 861 619	645 866	147 271	33 654 756
- <i>CLO MIS</i>	6 123 840	281 871	144 043	6 549 754
- <i>Inne CLO / CBO</i>	26 737 779	363 995	3 228	27 105 002
Gwarancje udzielone	-	-	65 920	65 920
Linie kredytowe	-	-	-	-
Skonsolidowane obligacje sponsorowane przez Grupę				
Ekspozycje bilansowe	-	5 268 124	-	5 268 124
- ABCP	-	5 268 124	-	5 268 124
Gwarancje udzielone	-	-	-	-
Linie kredytowe	1 775 512	-	-	1 775 512
Inwestycje w sekurytyzacje trzeciej strony				
Ekspozycje bilansowe	8 878 685	2 666 390	86 994	11 632 069
- RMBS	3 867 565	561 478	11 338	4 440 381
- Prime	3 621 349	431 528	-	4 052 877
- <i>Subprime</i>	11 237	14 533	4 524	30 294
- <i>Nonconforming</i>	234 979	115 417	6 814	357 209
- CMBS	1 249 722	413 576	-	1 663 298
- CDO	517 379	258 811	3 861	780 051
- <i>CDO di ABS / CDO di CDO</i>	7 955	62 163	63	70 181
- <i>Bilansowe CDO</i>	315 508	29 179	-	344 687
- <i>CDO Wartość rynkowa</i>	4 878	-	-	4 878
- <i>CDO Akcje uprzywilejowane</i>	-	56 565	-	56 565
- <i>CDO Syntetyczne - arbitraż</i>	16 442	6 768	-	23 210
- <i>CRE CDO</i>	25 620	8 649	-	34 269
- <i>CDO Inne</i>	146 976	95 488	3 798	246 261
- CLO/CBO	1 114 887	431 742	36 247	1 582 876
- <i>CLO MIS</i>	385 748	190 950	1 071	577 768
- <i>Arbitraż CLO, bilansowe</i>	373 199	79 714	900	453 813
- <i>Inne CLO / CBO</i>	355 940	161 078	34 276	551 295
- Kredyty konsumpcyjne	544 399	103 942	-	648 341
- Karty kredytowe	129 244	12 368	-	141 612
- Kredyty studenckie	97 872	46 718	-	144 590
- Leasing	330 021	102 500	6 698	439 219
- Inne	685 735	31 648	18 136	735 519
- Kredyty	341 862	703 606	10 715	1 056 183
Gwarancje udzielone	-	-	28 942	28 942
Linie kredytowe	604 760	135 337	-	740 096

(w tys. euro)

(w tys. euro)

Metoda standardowa: pozycje sekurytyzacji

WSPÓLCZYNNIKI WAŻENIA	Kwoty według stanu na 31 grudnia 2008 roku									
	Aktywa bilansowe ważne ryzykiem				Pozabilansowe aktywa obciążone ryzykiem				Klauzule wcześniejszej spłaty	
	sekurytyzacje "firmowe"		sekurytyzacje trzeciej strony		sekurytyzacje "firmowe"		sekurytyzacje trzeciej strony		sekurytyzacje "firmowe"	
	Rodzaj sekurytyzacji		Rodzaj sekurytyzacji		Rodzaj sekurytyzacji		Rodzaj sekurytyzacji		Rodzaj sekurytyzacji	
Tradycyjna	Syntetyczna	Tradycyjna	Syntetyczna	Tradycyjna	Syntetyczna	Tradycyjna	Syntetyczna	Tradycyjna	Syntetyczna	
Ważenie 20%	261 380	100	5 594 136	0	22 591	0	0	0	0	
Ważenie 50%	28 982	100	2 317 242	0	0	0	0	0	0	
Ważenie 100%	70 926	0	5 698	0	0	0	559 591	0	0	
Ważenie 350%	14 006	0	9 250	0	0	0	0	0	0	
Ważenie 1250% - z ratingiem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Ważenie 1250% - bez ratingu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Przegląd - druga strata w ABCP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Przegląd - inne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ekspozycje razem	375 294	200	7 926 326	0	22 591	0	559 591	0	0	0

Metoda IRB: pozycje sekurytyzacji

WSPÓLCZYNNIKI WAŻENIA	Kwoty według stanu na 31 grudnia 2008 roku									
	Bilansowe aktywa obciążone ryzykiem				Pozabilansowe aktywa obciążone ryzykiem				Klauzule wcześniejszej spłaty	
	sekurytyzacje "firmowe"		sekurytyzacje trzeciej strony		sekurytyzacje "firmowe"		sekurytyzacje trzeciej strony		sekurytyzacje "firmowe"	
	Rodzaj sekurytyzacji		Rodzaj sekurytyzacji		Rodzaj sekurytyzacji		Rodzaj sekurytyzacji		Rodzaj sekurytyzacji	
Tradycyjna	Syntetyczna	Tradycyjna	Syntetyczna	Tradycyjna	Syntetyczna	Tradycyjna	Syntetyczna	Tradycyjna	Syntetyczna	
Ważenie 6-10%	0	16 179 160	4 861 459	557 344	0	0	200 331	0		
Ważenie 12-18%	0	581 893	1 467 669	70 474	0	0	4 996	0		
Ważenie 20-35%	0	331 986	1 350 201	116 345	0	0	25 848	0		
Ważenie 50-75%	0	225 551	420 558	91 654	0	0	81 891	0		
Ważenie 100%	0	0	67 387	2 341	0	0	71 264	0		
Ważenie 250%	0	0	330 015	0	0	0	0	0		
Ważenie 425%	0	48 000	21 279	21 678	0	0	0	0		
Ważenie 650%	0	0	13 550	0	0	0	0	0		
Ważenie 1250% - z ratingiem	0	0	0	0	0	0	0	0		
Ważenie 1250% - bez ratingu	0	0	0	3 337	0	0	0	0		
Nic (1)	0	31 081 735	87 345	0	0	0	6 988 396	0	0	0
Ekspozycje razem	0	48 448 325	8 619 463	863 173	0	0	7 372 726	0	0	0

Od kapitału nadzorczego odliczono aktywa sekurytyzacyjne w łącznej kwocie 838 938 tysięcy euro.

Tabela 11 – Ryzyka rynkowe: ujawnienia dla banków stosujących modele wewnętrzne (IMA) dla ryzyka pozycji, ryzyka wymiany i ryzyka towarów

Ujawnienie jakościowe

Ryzyko stopy procentowej – Księga handlowa

Informacje ogólne

Ryzyko stopy procentowej podlegające rejestracji w księdze wymaganej regulacjami powstaje, gdy pozycje finansowe są analizowane przez specjalistyczne ośrodki wyznaczające limity ryzyka rynkowego w ramach określonych przedziałów.

Po przejęciu grupy Capitalia w październiku 2007 roku, pozycje ryzyka utrzymywane w księgach tej spółki były początkowo kontrolowane i obsługiwane przez wstępnie tworzone jednostki. W ciągu roku pozycje przeniesione zostały z Capitalii do włoskiego oddziału HVB, natomiast poszczególne ekspozycje ryzyka były stopniowo obniżane.

W działalności obejmującej zarządzanie gotówką lub w wypadku zintegrowanej obsługi płynności Grupy, ryzyko stopy procentowej okazuje się być ściśle powiązane z działaniami organizatorów rynku na produktach rynku pieniężnego i związanymi z nimi instrumentami pochodnymi. Aktywny udział w aukcjach na rządowe papiery emitowane przez główne kraje europejskie – raczej jako podmiot typu "primary dealer" niż organizator rynku ó to źródło ryzyka stopy procentowej wynikającego zarówno z kierunkowych pozycji na instrumentach o stałym zysku generowanym na portfelu nieruchomości jak i ze strategii względnego ryzyka stosowanych przez poszczególne jednostki. Ryzyko obsługiwane jest przez powrót do instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu na rynkach regulowanych lub, w wypadku ich braku, z użyciem innowacyjnych złożonych produktów będących przedmiotem obrotu na rynku pozagiełdowym z poszczególnymi klientami.

Procesy obsługi i metody pomiaru ryzyka stopy procentowej

W ramach opisanych powyżej struktur organizacyjnych, zasady wdrożone przez Grupę UniCredit odnośnie do obsługi ryzyka rynkowego, jak również, w szczególności – do ryzyka stopy procentowej – mają na celu stopniowe przyjęcie i stosowanie wspólnych reguł, zasad i procesów, dotyczących popytu na ryzyko, wyliczania limitów, opracowywania modeli, wyceny oraz analizy modeli ryzyka. **Departament Ryzyka Rynkowego Grupy** jest w szczególności zobowiązany do zapewnienia zgodności wspomnianych reguł, zasad i procesów z najlepszymi praktykami i standardami branży oraz spełniały wymogi rzeczywistości krajów, w których są stosowane.

Głównym narzędziem wykorzystywanym przez Grupę UniCredit do określania ryzyka na pozycjach handlowych jest wskaźnik wartość narażona na ryzyko (VaR), wyliczany przy użyciu metody symulacji historycznej. Jednak, w tej fazie konwergencji niektóre spółki Grupy nadal stosują symulację typu Monte Carlo.

Metoda symulacji historycznej przewiduje codzienną waloryzację pozycji na podstawie trendów cen rynkowych w obserwowanym okresie. Wyliczony w ten sposób empiryczny podział zysków/ strat jest analizowany w celu określenia efektu skrajnych działań rynkowych na portfelach. Dystrybucja wartości procentowo odpowiadająca danemu przedziałowi ufności oznacza wskaźnik VaR. Parametry wykorzystywane do obliczenia VaR są następujące: 99% przedział ufności; horyzont 1 dnia; codzienna aktualizacja serii okresów, które można przedłużyć, aby objęły co najmniej rok. Stosowanie jednodniowego horyzontu czasowego umożliwia natychmiastowe porównanie zrealizowanych zysków/strat.

W wypadku wewnętrznych zasad i procedur dotyczących analiz scenariuszy (tzw. testy warunków skrajnych), procedury zostały przekazane poszczególnym podmiotom prawnym. Jednak ogólnie, zestaw scenariuszy wspólnych dla Grupy jako całości stosowany jest do wszystkich pozycji w celu sprawdzenia, w skali miesiąca, potencjalnego wpływu jaki ich wystąpienie mogłoby mieć na całość portfela transakcji.

Przy agregacji różnych profili ryzyka różnych jednostek Grupy obsługujących ryzyko, dywersyfikacja wynikająca z pozycji przyjmowanych przez spółki grupy, które przyjęły do stosowania różne wewnętrzne modele, jest pomijana, z zachowaniem ostrożności, przy wyliczaniu ryzyka ogólnego.

Harmonizacja metodologii wyliczania VaR oraz określenie spójnego schematu wyliczania wskaźnika VaR Grupy to jeden z głównych celów projektu reorganizacji Obsługi Ryzyka Rynkowego prowadzonej w ramach grupy.

INFORMACJE ILOŚCIOWE

Regulacyjny Portfel do Obrotu

W wypadku Grupy UCI, Ryzyko Rynkowe jest definiowane jako potencjalny wpływ ruchów zmiennych w obrocie rynkowym na wartość ekonomiczną portfela Grupy. Obejmuje to wszystkie działania na księgach handlowych i bankowych (tzn. ryzyko wynikające z działalności operacyjnej i inwestycji strategicznych). Zarządzanie ryzykiem w naszej Grupie obejmuje w szczególności działalność skarbową oraz zarządzanie aktywami i pasywami, zarówno w spółce rodzicielskiej, jak jej spółkach zależnych. Spółka dominująca monitoruje pozycje ryzyka na poziomie Grupy. Poszczególne spółki zależne mają szczególny obowiązek zarządzania ich własnymi pozycjami ryzyka zgodnie z polityką zarządzania ryzykiem Grupy oraz informowania spółki dominującej o ekspozycjach, wynikających z monitorowanego ryzyka. Jednostki wchodzące w skład Grupy generują szczegółowe raporty dzienne, dotyczące trendów biznesowych i powiązanych z nimi ryzyk i przekazują je spółce dominującej.

Komórka zajmująca się Ryzykiem Rynkowym, działająca na poziomie Grupy, odpowiada za agregację tych informacji i generowanie kompleksowych raportów na ten temat. Zadaniem tej jednostki jest zapewnienie porównywalności prowadzonych przez nie pomiarów ryzyka oraz spójności prowadzonego przez nie monitoringu ryzyka i stosowanych metod zarządzania. Komórka ds. Ryzyka Rynkowego Grupy, działająca w spółce dominującej, kontroluje także pozycje spółki dominującej oraz zagregowane pozycje jej spółek zależnych w celu monitorowania łącznej ekspozycji. Każda ze spółek odpowiada jednak bezpośrednio za kontrolę swojego ryzyka, zgodnie z wytycznymi, dostarczonymi przez spółkę zależną.

Głównym narzędziem wykorzystywanym przez Grupę UniCredit do określania ryzyka na pozycjach handlowych jest wskaźnik wartość narażona na ryzyko (VaR), wyliczany przy użyciu metody symulacji historycznej. Jednakże w obecnej fazie niektóre ze spółek Grupy nadal stosują inne metody, takie jak metoda Monte Carlo w wypadku HVB AG. Do obliczania VaR stosowane są następujące parametry: przedział ufności 99%; horyzont czasowy - jeden dzień; codzienna aktualizacja historycznych szeregów czasowych dla co najmniej okresu rocznego. Jednodniowy horyzont czasowy umożliwia niezwłoczne porównanie zrealizowanych zysków i strat. Do obliczenia i monitorowania swojego ryzyka, UniCredit stosuje szereg modeli wewnętrznych, opracowanych przez HVB Milan (dawny UBM), HVB AG oraz BA AG, zatwierdzonych przez odpowiednie instytucje regulacyjne każdej z tych instytucji. Przy

agregacji profili ryzyka podejmujących ryzyko jednostek Grupy, ogólny poziom ryzyka nie uwzględnia z przyczyn ostrożnościowych wpływu dywersyfikacji. Z tej przyczyny wartość narażona na ryzyko VaR kwantyfikuje ogólne ryzyko rynkowe co oznacza, że ryzyko to nie może zostać dalej podzielone na ryzyko stopy procentowej, ryzyko ceny oraz składniki dotyczące kursów wymiany. Dane dotyczące VaR są więc ujawniane dla wszystkich rodzajów ryzyka rynkowego, wynikających z regulacyjnej księgi handlowej.

Zmiany ryzyka

W 2008 roku doszło do ogólnego wzrostu ryzyka rynkowego Grupy UniCredit, w zasadzie ze względu na wzrost ogólnej zmienności rynku, a nie ze względu na bardziej agresywną strategię handlową, wymagającą większej skłonności do podejmowania ryzyka. W 2008 roku portfel do obrotu grupy Capitalia został w całości przejęty przez HVB. W 2008 roku niektóre pozycje strukturyzowane banku UniCredit Bank Ireland, które zostały ujęte w portfelu do obrotu, zostały przeklasyfikowane do portfela księgi bankowej, redukując w ten sposób VaR.

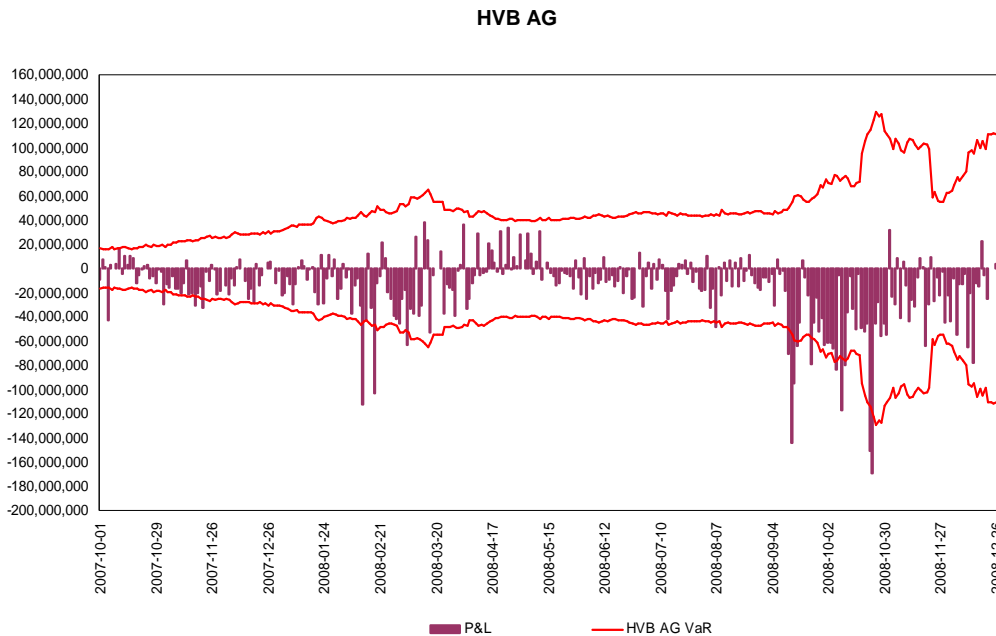
W tabeli poniżej przedstawiono wartości VaR dla zagregowanego ryzyka portfela do obrotu.

Ryzyko stopy procentowej – Księga handlowa

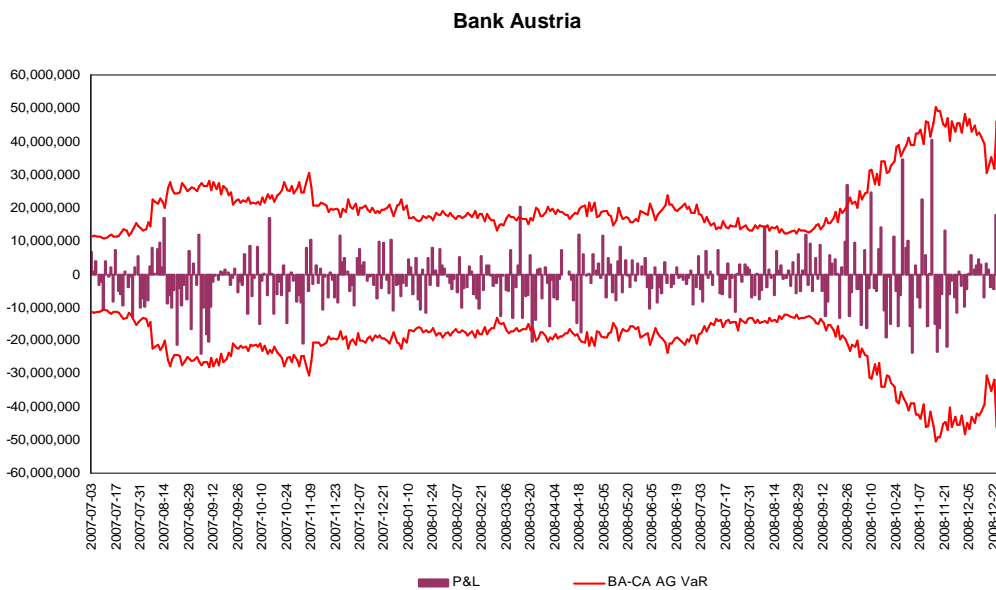
Dzienna VaR księgi handlowej					
w mln EUR	31 grudnia 2008 roku	2008			Średnia dla 2007 roku
		Średnia	Maks.	Min.	
UniCredit Holding	5,6	4,2	12,2	1,6	2,3
UniCredit Bank Ireland	0,2	3,4	5,7	0,1	2,6
BA Sub-Holding	31,6	22,6	50,3	12,1	14,8
HVB AG	112,2	56,9	129,4	30,8	16,2
UCI transakcje razem (*)	149,6	86,9	176,9	53,5	41,1

(*) VaR razem stanowi sumę indywidualnych wartości VaR bez uwzględnienia korzyści z dywersyfikacji Grupy

Na wykresach przedstawiono analizę wyników backtestingu, związanego z ryzykiem rynkowym księgi handlowej, w których porównano wyniki VaR teoretycznymi wynikami dla rachunku zysków i strat w odniesieniu do każdej z jednostek podejmujących ryzyko:



W 2008 roku w HVB miało miejsce 14 overdraftów, głównie ze względu na rozszerzające się spready kredytowe. W ciągu ostatniego roku stwierdzono ogólny wzrost zmienności rynku.



W pierwszej połowie 2008 roku w BA stwierdzono pięć overdraftów. Cztery z nich były dodatnie, a jeden - ujemny. Ten ostatni był spowodowany rozszerzającymi się spreadami kredytowymi.

Ryzyko cenowe – Księga handlowa

Informacje ogólne

Zgodnie z opisem w pkt 2.1 powyżej ryzyko cenowe związane z akcjami, surowcami, UCTIS i powiązanych z nimi produktami pochodnymi zawartymi w księdze handlowej, pochodzi od pozycji określanych przez specjalistyczne ośrodki wyznaczające limity ryzyka rynkowego na określonych poziomach dyskrekcji.

Ryzyko cenowe pochodzące z własnego obrotu tymi instrumentami obsługiwane jest przy użyciu zarówno strategii kierunkowych jak i strategii wartości względnej poprzez sprzedaż i zakupy papierów, regulowanych derywatów oraz instrumentów pozagiełdowych oraz zwrot w kierunku pożyczania zabezpieczenia. Strategie obrotu wskaźnikiem zmienności są stosowane przy użyciu opcji i złożonych instrumentów pochodnych.

Procesy obsługi i metody pomiaru ryzyka cenowego

Wewnętrzne procesy monitoringu oraz obsługi ryzyka i metodologie stosowane do analizy ekspozycji zostały opisane w części pkt 2.1, opisującym modele wewnętrzne.

Ryzyko cenowe – Księga bankowa

Aspekty ogólne, procesy obsługi i metody pomiaru ryzyka cenowego

Ryzyko cenowe księgi bankowej pochodzi głównie z odsetek na akcjach utrzymywanych przez Spółkę Dominującą oraz jej oddziały jako stabilna inwestycja, a także jednostkach udziałowych funduszy inwestycyjnych nie zawartych do tej pory w księdze handlowej, również utrzymywanych jako inwestycja stabilna.

Wyłącznie w odniesieniu do tych ostatnich instrumentów, zarządzanie wewnętrznym ryzykiem cenowym oraz procesy pomiaru tego ryzyka odbywa się w sposób opisany już w odniesieniu do regulacyjnej księgi handlowej.

Ryzyko kursowe

Aspekty ogólne, procesy obsługi i metody pomiaru ryzyka kursowego

Zgodnie z opisem zawartym w pkt 2.1, ryzyko kursów walutowych również pochodzi z pozycji określanych przez specjalistyczne ośrodki wyznaczające limity ryzyka rynkowego na określonych poziomach dyskrekcji.

Ryzyko kursowe generowane jest przez transakcje walutowe, realizowane w wyniku negocjacji dot. różnych instrumentów rynkowych, które jest stale monitorowane i mierzone przy zastosowaniu wewnętrznych modeli opracowanych przez spółki grupy. Modele te są ponadto stosowane do wyliczania wymogów kapitałowych dot. ryzyka rynkowego odpowiadających temu rodzajowi ryzyka.

Zabezpieczanie Ryzyka Kursowego

Spółka Dominująca stosuje zasadę zabezpieczania zysków stworzoną przez polskie spółki Grupy (stanowiące główne spółki części grupy nie należącej do strefy euro) a także dywidend związanych z wynikami zeszłorocznymi. Zasada ta jest stosowana w okresie pomiędzy końcem roku a datą wypłaty. Zasada zabezpieczania stosowana jest poprzez użycie walutowych produktów pochodnych w celu zabezpieczenia się przed zmianami kursu euro/złoty.

Model wewnętrzny stosowany do ryzyka cenowego, ryzyka stopy procentowej i ryzyka kursowego regulacyjnej księgi handlowej

Przy wyliczaniu kapitału oraz funkcji monitorowania ryzyka UniCredit stosuje wewnętrzne modele, wykorzystywane przez dawną UBM (obecnie oddział HVB w Mediolanie), HVB AG oraz BA AG, zatwierdzone przez organy nadzorcze poszczególnych krajów. Na potrzeby wyliczenia wymaganego kapitału, model wewnętrzny został przyjęty do wykorzystania w całości przez HVB AG oraz BA AG, natomiast w wypadku Oddziału HVB w Mediolanie, ze względu na wymogi regulacyjne, model nie obejmuje kredytowych produktów strukturyzowanych. Z drugiej strony, wewnętrzny model wyliczania wymogów kapitałowych dot. pozycji handlowych nie jest wykorzystywany do wyliczania wymogów kapitałowych w odniesieniu do pozycji handlowych Spółki Dominującej, UCI Ireland oraz Banku Pekao. Standardowa metoda pomiaru jest również wykorzystywana do wyliczania kapitału pokrywającego ryzyko utrzymywania ekspozycji księgi bankowej w walutach obcych dla spółek, które nie prowadzą obrotu tymi instrumentami.

Główne cechy modeli wewnętrznych:

- Dawna UBM (obecnie Oddział HVB Mediolan): historyczna symulacja na podstawie rocznego okresu obserwacji, ze wskaźnikiem VaR wyliczanym w horyzoncie jednodniowym jako planowana strata z przedziałem ufności 99% podwójnie talkowany przedział ufności. Ryzyko opcji zostało oszacowane przy wykorzystaniu przybliżenia delta-gamma-vega.
- HVB AG: Symulacja Monte Carlo z pełną wyceną poszczególnych pozycji na opcjach, ze wskaźnikiem VaR wyliczanym w horyzoncie jednodniowym jako planowana strata z przedziałem ufności 99%. Symulacja Monte Carlo opiera się o metodę wariancji kowariancji wyliczanej na podstawie historycznego okresu jednego roku bez schematu ważenia.
- BA AG: Symulacja ³historyczna typu „Declustered” oparta na dwuletnim okresie obserwacji historycznej ze wskaźnikiem VaR wyliczanym w jednodniowym horyzoncie czasowym jako planowana strata z poziomem ufności 99% oraz z pełną wyceną poszczególnych pozycji na opcjach.

Portfele handlowe podlegają testom warunków skrajnych, prowadzonym według szerokiej gamy scenariuszy na potrzeby sprawozdawczości zarządczej, co zostało opisane w części „Proces niezależnej weryfikacji ceny” poniżej. Według krajowych przepisów, niektóre scenariusze mogą również podlegać kwartalnej sprawozdawczości ustawowej. Ponadto, zastąpione miary ryzyka, tj. poziomy wrażliwości, zdefiniowane scenariusze warunków skrajnych lub wyznaczone kwoty nominalne, zostały uznane i są uwzględnione w sprawozdaniach ustawowych dot. szacowania typów ryzyka nie objętych symulacją VaR wewnętrznego modelu HVB.

Modele wewnętrzne, oprócz stosowania przy wyliczeniach wymogów kapitałowych dot. ryzyka rynkowego, stosowane są również dla pozycji zawartych w księdze handlowej do wykonywania testów weryfikacyjnych (back testing), poprzez stałe porównywanie dziennych wskaźników VaR banku z odpowiednimi dziennymi wartościami zysków lub strat. Testy takie obejmują porównywanie szacowanych planowanych strat z ostatecznymi danymi z rachunku zysków i strat, tzn. symulowane zmiany wartości portfela, które mogłyby wystąpić, były niezmiennymi pozycjami na koniec dnia.

- ³ Historyczne zwroty dla każdego czynnika ryzyka są ważone stosunkiem bieżącego wskaźnika zmienności do historycznego wskaźnika zmienności.

Testy warunków skrajnych

Testy warunków skrajnych (stress tests) uzupełniają analizę wrażliwości oraz wartości VaR na potrzeby dokonania różnorodnej oceny potencjalnych ryzyk. W ramach testu warunków skrajnych dokonuje się oceny portfela zarówno wg prostych scenariuszy (zakładając zmianę pojedynczych czynników ryzyka) jak i scenariuszy złożonych (uwzględniających różne zmiany wielu czynników ryzyka).

Wyniki testów prowadzonych wg prostych scenariuszy są raportowane, w odstępach tygodniowych, kierownictwu wysokiego szczebla, z zaznaczeniem szczególnie wrażliwych pozycji. Testy te wskazują gwałtowne zmiany w następujących elementach:

- Stopy procentowe: Równoległe zmiany oraz gwałtowny wzrost/ ustabilizowanie się krzywych stóp procentowych; Wzrost/spadek przedziałów zmienności stóp procentowych
- Rynki kredytowe: Równoległe zmiany krzywych Spreadów Kredytowych (zarówno zmiany absolutne jak i względne); wrażliwość na Korelację Bazy (Base Correlation), Korelację Emitenta (Issuer Correlation) i Stopy Odzyskiwania (Recovery Rates)
- Kursy walutowe: Aprecjacja/deprecjacja każdej waluty; wzrost/spadek przedziałów zmienności kursów walut
- Akcje: wzrost/spadek cen bieżących (Spot Prices); wzrost/spadek przedziałów zmienności cen akcji; wrażliwość na Korelację domniemaną
- Surowce: wzrost/spadek cen bieżących

Odnosnie scenariuszy złożonych, do tej pory zastosowano dwa różne scenariusze recesji (łagodnej i poważnej) dla całego portfela MIB w skali miesiąca, co zostało zaraportowane do kierownictwa wyższego szczebla.

Scenariusz obaw przed recesją

Ten scenariusz zakłada "efekt epidemii", tj. potencjalnego rozprzestrzenienia się obaw związanych z recesją w USA na pozostałe kraje świata.

W odniesieniu do zmiennych makroekonomicznych scenariusz ten przewiduje:

- Spowolnienie (spadek) na giełdach wywołane zwiększeniem przedziałów zmienności cen akcji;
- Powszechny spadek stóp procentowych (różne warunki skrajne w zależności od terminu) ze szczególnym uwzględnieniem perspektywy krótkoterminowej oraz jeszcze poważniejszy scenariusz sytuacji w Stanach Zjednoczonych (również zróżnicowane warunki skrajne w zależności od terminu). Scenariusz ten również zakłada wzrost przedziałów zmienności stóp procentowych;
- Dramatyczne i powszechne poszerzenie *spreadów kredytowych* przy różnych warunkach skrajnych w zależności od ratingu i klasy branży.

Scenariusz całkowitej recesji w USA

Scenariusz ten zakłada bardzo poważną recesję w Stanach Zjednoczonych wpływającą, ze względu na efekt epidemii, również na pozostałe kraje świata. W odniesieniu do zmiennych makroekonomicznych scenariusz ten przewiduje:

- Dramatyczny spadek cen akcji i indeksów giełdowych na rynkach w USA i innych krajach związany ze poszerzeniem się przedziałów zmienności cen akcji;
- Dramatyczny spadek stóp procentowych w USA (różne warunki skrajne w zależności od terminu) i w innych krajach (różne warunki skrajne w zależności od terminu i położenia geograficznego) powiązany ze poszerzeniem przedziału zmienności stóp procentowych;
- Poważne i powszechne poszerzenie *spreadów kredytowych* w zależności od ratingu i klasy branży.

Proces niezależnej weryfikacji cen

W tym kontekście, po zaburzeniach spowodowanych sytuacją na rynku hipotecznych kredytów sub-prime oraz wywołanych nimi niepewności odnośnie wycen większości Strukturyzowanych Produktów Kredytowych, dział Ryzyka Rynkowego Grupy Holdingu (HC – Holding Company), przy współpracy z działami Kontroli Ryzyka na poziomie Podmiotów Prawnych postanowiły:

- scentralizować proces Niezależnej Weryfikacji Cen (Independent Price Verification - IPV) dla tych produktów obsługiwanych przez dział Kontroli Ryzyka w londyńskim oddziale HVB, który został wybrany "centrum kompetencji" grupy w obszarze wyceny złożonych strukturyzowanych produktów kredytowych, tj. ABS, CDO, CLO, CDO of ABS itp. reprezentujących różne sektory.
- zharmonizować metodologię IPV w całej grupie opracowując spójne podejście oparte na rankingu każdej pojedynczej pozycji, według dostępności i względnej wiarygodności dostępnych źródeł cen. W konsekwencji, wszystkie te pozycje zostały potraktowane i wycenione jednolicie na poziomie grupy, w tym również dla Bank of Austria Credit Anstalt (BACA) oraz UCI Ireland.
- zdefiniować i opracować odpowiednią metodologię do stosowania konkretnych Korekt Wartości Godziwej w takich wycenach. Wybrane podejście w głównym stopniu opiera się o powyższy ranking źródeł cen i określa konkretne testy warunków skrajnych dla wycen rynkowych, o tym szerszym zakresie im mniej wiarygodny jest ranking, poprzez poszczególne stopnie wrażliwości na spadek o jeden stopień.
- cały proces został rozpowszechniony i opracowany w ramach ustanowionego modelu współpracy pomiędzy stanowiskami Chief Risk Officer (CRO), w Holdingu a także na poziomie Podmiotów Prawnych oraz pomiędzy CFO Holdingu i Podmiotów Prawnych odpowiedzialnymi za księgową klasyfikację takich wycen i korekt.

Ryzyko płynności

Aspekty ogólne, procesy operacyjne i metody pomiaru ryzyka płynności

Definicja i źródła ryzyka płynności

Ryzyko płynności to termin oznaczający możliwość doświadczenia przez bank trudności w realizacji planowanych lub nieplanowanych płatności lub spełnienia zobowiązań, co wpłynąć może na zaburzenie codziennej działalności lub kondycji finansowej banku.

Grupa UniCredit definiuje komponenty ryzyka płynności w sposób następujący:

1. **Ryzyko niedopasowania płynności:** ryzyko niedopasowania w czasie kwot i/lub terminów wpływu i odpływu środków;
2. **Ryzyko płynności:** ryzyko wystąpienia w przyszłości nieoczekiwanych zdarzeń, które mogą wymagać większej płynności niż oczekiwana. Ten rodzaj ryzyka może być generowany przez takie zdarzenia jak brak spłaty kredytów, potrzeba sfinansowania nowych operacji, trudności w sprzedaży płynnych aktywów lub w pozyskaniu funduszy w czasach kryzysu.
3. **Ryzyko płynności rynkowej:** ryzyko likwidacji aktywów przez bank ze stratą z powodu uwarunkowań rynkowych. Zarządzanie tym rodzajem ryzyka pozostaje w gestii osób odpowiedzialnych za różne portfele handlowe, a mierzy się je i monitoruje zgodnie z kryteriami zarządzania ryzykiem rynkowym.
4. **Ryzyko płynności operacyjnej:** ryzyko niespełnienia przez stronę zobowiązań płatniczych, wynikające z błędów, naruszeń, awarii bądź szkód, których przyczyną są wewnętrzne procesy, ludzie, systemy lub okoliczności zewnętrzne, jednak przy zachowaniu wypłacalności;
5. **Ryzyko finansowania:** ryzyko ewentualnego wzrostu kosztów finansowania wynikające ze zmian ratingu podmiotu (czynnik wewnętrzny) i/lub poszerzenia spreadów kredytowych (czynnik rynkowy);
6. **Ryzyko płynności związane z wezwaniem do uzupełnienia depozytu (margin call):** ten typ ryzyka odnosi się do sytuacji, gdy bank jest zobowiązany umową do dostarczenia nowego zabezpieczenia i/lub uzupełnienia depozytu w celu pokrycia finansowych pozycji instrumentów.

Podstawowe zasady modelu zarządzania ryzykiem płynności i jednostki odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem płynności

Celem Grupy jest finansowanie działalności wg najlepszego oprocentowania w zwykłych warunkach rynkowych i spełnianie zobowiązań płatniczych w wypadku wystąpienia kryzysu płynności.

Podstawowe zasady wg których Grupa zarządza wewnętrzną płynnością są następujące:

1. Centralizacja funkcji zarządzania płynnością
2. Dywersyfikacja źródeł finansowania w oparciu o położenie geograficzne, klientów, walutę i instrumenty finansowania
3. Zarządzanie płynnością średnioterminową zgodnie ze stosownymi przepisami prawa obowiązującymi w krajach działalności Grupy
4. Emisja instrumentów finansowych w celu spełnienia ostrożnościowych wymogów kapitałowych.

Niniejszy zbiór metodologii i operacji stanowi część Polityki Płynności Grupy, opracowanej przez Dział Finansowy Grupy przy współpracy funkcji Ryzyka Rynkowego Grupy, przyjętej przez wszystkie podmioty Grupy. Zasady zarządzania płynnością Grupy bazują na dwóch regułach:

1. **Zasada zarządzania płynnością średnioterminową**, której celem jest zapewnienie spełnienia zobowiązań płatniczych, planowanych i nieplanowanych, poprzez utrzymanie trwałej równowagi pomiędzy przychodami a rozchodami. Zarządzanie w tym obszarze to konieczny warunek zapewnienia ciągłości codziennej działalności bankowej;
2. **Zasada zarządzania płynnością strukturalną**, której celem jest utrzymanie odpowiedniej równowagi pomiędzy całkowitą wartością pasywów oraz średnio- do długoterminowych aktywów, w celu uniknięcia presji na bieżące i przyszłe źródła płynności.

Zarządzanie ryzykiem płynności Grupy realizowane są przez Obszar Finansowy Centrali Grupy, nadzorowany przez CFO (Chief Financial Officer) Grupy. Obszar Zarządzania Ryzykiem Rynkowym, kierowany przez CRO (Chief Risk Officer) Grupy, zobowiązany jest do wyznaczania i monitorowania limitów operacyjnych.

Centrala Grupy zarządza płynnością Grupy, zapewniając przestrzeganie progów skonsolidowanych i wyznaczając odpowiednie taktyczne i strukturalne strategie finansowania. Jeśli jakiś bank lub spółka Grupy ma problemy z płynnością, Centrala Grupy jest również odpowiedzialna za wdrożenie, zarządzanie i koordynowanie Planem Awaryjnym Grupy na wypadek problemów z płynnością.

Realizując te obowiązki Centrala Grupy współpracuje z Regionalnymi Ośrodkami Zarządzania Płynnością, tzn. zgodnie z Polityką Płynności – z włoskim Ośrodkiem Zarządzania Płynnością w Mediolanie, niemieckim Ośrodkiem Zarządzania Płynnością w Monachium; Ośrodkiem Zarządzania Płynnością dla Austrii i Banków CEE w Wiedniu oraz Polskim Ośrodkiem Zarządzania Płynnością w Warszawie. Regionalne Ośrodki Zarządzania Płynnością odpowiadają, na poziomie lokalnym, za wszystkie banki i spółki objęte ich zakresem konsolidacji i działają jako spółki "pod-holdingowe" przyjmując i zarządzając przepływami środków. Dodatkowo w celu zapewnienia zgodności z lokalnymi zasadami zarządzania płynnością oraz wymogami ustawowymi. Regionalne Centra Płynności odpowiadają za optymalizację finansowania klientów ich rynkach poprzez specjalizację funkcjonalną.

Przepływy gotówkowe netto z Regionalnych Ośrodków Zarządzania Płynnością Grupy są skoncentrowane i zarządzane na poziomie spółki dominującej. Ten ostatni wykorzystuje scentralizowany system zarządzania przepływami gotówkowymi.

Tak scentralizowany sposób zarządzania ryzykiem płynności ma na celu:

1. Obniżenie wymogów dot. pożyczania środków od organizacji spoza Grupy oraz
2. Optymalizację dostępu do rynków płynności dzięki wykorzystaniu ratingu kredytowego Grupy i obniżeniu kosztów finansowania.

Metody i narzędzia

Regionalne Ośrodki Zarządzania Płynnością przygotowują codzienne raporty dot. przepływów środków na potrzeby określenia krótkoterminowego ryzyka płynności. Raporty te są następnie oceniane względem dostępnych rezerw środków płynnych, składających się głównie z najbardziej płynnych dostępnych papierów wartościowych. Ponadto, przeprowadza się kilka symulacji scenariuszy skrajnych opartych o profile płynności.

Zarządzanie płynnością strukturalną Grupy ma na celu zapewnienie jej finansowej równowagi w odniesieniu do terminów (maturity) w ponadrocznym horyzoncie czasowym. Typowe sposoby realizacji tego celu są następujące:

1. Przedłużenie profilu terminu należności w celu obniżenia stopnia zależności od mniej stabilnych źródeł finansowania, przy jednoczesnej optymalizacji kosztów finansowania (zintegrowane zarządzanie płynnością strategiczną i taktyczną); oraz
2. Rozliczenie wymogów średnio- do długoterminowego finansowania hurtowego przy minimalizacji kosztów poprzez dywersyfikację źródeł finansowania, rynków krajowych, walut emisji oraz wykorzystywanych instrumentów (zgodnie z Planem Finansowania).

Na podstawie *polityki* zarządzania płynnością strukturalną Grupa stosuje zasadę umiarkowanej transformacji terminów zapadalności.

Monitorowanie ryzyka i planowanie finansowe

Obowiązek monitorowania pozycji ryzyka płynności Grupy przydzielono, na podstawie realizowanych zadań i funkcji, jednostkom Skarbu, Zarządzania Aktywami i Pasywami, oraz Zarządzania Ryzykiem Rynkowym poszczególnych podmiotów Grupy oraz Centrali Grupy.

Obowiązek ten realizowany jest na poziomie Grupy i obejmuje analizę, klasyfikację oraz zarządzanie luką przepływów gotówkowych dla wszystkich terminów wraz ze sprawdzeniem przestrzegania limitów przy wykorzystaniu metod i przy częstotliwości odpowiadającym poziomowi analizy (codziennie dla płynności krótkoterminowej i miesięcznie dla płynności strukturalnej).

Płynność krótkoterminowa jest monitorowana przy wykorzystaniu skali zapadalności (*maturity ladder*), prezentującej wszystkie przepływy gotówkowe (*cash flows*) z jednodniowymi terminami począwszy od *overnight* do jednego roku. Płynność strukturalna monitorowana jest poprzez zastosowanie dynamicznej projekcji wzrostu biznesu, tj. kredytów i depozytów klientów. Roczny plan finansowy Grupy sporządzany jest w ramach procesu planowania realizowanego wg kryteriów stosowanych przy opracowywaniu celów budżetowych i jest zgodny z przepisami odpowiednich ustaw.

Testy skrajnych warunków płynności

Testowanie skrajnych warunków płynności jest techniką, stosowaną do oceny potencjalnego wpływu na kondycję finansową instytucji w wypadku wystąpienia konkretnego zdarzenia i/lub zmiany zestawu zmiennych finansowych. Ze względu na perspektywę przyszłości uwzględnianą przez to narzędzie, testowanie warunków skrajnych płynności diagnozuje ryzyko płynności

danej instytucji. Wyniki testów warunków skrajnych płynności wykorzystywane są do: 1) oceny adekwatności limitów płynności; 2) planowania i wdrażania alternatywnych transakcji źródłowych; 3) tworzenia struktury lub modyfikacji profilu płynności aktywów Grupy; 4) wyznaczania dodatkowych kryteriów w celu określenia odpowiedniej struktury i składu aktywów Grupy; 5) zapewnienia wsparcia dla opracowania i aktualizacji planu awaryjnego dot. zarządzania płynnością.

Aby testy warunków skrajnych prowadzone były w sposób spójny dla wszystkich Ośrodków Zarządzania Płynnością, Grupa stosuje scentralizowany sposób testowania, wg którego każdy Regionalny Ośrodek Zarządzania Płynnością musi testować ten sam scenariusz w koordynacji z CRO Grupy poprzez realizowanie lokalnych procedur. Scenariusze warunków skrajnych płynności uwzględniają kryzys rynkowy lub kryzys reputacji (name related crisis).

Grupa realizuje scenariusze płynności oraz prowadzi analizy wrażliwości, które badają wpływ na kondycję finansową instytucji zmiany danego czynnika ryzyka, źródło nieokreślonego gwałtownego zdarzenia, podczas gdy testy oparte na scenariuszach badają raczej wpływ jednoczesnych zmian wielu czynników ryzyka, przy dobrze określonym zdarzeniu skrajnym.

Plan awaryjny na wypadek utraty płynności

Celem Planu Awaryjnego na wypadek utraty płynności (Liquidity Contingency Plan - LCP) jest ochrona aktywów Grupy przed stratą lub zagrożeniami spowodowanymi kryzysem płynności. W wypadku wystąpienia rzeczywistego kryzysu, plan LCP ma na celu zapewnienie skutecznej reakcji od momentu pojawienia się warunków kryzysowych przez precyzyjne określenie osób, możliwości, obowiązków oraz ewentualnych działań, mających na celu znaczne uprawdopodobnienie skutecznej neutralizacji sytuacji awaryjnej.

Tabela 12 – Ryzyko operacyjne

Ujawnienie jakościowe

Metoda AMA została formalnie zatwierdzona przez Organ Nadzoru, a jej wdrożenie w odpowiednich podmiotach Grupy ma nastąpić przed końcem 2012 roku. Podmioty jeszcze nie uprawnione do stosowania zaawansowanych metod spełniają wymóg kapitału skonsolidowanego przy użyciu metody standardowej lub wskaźnika bazowego.

Grupa UniCredit (UCG) dla swoich spółek zależnych stosujących metodę AMA opracowała wewnętrzny model do określania zagrożonego kapitału. Profil ryzyka operacyjnego UCG jest w odpowiednim stopniu objęty analizą danych dotyczących wewnętrznych strat. Dane zewnętrzne (konsorcja i dane publiczne) odpowiednio uwzględniają efekty skrajnych zdarzeń, które z zasady nie są prezentowane w danych wewnętrznych. Uwzględnianie danych scenariusza oraz kluczowych wskaźników ryzyka nadaje kapitałowemu modelowi ryzyka operacyjnego element prognostyczny.

Kapitał narażony na ryzyko wyliczany jest dla klasy rodzaju zdarzenia. Dla każdej klasy ryzyka, oddzielnie szacuje się wagę oraz częstotliwość strat w celu określenia, w formie symulacji, dystrybucji rocznych strat. W oparciu o wewnętrzne dane o stratach i opinię biegłego, otrzymuje się prawdopodobieństwo pokrycia, limit pojedynczy i zbiorczy, a także pojedynczej i zbiorczej kwoty odliczanej z umów ubezpieczeniowych. Następnie w symulacji Monte Carlo całkowitej straty rocznej uwzględnia się możliwość płatności ubezpieczeniowych.

Rozkład wagi (severity) szacuje się na podstawie danych wewnętrznych, zewnętrznych oraz scenariuszów, natomiast dystrybucja częstotliwości określana jest wyłącznie przy użyciu danych wewnętrznych. Przy każdej klasie ryzyka stosuje się korektę na kluczowe wskaźniki ryzyka operacyjnego.

Struktura zależności pomiędzy różnymi typami zdarzeń pochodzi z danych wewnętrznych.

Z rozkładu rocznych strat zagregowanych dla każdej klasy ryzyka, uzyskuje się dystrybucje całkowitych strat rocznych poprzez agregowanie dystrybucji przy pomocy metody opartej o rozkład t-Studenta (t-Student copula based method). Kapitał narażony na ryzyko dla wymogów regulacyjnych jest obliczany dla przedziału ufności 99,9%, a dla celów kapitału ekonomicznego dla przedziału ufności 99,97%.

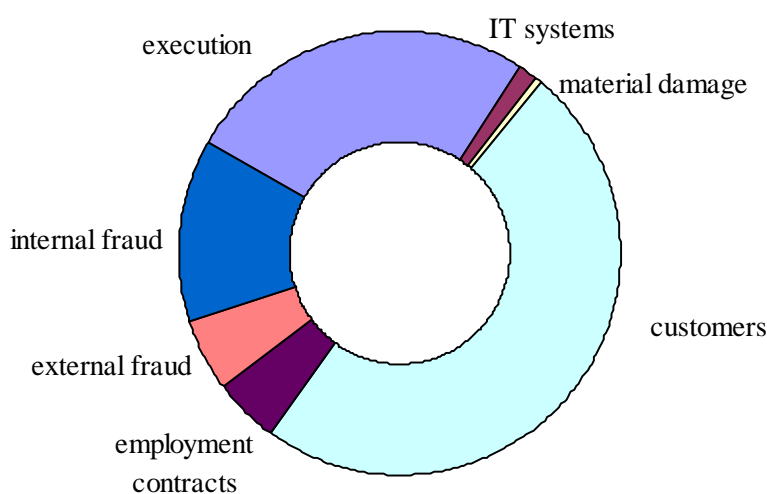
Mechanizm alokacji określa wymogi kapitałowe dla poszczególnych podmiotów prawnych odzwierciedlając ekspozycję na ryzyko tych podmiotów oraz skuteczność ich systemu zarządzania ryzykiem.

Poniżej przedstawiono szczegółowy skład procentowy źródeł ryzyka operacyjnego według rodzajów zdarzeń, zgodnie z definicją w Nowej Umowie Kapitałowej z Bazylei, zatwierdzoną w Nowych Rozporządzeniach dla Ostrożnościowego Nadzoru Bankowego, wyemitowanych przez Bank Włoch w grudniu 2006 roku (Pismo Okólne nr 263)

Stosowane są następujące kategorie główne:

- Oszustwo wewnętrzne: straty spowodowane działalnością nieuprawnioną, oszustwem, defraudacją lub naruszeniem prawa, regulacji lub dyrektyw operacyjnych, popełnione przez co najmniej jedną osobę z wewnątrz banku;
- Oszustwo zewnętrzne: straty spowodowane oszustwem, defraudacją lub naruszeniem prawa przez osoby spoza banku;
- Praktyki pracownicze i bezpieczeństwo w miejscu pracy: straty spowodowane działaniami, stanowiącymi naruszenie przepisów i porozumień w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa w miejscu pracy, w tym uszkodzenia ciała i płatności odszkodowań lub wypadki dyskryminacji czy niezdolność do wprowadzenia równych szans;

- Klienci, produkty i praktyki zawodowe: straty spowodowane niespełnieniem zobowiązań zawodowych wobec klientów lub wynikające z natury lub charakterystyki produktów lub usług;
- Szkody spowodowane zdarzeniami zewnętrznymi: straty spowodowane zdarzeniami zewnętrznymi, takich jak m.in. katastrofy żywiołowe, akty terroru i wandalizm;
- Zakłócenia działalności operacyjnej i awarie systemów: straty spowodowane zakłóceniem działalności operacyjnej oraz awariami czy przerwami w działaniu systemów;
- Zarządzanie procesami, wykonanie i realizacja: straty spowodowane przez niedostateczne zarządzanie działalnością operacyjną lub procesami, a także straty wynikające z transakcji z kontrahentami handlowymi, sprzedawcami i dostawcami.
-



Od prawego górnego rogu zgodnie z ruchem wskazówek zegara

Systemy IT
 Szkody materialne
 Klienci
 Umowy o zatrudnienie
 Oszustwa zewnętrzne
 Oszustwa wewnętrzne
 Windykacja

W 2008 roku głównym źródłem ryzyka operacyjnego była kategoria "Klienci, produkty i praktyki zawodowe", obejmująca straty, wynikające z niespełnienia obowiązków zawodowych wobec klientów lub z natury i charakterystyki produktów i usług, a także z wszelkich sankcji, nałożonych za naruszenie przepisów podatkowych. Drugim największym źródłem strat były błędy w zarządzaniu procesami, wdrażaniu i realizacji, spowodowane niedostatecznym zarządzaniem działalnością operacyjną i procesami. Wystąpiły także mniejsze straty, spowodowane oszustwami wewnętrznymi, oszustwami zewnętrznymi i praktykami pracowniczymi. Do kategorii ryzyka rezydualnego zaliczono uszkodzenia środków trwałych, spowodowane zdarzeniami zewnętrznymi oraz problemy natury informatycznej.

Dział Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym uczestniczy w procesie analizy polis ubezpieczeniowych, udzielając wsparcia przy analizach ekspozycji na ryzyko operacyjne oraz skuteczności odliczeń i limitów. Oczywiście krajowe uwarunkowania są nadal przestrzegane, nawet jeżeli zasady zostały sklasyfikowane na poziomie sub-holdingu. Najbardziej popularne obsługiwane ryzyka obejmują niszczenie aktywów fizycznych, przestępstwa i zobowiązania. Ogólnie stosowane podejście obejmuje preferowanie wyższych limitów i odliczeń zamiast niższych odliczeń, nawet w wypadku akceptacji lokalnych zasad przez mniejsze spółki.

Tabela 13 – Zaangażowanie kapitałowe: ujawnienia dotyczące pozycji księgi bankowej

Ujawnienie jakościowe

Opis technik księgowych i metod wyceny

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży AFS

Podczas wstępnego ujawnienia, aktywa finansowe AfS są mierzone według wartości godziwej, powiększonej o koszty transakcji i dochód bezpośrednio związany z danym instrumentem i pomniejszonej o opłaty i prowizje.

W kolejnych okresach aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są mierzone według wartości godziwej, przy czym odsetki po kosztach amortyzacji są ujawniane w rachunku wyników. Zyski lub straty, wynikające ze zmian wartości godziwej są ujawniane w pozycji kapitałowej 140 „Rezerwy z powtórnej wyceny”, z wyjątkiem strat spowodowanych utratą wartości, które są ujawniane odpowiednio w pozycji 130.b) „Straty z tytułu utraty wartości z aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży” i pozycji 80 „Zyski (straty) z aktywów finansowych i zobowiązań do obrotu” do momentu sprzedaży aktywa finansowego, w którym to czasie łączne zyski i straty zostają ujawnione w rachunku zysków i strat w pozycji 100(b) „Zyski (straty) ze zbycia lub wykupu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży”.

Instrumenty kapitałowe (akcje) nie zarejestrowane na rynku aktywnym, których wartość godziwa nie może zostać określona w sposób wiarygodny, są wyceniane według kosztów.

W wypadku wystąpienia obiektywnych dowodów straty z tytułu utraty wartości z aktywa finansowego dostępnego do sprzedaży, łączna strata, która została ujawniona bezpośrednio w pozycji kapitałowej 140 „Rezerwy z powtórnej wyceny” zostaje usunięta z kapitału własnego i ujawniona w rachunku zysków i strat w pozycji 130(b) „Straty z tytułu utraty wartości (b) Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży”.

Trwała utrata wartości instrumentów kapitałowych zostaje oszacowana na podstawie wskaźników takich, jak wartość godziwa poniżej kosztów i negatywne zmiany w środowisku operacyjnym spółki, a także jako trudności emitenta w obsłudze zadłużenia.

Jeżeli spadek wartości godziwej wyniesie więcej niż 50% poziomu kosztów lub utrzymuje się przez okres dłuższy niż 18 miesięcy, to utrata wartości zostaje z reguły uznana za trwałą.

Jeżeli jednak utrata wartości godziwej danego instrumentu wynosi ponad 20%, ale jest niższa lub równa 50%, czy też utrzymuje się przez okres co najmniej 9 miesięcy, ale nie dłuższy niż 18 miesięcy, to Grupa kontynuuje w takim wypadku analizę wskaźników dochodu i rynku.

Jeżeli wyniki takiej analizy wskazują na trudności w odzyskaniu początkowo zainwestowanej kwoty, to ujawniona zostaje trwała utrata wartości.

Kwota ujawniona w rachunku zysków i strat stanowi różnicę pomiędzy wartością księgową (koszt zakupu, pomniejszony o wszelkie straty z tytułu utraty wartości, ujawnione w zyskach lub stratach) a bieżącą wartością godziwą.

Straty z tytułu utraty wartości, ujawnione jako zysk lub strata dla danej inwestycji w instrument kapitałowy, sklasyfikowany jako dostępny do sprzedaży nie zostają wyksięgowane poprzez zyski lub stratę, lecz ujawnione w kapitale własnym, nawet jeżeli przyczyny takiej utraty wartości już nie istnieją.

W odniesieniu do zmian w MSR 39 i MSSF 7 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena wartości”, w 2008 roku Grupa przeprowadziła powtórny klasyfikację aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

Upřednie zyski i straty, wynikające ze zmiany wartości godziwej do daty powtórnej klasyfikacji zostały ujęte w kapitale własnym i są amortyzowane jako zyski i straty przez cały rezydualny okres eksploatacji tak przekwalifikowanych aktywów.

Instrumenty finansowe według godziwej wartości rynkowej jako zysk lub strata (FlaFV)

Instrumenty kapitałowe, zaksięgowane w portfelu FlaFV są rozliczane w podobny sposób, jak aktywa finansowe HFT, aczkolwiek zyski i straty, zarówno zrealizowane, jak niezrealizowane, są ujmowane w pozycji 110 „Zyski (straty) z aktywów i zobowiązań finansowych według wartości godziwej”.

W portfelu FlaFV nie można ujawniać inwestycji w instrumenty kapitałowe, dla których nie istnieją ceny notowane na rynkach aktywnych, ani których wartość godziwa nie może zostać określona w sposób wiarygodny.

Portfel bankowy: ekspozycje w instrumentach kapitałowych i funduszach

Pozycje:	Kwoty według stanu na 31.12.2008 r.	
	Aktywa bilansowe	
	Notowane	Nienotowane
A. Instrumenty kapitałowe	3 979 879	4 958 484
A.1 Akcje	3 979 031	4 734 459
A.2 Innowacyjne instrumenty kapitałowe	0	0
A.3 Inne instrumenty kapitałowe	848	224 025
B. Fundusze inwestycyjne	503 523	1 363 105
B.1 Zgodnie z prawem włoskim	27 031	352 144
- zharmonizowane otwarte	9 980	811
- niezharmonizowane otwarte	0	0
- zamknięte	17 051	333 228
- zastrzeżone	0	1 850
- spekulacyjne	0	16 255
B.2 Inne państwa UE	377 090	630 510
- zharmonizowane	159 577	33 745
- niezharmonizowane otwarte	217 462	119 870
- niezharmonizowane zamknięte	51	476 895
B.3 Państwa nie należące do UE	99 402	380 451
- otwarte	99 402	255 314
- zamknięte	0	125 137
Razem	4 483 402	6 321 589

Portfel bankowy: ekspozycje na instrumenty kapitałowe

Pozycje:	Zyski i straty ze zbycia/wykupu		Niezrealizowane zyski/straty kapitałowe		Niezrealizowane zyski/straty uwzględnione w kapitale podstawowym/kapitale uzupełniającym	
	Zyski	Straty	Zyski kapitałowe	Straty kapitałowe	Zyski kapitałowe	Straty kapitałowe
Instrumenty kapitałowe	532 308	-296 797	416	771	138 846	-112 217
Fundusze inwestycyjne	99 325	34 618	8 128	-116 705	7 495	57 817
Razem 631 633		-331 415	8 544	-117 476	146 341	-170 034

(w tys. euro)

Tabela 14 – Ryzyko stóp procentowych na pozycjach w księdze bankowej

Informacje jakościowe

I

Aspekty ogólne, procesy zarządzania ryzykiem stóp procentowych i metody pomiaru

Na ryzyko stóp procentowych składają się zmiany stóp procentowych, które znajdują odzwierciedlenie w:

- źródeł dochodów odsetkowych, a więc z dochodach banku (*ryzyko przepływów gotówkowych*);
- Wartość zaktualizowana netto aktywów i pasywów, ze względu na ich wpływ na wartość zaktualizowaną netto przyszłych przepływów gotówkowych (*ryzyko wartości godziwej*).

Grupa codziennie mierzy i monitoruje ryzyko stóp procentowych w ramach prowadzonej polityki ryzyka stóp procentowych księgi bankowej, w które określone zostały metody i odpowiednie limity lub wartości progowe wrażliwości marży odsetkowej i wartości ekonomicznej Grupy.

Ryzyko stóp procentowych wpływa na wszystkie pozycje bankowe, wynikające z prowadzonej działalności operacyjnej oraz strategicznych decyzji inwestycyjnych (księga bankowa).

Główne źródła ryzyka stóp procentowych można określić jako:

- ryzyko zmiany ceny - ryzyko, wynikające z niedopasowania terminów zapadalności i zmian ceny aktywów i zobowiązań banku; główne cechy tego ryzyka obejmują:
 - ryzyko krzywej rentowności - ryzyko wynikające z ekspozycji pozycji banku na zmiany kąta nachylenia i kształtu krzywej rentowności
 - ryzyko bazowe - ryzyko wynikające z niedoskonałej korelacji zmian stóp odsetkowych, stosowanych w kredytach udzielanych i zaciąganych dla różnych instrumentów, które mogą także wykazywać podobne cechy zmiany cen;
- ryzyko opcjonalne – ryzyko wynikające z opcji wyraźnych lub dorozumianych w pozycjach księgi bankowej Grupy.

Niektóre limity zostały określone w opisanej powyżej organizacji w celu odzwierciedlenia skłonności do podejmowania ryzyka, zgodnej ze strategicznymi wytycznymi, wydanymi przez Radę Dyrektorów (Radę Nadzorczą). Limity te są określane w kategoriach VaR, Wrażliwości lub Repricingu Luki dla każdej spółki lub banku Grupy, zależnie od poziomu zaawansowania tych operacji. Każdy z banków lub spółek Grupy przyjmuje odpowiedzialność za zarządzanie ekspozycją na ryzyko stóp procentowych w ramach przyznaných limitów. W tym celu realizowane są transakcje mikro- i makro-hedgingu.

Na poziomie skonsolidowanym Jednostka Zarządzania Aktywami i Pasywami w Centrali Grupy podejmuje następujące działania

- Prowadzi analizę wrażliwości w celu pomiaru wszelkich zmian wartości kapitału akcyjnego na podstawie równoległych zmian poziomów stóp we wszystkich przedziałach czasowych wzdłuż krzywej.
- Przy użyciu statycznej analizy luk (tzn. zakładając, że pozycje utrzymają się na stałym poziomie w tym okresie) prowadzi symulację wpływu na dochód odsetkowy dla bieżącego okresu przez uwzględnienie różnych założeń elastyczności dla pozycji na żądanie.
- Analizuje dochody odsetkowe przy użyciu dynamicznych symulacji zmian rynkowych stóp odsetkowych.
- Opracowuje metody i modele lepszej sprawozdawczości ryzyka stóp procentowych pozycji nie posiadających umownego terminu zapadalności (tzn. pozycji na żądanie) lub przewidujących wcześniejszą spłatę.

Działając we współpracy z ALM i Obszarami Skarbu, Obszar Zarządzania Ryzykiem Rynkowym określa limity ryzyka stóp odsetkowych przy użyciu metodologii VaR i codziennie weryfikuje zgodność z tymi limitami.

Hedging wartości godziwej

Strategie hedgingowe mające na celu spełnienie limitów ryzyka stóp odsetkowych dla portfela bankowego są realizowane przy użyciu kontraktów na giełdowych lub pozagiełdowych instrumentach pochodnych, przy czym te ostatnie, zwane jako swapy stóp odsetkowych, są najczęściej stosowane w tym celu.

Z reguły stosowane są generyczne rozwiązania hedgingowe, tzn. powiązane z kwotami pieniężnymi w portfelach aktywów i zobowiązań. Czasami skutki konkretnych operacji hedgingowych są ujmowane w związku z emitowanymi papierami wartościowymi lub indywidualnymi aktywami finansowymi, a szczególnie aktywami dostępnymi do sprzedaży.

Hedging przepływów gotówkowych

Hedging przepływów gotówkowych jest czasem stosowany jako alternatywa do hedgingu wartości godziwej w celu stabilizacji bieżącego i przyszłego rachunku wyników. Strategie makro-hedgingu są z reguły stosowane i w większości wypadków są dostosowane do ryzyka stóp odsetkowych największej części aktywów finansowych „na żądanie”.

Informacje ilościowe

Zgodnie z włoskim wymogiem regulacyjnym (Pismo Okólne nr 263/2006, Tytuł IV, Tabela 14-b), Grupa UCI zgłasza skutki nieoczekiwanych zmian stóp odsetkowych, zarówno ujemnych jak dodatnich, w podziale na główne waluty, z uwzględnieniem opinii i założeń zarządczych odnośnie do portfela księgi bankowej, opisanego powyżej:

Ryzyko stóp procentowych w księdze bankowej

Według stanu na 31 grudnia 2008 roku
w mln euro

	-150bps	+200bps
Razem	1 285	-1 560
AUD	0	0
CHF	3	-4
CZK	32	-38
EUR	703	-887
GBP	8	-11
HRK	10	-13
HUF	7	-7
JPY	-1	2
PLN	148	-198
RON	5	-6
RUB	16	-19
SKK	-15	12
TRY	4	-5
USD	328	-339
inne	37	-46

Deklaracja Starszego Menedżera, odpowiedzialnego za Rozliczenia Spółki

Ja, niżej podpisany Ranieri de Marchis, działając w charakterze Starszego Menedżera odpowiedzialnego za opracowanie rozliczeń spółki UniCredit SpA

NINIEJSZYM DEKLARUJĘ,

że zgodnie z postanowieniami art 154-BIS, ust. 2 „Jednolitej ustawy o pośrednictwie finansowym”, ujawnienia zgłoszone w niniejszym dokumencie są zgodne z wynikami, księgami i ewidencją.

Glosariusz/Skróty

ABCP	Papiery komercyjne zabezpieczone aktywami
ABS	Papiery wartościowe zabezpieczone aktywami
AMA	Zaawansowana Metoda Pomiaru; zastosowanie tej metodologii pozwala na spełnienie wymogu ryzyka operacyjnego przy użyciu modeli obliczeniowych, opartych o dane dotyczące strat operacyjnych oraz inne elementy oceny, zebrane i przetworzone przez bank. Próg akceptacji i szczegółowe wymogi dostępności zostały zapewnione dla metody standardowej i zaawansowanej. W wypadku metody AMA wymogi dotyczą - poza system zarządzania - także systemu pomiaru.
CE.BI.	Centrale dei Bilanci – włoski dostawca informacji finansowych
CCF	współczynnik konwersji kredytowej;
CIU	Wspólne Przedsięwzięcia Inwestycyjne
CEO	Prezes Zarządu (Chief Executive Officer)
CFO	Członek Zarządu odpowiedzialny za Finanse (Chief Financial Officer)
CRD	Dyrektywa dot. wymogu kapitałowego, dyrektywy UE nr 2006/48 i 2006/49, uznane przez Bank Włoch w Piśmie Okólnym nr 263/2006 z późniejszymi zmianami
CRM	Redukcja ryzyka kredytowego
CSO	Członek Zarządu odpowiedzialny za Strategię
DRO	Inspektor ds. Ryzyka w Pionie
EAD	wartość ekspozycji na datę niedotrzymania warunków;
EBITDA	Dochód przed odsetkami, podatkiem dochodowym i amortyzacją
ECA	Agencja Kredytowania Eksportu
ECAI	Zewnętrzna instytucja oceny kredytów
EL	Strata oczekiwana
IAA	Metoda Wewnętrznej Oceny IAA
IBNR	Straty poniesione ale nie zgłoszone
ICAAP	proces Wewnętrznej Oceny Adekwatności Kapitałowej; dyscyplina tzw. „Filaru 2” wymaga, by banki wdrożyły procesy i systemy, służące ocenie poziomu wewnętrznej adekwatności kapitałowej wobec dowolnego rodzaju ryzyka, także odmiennego od rodzajów, zapewnionych zasadami wymogu kapitałowego (Filar 1); w zakresie oceny ekspozycji, zarówno obecnej, jak przyszłej, należy uwzględnić także strategię i ewolucję środowiska odniesienia
IMA	Metoda Modeli Wewnętrznych (ryzyko rynkowe)
IPRE	Nieruchomość dochodowa
IRB	Metoda Wewnętrznych Ratingów
LCP	Okres Potwierdzenia Straty
LGD	Proporcja ekspozycji kredytowej, która zostanie utracona w wypadku niedotrzymania warunków

M	Efektywna Data Zapadalności
MDB	Multilateral Development Bank
Notch	Punkt Bazowy
OTC	Rynek zdecentralizowany (kontrakty na instrumentach pochodnych)
PD	prawdopodobieństwo wystąpienia niedotrzymania warunków
RBA	Metoda w Oparciu o Ratingi
RIC	model obliczeniowy RB - <i>Rating Integrato Privati</i> (Rating indywidualny osób fizycznych)
RISB	model obliczeniowy RB - <i>Rating Integrato Privati</i> (Rating indywidualny małych przedsiębiorstw)
RUF	Rewolwingowa Linia Gwarantowana
SFA	Metoda SFA
SL	Specjalistyczne Pożyczkowe Finansowanie Projektów
MIS	Małe i średnie przedsiębiorstwa
SREP	Nadzorczy Proces Przeglądu i Oceny; proces ten jest realizowany w interakcji z bankami i przy użyciu systemu nadzorczego analizy i oceny banków podlegających nadzorowi. Dialog z bankami umożliwia nadzorowi pozyskanie szerszej wiedzy na temat ICAAP oraz leżących u jego podstaw hipotez metodologicznych, zapewniając jednocześnie bankom możliwość uzasadnienia ich ocen adekwatności kapitałowej. W razie konieczności władze nadzoru mogą wymagać, by banki przyjęły działania korekcyjne w postaci usprawnień organizacyjnych lub dodatkowego kapitału, wskazując najbardziej odpowiednie do okoliczności działania spośród dostępnych możliwości
UCITS	Przedsięwzięcia w ramach Wspólnych Inwestycji w Transferowalne Papiery Wartościowe
UL	Strata nieoczekiwana
VaR	Wartość narażona na ryzyko